

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**G20 EKONOMİLERİNDE YENİ NORMALİN
İKTİSADİ ANALİZİ**

DOKTORA TEZİ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Şükrü İNAN**

**Hazırlayan
Fırat ARSLAN**

MALATYA 2024

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI İKTİSAT PROGRAMI**

G20 EKONOMİLERİNDE YENİ NORMALİN İKTİSADİ ANALİZİ

DOKTORA TEZİ

Fırat ARSLAN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Şükrü İNAN**

MALATYA 2024

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü İNAN danışmanlığında Doktora tezi olarak hazırladığım G20 EKONOMİLERİNDE YENİ NORMALİN İKTİSADİ ANALİZİ başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun bir biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurla doğrularım.

12.12.2024

Fırat ARSLAN

TEŞEKKÜR

Araştırmanın başından sonuna kadar her aşamada akademik birikimiyle her türlü desteğini sunan, tevazuunu ve kişiliğini örnek aldığım saygı değer Hocam Dr. Öğr. Üyesi Şükrü İNAN'a ve süreç boyunca görüşlerini aldığım Prof. Dr. Levent Gökdemir, Prof. Dr. Mehmet Mustafa YÜCEL, Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ÇELİK ve Dr. Öğr. Üyesi Seyhun TUTGUN'a, hürmetlerimi sunar ve teşekkür ederim.

Fırat ARSLAN

G20 EKONOMİLERİNDE YENİ NORMALİN İKTİSADİ ANALİZİ

ÖZET

İnsanlık tarihinde, özellikle ekonomik gelişmelerde, her zaman belli değişim ve dönüşümler meydana gelmiştir. Bu değişimlerin ve dönüşümlerin sonucunda ortaya çıkan yeni düzenler, insanların yeni normali hâline gelmiştir. Kavramsal olarak, “normal” ve “yeni normal” kavramları incelenmektedir. “Normal” kavramı, toplumların ve bireylerin günlük yaşamlarında alışageldikleri rutin davranışları ve kuralları ifade eder. Bu kavram, belirli bir dönemde standart kabul edilen ekonomik, sosyal, çevresel, politik ve kültürel normları kapsar. Ancak dünya genelinde yaşanan büyük değişiklikler ve krizler, “normal” kavramını dönüştürerek “yeni normal” olarak adlandırılan bir durumu ortaya çıkarmıştır. “Yeni normal” ise, büyük değişiklikler ve krizler sonrasında toplumların ve ekonomilerin uyum sağladığı yeni yaşam biçimlerini ve iş yapma şekillerini tanımlar. “Yeni normal”, bu değişikliklerin kalıcı hâle gelmesini ve toplumsal normların yeniden tanımlanmasını içerir. Ekonomik anlamda ise “yeni normal”, iş modellerinin dijitalleşmeye odaklanmasıyla birlikte sürdürülebilirlik ve esneklik gibi kavramların önem kazanmasıdır.

21. yüzyılın “yeni normal” süreci, “yeni ekonomi” veya “bilgi ekonomisi” diye tanımlanan süreçtir. Yeni ekonomi, ekonomi tarihinde bir süredir incelenmekte ve yapı taşları tartışılmaktadır. Yeni ekonomi, dijitalleşme ve sürdürülebilirlik kavramlarının ön planda olduğu bir dönüşüm sürecini ifade eder. Bu süreçte, G20 ülkeleri kritik bir rol oynamaktadır. G20, dünyanın en büyük ekonomilerini bir araya getirerek küresel ekonomik politikaların şekillendirilmesinde önemli kararlar almaktadır. Değişim ve dönüşüm, bu ülkelerin ekonomik, politik, toplumsal ve çevresel alanlarında ortaya çıkmaktadır. Yeni ekonomi, geleneksel ekonomi modellerini dönüştürerek daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, G20 ülkeleri, küresel ekonominin dijital dönüşümünü ve bilgi ekonomisine geçişini hızlandırmak için ortak çabalar sarf etmektedir.

Bu araştırmanın amacı, geleneksel ekonomiyi temsilen fiziksel sermaye yatırımları ile modern ekonomiyi temsilen internet kullanım verilerinin kalkınma ile

ilişkisini ölçmektir. Bu amaçla, G20 ülkelerinin 1992-2021 dönemi verileri ampirik olarak incelenmektedir. Araştırma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, başta “normal” ve “yeni normal” kavramları olmak üzere kavramsal ve kuramsal boyutlar ele alınmakta ve incelenmektedir. İkinci bölümde, G20 ülkeleri yeni normal olarak tanımlanan dönemde ekonomik göstergeler açısından ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Üçüncü bölümde, G20 ekonomilerinin beş ana başlık çerçevesinde son dönemdeki değişim ve dönüşümleri incelenmektedir. Çalışmanın dördüncü bölümü olan ampirik bölümde, yerli ve yabancı literatür taraması sonuçları, ekonometrik metodoloji ve ampirik bulgular yer almaktadır. Son bölümde ise genel değerlendirmenin ardından, konu kapsamında öneriler sunulmaktadır.

Çalışmada elde edilen ampirik bulgular incelendiğinde, öncelikle değişkenler arasındaki korelasyon sonuçlarına yer verilmekte olup, elde edilen bulgular bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında pozitif ve güçlü bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Değişkenlere ve panele yönelik yapılan ön testlerde yatay kesit bağımlılığı ve heterojenlik tespit edilmiştir. Bu durum, ikinci nesil testlerin kullanılması gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Yatay kesit bağımlılığı içeren ve heterojen olduğu belirlenen modelin durağanlık analizi için ikinci nesil testlerden Bootstrap (2004) Panel Birim Kök testi uygulanmıştır. Değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin var olup olmadığını sınamak amacıyla Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme testi uygulanmış ve eşbütünleşik bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Son olarak, eşbütünleşik bir ilişki içinde olduğu belirlenen değişkenlere ait katsayı tahmini için AMG tahmincileri kullanılmış ve bu tahminlerin incelemeye konu olan ülkeler için geçerliliği araştırılmıştır. Çalışmada yer alan ülkelerin fiziki sermaye ve bilgi ekonomisini temsilen incelenen verilerde ekonomik kalkınma göstergesini etkileme oranları saptanmıştır. Ayrıca, uygulama sonucunda insani gelişme endeksini etkileme oranlarına bağlı olarak ülkelerde yeni ekonomi, yani yeni normal sürecin başlayıp başlamadığı hakkında değerlendirme yapma olanağı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Normal, G20, Bilgi Ekonomisi, Yeni Ekonomi, Panel Veri Analizi

ECONOMIC ANALYSIS OF THE NEW NORMAL IN G20 ECONOMIES

ABSTRACT

Throughout the history of humanity, there have always been certain changes and transformations, in particular in economic developments. New orders emerging as an outcome of these changes and transformations have become the new normal for mankind. This paper examines the notions of “normal” and “new normal” from a conceptual point of view. The notion of “normal” refers to the routine behaviors and rules that communities and individuals are accustomed to in their daily routines. It encompasses economic, social, environmental, political and cultural norms that are considered standard in a specific period of time. However, major shifts and crises across the globe have transformed the notion of “normal” and created a so-called “new normal”. The “new normal” denotes the new ways of living and doing business to which societies and economies have adapted in the wake of major shifts and crises. The “new normal” entails the permanence of these changes and the redefinition of social norms. In economic context, the “new normal” is the focus of business models on digitalization, with concepts such as sustainability and flexibility gaining importance.

The 21st century’s “new normal” is the so-called “new economy” or “knowledge economy”. The new economy has been investigated and its building blocks discussed for a while in the history of economics. The new economy implies a transformation process in which the concepts of digitalization and sustainability are at the forefront. In this process, G20 countries serve a critical role. The G20 brings together the world's major economies and plays crucial role in shaping global economic policies. The transformation and change are taking place in the economic, political, social and environmental spheres of these countries. The new economy seeks to achieve more inclusive and sustainable development by transforming traditional economic models. In this context, G20 countries are making joint efforts to accelerate the digital transformation of the global economy and its transition to a knowledge-based economy.

The aim of this research is to investigate the relationship between physical capital investment, which represents the traditional economy, and internet usage data,

which represents the modern economy, and development. To this end, the data of G20 countries for the period 1992-2021 have been empirically examined. The thesis consists of four main chapters. The first chapter discusses and explores conceptual and theoretical dimensions, in particular the concepts of “normal” and “new normal”. In the second chapter, G20 countries are scrutinized and evaluated in terms of economic indicators during the period defined as the new normal. The third chapter examines the recent shifts and transformations of the G20 economies under five major topics. The empirical part, which is the fourth chapter of the study, comprises the results of the domestic and foreign literature review, econometric methodology and empirical findings. The final chapter concludes the study with conclusions and suggestions.

With regard to the empirical results of the study, the correlation results between the variables are presented first, and the results indicate that there is a positive and strong correlation between the dependent and independent variables. Preliminary tests on the variables and the panel have revealed cross-sectional dependence and heterogeneity. This is a consequence of the necessity to use second-generation tests. Bootstrap (2004) Panel Unit Root test, which is one of the second generation tests, has been applied for the stationarity analysis of the model with horizontal cross-section dependence and heterogeneity. Westerlund and Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Cointegration test has been applied to test whether there is a long-run relationship between the variables and the existence of a cointegrated relationship has been found. Finally, Augmented Mean Group (AMG) estimators have been used to estimate the coefficients of the variables that are found to be cointegrated and the validity of these estimates for the countries subject to the research has been investigated. The rates of impact on the economic development indicator in the data studied, representing the physical capital and the knowledge economy of the countries included in the research, have been found. In addition, as a result of the analysis, it is possible to make an assessment about whether the new economy, i.e. the new normal process, has started in the countries depending on the rates of impact on the human development index.

Keywords: New Normal, G20, Knowledge-based and New Economy, Panel Data Analysis

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1. Normal Kavramı	6
1.2. Yeni Normal Kavramı.....	11
1.2.1. Yeni Normal Kavramında Tanım ve Tartışmaları	13
1.2.2. Yeni Normalinin Boyutları	16
1.3. Yeni Ekonomi	18
1.3.1. Yeni Ekonomi Kavramının Tarihsel Süreci ve Değişimi.....	18
1.3.2. Yeni Ekonominin Temel Makro Özellikleri	29
İKİNCİ BÖLÜM.....	40
G20 ÜLKELERİNİN EKONOMİK PERFORMANSLARI.....	40
2.1. G20 Ülkeleri.....	40
2.2. G20'ye Üye Ülkelerin Ekonomik Performansı.....	47
2.2.1. G20'ye Üye Ülkelerin GSYİH'si.....	47
2.2.2. G20'ye Üye Ülkelerde Kişi Başına Milli Gelir.....	54
2.2.3. G20'ye Üye Ülkelerin Büyüme Performansı	60
2.2.4. G20'ye Üye Ülkelerin Enflasyon Oranları.....	63
2.2.5. G20'ye Üye Ülkelerin İşsizlik Oranları	67
2.2.6. G20'ye Üye Ülkelerin Cari İşlemler Dengesi	70
2.2.7. G20'ye Üye Ülkelere Yapılan Net Doğrudan Yabancı Yatırımlar	75
2.3. Ülkelerin Performansını Etkileyen Unsurlar	77
2.3.1. Ekonomik Unsurlar	78
2.3.2. Siyasi Unsurlar	86
2.3.3. Uluslararası Unsurlar	90
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	96

G20 ÜLKELLERİN YENİ NORMALİN SÜREÇTE DEĞERLENDİRİLMESİ	96
3.1. Ekonomik Değişim Süreci	96
3.2. Toplumsal ve Kültürel Değişim Süreci.....	129
3.3. Teknoloji ve Endüstriyel Değişim Süreci	159
3.4. Çevresel Değişim Süreci	184
3.5. Politik Değişim Süreci	205
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	226
G20 ÜLKELLERİNE YÖNELİK PANEL ANALİZİ.....	226
4.1 Literatür Taraması.....	226
4.1.1. Yabancı Çalışmalar	226
4.1.2. Yerli Çalışmalar	229
4.2. Veri Seti ve Ekonometrik Model	233
4.2.1. Veri Seti	233
4.2.2. Ekonometrik Model	233
4.3. Ekonometrik Metodoloji	234
4.3.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testleri	235
4.3.2. Homojenite Testi.....	238
4.3.3. Birim Kök Testleri	239
4.3.4. Eşbütünleşme Testleri	242
4.3.5. Nedensellik Testleri.....	244
4.3.6. Parametre Tahmincileri.....	246
4.4. Ampirik Bulgular ve Değerlendirme	247
4.4.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi Sonuçları	248
4.4.3. Birim Kök Testleri Sonuçları	249
4.4.4. Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi Sonuçları	250
4.4.5. Canning ve Pedroni Nedensellik Testi Sonuçları.....	251
4.4.6. Parametre Tahmincileri (AMG Uzun Dönem Eşbütünleşme Katsayı Testi Sonuçları)	253
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	256
GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	256
KAYNAKÇA.....	264

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AMG	: Genişletilmiş Ortalama Grup Modeli
APTA	: Asya Pasifik Ticaret Anlaşması
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
ASEAN	: Güneydoğu Asya Uluslar Birliği
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BM	: Birleşmiş Milletler
BRICS	: Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika
CCE	: Ortak Korelasyonlu Etkiler (Common Correlated Effects-
ÇKP	: Çin Komünist Partisi
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
DYY	: Doğrudan Yabancı Yatırımlar
ECB	: Avrupa Merkez Bankası
ESA	: Avrupa Uzay Ajansı
FED	: Amerikan Merkez Bankası
FTAA	: Amerika Serbest Ticaret Bölgesi
GATT	: Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması
GDP	: Sabit Sermaye Yatırımları
GDPR	: Genel Veri Koruma Düzenlemeleri
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
MG	: Ortalama Grup Yöntemi
HDI	: İnsani Gelişme Endeksi
IBRD	: Uluslararası İmar ve Yatırım Bankası

ICT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	: Uluslararası Para Fonu
INUP	: İnternet Kullanımı (nüfus %)
INDEC	: Arjantin Ulusal İstatistik ve Nüfus Enstitüsü
ISRO	: Hindistan Uzay Araştırma Organizasyonu
KAM	: Bilgi Değerlendirme Metodolojisi (Knowledge Assessment Methodology)
LM	: Lagrange Multiplier
NAIRU	: Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TPP	: Trans-Pasifik Ortaklığı
UEAP	: Uluslararası Politik Ekonomi
USMCA	: Amerika Birleşik Devletleri-Meksika-Kanada Anlaşması
WB	: Dünya Bankası
WTO	: Dünya Ticaret Örgütü

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Türk İş Dünyasında Yeni Normal Süreçte Yaşanan Değişimler	18
Tablo 2. Normal ve Yeni Normal Dönemlerin Karşılaştırılması.....	20
Tablo 3. Yeni Normal Dönemin Tanımlamaları	28
Tablo 4. Seçilmiş Ülkelerin Belirli Yıllar Arasında Ortalama Büyüme Oranları.....	29
Tablo 5. 1990 ve 2019 Yıllarında GSYH Dünya Sıralaması (Milyar Dolar)	30
Tablo 6. Ekonomik Büyüme Türleri ve Tanımları.....	32
Tablo 7. Dış Borcu En Yüksek 10 Ülke (Dış Borcun /Milli Gelire Oranı) (2022).....	37
Tablo 8. G20 Ülkelerinin Coğrafi Dağılımı	41
Tablo 9. G20 Zirveleri.....	43
Tablo 10. G20 Ülkelerinin 2021 Yılındaki Temel Ekonomik Göstergeleri (bin).....	45
Tablo 11. G20 Ülkelerinin Hükümet Sistemleri	46
Tablo 12. G20 Ülkelerinin Belirli Yıllardaki GSYİH (Sabit 2015 ABD dolarıMilyon dolar)	49
Tablo 13. G20 Ülkelerin Nüfus ve GSYH'sindeki Değişimleri (sabit 2015 USD dolar,2000-2021 Yılları).....	51
Tablo 14. GSYİH'si En Çok Artan G20 Ülkeleri (2000-2021)	52
Tablo 15. GSYİH'si En az Artan G20 Ülkeleri (2000-2021)	53
Tablo 16. G20 Ülkelerinde Belirli Yıllarda Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari ABD Doları)	55
Tablo 17. Kişi Başına Milli Geliri En Fazla Olan G20 Ülkeleri ve Belirli Yıllar Arasındaki Değişimi (2000-2021).....	56
Tablo 18. Kişi Başına Milli Geliri En Az Olan G20 Ülkeleri ve Belirli Yıllar Arasındaki Değişimi (2000-2021)	57
Tablo 19. G20 Ülkelerinin Kişi Başına Ortalama Milli Geliri (2000-2020).....	59
Tablo 20. G20 Ülkelerin Büyüme Oranları (Yıllık %)	61
Tablo 21. Ortalama Büyüme Oranı En Yüksek Olan G20 Ülkeleri (2000-2021)	62
Tablo 22. Ortalama Büyüme Oranı En Düşük Olan G20 Ülkeleri (2000-2021)	62
Tablo 23. G20 Ülkelerinde Enflasyon Oranları(Yıllık %)......	64
Tablo 24. En Yüksek Enflasyon Ortalamasına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)	65
Tablo 25. En Düşük Enflasyon Ortalamasına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021).....	66

Tablo 26. G20 Ülkelerinde İşsizlik Oranları.....	68
Tablo 27. En Yüksek İşsizlik Oranına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)	69
Tablo 28. En Düşük İşsizlik Oranına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)	70
Tablo 29. G20 Ülkelerinde Cari İşlemler Dengesi Oranları (GSYH'nin yüzdesi)	72
Tablo 30. Cari İşlemler Fazlası Veren G20 Ülkeleri (2000-2021 ortalaması).....	73
Tablo 31. Cari İşlemler Açığı Veren G20 Ülkeleri (2021 Yılı).....	74
Tablo 32. G20 Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlar(cari ABD doları)	76
Tablo 33. En Fazla DYY Alan G20 Ülkeleri (2021)	76
Tablo 34. En Az DYY Alan G20 Ülkeleri (2021)	77
Tablo 35. Modelde Kullanılan Değişkenler	233
Tablo 36. Ön Test Sonuçları	248
Tablo 37. Hadri-Kurozumi (2012) Panel Birim Kök Testi	249
Tablo 38. LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi Sonuçları	250
Tablo 39. Canning ve Pedroni (2008) Testi Sonuçları.....	251
Tablo 40. Canning ve Pedroni (2008) Testi Sonuçları.....	252
Tablo 41. Uzun Dönem Katsayı Tahmin Sonuçları	253

GİRİŞ

G20 Ekonomilerinde Yeni Normalin İktisadi Analizi başlıklı çalışmada, sırası ile araştırmanın konusu, önemi, amacı, hipotezi, yöntemi ve sunuş sırası başlıklarına yer verilmektedir.

Araştırmanın Konusu

İnsanlık tarihinde başta ekonomik gelişmelerde olmak üzere her zaman belli değişim ve dönüşümler meydana gelmiştir. Bu değişim ve dönüşümler sonucunda ortaya çıkan yeni düzenler insanların yeni normali olmuştur. "Normal" kavramı, toplumların ve bireylerin günlük yaşamda alışageldiği rutin davranış ve kuralları ifade eder. Bu belirli bir dönemde standart kabul edilen ekonomik, sosyal ve kültürel normları kapsar. Ancak, dünya çapında yaşanan büyük değişiklikler ve krizler, "normal" kavramını dönüştürerek "yeni normal" olarak adlandırılan bir durumu ortaya çıkarır. "Yeni normal" ise, büyük değişiklikler ve krizler sonrasında toplumların ve ekonomilerin uyum sağladığı yeni yaşam biçimlerini ve iş yapma şekillerini tanımlar. Yeni normal, bu değişikliklerin kalıcı hale gelmesini ve toplumsal normların yeniden tanımlanmasını içerir. Ekonomik anlamda ise, yeni normal, günümüz ekonomik yapılarında iş modellerinin dijitalleşmeye odaklanması, sürdürülebilirlik ve esneklik gibi kavramların önem kazanmasıdır.

21. yüzyılın yeni normal süreci ise yeni ekonomi veya bilgi ekonomisi diye tanımlanan süreçtir. Yeni ekonomi kavramı özellikle 1990'lı yıllarda literatüre yerleşmiş ve ekonomik alanda meydana gelen değişimlerin etkisi artık toplumsal alanla etkileşim içerisinde. Yeni ekonomi, dijitalleşme ve sürdürülebilirlik kavramlarının ön planda olduğu bir dönüşüm sürecini ifade eder. Bu süreçte, G20 ülkeleri kritik bir rol oynamaktadır. G20, dünyanın en büyük ekonomilerini bir araya getirerek, küresel ekonomik politikaların şekillendirilmesinde önemli kararlar alır. Değişim ve dönüşüm, bu ülkelerin ekonomik, politik, toplumsal, çevresel vb. alanlarda ortaya çıkmaktadır. Yeni ekonomi, geleneksel ekonomi modellerini dönüştürerek, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınma hedeflemektedir. Bu bağlamda, G20 ülkeleri, küresel

ekonominin dijital dönüşümünü ve bilgi ekonomisine geçişini hızlandırmak için ortak çabalar sarf etmektedir.

Bu araştırmanın konusu ise, geleneksel ekonomik ve toplumsal yapıdan yeni bir toplumsal yapıya geçişte, geleneksel ekonomiyi temsilen fiziksel sermaye yatırımı ve yeni ekonominin temel bir göstergesi olarak internet kullanımı verilerinin kullanılması ile toplumsal gelişme ile ilişkisini G20 ekonomilerinde ölçmektir. Uygulama için G20 ekonomilerinin 1992-2021 dönemi verileri kullanılmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, modern ekonomilerde önemli bir yer tutmaktadır. Yeni ekonomi, teknoloji ve inovasyona dayalıdır. Bu, ülkelerin daha verimli çalışmasını, yeni ürünler ve hizmetler yaratmasını sağlar. Dijitalleşme, iş süreçlerini ve müşteri etkileşimlerini dönüştürür. E-ticaret, dijital pazarlama ve online hizmetler bu dönüşümün örnekleridir. Yeni ekonomi, ülkelerin hızla değişen pazar koşullarına uyum sağlamasını gerektirir. Bu, daha esnek ve çevik iş modellerini zorunlu kılar. Ayrıca, yeni ekonomi işletmelerin global pazarlara erişimini kolaylaştırır. İnternet ve dijital iletişim araçları uluslararası ticareti ve işbirliğini artırır.

Bilgi ekonomisi, bilginin en değerli kaynaklardan biri olduğu bir ekonomidir. Bilgiye erişim ve bilginin yönetimi kritik hale gelir. Bilgi ekonomisi, yüksek eğitim seviyeleri ve özel becerilere sahip iş gücüne ihtiyaç duyar. Bu, sürekli eğitim ve gelişimi gerektirir. Ar-Ge faaliyetleri, rekabet avantajı sağlamak için önemlidir. Ayrıca bilgi ekonomisi, bilgi paylaşımı ve işbirliği üzerine kuruludur. Ülkeler ve bireyler, bilgiyi paylaşarak ve birlikte çalışarak daha büyük başarılarla ulaşabilir.

Yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, ülkelere rekabet avantajı sağlar. Teknoloji ve bilgi, yenilikçi ürünler ve hizmetler sunmayı mümkün kılar. Bu ekonomiler, verimliliği ve üretkenliği artırarak ekonomik büyümeyi destekler. Dijital araçlar ve bilgi yönetimi, iş süreçlerini daha etkili hale getirir. Yüksek teknoloji ve bilgiye dayalı işler, yeni iş fırsatları yaratır ve ekonomik kalkınmayı teşvik eder. Yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, sürdürülebilir iş uygulamalarını destekler. Daha az kaynak kullanarak daha fazla değer yaratmayı hedefler. Yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, modern ekonomilerin

dinamiklerini ve iş yapma şekillerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Bu değişiklikler, hem bireyler hem de işletmeler için birçok fırsat ve zorluk sunmaktadır.

21.yüzyılda yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, küresel ekonomilerin yeni normal haline gelmiştir. Bu durum, özellikle G20 ülkeleri gibi büyük ekonomilerde belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, teknolojik ilerlemeler ve dijitalleşme sayesinde dünya genelinde ekonomik faaliyetlerin temel taşları haline gelmiştir. Bu iki ekonomi türü, geleneksel sanayi ekonomilerinin yerini alarak ekonomik büyüme ve kalkınmanın merkezinde yer almaktadır. Bu dönemde yaşanan teknolojik dönüşüm, yeni ekonominin en belirgin özelliğidir. İnternet, mobil iletişim, yapay zekâ, büyük veri ve bulut bilişim gibi teknolojiler, ülkelerin üretim ve hizmet etme tekniklerinde dönüşüme sebep olmuştur. Bu dönüşüm, iş süreçlerini hızlandırmış, verimliliği artırmış ve yeni iş modelleri ortaya çıkarmıştır.

G20 ekonomileri, dünya ekonomisinin yaklaşık %85'ini oluşturan en büyük ekonomiler arasında yer almaktadır. Bu ülkeler ve Avrupa Birliği, yeni ekonomi ve bilgi ekonomisinin getirdiği değişimlere hızla uyum sağlama sürecindedir. G20 ülkeleri, dijital ekonomiye geçişte lider konumundadır. Bu ülkeler, dijital altyapıya büyük yatırımlar yaparak, dijital hizmetler ve e-ticaret gibi alanlarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Özellikle ABD, Japonya ve Almanya gibi ülkeler, teknoloji ve inovasyon alanında öncü rol oynamaktadır. G20 ülkeleri, bilgi ekonomisinin gerektirdiği yüksek eğitim seviyelerini ve Ar-Ge yatırımlarını artırmıştır. Üniversiteler, araştırma merkezleri ve özel sektör, yenilikçi çözümler ve teknolojik gelişmeler üzerinde yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Bu, uzun vadede ekonomik büyümeyi ve rekabet gücünü artırmaktadır. G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için yeni ekonomi ve bilgi ekonomisinin fırsatlarından yararlanmaktadır. Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kaynakları ve çevre dostu teknolojiler gibi alanlarda yapılan yatırımlar, sürdürülebilir bir geleceğin inşasında kritik bir rol oynamaktadır.

Bu dönemde yeni ekonomi ve bilgi ekonomisi, küresel ekonominin yeni normal haline gelmiştir. G20 ülkeleri, bu dönüşüme öncülük ederek teknolojik gelişmeler ve bilgiye dayalı değer yaratma süreçlerinde önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu yeni ekonomik paradigmlar, ekonomik büyüme, rekabet gücü ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada hayati bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada da G20 ekonomilerinin bu yeni dönemdeki değişim ve dönüşümleri ele alınmıştır. Bu ülkelerin yeni normal olarak tanımlanan dönemdeki değişimleri ve normal olarak kabul edebileceğimiz yeni bir toplumsal aşamaya geçişleri değerlendirilmekte ve ülkelerde ortaya çıkan gelişme farklılıkları ve dönüşüm süreci ampirik bir çalışma ile ortaya konularak literatüre katkı sunması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

İnsani gelişme endeksi üzerinden geleneksel ekonomiyi temsilen fiziki sermayenin, modern ekonomiyi (bilgi ekonomisi, yeni ekonomi) temsilen internet kullanımının etkilerini ölçmektir. Ortaya çıkan sonuçlarda hangi ülkenin yeni normal olarak nitelendirilen yeni ekonomiye geçişini oranlar üzerinden saptanması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda insani gelişme endeksi üzerine bilgi ekonomisinin geçiş oranında ülkeler arasında farklılıklar ortaya çıktığı görülmektedir. Araştırmanın amacı, yeni normal olarak nitelenen dönemde ele alan göstergeler ile G20 ekonomileri üzerine etkilerini incelemektedir. Böylece elde edilen sonuçlar bir yandan iktisat literatürüne katkı sağlarken diğer taraftan karar alıcılara uygulayacakları politikalar için ışık tutarak öneride bulunabilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın önemi, amacı ve konusu kapsamında modern ekonomi verileri, kalkınmayı pozitif etkilediği ve ülkeler bazında farklı oranlarda etkilediği tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda oluşturulan modele göre internet kulanma oranları ile insani gelişme endeksi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu beklenmektedir. Çalışmanın ana hipotezi bu iken fiziksel sermayenin de iktisadi gelişmeyi pozitif yönde etkilemesi bir diğer hipotezimizdir.

Araştırmanın Yöntemi

Zaman serisi ile yatay kesit serilerinin birleşmesiyle oluşan panel veri analiz yöntemi, aynı örnek içerisinde çoklu gözlem yapabilen bireysel verilerin zamana yayılmış şeklini ortaya koymaktadır. Panel veri analizi, zaman serisi ve yatay kesite göre daha zengin ve dolayısıyla daha güçlü tanımlama özelliğine sahip olduğu kabul edilmektedir. Böylece analistler parametre tahmininde daha dikkatli ve tutarlı

yorumlarda bulunabilmektedir. Bu açıdan araştırmada, G20 ülkelerinde geleneksel ve modern ekonomiyi temsil eden değişkenlerin bir arada kullanılması sağlanmıştır. E-views, Stata ve Gauss paket programları çalışmada yapılan testlere göre seçilerek birlikte kullanılmıştır. Veriler Dünya Bankası ve Our World Data veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada ilk olarak değişkenler arasındaki korelasyon sonuçlarına yer verilmektedir. Ön test olarak değişkenlere ve panelin tümüne yönelik yatay kesit bağımlılığı testleri yapıldıktan sonra Homojenite testi yapılmaktadır. Nedensellik ilişkisini ölçmek için nedensellik testleri ve Panel birim kök testi kullanılmıştır. Değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olup olmadığının sınanması amacıyla Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme testi uygulanmaktadır. Son olarak eşbütünleşik bir ilişki içinde olduğu tespit edilen değişkenlere ait katsayı tahmini için AMG (Augmented Mean Group Estimator) tahmincileri kullanılmaktadır.

Araştırmanın Sunuş Sırası

Araştırma, giriş mahiyetinde olan bu bölümden sonra dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde normal ve yeni normal kavramları kavramsal ve kuramsal boyutlar ele alınıp incelenmektedir. İkinci bölümde ise G20 ekonomileri yeni normal olarak tanımlanan dönemde ekonomik göstergeler açısından ele alınıp incelenmiştir. Üçüncü bölümde G20 ekonomilerinin beş ana başlık çerçevesinde son dönemdeki değişim ve dönüşümleri incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümü olan ampirik bölümde ise, yerli ve yabancı literatür taraması sonuçları, ekonometrik metodoloji ve ampirik bulgular yer almaktadır. Son bölümde ise genel değerlendirmenin ardından konu kapsamında önerilerde bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Normal Kavramı

Normal kelimesi Fransızca kökenli bir sözcüktür. Anlamı, sıradan, rutin olan, istisnai olmayan, olağan, doğal olan demektir. Bu kavram, insanların beraber yaşadıkları topluluklarda belirli bir düzen içinde belli varsayımları ve kuralları tanımlayan bir sıfattır. Toplumda akıl ve mantığa dayalı olan rasyonel durumlar normal olarak nitelendirilirken, akıl ve mantığa dayanmayan davranış ve tercihler ise olağan dışı nitelendirilerek, anormal olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik, sosyal, siyasal, hukuksal vb. alanlarda normal olan bir durumun kabulü, akıl ve mantık çerçevesinde dönemin kuralları kapsamında belirlenmektedir (Berekment, 2020).

Normal kavramının tanımı, doğrunun ve yanlışın tanımı gibi tarih boyunca en çok tartışılmış kavramlardan biridir. Bunu tarihe bakmaksızın günümüz kullanımından da anlamak mümkün olabilmektedir. Normal tanımı aslında özü bakımında anormaldir. Çünkü standart ve genel geçer bir tanımı yoktur. Bu çalışmada da tanımına gerek tarihsel açıdan ve gerekse de günümüzde bir normal durum üzerinden baktığımızda; tipik, doğal, ortalamada, olağan, sıradan veya ortalama olarak beklenen türden olması, düzenli bir kurala, standart veya kalıba uygunluk, tipik ve rutin olarak kabul edilen durumlar, bir norm, kural, prosedür veya ilkeye göre oluşturulan ve bunlardan sapılmaması durumunun yanında, istatistiksel ortalama veya normda olma, kusur veya dengesizlik sergilememe, güvenli, sağlıklı ve optimum kabul edilen bir aralıkta olma durumu olarak tanımlanabilir.

İktisat tarihine önemli etkisi olan iktisatçıların normal kavramı çerçevesinde normal olarak nitelendirdikleri mevcut dönem ve daha sonra dönüşümler ile ortaya çıkan yeni aşamaları nasıl ele aldıklarında bakıldığında ilk olarak Adam Smith'in dört evreli tarihsel ilerleme anlayışı olan, avcılık, çobanlık, tarım ve ticari toplumsal aşamalarını ortaya koymuştur. Smith'in bu dört aşamalı dönüşüm evresinin ilk evresi olan, avcılık ile geçinen bireylerin oluşturduğu toplum yapısıdır. İmkânların ve yaşam şartlarının kısıtlığında dolayı insanlar arasında doğal olarak alt-üst farkı olmadığı ve eşitlik söz konusudur. Fakat ortaya çıkan eşitlik kısıtlı imkânlar sonucunda gerçekleşen bir

eşitlik olduğu için bu aşamada kişilerin korunma, barınma vs. gibi durumlarda hiçbir hakka gerek duyulmamıştır ve şayet duyulsa bile bu hakları düzenleyecek bir politik düzen bulunmuyordu. Smith'e göre, ikinci evre çobanlık evresidir. Tarım evresini ortaya çıkaran gelişme ise nüfus yoğunluğunun artmasıdır. Söz konusu bu evrede, başta mülkiyet hakkı ile birlikte, önemli eşitsizliklerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Smith'e göre, nüfusun artması, toplum yapısında yeni bir değişimin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Smith, yeni evreye "tarım ya da çiftçiler çağı" adını vermiştir. Bu dönüşümle beraber toprak mülkiyetinin ortaya çıktığı ve bununla beraber eşitsizlik ve toprağa bağımlılık ortaya çıkmıştır. Smith'e göre, asıl önemli değişimin ve toplumsal gelişmenin dördüncü evrede, yani ticaret toplumunda ortaya çıktığını savunur: Bu evrede, daha önceki toplumsal evrelerden farklı olarak, sadece nüfusun artmasından dolayı değil bununla birlikte insanların ihtiyaçlarının ve üretim olanaklarının değişmesi ile birlikte alışveriş, takas ve mübadele yani ticaretin olması gerekmektedir (Cevizci,2021). Özet olarak Smith'in toplumsal aşamaları incelendiğinde her bir yeni aşamaya geçildiğinde bir önceki aşama normal olarak nitelendirilirken toplumun gelişim ve dönüşümü ifade eden daha sonraki aşamalara geçiş süreci ise toplumun yeni normal olarak nitelendirilmektedir.

W.W Rostow ise geleneksel toplum aşaması, kalkışa hazırlık dönemi, kalkış dönemi, olgunluğa geçiş aşaması ve yüksek tüketim (olgunluk) dönemi aşamaları ile(Todaro, 1997:71) Toplumsal gelişme dönemlerini birbirinden ayırmaktadır. Bu aşamalardan ilk aşama olan geleneksel toplum aşamasında ekonomi tarıma dayalıdır ve durağan bir ekonomi söz konusudur. Günümüzde birçok ülke bu aşamayı gerçekleştirmiştir (Keseli ve İlkin,1983:62). Bir diğer aşama olan kalkışa hazırlık dönemi aşamasında ise toplumda belli başlı değişimler ortaya çıkmaktadır ve bu değişimler sonucunda sermaye birikimleri, belirli altyapı çalışmaları ve eğitim çalışmaları başlamaktadır. Ayrıca bu aşamada toplum içinde milliyetçilik akımları da ortaya çıkmaktadır (Manisalı,1975:55). Rostow'a göre toplumsal dönüşüm aşamalarında üçüncüsü olan kalkış dönemi aşamasında ülkede sadece ekonomik olarak değil sosyal ve yapısal olarak da bir dönüşüm görülmektedir. Rostow'a göre bu aşamanın gerçekleşmesi için bazı koşullar vardır.

-Yatırımların milli gelir içinde ki payının %10 dan dan fazla olması

-Belli başlı önemli sektörlerin ön plana çıkması

-Bu çalışmalara uygun politik ve hukuki ortamın oluşturulması

Toplumsal dönüşüm aşamalarından bir sonraki olgunluk geçiş aşamasında ise sanayi sektörü ekonomide ki en önemli sektör olmaktadır ve ülke üretim yapmak için ihtiyaç duyduğu her türlü teknolojiye sahiptir. Milli gelir %20 civarında yatırımlara aktarılmaktadır. Rostow'a göre en son aşama olan yüksek tüketim yani olgunluk döneminde ise sosyal refah düzeyi çok yüksektir. Kişi başı gelir ve bu gelirde adil dağılım oranı yüksektir. Bu aşamaya geçen ülke katma değeri yüksek olan teknolojik ürünlerde ihracata başlamaktadır (Manisalı,1975:57). Rostow'un toplumsal dönüşüm evreleri bu şekilde özetlenmiştir. Smith'te olduğu gibi Rostow'da toplum ve ülkelerin dönüşümünün vurgulandığı bu aşamaların her biri kendinden önceki aşamanın yeni normali olarak nitelendirilmektedir.

Weber ise Smith, Marx, List gibi iktisatçılardan farklı olarak modern toplumun dönüşümü ve gelişimini, klasik iktisadın etrafında olduğu rasyonalite kavramı ile açıklamıştır. Bu kavram düşünce yapısına uygun ve onu tanımlayan birçok kavramı üretilmiştir. Rasyonalite kavramı ile meydana gelen ve modern çağı tanımlamakta önemi yadsınmayan "biçimsel rasyonalite" kavramıdır. Biçimsel rasyonalite kavramı, somut verileri kapsayan, faydaya dayanan, teknolojiye insansız uygulamaya geçişi savunan ve belirsizlik ve varsayıma dayalı değil bilime dayalı bir düşünceyi vurgulamaktadır (Ritzer, 2013: 246). Bu kavramın tüm özellikleri aslında günümüzün modern toplumunun yapısını ortaya koymaktadır. Weber'e göre, sanayide veya tarımda işçiler sermaye sahibi olmamasında dolayı üretimde verimsizliğe sebep olmaktadır ve üretimde rasyonaliteye uygun davranılmamış olmaktadır(Giddens, 2005:79).

Weber toplumsal değişim ve gelişim konusunda Marx'ın üzerinde durduğu sınıfsal mücadeleye dayanan toplumsal yapı ile değil, birey ve toplumun değişiminin ancak ve ancak rasyonalite kavramı çerçevesinde olabileceğini savunmuştur (Weber, 2014:100). Toplumsal dönüşümlerde teknolojik gelişmelerin ve bu gelişmelerin ekonomik alana uygulanması ile ekonomik ilerlemelerin çok önemli etkisi olmaktadır. Günümüzde Endüstri 4.0 denen durum, sanayi devriminin dördüncü aşamasıdır. Bu aşamanı anlatılması için günümüzden yaklaşık olarak 300 yıl geriye gidilmesi gerekir.

18 yüzyıldan önce insanlar üretebilmek için kendi bedenlerini yani kas güçlerini kullanırlardı. Binlerce yıl boyunca kendi kaslarını kullanarak üretim yapabildiler. Bedenlerinin yanı sıra belli başlı hayvanları da üretim için kullanılmaktaydı. Bunların dışında azda olsa su ve rüzgâr gücünde kullanılırdı. 1700'lü yıllarda Avrupa'nın birçok ülkesi dünyanın birçok yerine dağılmış kendi kolonilerini ve sömürgelerini kurmuşlardır. Bu sömürge noktalarında Avrupa pazarlarına çok ciddi bir şekilde hammadde gelmekteydi ve doğal olarak hammadde artışı ortaya çıkmaktaydı. Bunun sonucunda Avrupa piyasası canlanmaya başladı canlanma olunca da insanların gelir düzeyi artmaya başladı. İnsanların gelir seviyesi artmaya başlayınca da doğal olarak tüketim seviyeleri de artmaya başlamıştı. Bu artışın sonucunda da çok ciddi bir arz-talep dengesizliği ortaya çıkmaya başlamıştır. Yani talep edilen mal miktarı mevcut klasik üretim imkânları ile üretileniyordu. 1740 yılında buhar gücü ile çalışabilen ilk makine üretildi ve bu makine sonrasında inanılmaz bir endüstriyel devrime sebep oldu. 1700'lü yılların sonlarında günümüze kadar süren ve sürekli dille getirilen sanayi devrimi başlamış oldu. Sanayi 1.0 ortaya çıkmaya başlamıştır. Buhar gücü ile çalışan devasa makineler ile bir günde üretilen ürün, yüzlerce insan onlarca günde ancak üretebiliyorlardı. Bu tarz makinelerin kullanımı ile üretim çok hızlı bir şekilde artmaya başladı bunun sonucunda üretilen ürünün miktarının artmasıyla ürünün fiyatı da düşmeye başladı ve bu ciddi üretim artışı başta Avrupa olmak üzere dünyanın demografik yapısında ciddi değişiklikler meydana getirdi. İnsanlar köylerden kentlere göç etmeye başladı, Paris, Berlin, Madrid gibi önemli Avrupa başkentlerinin nüfusları çok ciddi bir şekilde artmaya başladı. Üretimin artmasına sebep olan devasa buhar makinelerin çalıştırılması için ciddi bir şekilde kömür ihtiyacı ortaya çıkmaya başlamıştı. Bu kömür üretiminin sağlanması için yeni şehirler ve yerleşim yerleri kurulmaya başlandı. 19. yüzyıla gelindiğinde Avrupa'da çok güçlü bir işçi sınıfı ortaya çıkmaya başladı ve Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada geri dönülemez bir değişim oldu. Bu sanayi devrimine bağlı değişimi yakalayan uluslar ciddi bir zenginliğe sahip oldular ve bunun sonucunda bu ülkelerde ekonomik, politik ve askeri olarak büyük kazanımlar elde ettiler. Bu endüstri trenine binemeyen Osmanlı imparatorluğu gibi ülkeler önce büyük iktisadi çöküntüler yaşamaya başladı, daha sonrada fiziksel anlamda çöküşler yaşamaya başladı. Sanayi devrimi büyük zenginlik getirmesinin sonucunda rekabet kavramını da ortaya çıkarmıştı. Birçok zengin insan, zengin şirket vardı ve

ortaya çıkan bu kapitalist sistemde herkes birbirleri ile rekabet ediyordu. Bu rekabet ortamında da bir tıkanma meydana gelmişti. Bu tıkanmada 20. Yüzyılların başında Henry Ford tarafında ikinci nesil yani endüstri 2.0 ortaya çıkarmıştı. Henry Ford otomobil üretmek istiyordu ama o dönemde otomobil üretmek çok pahalı bir süreçti, çünkü otomobiller büyük atölyelerde üretiliyordu ve bir otomobil aşağı yukarı iki veya üç günde ancak üretilebiliyordu. Bu yüzden otomobiller çok pahalıydı ve bir otomobil sahibi olmak istense aylarca sırada kalmak zorunda kalınıyordu. Henry Ford bu sorunu çözmek için ilginç bir fikir ortaya koymuştu. 1800 yılların sonlarında ABD’de ilk seri üretimli mezbahanalar ortaya çıkmıştı. Bu mezbahanalar da canlı hayvanlar bantlardan belli aşamalardan geçerek sürecin sonunda tüketime hazır et şeklinde çıkmaktadır. Henry Ford mezbahanalar da kullanılan bu bant mantığını otomobil üretiminde de kullanması sonucunda, dünyanın ilk seri üretim aracı olan model T’yi üretmeye başladı. Kısa sürede buharlı makinelerin yerini 19. yüzyılın başında motorlu araçlar alması ile bu sürece endüstri 2.0 denildi. Endüstri 2.0’ı yakalayan ülkeler güçlerine güç katmaya ve bunu 20. yüzyılda korumaya devam ettiler. Uzun süre bu ikinci nesil sanayi devrimi dünyaya hâkim oldu. 1960’lara gelindiğinde artık bir şeyler değişmiş, üretim sektörü içine yeni bir aktör olan bilgisayar ortaya çıkmıştı. 1960’lı yılların sonunda bilgisayarlar fabrikadaki üretim süreçlerinde yer almış ve bu dönemde üretim robotları da üretim sektöründe ortaya çıkmıştı. 1970’li yıllara gelindiğinde ilk olarak Japonya bu robotları üretmeye başlamıştır. Bir tarafta robotlar diğer taraftan bilgisayarlar olunca 1970’li yılların başında endüstri 3.0 ortaya çıkmıştı. Endüstri 3.0’da üretim artık bilgisayarın kontrolü altındaydı. Bilgisayar kontrolündeki robotlarda o seri bantlarda insanlardan daha hızlı, daha seri ve çok kusursuz üretim yapabiliyorlardı. 3. nesil sanayi devrimi çok daha ciddi sosyal değişimlere sebep oldu. Üretimin büyük bölümü robotlar tarafından yapıldığı için işçi sınıfı küçülmeye başladı. Daha önce devasa nüfusun yaşadığı işçi kasabaları, işçi şehirleri yavaş yavaş ortada kalkmaya başlamıştı. 1990’lı yıllara gelindiğinde üretimde bilgisayarın etkisi çok büyüktü, artık her şey sanallaşmaya başlamıştı. Çünkü birkaç yıl öncesine kadar herhangi bir elektronik malzeme üretmeye kalkışsaydı bir masaya geçip elle çizim yapmanız gerekecekti. Fakat 1990’lı yıllara gelindiğinde bilgisayarların devreye girmesi ile birlikte programlar ortaya çıkmaya başladı ve bu programlarda mühendisler ve tasarımcılar üretmek istedikleri her şeyi sanal ortamda tasarlayabildiler ve fabrikada yapılması gereken tek şey tasarladıkları

verileri bilgisayarlara yüklemek oluyordu. Endüstri 4.0 yani dördüncü nesil sanayi devriminde ise artık üretimde insan faktörü minimuma indi. Bu kavram ilk olarak 2012 yılında Almanya’da bir fuarda ilk olarak ortaya atılmıştır ve bundan dolayı Almanlar genellikle bu kavrama sahip çıkmaktadırlar. 2012 yılından itibaren ortaya çıkmaya başlayan endüstri 4.0 yani dördüncü nesil sanayi devrimi için iki önemli kavram ortaya çıkmaktadır. Bunlar yapay zekâ ve nesnelerin interneti Endüstri 4.0’da artık üretimin tüm aşamaları yapay zekâ ve nesnelerin interneti aracılığıyla yapılmaktadır. Bu çağda aslında insanların yapması gereken tek şey neyi üretmek ve ne kadar üretilmesine karar vermektir. Diğer aşamalar tamamıyla yapay zekâ bilgisayar ve internet sayesinde yapılabilmektedir. Üretimin tüm aşamalarına yapay zekâ karar vermektedir. Endüstri 4.0 da amaç üretimin olabildiğince ucuz, olabildiğince etkili ve olabildiğince verimli hale getirmektir. Çünkü işin içine insan faktörü girdiğinde birçok problem çıkabiliyor, bazı noktalarda gereksiz zararlar sebep olunabiliyor ve kaynaklar verimsiz kullanılabilir. Bu yüzden nesnelerin interneti ve yapay zekânın bir araya gelmesi ile her şey eş ürün olarak izlenebilmekte ve en etkili verimli kararlar alınabilmekte. Endüstri 4.0 üretimde insanı tamamen dışlıyor ve her şey yapay zekânın kontrolünde oluşmaktadır. Tüketiciler sadece ne üretmek istediğine ve ne satın almak istediğine karar vermektedir. Bir ülkenin endüstri 4.0 geçebilmesi için başlıca iki önemli şey yapılması lazım, bunlardan ilki ekolojik üretim yani çevreye duyarlı üretim ve nitekim endüstri 4.0 temel prensibi de israfı önlemek ve kaynakları en verimli şekilde kullanmaktır. İkincisi ise eğitim sisteminin endüstri 4.0 uyarlanarak tamamıyla değişmesi sürecidir. Bütün iş bilgisayarlar tarafından yapılacaksa insanlar ne yapacak sorunsalı ile karşılaşmaktadır. Teknoloji gelişiminden sonra iş dünyasında da ihtiyaçlar değişmeye başlamaktadır. Örneğin 50 yıl önce makine mühendislerine ihtiyaç duyulurken günümüzde yazılım mühendislerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni bir üretim teknolojisi ve yeni bir üretim felsefesine geçerken eğitim sisteminin de ona göre organize edilmesi gerekmektedir. Meslek liseleri ve üniversiteler yeni teknolojiye bağlı olan mesleklere yönelik şekillenmelidir. Yani bir ülkenin sağlıklı bir endüstri 4.0’a geçebilmesi için bu iki koşulun yerine getirilmesi gerekir.

1.2.Yeni Normal Kavramı

"Yeni normal" kavramı bir önceki normal kavramı başlığı altında incelendiğinde aslında pek yeni olmadığı, köken olarak insanın dönüşüm ve değişimin başlamasından

beri var olduğu her yeni dönüşümün aslında kendinden önceki dönemin yeni normali olarak nitelendirilmektedir. Fakat bu kavram köken olarak çok eski olmasına rağmen son dönemlerde içinde bulunulan dönemdeki değişim ve dönüşümü anlatılması konusunda, gerek bilimsel yazılarda gerekse görsel ve yazılı basında tekrardan kullanılmaya başlanılan bir kavram olarak rastlanılmaktadır. Sağlık, sosyal ve fen bilimlerindeki bilimsel çalışmalarının yanı sıra, sosyal medyada, toplumsal çalışmalarda ve en yoğun şekilde ise iktisadi amaçla ortaya çıkan yazılı ve görsel çalışmalarda "yeni normal" kavramı ile karşılaşilmektedir. Yeni normal kavramı yukarıda değinildiği gibi bilimsel ve akademik çalışmaların yanı sıra gündelik yaşamda da geniş bir kullanım alanı mevcuttur. Örnek olarak içinde bulunan süreçte özellikle 2019'dan beri küresel salgın olan covid-19 salgını ile birlikte günlük yaşamda sıkça kullanılan her yeni duruma bu artık dönemin "yeni normali" şeklinde kullanımı açısından güçlü bir ifade duyulmaktadır (Yıldız, 2020). Türkiye'deki literatür incelendiğinde yeni normal kavramının kavramsal açıdan ele alınması, az sayıdaki makalede ya da ekonomi konulu yazılı ve görsel medya unsurlarında, ekonomik ve politik düzeylerde tartışılmaktadır. "Yeni normal" kavramı süreç boyunca çok daha kapsamlı bir şekilde genişleyen bir kullanımı ortaya çıkmaktadır. Birçok alanda sıklıkla karşılaşılan "yeni normal" kavramının tanıtılması ve tartışmaya açılması bu çalışmanın ilk bölümünün temel amacını oluşturmaktadır. "Yeni normal" kavramının kapsadığı anlam bakımında anlaşılması ve literatürde ortaya çıkan farklı tanımlamalarının ve kavramın kökeni bakımında kapsamlı bir biçimde araştırılması amaç edinilmiştir. Bu maksatla kavramın kullanıldığı alanlardan bazıları incelenmiş fakat asıl olarak iktisat bilimine anlamı ve yansımaları ile ekonomi açısından olası etkileri vurgulanmaya çalışılmıştır. "Yeni normal" teriminin normal ile ilişkisi bağlamında bir anlama işaret etmesi kaçınılmazdır. Bu yönüyle normal ifadesinin yaygın kullanımına paralel biçimde kullanım kolaylığı ve yaygınlığına sahip olması anlaşılır görünmektedir. Normale ilişkin bir değişimin "yeni normal" ile ilgili olarak bir karşılık bulduğu düşünülebilir. Niceliksel ifadelerde ve değişimin ölçülebilir olduğu alanlarda "yeni normal" genellikle böyle bir değişimi temsil eder. Örneğin iklim değişikliği gibi konularda somut bir değişim, sağlık araştırmalarında teknolojik gelişime dayanan daha duyarlı bir yöntem "yeni normal" olarak ek bir açıklama ya da üzerine ayrıntılı düşünmeyi gerektirmeden anlaşılır. Ancak

sosyal bilimlerde, toplum ve bireyi ilgilendiren bağlamı içinde daha zor anlaşılan bir yapıya sahiptir (Yıldız, 2020).

Özetle “Yeni normal” kavramı köken olarak insanın varoluşu, toplumsal yapıların değişim ve dönüşümünün başlaması ile ortaya çıksa da son dönemlerde bu kavram stratejik bir kavram, gündelik hayatta, bilimsel çalışmalarda, görsel ve yazılı medyada sıklıkla kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramın bilimsel yayınlarda kullanımına baktığımızda; sağlık, tarım, iklim vb. çalışmaların yanında en fazla ekonomi çalışmalarında yeni normal kavramı ile karşılaşılmaktadır. Bu kavram bilimsel ve akademik çalışmaların yanında gündelik yaşantımızda da sıkça görülmeye başlamaktadır. Bu açıklamaya bir örnek verilirse, en iyi örnek 2019 sonlarında hayatımıza giren Covid-19 salgını ile birlikte normal dediğimiz durum dışında yaşanan her olayın yeni normal olarak ifade edilmesi gösterilebilir.

Yeni normal kavramı normal kavram ile yakın bir anlam ilişkisi bulunmaktadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında normal denilen durumdaki bir değişimde, normal kavramının tersi olan anormal kavramıyla değil, yeni normal kavramı ile tanımlanmaktadır. Bu duruma bir örnek verilirse, ekonomide belirli bir performans ile büyüyen bir ekonominin, büyüme performansında bir farklılık gösterip yeni bir trende girdiğinde bunu ‘yeni normal’ süreç olarak nitelendirilebilmektedir. Literatürde birçok alanda karşılaşılan yeni normal kavramı son dönemlerde ekonomi biliminde daha çok kullanılmaya başlanılmıştır. İçinde bulunulan dönemde ekonomide ki yeni normal kavramı: ekonomide durgunluk, krize duyarlılık, düşük faiz ve büyüme oranları, yüksek işsizlik ve riskli iş dünyası gibi ekonomik durumlar ile tanımlanmaktadır.

1.2.1. Yeni Normal Kavramında Tanım ve Tartışmaları

Yeni normal kavramı köken bakımında insanlığın doğuşuna ve dönüşümünün başlamasına dayanmaktadır, fakat özellikle sanayi devrimi ile birlikte ekonomi dünyasında ve iş yaşamında birçok farklılıklar, teknolojik ilerlemeler ve politik dengelerde değişiklikler ortaya çıkmıştır. Bu değişiklikler sürekli devam etmiştir ve her yeni değişim ile dönüşüm süreci bir önceki döneme göre “yeni normal” süreç olarak nitelendirilmektedir.

21. yüzyıldaki değişim ve dönüşümü “Yeni Normal” kavramı çerçevesinde ekonomik boyutu ile incelendiğinde birçok ekonomist ve iş dünyasındaki aktörlerce farklı tanımlandığı dikkat çekmektedir. Bunlar uzun süreli ekonomik durgunluk, çoklu denge politikaları, az büyüyen ekonomiler, düşük faiz politikaları ve covid-19 küresel salgın ile birlikte genişletici para politikaları sonucunda ortaya çıkan yüksek enflasyon oranlarıdır (Sputniknews, 2020).

21. yüzyılın Yeni Normali olarak kabul edilen süreç farklı değişimlere istinaden bilinen fazla sayıda doğru ve kuralların değişimine yönelik bir yapının ortaya çıkması ile genelde ekonomi, özelde iş ile rekabetin yeni kurallarını belirlemeyi hedefleyen bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır. Küresel ekonomik sistemde yaşanan bu tür birçok gelişme 21. yüzyılın yeni normal sürecinin başlaması ve yeni normal değerlerin belirlenmesi konusunda ayrıca önem arz etmektedir. Bu değişimin ve dönüşümün belli başlı ülkelere yansısı incelenmektedir. Yeni Normal kavramının anlamı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Büyük Mali Kriz’den sonra, ABD’de ekonomi daralma ve faiz oranlarında ‘sıfır alt sınırına’ dayanmakta ve merkez bankasının rezervleri hızla tükenmesine rağmen bu düşük faiz durumu devam etmektedir. Çıktı büyümesi önceki dönemdeki potansiyeline dönmedi ve bu, Foster ve Magdoff (2009), Palley (2012) ve Summers (2013) gibi bazı yorumcuların bu yavaş toparlamanın artık ‘yeni bir normal’ yansıttığını öne sürmelerine yol açmıştır. Bu durum 2008 küresel kriz öncesinde ortaya çıkan ‘seküler ekonomik durgunluk’ ile tanımlanır. 2008 küresel krizine önlem olarak alınan olağanüstü politika önlemleri kötü durumda olan ABD ekonomisini istikrara kavuşturduğu anlamına gelmekteydi. Bu ‘yeni normal’ yalnızca toplam ekonomik büyümenin yavaşlamasıyla değil, aynı zamanda gelir ve servet eşitsizliklerinin eş zamanlı artmasıyla istihdam ve ücretlerin nitelikli ve liyakatlılardan, niteliksiz ve liyakatsiz bireylere doğru yönelmesiyle sonuçlanmaktadır (Bryson,2001:180-190). Özetle ABD ekonomisinin yavaşlamasının yükünü bu süreçte alt ve orta gelirli sınıflar üstlemektedir.

Rusya ise, son yıllarda ekonomik açıdan daha önceki dönemlere göre çok farklı bir performans sergilemektedir. ABD’de olduğu gibi, Rusya içinde “yeni normal” den söz edilebilir. Demografik sorunlar, küresel ekonomik yavaşlama, yatırım ortamının kötüleşmesi bu süreçte rol oynamaktadır. ABD’de olduğu gibi Rusya’da da düşük

büyüme performansı ve yüksek işsizlik oranları görünmeye başlamaktadır (Yudaeva,2010). Rusya’da yeni normal dönem yavaş ekonomik büyümenin ABD’de olduğu gibi döngüsel değil yapısal bir yavaşlama olduğu, bu durumun yani düşük büyümenin doğal olduğu görülmektedir.

Çin ekonomisini normal süreçte incelendiğinde, Çin’in son dönemlerde uyguladığı ekonomik reformun başarılı olduğu ve onu büyük bir ekonomik güç haline getirdiği gözlenmektedir. Büyük ölçüde düşük maliyetli yatırıma, ucuz ve bol işgücüne ve büyümeyi desteklemek için doğal kaynakların kullanımı ile büyüyen Çin, gelir eşitsizliği, yolsuzluk ve rant arayışının yanı sıra yüksek GSYİH borcu, demografik değişiklikler ve çevresel bozulma gibi bir dizi zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Son yıllarda, Çin’in ekonomik büyüme oranı tarihi çift haneli oranlardan % 6-7’ye düşmüştür ve Çin Hükümeti, daha yavaş ama daha sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın “yeni normal” ini elde etmek için ekonomisini yeniden dengelemeye çalışmaktadır(Zhang ve Chen,2017).

Şu anda Çin yeni bir ekonomik gelişme aşamasına, yani “yeni normal” e girmiştir. Kasım 2014’te, Çin Halk Cumhuriyeti başkanı Xi Jinping, APEC CEO zirvesinin açılış törenine katıldı ve bir açılış konuşması yaptı. Başkan Xi, bu konuşmasında Çin ekonomisinin yeni normalinin aşağıdaki üç özelliğe sahip olduğunu kaydetti.

Birincisi, ekonomi vitesleri önceki yüksek hızdan orta ila yüksek hızlı büyümeye kaydıldı.

İkincisi, ekonomik yapı sürekli iyileştirilir ve güncellenir. Üçüncül endüstri ve tüketim talebi ana itici güç haline geliyor. Kentsel-kırsal ve bölgesel farklılıklar daralmaktadır. Hane halkı geliri, milli gelirin yüzdesi artıyor. Kalkınmanın faydaları daha fazla insana ulaşıyor.

Üçüncüsü, ekonomi girdi ve yatırım yerine artan bir şekilde inovasyon ile yönlendiriliyor.

Çin ekonomisinin büyüme hızı, yüksek hızdan orta ila yüksek hıza önemli ölçüde değişti. Çin Ulusal İstatistik Bürosu’na göre, Çin’in 2018’deki reel GSYİH büyüme oranı, 1990’dan bu yana en düşük yıllık büyüme oranı olan %6,7 olmuştur. Çin’in reel GSYİH büyüme oranı, 1981-2010 döneminde ortalama %10’dan fazlaydı,

ancak 12,5 yıllık plan döneminde (2011-15) %7,7'ye kadar düşmüştü. “Gelecekte Çin’in tekrar çift haneli ekonomik büyümeye dönüp dönmeyeceğini tahmin etmek neredeyse imkânsız” (Nishimuura,2020:301-312).

Yukarıda bahsedilen APEC CEO zirvesi konuşmasında başkan Xi, "reformu kapsamlı bir şekilde derinleştirme çabamızın yoğunluğu, yeni normale kendimizi başarılı bir şekilde adapte edip edemeyeceğimizi belirleyecektir" dedi ve yeniliğin önemini vurguladı: Reformu kapsamlı bir şekilde derinleştirmek için inovasyon yolunu genişletmelerin gerektiğini dile getirdi. İnovasyon, Çin’in kalkınmasının yeni motoru ise, reform vazgeçilmez ateşleyicisi olduğu, inovasyon motorunun tam güçle çalışmasını sağlamak için daha etkili önlemler alınması gerektiği vurgulandı.

Son olarak yeni normal sürecin AB’ye yansımaları incelendiğinde, 21. yüzyılın başında, sözde “Yeni Ekonomi” sürecin başlamasıyla yıllar itibari ile ekonomi büyüme konusunda olumlu beklentiler artmaya başlamıştır. Lary Summers(2014) bir konuşmasında “Seküller Durgunluk” üzerine yaptığı açıklama da, gelecekte üretkenlik artışı çok yavaş olacağı ve düşük büyüme oranlarının ortaya çıkacağı vurgulamıştır. Ekonomi İşbirliği ve Kalkınma Birliği (OECD) üye ülkelerin 2008 küresel mali krizden beri verimlilik yavaşlamasına bakıldığında bu durumun artık “Yeni Normal” süreç olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır (Crafts,2017:283-297). Bunun yanı sıra “Yeni Normal” sürecinde hem Avrupa’da hem de Amerika Birleşik Devletleri’nde işgücü üretkenliği ve istihdam oranları kriz öncesi oranların çok altında olduğu görülmektedir. Özet olarak belli ekonomik göstergelerdeki son dönemde istenmeyen olumsuz sonuçlar Avrupa’da yeni bir sürecin başladığı ve bununda artık Avrupa ülkelerinin “Yeni Normali” olduğu anlaşılmaktadır.

1.2.2. Yeni Normalinin Boyutları

“Yeni Normal” kavramı kullanıldığı alana ve döneme bağlı olarak birçok anlamda kullanılabilmektedir. Ancak genel bir tanımlama yapılacaksa, içine bulunan dönemde ortaya çıkan değişim ve dönüşüm sürecinin o dönemin yeni normali olarak tanımlanmasıdır. Bu tanımlama neticesinde 21. yüzyılın ekonomik açıdan yeni normali olarak düşük büyüme ve yüksek işsizlik oranlarına bakıldığında “istihdam yaratmayan büyüme” normal değil bulunan dönemin yeni normali olduğu saptanmaktadır (Ateş, 2005:4-7).

2008 Küresel Krizi, daha önceki değişimlerin ve “yeni normal” sürecinin nedeni olarak görülmektedir. Mevcut makroekonomi göstergeleri genel olarak, daha düşük büyüme, daha düşük enflasyon, daha yüksek işsizlik, daha düşük bütçe ve cari açıklar ile uygulanacak olan ekonomik politikaların, yeni düzen ile yeniden düzenlendiği görülmektedir. Politikalarındaki bu farklılıklar maliye politikaları yerine para politikasını kullanılması, karşılıksız para basma konusundaki olumsuz görüşlerin daha önceki dönemlere göre önem verilmemesi ve iktisadi politikaların farklı amaç ile araçlarla çeşitlenmesidir (Eğilmez, 2015).

Yeni normal kapsamında makroekonomik göstergelerde var olan oranlar dışında yeni oranlar dünya genelinde ortaya çıkmakta ve ülke grupları kapsamında yani gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olarak farklılık gösterilmektedir. Bu oranlara bakıldığında büyüme oranları gelişmiş ekonomilerde yüzde 0,5 -1,5 oranlarında iken, gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 3-5 arasında gerçekleşmiştir. Enflasyon ise gelişmiş ekonomilerde yüzde 0-1 arasında, gelişmekte olan ekonomilerde ise yüzde 5-7 arasında olmuştur. İşsizlik oranları incelendiğinde gelişmiş ekonomilerde yüzde 7-8 dolayında iken, gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 6 oranında olduğu görülmektedir. Son olarak bütçe ve cari açık oranlarına bakıldığında gelişmiş ekonomiler yüzde 1-3 arasında gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 4-5 arasında değişmektedir. Bu oranlarda görüldüğü gibi gelişmekte olan ülkelere yükselen enflasyon oranlarına rağmen büyümenin gelişmiş ülkelere göre daha yüksek olacağı gelişmiş ekonomilerde ise düşük bir büyüme oranı gerçekleştirdiği görülmektedir. Büyümenin aksine cari açık ve bütçe açığı oranlarında ise gelişmekte olan ekonomilerin oranları gelişmiş ekonomilere göre nispeten daha fazla olduğu görülmektedir.

Ekonomi alanında mikro iktisat boyutunda da bu yeni dönemde piyasalarla birlikte iş dünyasında çeşitli değişimleri beraberinde getirmiş olup, piyasadaki şirketlerin politikalarında değişimlere gitmesine sebep olmuştur. Bu dönemde yani 21. Yüzyılın Yeni Normali denilen sürecin başlaması ile birlikte Türk iş dünyasında meydana gelen belli başlı makro ve mikro değişimler aşağıda tablo şeklinde verilmektedir.

Tablo 1. Türk İş Dünyasında Yeni Normal Süreçte Yaşanan Değişimler

Kriterler	Normal Dönem	Yeni Normal Dönem
Enflasyon	Ortalama %70	Ortalama %10
Yatırımlar	Tekstil ve sanayi sektörü	Bilişim, Turizm ve Hizmet sektörleri
Hedef Piyasalar	Yurtiçi Piyasalar	Uluslararası Piyasalar
Pazarlama Yaklaşımı	Plansız Üretim	Talep ve Piyasa ihtiyacına Dayalı Üretim
Bankacılık	Kamu ve Hazine Yönetimi Ağırlıklı	Faaliyet Geliri ve Bireysel Öncelikli
Şirket Kaynak Politikası	Öz sermaye ve krediye dayalı Büyüme	Halka Arz, Yurtdışına Hisse Satışı, Factoring ve Dış Kredi
Yükselen Değerler	Tekstil Ve Konfeksiyon	Telekom, Turizm, Perakende ve İhracat
Rekabet Yaklaşımı	Öz sermaye ile rekabet	Ortak sermaye ve İşbirlikleri
İş Anlayışı	Bağımsız Birimler	Grup İçi Sinerji, Çapraz Satışlar

Kaynak: Ateş, 2005: 12

Tablo 1’ de Türkiye’de 21. yüzyılın “yeni normal” sürecin başlangıcından itibaren hem makro hem mikro iktisadi oluşum ve göstergelerdeki değişimler verilmiştir. 21. Yüzyılda yeni normal dediğimiz yeni dönemin ülkelerde ve sektörlerde farklılıklar gösterdiği görülmekte fakat alınan tedbirlerde benzerlikler saptanmaktadır.

1.3. Yeni Ekonomi

21. yüzyılı yeni normali olarak nitelendirilen bu dönemde, literatüre geçen yeni ekonomi kavramının: tarihsel süreç, toplumsal dönüşümler ve bu sürecin temel makroekonomi göstergeler üzerindeki etkileri incelenmektedir.

1.3.1. Yeni Ekonomi Kavramının Tarihsel Süreci ve Değişimi

Dünya, 20. yüzyılın sonlarına doğru ABD’de Silikon Vadisi’nde başlayan ve dünyaya yayılan bir dönüşüme tanıklık etmiştir. Bu değişim, geniş ölçekte bilgi ve teknoloji odaklı olmuş, ülkelerin ekonomik temellerini derinden etkilemiştir. Sanayi devriminde olduğu gibi, kültürlerden ekonomik yapılara kadar birçok alanı etkileyerek kaçınılmaz bir değişimi tetiklemiştir. Bu değişim, 1990’ların sonlarına doğru yayılarak "Yeni Ekonomi" olarak adlandırılan bir kavramı gündeme getirmiştir, bu kavram dünya genelinde etkisini göstermiştir (Bayraktar ve Kaya, 2016:90).

Yeni ekonomik sistem, dünya ekonomisini geleneksel sanayi odaklı yapıdan, bilgi teknolojisi ve hizmet temelli bir ekonomik modele doğru sürüklemiştir. Bu sistem,

geçmişten günümüze kadar var olan ekonomik yapıları anlamakta zorlanılan bir modeli ortaya koymuştur. "Bilgi ekonomisi," "dijital ekonomi," "sanal kapitalizm," "bilgiye dayalı ekonomi," "internet ekonomisi" gibi terimler de literatürde kullanılmaktadır (Lachapella, 2017:2).

Günümüzde dünya ekonomisinin küreselleşmesi ve bu küreselleşmenin hız kazanması, piyasaları, hizmetleri, ürünleri, teknolojiyi ve sermayeyi etkileyerek yeni bir ekonomik yapı oluşturmuştur. Yeni ekonomide, bilginin öneminin artması, bilginin hızla yayılması, bilginin toprak ve sermayeden daha değerli hale gelmesi ve tüm kurumları etkilemesi nedeniyle sınırlar ve fiziki bölgelerin önemi azalmıştır. Modern iletişim ve bilgi teknolojileri, ekonomide somut ilişkiler yerine soyut ilişkilerin önem kazanmasına yol açmıştır. Bu nedenle, günümüzde iş organizasyonları ve kurumlar, hammadde ve fiziki sermayenin yerini bilginin önemine ve yeni ekonomiye bırakmıştır (Terzi, 2012:3).

Farklı ve yeni bir ekonominin doğuşuyla birlikte, bilgisayar ağı dönemi iş organizasyonları için önem kazanmış ve farklı üretim biçimlerine yönelmiştir. Günümüz rekabet dünyasında ayakta kalabilmek için organizasyonlar, bilgi işçilerini, entelektüel sermayelerini ve bilgi stoklarını kullanarak sürekli güncel kalmak zorundadırlar. Bu yeni ekonomide, bilgi sürecinin yaratılması hem bilgi işçilerine hem de tüketicilere aittir. Artık iş organizasyonlarının en önemli üretim kaynağı beyin gücüdür. Dünyada yeni bir düzenin yaratıldığı bu değişimden tüm dünya etkilenmiş ve dönüşüme uğramıştır (Akın, 2005:6).

Yeni ekonomi kavramı ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, birçoğu ABD’de 20. yüzyılın sonlara doğru o dönemin ortalamasının çok üstünde bir büyüme performansının gerçekleştiği dönemde meydana gelmiştir. 21. Yüzyılın başında Amerika’da yapılan bir araştırmada Amerikan vatandaşlarının %50 den daha fazlası sanayi ekonomi düzeninden daha farklı bir ekonomi düzenin ortaya çıktığını belirtmiştir (Pohjola,2002:134). Dünya ekonomisi çerçevesinde 21. yüzyılda ortaya çıkan yeni normal diyerek tanımlanan dönem ile ondan önceki dönem yani yeni normal dönemden sonra normal dönem olarak tanımlanan dönemlerin karşılaştırılması Tablo 2’de ele alınmıştır.

Tablo 2. Normal ve Yeni Normal Dönemlerin Karşılaştırılması

	Konular	Normal Dönem	Yeni Normal Dönem
Genel Ekonomi Düzeyinde	Piyasa	Durağan	Dinamik
	Rekabet Alanı	Ulusal	Küresel
	Organizasyon Biçimi	Hiyerarşik, Bürokratik	Network Temeli
Endüstri Düzeyinde	Üretimin Organizasyonu	Kitle Üretim	Esnek Üretim
	Büyümeyi Yönlendiren Temel Unsurlar	Sermaye/Emek	Yenilikler/Bilgi
	Teknolojiyi Yönlendiren Temel Unsurlar	Makineleşme	Dijitalleşme
	Rekabet Avantajının Kaynağı	Ölçek Ekonomileri ile Düşen Maliyetler	Yenilikler, Kalite, Piyasanın Önceliği ve Maliyet
	Araştırma ve Yeniliklerin Önemi	Az-Orta	Yüksek
	Diğer Firmalarla İlişkiler	Bireysel	İş Birliği ve Anlaşmalar
İş Gücü Düzeyinde	Politik Hedefler	Tam İstihdam	Yüksek Reel Ücret ve Gelirler
	Uzmanlıklar	Belirli İşlerde Uzmanlık	Geniş Uzmanlık Alanı ve Farklı Alanlarda Uygulama
	Gerekli Eğitim	Bir Uzmanlık Alanı veya Derece	Yaşam Boyu Öğrenme
	Çalışan-Yönetim İlişkileri	Muhalef	İşbirlikçi
	İstihdamın Doğası	Durağan	Risk ve Fırsatlar Piyasası
Hükümet Düzeyinde	İş Dünyası-Hükümet İlişkileri	Baskı Gerektiren	Fırsatların Artması İçin Cesaret Veren
	Hükümet Düzenlemeleri	Kumanda Kontrol	Piyasa Araçları ve Esneklik

Kaynak: <http://www.neweconomyindex.org/introduction.html>, 15.3.2005.

Tablo 2’de, ekonomik, endüstriyel, işgücü seviyesinde ve hükümet politikalarında göze çarpan değişimlerin olduğu görülmektedir. Bu farklılıklarla beraber normal dönemdeki sektörler önemini, karlılığını, istihdam kapasitesini, üretim gücünü hızlıca kaybederken yeni dönemde ortaya çıkan sektörler hızlı bir yükselişle büyüyerek ekonomik büyümenin lokomotifi durumuna gelmektedir. Yeni ekonomi birçok alanda çok sayıda, iyi ücretli, nitelikli işler ortaya çıkartmaktadır. Bu işlerde çalışabilmek için gerekli deneyim ve bilgiye sahip olmanın ötesinde, tek bir konuda değil geniş ve farklı birçok alanda da uzmanlık gerektirmektedir. 1990’ların küresel ekonomik büyümesinde bir girdi olarak işgücü gerek firmalar gerekse ülke ekonomileri için rekabet bağlamında çok büyük bir öneme sahip olmaktadır. Yeni ekonominin küresel rekabet ortamında

fark yaratan, işgücünün nitelik ve yenilikçiliği olmuştur (Naisbit ve Aburdene, 1998:25).

Yeni ekonomiyle birlikte yönetici olan bireyler ve yönetim anlayışlarında da değişimler meydana gelmiştir. Bu yöneticilerin en belirgin özellikleri ise, giderek gençleşen yaş ortalamalarıdır. Esnekliğin ve yaratıcılığın önemi artmaktadır. Hükümetler teknolojik gelişmeyle birlikte esnek, rekabetçi düzenlemeler oluşturmakta, piyasaya müdahalelerden kaçınmakta, uluslar arası sermayeye destek veren, özel hayatın gizliliği, fikir hakları vb. gibi hukuksal konularda ayrıntılı düzenlemeler yapmaktadırlar (Moğol, 2001:11).

Don Tapscott'un (Tapscott, 1998) yeni ekonomiyi özetlediği maddeleri aşağıda verilmiştir:

- Yeni ekonomi bilgi ekonomisine dayanmaktadır (Knowledge).
- Yeni ekonomi dijital bir ekonomidir: dijitalleşme önemli bir rol oynamaktadır (Digitization).
- Sanallaşma yeni ekonomide önemli bir faktördür (Virtualization).
- Yeni ekonomi moleküler bir ekonomidir, yani mikro düzeydeki öğelerin büyük etkileri vardır (Molecularization).
- Yeni ekonomi aynı zamanda bir ağ ekonomisidir, yani farklı aktörler arasında karmaşık ilişkiler bulunmaktadır (Internetworking).
- Aracılar ağlar yardımıyla ortadan kalkacak, yani doğrudan bağlantılar daha fazla önem kazanacaktır (Disintermediation).
- Yeni ekonomi sektörel değişime sebep olmuştur.
- Yeni ekonomi, inovasyona dayalı bir ekonomidir (Innovation).
- Üretici ve tüketici arasındaki ayrım yeni ekonomide belirsizleşmektedir (Prosumption).
- Yeni ekonomi bir hız ekonomisidir, yani hızlı değişimlere ve tepkilere dayanır (Immediacy).
- Yeni ekonomi küresel bir ekonomidir, yani sınırların ötesinde küresel etkileşimlere dayanmaktadır (Globalization).

Yeni Ekonomi Bilgi Ekonomisidir. Yeni ekonomi, bilgi ekonomisinin bir alt kolu olarak tanımlanabilir. Bu ekonomik modelde, bireylerin refahı ve yaşam standartları, bilginin üretimi ve kullanımı yoluyla artmaktadır. Temel üretim faktörü olarak bilgiyi benimseyen bu ekonomide, işletmelerin faaliyetlerinde bilgi etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Yeni ekonomide, teknik üretim bilgisi öncelikli bir öneme sahiptir ve işletmeler için doğal kaynaklar, fiziksel emek ve sermayeden daha önceliklidir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, yeni ekonomide bilginin transferini, işlenmesini ve depolanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu sayede farklı bölgeler ve birimler arasında hızlı ve etkin bağlantılar kurulabilmektedir (Houghton ve Sheehan, 2000: 10).Yeni ekonomide, mal ve hizmet üretimi sadece bilgiye dayanmakla kalmaz, aynı zamanda teknoloji ve tüketicilerin fikirleri de bu sürecin ayrılmaz bir parçası haline gelir. Ekonomide artı değer yaratma süreci, kas gücü yerine zekâ gücüyle gerçekleşir. Bilgi işçileri ve tüketiciler arasındaki bu bilgi yaratma süreci, toplumda "akıllı" ürünlerin talebini artırarak ekonomik değer yaratır. Bu durum, işletmeler arasındaki uluslararası rekabeti bilgi temelinde şekillendirir ve bilgiye sahip olan işletmeleri uluslararası rekabette avantajlı bir konuma getirir (Tapscott, 1998: 40-41)

Yeni Ekonomi Dijital Ekonomidir. Yeni ekonomi, temel olarak dijital ekonomi olarak da adlandırılabilir. Dijitalleşme, bilgiyi sayısal bir formata dönüştürme sürecidir. Bu süreçte, bilgiler genellikle "bit" ve "bayt" adı verilen birimlere ayrılarak düzenlenir. Metinler, resimler, ses ve videolar gibi çeşitli bilgiler benzer şekilde dijitalleştirilebilir. Bilginin dijitalleştirilmesi, bilginin korunmasını, erişimini ve paylaşımını kolaylaştırır (Perry, 2014: 46).

Yeni ekonomide, bilgiler genellikle veri formatlarında işlenir ve bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla alıcılara iletilir. Bilginin dijitalleştirilmesi ve etkili bir şekilde ağlar üzerinden iletilmesi, ekonomik yapının değişmesine ve gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Dijitalleşme, bilginin ekonomik bir şekilde ucuz, güvenilir ve hızlı bir şekilde hareket etmesini sağlar ve bu durum ekonomiyi olumlu bir şekilde etkiler. Yeni ekonomide, "e-ticaret", "e-para", "e-sağlık", "e-vatandaşlık", "e-devlet", "e-eğitim", "e-demokrasi", "e-finance", "e-kalkınma" gibi kavramlar ortaya çıkmıştır, bu da ekonomideki dijitalleşmenin yansımasıdır (Tapscott, 1998: 44-45).

Yeni Ekonomi Sanal Ekonomidir. "Sanal" kelimesi, bir şeyin gerçeğe çok yakın veya somut olması anlamını taşır ve genellikle başka bir şeyin gücünü ve yeteneğini içermesi gerektiğini ifade eder. Diğer bir deyişle, bilgilerin analogdan dijitale dönüşmesi, fiziksel varlıkların sanal hale gelmesine olanak tanır. Yeni ekonomideki sanallaşma olgusu, ekonomik yapının ve kurumsal ilişkilerin tamamen etkilenmesine neden olmuştur. Bu durum, sanal piyasaların ortaya çıkmasına ve giderek daha fazla önem kazanmasına yol açmıştır. Sanal piyasa, insanların internet aracılığıyla alışveriş yapabildikleri bir tür piyasadır. İnternetin hızla yayılmasıyla, sanal piyasalar gün geçtikçe yaşamımızın bir parçası haline gelmiş ve sanal ofis, sanal kart gibi birçok sanal öğeyi hayatımıza dâhil etmiştir (Akin, 2001: 36-38). "Bilginin niteliği, manueleden dijitale doğru değişim gösterdikçe, fiziksel nesneler de sanal bir boyut kazanmaktadır. Bu durum, ekonominin sistemini değiştirmekte: kurumsal yapılanmayı, ilişkileri ve ekonomik faaliyetlerin doğasını etkilemektedir" (Tapscott, 1998: 45).

Yeni Ekonomi Moleküler Ekonomidir. Yeni Ekonomi, Moleküler Ekonomi olarak adlandırılabilir. Molekül, maddenin en küçük ve temel parçasını temsil eder. Yeni ekonomide, işletmeler bu moleküler yapıları benimsemiştir. Birey odaklı moleküler yapıya sahip işletmeler, bilgi ve inovasyonu artırmaya yönelik bir yaklaşım benimsemektedir. Bu molekülerleşen işletmeler, birbirleriyle network üzerinden etkili ve esnek iletişim kurarak ekonomik örgütlerin yeniden yapılanmasına olanak sağlamaktadır (Hobikoğlu, 2014: 35-36). Yeni ekonomideki molekülerleşme, ekonomik ve sosyal yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Büyük şirket yapıları parçalanarak, yerlerini birey odaklı moleküler işletmelere bırakmıştır. Bu tür işletmelerde çalışanlar, geleneksel işletmelerden farklı olarak bilgi işçisi veya molekül insan olarak adlandırılmaktadır. Bilgi işçileri, kendi başlarına bir iş birimi olarak faaliyet gösterebilir ve yeni ekonomik araçları kullanarak bilgi ve yaratıcılıklarını serbestçe değerlendirebilirler (Nourdhaus, 2000: 5). "Yeni ekonomi, moleküler bir ekonomidir: küçük şirketlerden oluşur. Büyük şirketlerin yapısı parçalanır ve yerini dinamik moleküllere ve ekonomik faaliyeti amaç edinen bireysel gruplara bırakır. Bu durumda, organizasyon yapısı ortadan kalkmaz, ancak kendini yeniden yapılandırarak yeni yapıya uygun bir biçimde dönüştürmelidir. Kısacası, kitlesel yaklaşım, ekonomik

ve sosyal yaşamın her aşamasında moleküler bir nitelik kazanmaktadır” (Tapscott, 1998: 47).

Yeni Ekonomi Entegrasyon ve İletişim Ağı Ekonomisidir. Yeni Ekonomi, entegrasyon ve iletişim ağı ekonomisi olarak tanımlanabilir. Yeni ekonomide, üretici ve tüketiciler, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin etkisiyle aracısız bir şekilde bir araya gelmektedir. Bu durum, ticari işlemlerin hızını ve hacmini artırmakta, aracılık hizmeti veren mesleklerin etkinliğini azaltmakta ve yeni sektörlerin ortaya çıkmasına olanak tanımaktadır. Üretici ve tüketiciler arasındaki doğrudan iletişim, üretim faaliyetlerini tüketici istek ve ihtiyaçlarına odaklanarak şekillendirmektedir. Bu sayede yeni ekonomide üretici ve tüketici bütünleşmesi sağlanabilmektedir (Yumuşak vd., 2010: 38-40).

Bilgi ve iletişim ağlarının gelişmesi, küresel rekabetin olduğu piyasalarda küçük işletmelerin ölçek ekonomileri ve çeşitli kaynaklara ulaşmada avantaj elde etmelerini sağlamaktadır. Ağ temelli organizasyon yapısı, moleküler yapı, esnek üretim, bilgi ve inovasyon temelli üretim, küresel rekabette avantaj sağlamanın diğer kriterleridir. Yeni ekonomide işletmeler, daha entegre faaliyetlere yönelik olarak işbirliği ve anlaşmalara yönelmektedir. Başka bir deyişle, işletmeler hem ulusal hem de küresel ölçekte üretim ve dağıtım zincirlerine entegre bir şekilde faaliyet gösterme eğilimindedirler.

Yeni Ekonomide Aracıların Etkinliği Azdır. Yeni Ekonomi, ağ ekonomisinin yaygınlaşması sayesinde, üretici ve tüketiciler arasındaki aracılardan etkinliğinde bir azalmaya işaret etmektedir. Artan ağ ekonomisi, üretici ve tüketicilerin dijital ağlar üzerinden doğrudan her türlü ürün ve hizmete erişebilmelerini mümkün kılmıştır.

Gelişmiş ve etkin iletişim ağları, bilginin üretici ile tüketici arasında serbestçe dolaşmasına olanak tanır, böylece üretici ve tüketiciler aracısız olarak ortak bir platformda buluşabilir. Yeni iletişim teknolojileri ve ağlar, üretici ile tüketici arasındaki doğrudan iletişimle birlikte, yeni ekonomide aracı kurumların, distribütörlerin ve perakendecilerin etkinliğini ve önemini azaltmaktadır (Tapscott, 1998: 51-53).

Yeni Ekonomide Hâkim Sektör Üçlü Bir Oluşumdur. Yeni Ekonomide, birçok sektörü olumlu yönde etkileyen ve hâkim bir konuma sahip olan temel sektör, bilgi,

iletişim ve yeni medya sektöredür. Yeni medya sektöredü, gelişen teknolojiyi göz önünde bulundurarak bilimsel araştırma, sanat ve eğitim yöntemlerinin Ar-Ge uygulamalarındaki dönüşüme katkı sağlamaktadır. Yeni ekonomik düzende, temel sektörün odak noktasını bilgi ve iletişim teknolojileri sektöredü oluşturmaktadır. Ayrıca, eğlence sektöredü de bu yeni sistemde önemli bir konuma sahiptir ve bu üç sektör bir araya gelerek yeni medya sektörünü oluşturmaktadır. Yeni medya sektöredü, teknolojiyi göz önünde bulundurarak işletmelerdeki iş yapma şekillerini, insanların eğlenme, eğitim alma ve düşünme yapılarını, arz ve talep yapılarını dönüştürmektedir (Tapscott, 1998: 54).

Yeni Ekonomi İnovasyon Temeline Dayanır. Yeni Ekonomi, rekabette üstünlük sağlamanın temel kuralının sürekli inovasyon (yenilik) yapmak olduğu bir paradigmaya dayanmaktadır. Bu nedenle, yeni ekonomi inovasyon üzerine kurulmuştur. İnovasyon, bilimin ve teknolojinin ekonomik ve toplumsal fayda amacıyla sürekli olarak yenilenmesini ifade eder, yani "yeni bir şey ortaya çıkarmak ve farkındalık yaratmak" anlamına gelir. İnovasyon, bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm süreçlerini etkilemektedir (Akın, 2001: 9). Yeni ekonomide, firmalar kendi ürünlerinin piyasada kalma süresini ve popülerliğini belirleyebilmektedir. Bu durum, küresel rekabet ortamında sürekli olarak yenilik yapmanın, işletmelerin kar elde etmeleri ve piyasada varlıklarını sürdürebilmeleri için temel bir kural olduğunu göstermektedir. Bir işletme yeni bir ürünü piyasaya sürdükten ve hedeflediğı karı elde ettikten sonra, bu ürünün modası geçmişse daha gelişmiş bir versiyonunu hızla piyasaya sürmelidir. İşletme, rekabetçi olmak ve küresel rekabette etkin kalmak için sürekli olarak yeni ve başarılı ürünleri piyasaya sürmelidir. Aksi takdirde, rakip firmalar avantaj elde edebilir ve işletmenin küresel rekabetteki etkinliğı ve gücü hızla azalabilir (Tapscott, 1998: 55-56).

Yeni Ekonomide Üretici – Tüketici Yakınlaşmaktadır. Yeni Ekonomi içerisinde, üretici ve tüketici arasındaki mesafe giderek kısalmaktadır. Kitle üretimine karşılık, tüketicilerin zevkleri, tercihleri ve ihtiyaçları doğrultusunda üretim biçimi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, tüketiciler üretim üzerinde etki gücüne sahiptirler. Üretici ve tüketici arasındaki etkileşim, hızla gelişen ağ ekonomisi ile mümkün hale gelmektedir.

Müşteri odaklı üretim, kitle üretim yapısını değiştirmiş: üretim modelleri sipariş üzerine üretim, esnek üretim gibi çeşitlenmiştir. Üretimde, tüketicinin istek ve talepleri daha fazla önem kazanmış ve tüketici aktif bir şekilde üretim sürecine dâhil olmuştur (Tapscott, 1998: 58).

Yeni Ekonomi Hız Ekonomisidir. Yeni Ekonomi, hızın ekonominin temel dinamiklerini etkilediği bir Hız Ekonomisi olarak tanımlanabilir. "Bilgi çağı" olarak adlandırılan bu dönemde, bireylerin ve şirketlerin başarıları, bilgiye ne kadar hızlı ulaştıklarıyla doğrudan ilişkilidir (Tapscott, 1998: 58). Yeni ekonomide, hız, ekonominin genel yapısını etkileyen kritik bir unsurdur. Bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimi, ürün tasarımından üretime geçiş sürecini kısaltmıştır. Bu gelişmeler, ürünün dağıtımını, müşteriye zamanında teslimatı ve piyasalarda ürünün zamanında bulunabilirliğini artırmaktadır. Dolayısıyla, yeni ekonomideki işletmeler, dış çevresel değişimlere tam ve zamanında yanıt verebilme yeteneğine sahiptir. Hızın önemi aynı zamanda ürün yaşam süresini kısaltmakta ve ekonomik faaliyetlerin devamı için Ar-Ge ve inovasyonu zorunlu hale getirmektedir. Yeni ekonomide, ürünün belirli bir gelir seviyesine ulaşması eski ekonomiye göre çok daha kısa bir süre alır. Bu durum, ürünün modasının kısa ömürlü olacağı anlamına gelir. İşletmeler, piyasadaki hız ekonomisine ayak uydurabilmek için sürekli inovasyon ve Ar-Ge faaliyetlerine odaklanmaktadır (Aktan, 2003).

Yeni Ekonomi Sosyal Problemleri ve Çatışmaları Beraberinde Getirmektedir. Yeni ekonomide, sosyal farklılıklar ve sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bilgiye sahip olanlar ile olmayanlar arasında bir çatışma mevcuttur. Bilgiye sahip bireyler, işletmeler tarafından tercih edilmekte ve bu durum bilgiye sahip olmayanları niteliksiz işçi sınıfına dâhil etmektedir, bu da iki sınıf arasında çekişme ortamına neden olmaktadır. Nitelikli işçiler yüksek maaş ve yüksek yaşam standardına sahipken, niteliksiz sınıf düşük ücret ve işsizlik gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu durum, bilgiye sahip olanlar ile olmayanlar arasındaki uçurumu derinleştirerek sosyal problemlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Tapscott, 1998: 61). Yeni ekonomik sistem, güvenlik ve iş hayatı kalitesi gibi konularda bilgi ve eğitim merkezli yapıların zorunluluğunu gerektirmekte, bu durum eski ve yeni ekonomik kurumlar arasında çatışmalara neden olmaktadır. Ayrıca, bu çatışma bilgiye sahip olan ve olmayan ülkeler arasında da görülmektedir.

Teknolojik güce sahip olan ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında gelir dağılımındaki eşitsizlik ve uçurumun artması, ülkeler arasındaki sosyo-ekonomik ilişkilere olumsuz etkiler yapabilmektedir (Eraydın, 2001: 70-71).

Yeni Ekonomi Küresel Ekonomidir. Yeni ekonominin oluşumunda önemli bir etken, küreselleşmedir. Bilgi iletişim teknolojilerinin ilerlemesi, uzaklık ve zamanın önemini ortadan kaldırmış, bilgiyi küresel bir düzeye taşımıştır. Dijital ağlar sayesinde bilgiye hızlı erişim, ülke ekonomileri arasındaki etkileşimi küresel düzeyde artırmaktadır.

Yeni ekonomide, yüksek teknolojiye dayalı ürünlerin üretimi, üretim maliyetlerindeki düşüş nedeniyle tek bir ülke sınırları içinde sınırlı kalmamaktadır. Ürün girdisi en uygun olan ülkede üretim aşamaları gerçekleştirilmektedir. Bu sürecin başarılı olabilmesi için küresel düzeyde bilgi serbestçe dolaşmalıdır. Bilgi ve teknoloji merkezli yeni ekonomik sistemde, ülkeler arasındaki iletişim hızlı bir şekilde gerçekleştiği için küresel bir ekonomik yapıdan bahsedilebilir. Bu bağlamda, bilgi bireysel, yerel veya ulusal değil, küresel bir öneme sahiptir (Harvey, 2003:242). Castells'in yeni ekonomi yerine bilgi ekonomisi terimini kullanarak ortaya koyduğu kavramda, bilgi ekonomisinin temel özelliklerini üç temel çerçevede açıklamıştır: endüstri, bölge ve ülke düzeyindeki ekonomik birimlerde verimliliğin ve rekabet gücünün belirleyicisinin bilgi üretme, üretilen bilgiyi işleme ve elde edilen sonuçları yönetme kapasitesi olduğunu vurgulamıştır (Castells, 2008:185).

Bilgi ekonomisi, ulusal düzeyde üretilecek olsa bile dünya çapında bir ekonomidir. Küresel pazar için üretilmeyen ürün ve hizmetlerin, yaratıcı yıkım etkisine sahip ürünler karşısında etki gücü bulunmamaktadır. Lundvall'a göre, yeni ekonominin karakteristik özellikleri şunlardır (Aubert ve Reiffers, 2003: 9):

- İnovasyon sürekli bir süreçtir. Önceki yenilikler, yeni teknolojilerle farklılaştırılarak bir sonraki yeniliği oluşturur, bu da inovasyona süreklilik kazandırır.
- Kamu ve özel sektörde özgün organizasyonlara sahiptir.
- Yeni ekonomi, hiyerarşik yapı bakımından farklılık gösteren bir ağ ekonomisidir. Küresel ağlar, hiyerarşinin tepe noktasında yer alırken, aşağıya indikçe yerel ağlara dönüşmektedir.

- Beşeri sermaye, yeni ekonomide önemli bir rol oynar. Bu nedenle, eğitim ve yaşam boyu öğrenme, bu ekonomide gereklilik arz eder.

Yeni ekonomi örtülü bilginin kodlanıp dağıtıldığı bir ekonomidir. Bilgi tüm sektörler için merkezi bir konumdadır. Tablo 3’te yeni ekonomi denilen sürecin bazı yazarlar tarafında nasıl ifade edildiği verilmiştir.

Tablo 3. Yeni Normal Dönemin Tanımlamaları

Yazarlar	Tanımlama
Nakamura(2000)	Tam rekabet modelinin itici gücü
S. Shepard (1997)	Üstün teknoloji
Summers(2000)	Bilgi üretimi ile fiziksel malların üretiminde yapısal değişimlerin olması
Mandell- Wadwani(2001)	Bilişim İletişim Teknolojisi (BİT) ile ortaya çıkan katma değer
Kevin Kelly	Yüksek verimlilik ve network dışsallıkları
Coben(2000)	Düşünce yapımızı değiştiren yeni araç
Bosworth-Triplet(2000)	BİT sektörünün rolü ve önemi
R. Gordon(2000)	BİT yatırımları, makroekonomik yaklaşım
Nordhaus(2000)	BİT sektörü
Schreyer	BİT sermaye malları tipik sermaye mallarında farklıdır.
Mandell(1998)	Yenilik, AR-GE, Risk Sermayesi
DeLong	Bilgi akışı hızlandı. Bilişim çağında rekabet, şeffaflık ve etkili piyasalar vardır.
Rich ve Rissmiller(2000)	Enflasyon ve İşsizlik arasında yeni ilişki
Economist(1999)	“Teknovizyoncular” en uç düşüncelilerdir. İşletme işlemlerinde ve ekonomik değişim yaratan güçler bulunmaktadır.
Cox ve Atm	Artan getiri ile kıtlık sorunu
Gomme	Teknolojik gelişmeler uzun dönemli işsizlik oranını düşürüyor.
Stigliz	Küreselleşme ve artan rekabet
Basu ve F. Shapiro	Teknoloji ile verimlilik ilişkisi
Bresnahan-Bryifolsson	Teknolojik faktörlerle oluşan maddi olmayan dışsallıklar ve mikroekonomi yaklaşımli ekonomi
Osterman	İşgücü piyasasında dönüşümler
Litan ve Rivim	Sanal sektörün ticareti etkilemesi
Castells	Network toplumu
Stix	Fiber optik teknolojisindeki gelişmeler çipi geçti. Tek bilgisayar çipi için teknolojik sınıra gelindi.
W. Brian Arthur	Network dışsallıkları, ölçek ekonomisi
Stiroh	Hız, verimlilik, enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişki
D. Quah	BİT. Entelektüel sermaye, kütüphaneler ve veri tabanları

Kaynak: Canbey Özgüler, V.(2002)

Yukarıda verilen Tablo 3 incelendiğinde her yazar farklı bir tanımlama ile süreci vurgulamasına rağmen, hepsinde ortak olarak aslında bir dönüşüm ve değişimin ortaya çıktığı ve bununda artık ekonomide yeni bir normal haline geldiği şekline yorumlanması mümkün kılmaktadır.

1.3.2. Yeni Ekonominin Temel Makro Özellikleri

Bu bölümde yeni ekonominin temel makro göstergeleri kapsamında, büyüme, istihdidam, dış ticaret, borçlar ve enflasyon yeni normal diye tanımlanan dönemdeki verileri ile beraber incelenecektir.

1.3.2.1. Büyüme

Yeni ekonominin makroekonomik sonuçları, ekonomide verimlilik oranında ortaya çıkan sonuçlarla hesaplanır. Bunun yanında yeni ekonomi olarak tanımlanan dönem ile beraber toplam hâsıla büyümesinde ortaya çıkan artışlarda da önemli bir etken olduğu söylenebilir. Yeni ekonomi dönemi ile birlikte ortaya çıkan sektörler, teknolojik gelişmelerin önemli etkisi olan alanlardır. Teknolojik gelişmelerin ekonomide meydana getirdiği etkiler konusunda Neo-klasik ve yeni büyüme teorileri alternatif saptamalarda bulunmuşlardır(Çinko, 2003). Ancak her iki yaklaşımda yeni ekonomini boyutlarının ve iktisadi etkilerinin görülmesinde yararlı katkılardan bulunmuşlardır. Tablo 4’te gelişmiş ülkeler bloğunda ABD, Japonya ve AB ülkeleri, gelişmekte olan ülkelerde ise Türkiye, Çin, G. Afrika, Brezilya ve Hindistan ülkeleri ile dünyanın genel ortalamasını gösteren 2000-2019 yılları arasında büyüme verileri verilmiştir.

Tablo 4. Seçilmiş Ülkelerin Belirli Yıllar Arasında Ortalama Büyüme Oranları

Yıllar Ülkeler	2000-2006	2007-2009	2010-2019
ABD	2,84	-0,23	2,28
Japonya	1,44	-1,6	1,29
AB	2,12	-0,4	1,4
Türkiye	5,47	0,3	5,56
Brezilya	3,28	3,7	1,82
G. Afrika	4,50	1,56	1,38
Hindistan	6,35	6,23	6,66
Çin	10,01	11,1	7,68
Dünya	4,18	2,6	3,56

Kaynak: OECD ve Dünya Bankası veri tabanlarından elde edilmiştir.

Yukarda verilen Tablo 4 incelediğinde, gelişmiş ülkeler bloğunda ele alınan ABD, Japonya ve AB ülkelerin büyüme oranlarını 3 dönem olarak incelenmiştir. Bu dönemler 21. yüzyılda yeni normalin süreç olarak ele alınan 2000 ile 2019 yılları arasını kapsamaktadır. 20 yıllık süreci ilk dönem olarak 2000 ile 2006 yılları arası, ikinci dönem ise küresel finans krizinin olduğu 2007-2009 yılları ele alınmış son olarak 2010-2019 yılları arasında on yıllık süreç ele alınmıştır. İncelenen gelişmiş ülkelere bakıldığında ilk dönemin son döneme göre daha iyi bir büyüme oranı, kriz yıllarında ise bir ekonomi daralma görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelere bakıldığında, gelişmiş ülkelere kıyasla daha iyi bir büyüme performansı görülmektedir. Çin %10 ve üzerinde büyüme performansı ile dikkat çekmektedir. Gelişmekte olan ülkeler Dünya ortalamasının üstünde bir performans ortaya koyarken gelişmiş ülkeler dünya ortalamasının altında kalmıştır.

Aşağıdaki Tablo 5’te ülkelerin 1990 ve 2019 yıllarındaki GSYH verileri ile dünya sıralamasında ilk 20’de olan ülkeler verilmiştir.

Tablo 5. 1990 ve 2019 Yıllarında GSYH Dünya Sıralaması (Milyar Dolar)

Ülkeler	1990- GSYH	Ülkeler	2019- GSYH
1.ABD	5,963.13	1.ABD	21,433.23
2.Japonya	3,132.82	2.Çin	14,731.81
3.Almanya	1,598.64	3.Japonya	5,079.92
4.Fransa	1,272.43	4.Almanya	3,861.55
5.B. Krallık	1,193.66	5.Hindistan	2,868.93
6.İtalya	1,168.72	6.B. Krallık	2,830.76
7.Kanada	596.09	7.Fransa	2,715.82
8.İran	575.27	8.İtalya	2,001.47
9.İspanya	535.65	9.Brezilya	1,839.08
10.Brezilya	455.34	10.Kanada	1,736.43
11.Çin	396.58	11.Rusya	1,702.50
12.Hindistan	326.61	12.G. Kore	1,646.74
13.Avusturalya	323.39	13.İspanya	1,394.27
14.Hollanda	321.40	14.Avusturalya	1,387.09
15.Meksika	290.40	15.Meksika	1,258.21
16.G. Kore	283.37	16.Endonezya	1,120.14
17.İsveç	259.90	17.Hollanda	907.15
18.İsviçre	258.02	18.S. Arabistan	792.97
19.Türkiye	207.50	19.Türkiye	760.94
20.Belçika	200.15	20.İsviçre	704.83

Kaynak: IMF

Tablo 5 incelendiğinde 1990 yılında, yani “Yeni Ekonomi” döneminin başlangıcında ülkelerin GSYH performansları incelendiğinde ilk üç ekonominin ABD,

Japonya ve Almanya olduğu gör÷lmektedir. Ayrıca ilk on içinde yer alan ekonomilere bakıldığında İran ve Brezilya dışında diğerk ÷lkelerin gelişmiş ÷lkeler olduğu gör÷lmektedir. Türkiye ise 19. basamakta yer almaktadır. Tablonun 2019 yılında ki bölümü incelendiğinde ilk üçte ABD, Çin ve Japonya'nın yer aldığı gör÷lmektedir. Öte yandan dikkat çeken en önemli ÷lke Çin olmaktadır, 1990 yılında 11. basamakta yer alan Çin ekonomisi 2019 yılında gelindiğinde ABD ekonomisinden sonra dünyanın en büyük ikinci ekonomisi durumuna gelmektedir. Başka bir gelişmekte olan ÷lke Hindistan ise 1990 yılında yer aldığı 12. basamaktan 2019 yılında 5. Basamağı kadar yükselmektedir.

Tabloda bir başka değışim ise ilk 20 içinde yer alan ÷lkelerin değışimi, 1990 yılında ilk 20'de yer alan İran, Belçika ve İsveç gibi ÷lkeler yerine Rusya, S. Arabistan ve Endonezya gibi ekonomiler ilk 20 ekonomi arasında yer almaktadır.

Ekonomik büyüme, bir ekonominin üretim kapasitesinin zaman içinde artmasıdır ve genellikle Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYİH) veya Gayri Safi Milli Hâsıla (GSYİH) gibi ölçütlerle değıerlendirilir. Ekonomik büyümenin başlıca nedenleri arasında teknoloji gelişmeleri, sermaye birikimi, iş gücü artışı ve verimlilik artışları bulunur. Birçok ekonomi büyüme türleri mevcuttur. Ekonomik büyüme türleri aşağıda Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Ekonomik Büyüme Türleri ve Tanımları

Ekonomik Büyüme Türü	Tanımı
Açık Büyüme	Açık büyümede üretim faktörleri uluslararası piyasalarda sağlanmaktadır. Bu büyüme türü serbest piyasa ekonomisinde gerçekleşmektedir.
Kapalı Büyüme	Devlet müdahalesinin söz konusu olduğu, dış ticaretin düşük olduğu, devletin kendi kaynaklarına dayalı büyüme söz konusudur.
Planlı Büyüme	Ekonomide verimliliği artırmak için elde bulunan tüm kaynakların tam kapasite kullanabilmek ve üretilen ürünün hangi kaynakla ne kadar maliyete üretilceğinin yapılan planlama ile belirlen büyüme türüdür.
Spontane Büyüme	Üretim faktörleri devlet müdahalesinden bağımsız bir şekilde gerçekleşen büyümedir.
Dengeli Büyüme	Her arzın talebinin olmasını vurgulayan yani tüm sektörlerin bir arda hareket etmesini sağlayan büyüme türüdür.
Dengesiz Büyüme	Sektörel bazlı büyüme
Biyolojik Büyüme	Üç aşamalı açıklanmaktadır: hızlı, yavaş ve daralan ekonomik büyüme.
Durgun Büyüme	Büyüme ile nüfus artışın aynı oranda olması, yani kişi başı gelir artışın sıfır olduğu büyüme.
Üstel Büyüme	Ekonomide büyüme hızının yıllar itibari ile arttığı büyüme tanımlayan büyüme türüdür

Kaynak: Çavuş, 2017

1996 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan insani kalkınma raporunda ülkelerin ekonomi büyüme hedeflerinde elde edecek fakat ülke ekonomisine zarar verecek olan bazı büyüme türlerine değinmiştir. Bu büyüme türleri, acımasız büyüme, işsiz büyüme, köksüz büyüme, sesiz büyüme ve geleceksiz büyüme türleridir.

Acımasız Büyüme: Bu büyüme türünde ekonomide üretim ve gelir artışı olmaktadır. Fakat bu gelir artışındaki adil dağılımında problemler oluşmaktadır. Gelir artışı ne kadar fazla artarsa gelir dağılımındaki adaletsizlikte o oranda artıyorsa bu tür büyüme acımasız büyüme denilmekte ve Birleşmiş Milletler bu büyümeden kaçınılması gerektiğini vurgulamaktadır. (Çavuş, 2017)

İşsiz Büyüme: Büyüme oranlarının arttığı ekonomilerde istihdam oranı da artması gerekmektedir. Ekonomi bilminde bilinen Okun yasası da bunun desteklemektedir. Okun yasası, ekonomide %2,25 reel büyüme oranı üzerinde gerçekleşen her %1 oranındaki bir büyümenin işsizliği %0,5 oranında azalttığı vurgulanmaktadır. Birleşmiş milletlerde ortaya çıkan büyüme oranı işsizliği azaltmıyorsa bu büyüme türünden kaçınılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Köksüz Büyüme: Bu büyüme türünün yaşandığı ekonomilerde toplumun yapısı ve toplumsal değerlerinde yozlaşmalar meydana gelebilmektedir. Bu tür büyüme türlerinde ekonomi gelişse de toplumda değer kayıpları meydana gelmektedir. Bu tür büyümelerden de kaçınması gerektiği BM raporunda vurgulanmaktadır.

Sessiz Büyüme: Ekonomide ortaya çıkan büyüme, toplumda ki bireyleri hukuki konularında kısıtlayabilen büyüme türüdür. Toplumun özgürlükleri kısıtlandığından toplum tarafından istenmeyen bir büyüme türüdür.

Geleceksiz Büyüme: Bazı ekonomilerde büyümenin gerçekleşmesi için doğal kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Ekonomi büyümenin gerçekleşmesi için çoğu zaman doğada yer alan yenilenmeyen kaynaklar kullanılmaktadır. Yenilenmeyen doğal kaynakların kullanımı sonucunda ekosistemin dengesinin bozulduğu, insanlar ve diğer canlıların yaşamını tehdit ettiğinde ve böyle bir büyümenin sürdürülebilir olmadığından üstünde çok ciddi tartışmalar yaşanan ve istenmeyen bir büyüme türü olarak vurgulanmaktadır (Çavuş, 2017).

Ekonomi yönetimleri bakımından büyüme ve büyümenin kaynaklarını belirlemenin, ekonomik politikaların izlenme şekli açısından büyük önem taşıdığı vurgulanmış ve bu konu, son zamanlarda tüm ülke ekonomileri arasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Ekonomik büyümeyi gerçekleştirmek ve sürdürülebilir bir büyüme elde etmek amacıyla ülkeler, bu konularda önemli çabalar sarf etmektedir. Bir ülkedeki ekonomiyi etkileyen faktörler birbirleriyle bağlantılıdır ve birbirlerini etkileme eğilimindedir. Bu bağlamda, ekonomiyi büyüten birçok faktör olduğunu söylemek mümkündür, ancak bunların başında üretim ve gelir artışı gelir. Büyümenin kaynağı olarak, üretim sürecine dahil olan tüm faktörler gösterilebilir. Bu faktörler arasında emek, sermaye, doğal kaynaklar ve teknolojik gelişme ön plana çıkmaktadır. Üretim faktörlerinin bu süreçteki rolü, aşağıdaki fonksiyonla ifade edilmektedir: $Y = f(L, K, N, T)$, burada L (Emek), K (Sermaye), N (Doğal Kaynaklar) ve T (Teknolojik Gelişme) olarak ifade edilmektedir (Türlüoğlu, 2019).

1.3.2.2. İstihdam

Geçtiğimiz otuz yıl, gelişmekte olan ve yükselen ekonomilerin ekonomik ve sosyal dokusunda büyük değişikliklere tanık oldu, yeni fırsatlar ve aynı zamanda zorluklar da getirdi. Yatırım ortamını şekillendiren ve sürdürülebilir büyümeyi ve istihdam yaratmayı teşvik eden bir dizi karmaşık faktörler ortaya çıkmıştır. İşgücü

piyasası, sosyal politika ve kurumlar yalnızca işçilerin daha ödüllendirici ve üretken işlere doğru yeniden tahsisini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda bu değişikliklerden etkilenenlere yeterli desteği de sağlayabilir. İş yaratma politika yapıcılarının yanı sıra sosyal ortaklar ve sivil toplum için genellikle kalkınma gündeminin en üst sıralarında yer alır. Bunun nedeni, emeğin bir üretim faktöründen daha fazlası olmasıdır: herhangi bir gelişme sürecinin, refahın ve sosyal uyumun temel bir unsurudur. Emek, insanların temel varlığıdır. İnsanların sahip olduğu iş türü, yaşamları boyunca çoğu insan zamanlarının önemli bir bölümünü işte geçirdiği için, refahın en güçlü belirleyicilerinden biridir. Ayrıca her tür ve büyüklükteki firma için önemli bir üretim faktörüdür. Yüksek teknoloji imalat firmalarında bile, işçiler üretim organizasyonunu geliştirmek veya ürünlerin kalitesini ve çeşitliliğini artırmak için yeni beceriler ve yetkinlikler getirirler. İşverenlerin işgücü ve hane halkı talebinin yolu işgücü piyasaları, geçtiğimiz on yıllarda küresel gelişmelerden derinden etkilenmiştir. Pek çok gelişmekte olan ülkenin ve önceden merkezi olarak planlanmış ekonomilerin piyasaya dayalı sistemlere geçişi ve ülkelerin küresel ekonomiye daha fazla entegrasyonu, işletmelerin, hükümetlerin ve işçilerin etkileşim içinde olduğu oyunun kurallarını değiştirmiştir. İç pazarların açılması, daha önce korunan firmaları daha fazla rekabete ve aynı zamanda yeni, daha üretken teknolojilere maruz bırakılmıştır. Üretim ölçeği ticaret engelleriyle korunan büyük oligopollerden daha küçük, ancak genellikle teknolojik olarak daha gelişmiş üretim birimlerine doğru değişmiştir. Genel olarak, firmalar hayatta kalmak ve genişlemek için yenilik yapma konusunda daha büyük bir baskı ile karşı karşıya kalmıştır.

Bu değişiklikler yeni ekonomik fırsatlar ortaya çıkarmış, ancak aynı zamanda firmaları ve işçileri yeni zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Dünya pazarlarında daha fazla entegrasyon, girişimcilerin yeni faaliyetler başlatma ve mevcut firmaların genişleme fırsatlarını artırmış ve her ikisi de genişleyen sektörlerde daha hızlı iş yaratılmasına katkıda bulunmuşlardır. Ancak teknolojik gelişmeler ve genişleyen uluslararası etkileşimler, tek tek ülkelerin karşılaştırmalı avantajlarını da değiştirmiş ve azalan sektörlerdeki firmaları ve işleri tehdit etmiştir. Daha genel olarak, firmaların değişen ekonomik ve teknolojik koşullara yanıt vermesini sağlamak için iş düzenlemelerini daha uyarlanabilir hale getirme baskısı artmıştır. Gelişmekte olan ve yükselen birçok ekonomide işgücü piyasa politikası ve sosyal güvenlik sistemleri

genellikle gelişmemiş durumdadır ve birçok işçi, daha rekabetçi, açık ama aynı zamanda daha riskli bir ekonomik çevrenin değişkenliğine giderek daha fazla maruz kalmaktadır(Scarpetta, Pierre, 2015).

İşlerin doğası çeşitlidir. Yakın zamanda belirtildiği gibi Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yayınlanan ve küresel işsizlik oranının 2019'da 190 milyon olduğu ve bu oranın 2020'li yıllar, dünya genelinde düşük ekonomik büyüme oranları sonucunda işsiz sayısının artacağı raporda vurgulanmaktadır. Gelir dağılımında ki adaletsizliğin artığının vurgulandığı raporda, dünyada toplamda yaklaşık 473 milyon kişinin işsiz olduğu ya da çalışmasına rağmen ihtiyaçlarını karşılayacak ücret alamadığı ifade edilmiştir.

1.3.2.3. Dış Ticaret

Dış ticaret, bir ülkenin iç piyasada ürettiği mal ve hizmetleri yabancı piyasalara satma, aynı zamanda iç piyasada üretilmediği veya maliyeti yüksek olan mal ve hizmetleri yurt dışından alıp satma sürecidir. Bu sürecin temel hedefi, refah seviyesini artırarak ülke vatandaşlarına daha iyi ve kaliteli bir hizmet sunmaktır. Bu bağlamda, dış ticaretin, ekonomik büyüme ve gelişmeyi doğrudan etkileyerek ülkelerin içinde bulundukları dönemde önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir.

Gelişmiş ülkelerin genellikle katma değeri yüksek ürünleri ihraç ettiği, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin ise genellikle tarım ürünlerini ihraç ettiği gözlemlenmektedir. Bu durum, gelişmiş ülkelerin dışa bağımlı olmayı sürdüren ve genellikle gelişmiş ekonomilere göre geri planda kalan ülkelerin varlığını sürdürdüğünü ifade etmektedir (Ertuğrul, 2017).

Küreselleşmenin etkilerinin özellikle ekonomik alanda büyük olduğu bir dönemde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret potansiyellerini en üst düzeyde kullanarak ekonomik büyüme ve kalkınma hedeflerine ulaşma çabalarının arttığı görülmektedir. Yeni ekonomi sürecinin getirdiği yeniliklerin, küresel dış ticaret hacmini etkileyen önemli faktörlerden biri olmaktadır.

Dünya üzerindeki 208 ülkenin oluşturduğu topluma "dünya toplumu" veya "uluslararası toplum" denir(Seyidoğlu, 2009). Bu toplumu oluşturan ülkeler, coğrafi, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel farklılıklara sahip olsalar da aynı gezegeni paylaşmaktadır(Seyidoğlu, 2009). Bu nedenle, tüm ülkelerin bu gezegeni birlikte

paylaştığı gerçeğini göz önünde bulundurarak birbirleriyle etkileşim içinde olmaları gerekmektedir.

Toplumların iş bölümü ve uzmanlaşma sayesinde üretimde verimliliği artırabileceği ve ürettiklerini birbirlerinin ihtiyaçları doğrultusunda satabileceği belirtilmektedir(Gary, 2008). Bu durumun sadece bireyler veya topluluklar için değil, aynı zamanda ekonomiler ve ülkeler için de geçerli olmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve küreselleşme etkisiyle, ülkeler arasındaki ticaret hacminin arttığına dikkat çekilmiştir. Uluslararası diyalogun, tarih boyunca coğrafi keşiflerden kültürel ve bilimsel etkileşimlere kadar birçok faktörle arttığı belirtilmektedir(Yücesan, 2017). Ülkelerin birbirleri ile olan ilişkilerden ekonomik boyutundaki konular ise uluslararası iktisadın alanına girmektedir. Ülkelerin dış ticaret yapmasını başlıca dört nedeni şöyle sıralanabilmektedir:

- Yerli üretimin yetersizliği
- Yerli talep karşılandıktan sonra elde kalan üretim fazlalığı
- Uluslararası fiyat farklılaştırması
- Üretilen mal ve hizmete farklılaşma

1.3.2.4. Borçlar

Borçlanma, özellikle ekonomik performansları düşük ve kaynak yetersizliğine sahip gelişmekte olan ülkelerin sıkça başvurduğu bir finansman yöntemidir. Genellikle dünya genelinde, gelişmekte olan ülkelerin yanı sıra zaman zaman gelişmiş ülkelerin de tercih ettiği dış borçlanma yöntemi, yıllar içinde ülke ekonomilerine canlılık katmak için sıkça kullanılmıştır. Bu finansman yöntemine başvuran ülkelerin bir kısmı dış borçlanmayı verimli bir şekilde değerlendirirken, kimi ülkeler ise aynı etkinliği sağlayamamıştır(Akkaya, 2010). Aşağıda dış borçlanmanın önemli birkaç nedeni sıralanmıştır.

Dış Borca Yönelmenin Nedenleri:

- Milli gelir artırmak
- İstihdamı artırmak
- Ödemeler dengesini sağlamak
- Fiyat istikrarını sağlamak
- Gelir dağılımında ki adaleti sağlamak
- Tüm ülkeyi kapsayacak bir gelişmeyi sağlamak(Evgin, 2000:2)

Borçlanma iç ve dış borç olarak ikiye ayrılmaktadır ve ayırım için çeşitli kriterler uygulanmaktadır. Bunların bazıları şunlardır:

- Borcun alındığı kişilerin etnik kimliği
- Borcun sağlandığı piyasanın bulunduğu yer
- Borç alınan para birimi(Azgün, 2005).

Dünya bankasının 2019 yılında yayımlanan raporuna bakıldığında düşük ve orta gelirli ülkeler arasında en çok dış borcu olan ülke 2 trilyon 114 milyar dolar ile Çin olduğu ancak bu ülkenin dış borcu milli gelire oranına bakıldığında %15 gibi görece diğer ülkelere göre görece daha düşük olduğu görülmektedir. Çini 569,4 milyar dolar ile Brezilya takip ediyor, 3. sırada ise 560 milyar dolar ile Hindistan takip ederken liste ondan sonra 469,7 milyar dolar ile Meksika gelmekte, Türkiye ise 440,9 milyar dolar ile 6. ülke durumunda. Aşağıda verilen Tablo 7’de bu ülke grupları içinde milli gelire oranı bakımında en yüksek dış borcu olan 10 ülke verilmektedir.

Tablo 7. Dış Borcu En Yüksek 10 Ülke (Dış Borcun /Milli Gelire Oranı) (2022)

Ülke	Milli Gelir Oranı	Milyar Dolar
Çin	15	2.114
Arjantin	65	279,3
Türkiye	59	440,9
Güney Afrika	55	188,1
Meksika	38	469,7
Endonezya	37	402,1
Tayland	34	180,2
Brezilya	32	569,4
Rusya	30	490,7
Hindistan	20	560,0

Kaynak: Dünya Bankası ve Uluslararası Ödemeler Bankası

Yukarıda dış borç verileri verilen Tablo 7 incelendiğinde, dış borcu en yüksek olan ülkeler Çin, Brezilya, Hindistan, Rusya, Meksika, Türkiye, Endonezya, Arjantin, Güney Afrika, Tayland diye sıralanırken, borcun milli gelir oranı bakımından bakıldığında ise Arjantin, Türkiye, Güney Afrika, Meksika, Endonezya, Tayland,

Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin olarak sıralanmaktadır. Tabloda verilen ekonomilerin en belirgin ortak özeliği gelişmekte olan ülkelerin olmasıdır.

1.3.2.5. Enflasyon

Bir mal ve hizmetin fiyatı değil, fiyatların genel seviyesinde hissedilen ve sürekli olan fiyat artışıdır. Bir başka deyişle, nominal gelir ile alınabilecek mal ve hizmetlerin fiyatların artmasıdır. Ekonomini önemli terimlerin başında gelen enflasyonu tanımlarken dikkat edilmesi gereken bir mal ve mal grubunun fiyatı değil, fiyatlar genel seviyesini dikkate almak ve fiyatların tek bir sefer veya istisnai şekilde değil sürekli bir artışın olup olmadığına dikkat edilmelidir. Fiyatlar genel seviyesi ise, belirli mal ve hizmetlerden oluşan enflasyon sepetinin fiyatında ki değişim vurgulanmaktadır. Fiyatlar ise piyasa aracılığıyla bir araya gelen üretici ve tüketici tarafından veya bir mallın arz ve talep edilen miktarı aracılığıyla belirlenmektedir. Enflasyon belirleyicisi ise, piyasada bulunan mal ve hizmetin miktarı ile bu mal ve hizmeti alabilmek için ihtiyaç olunan para biriminin piyasada ki miktarıdır. Mal ve hizmet miktarı ile para miktarının belirleyen emisyon aynı doğrultuda artmakta ise fiyatlar genel seviyesi artmamaktadır. Fakat her ikisinde biri diğerinden daha fazla artarsa az olan daha çok kıymetli olur. Mal ve hizmet miktarı daha çok artarsa enflasyon düşer öte yanda para emisyonu daha çok artarsa enflasyon yükselir.

Talep ve maliyet enflasyonu olmak üzere iki tür enflasyon vardır, piyasada en çok rastlanan enflasyon talep enflasyonudur. Talep enflasyon, para (emisyonu) miktarının fazla olmasından dolayı daha çok mal ve hizmet talep edilmesi ve bunun sonucunda da fiyatlar genel seviyesinin artması ile ortaya çıkan enflasyona talep enflasyonu denir. Bir diğer enflasyon çeşidi olan maliyet enflasyonu ise, üretimin temel belirleyicileri olan emek, sermaye ve doğal kaynakların fiyatlarının artması, üretilen ürünün maliyetinin artmasına buda fiyatlarının artmasına sebep olmaktadır ve bu duruma maliyet enflasyonu denilmektedir. Maliyet enflasyonu sebeplerin bakıldığında, ticari kısıtlamalar ve gümrük vergilerinin yüksek olması, yüksek faiz oranları, ekonominin tam rekabet koşullarında olmaması, emek gücüne yapılan zamlar, yerli para biriminin değer kaybetmesi(devaülasyon) gibi nedenler maliyet enflasyonunu ortaya çıkartmaktadır. Enflasyon artış oranındaki hızlarına ve enflasyon oranına göre gruplara

ayrılmaktadır. Bunların başlıca önemli olanları, hiper enflasyon, kronik enflasyon, sürünen(ılımlı) enflasyon ve yüksek(dörtlü) enflasyon olduğu söylenebilir.

Enflasyon etkileri ise, enflasyonist dönemlerde yüksek gelirli kesimin gelirlerinde ki artışlar meydana gelirken, dar gelirli kesimin gelirlerinde daha da azalmalar ortaya çıkmaktadır. Bu dönemin bir başka etkisi toplumun satın alma gücünü azaldığından dolayı toplumun içinde huzursuzluklara sebep olmaktadır. Sabit gelirli bireyler ile yerli para birimi ile tasarruf yapan bireyler toplumda olumsuz yönden en çok etkilene kesim olurken buna karşın enflasyonist dönemlerde yerli para ile borçlanan kesim ise olumlu yönden etkilenen kesim oluyor.

İKİNCİ BÖLÜM

G20 ÜLKELERİNİN EKONOMİK PERFORMANSLARI

2.1. G20 Ülkeleri

Dünya’da parasal sorunlarla ilgilenen Uluslararası Para Fonu (IMF), ülkelerin kalkınması ile ilgilenen Dünya Bankası (WB) ve uluslararası ticaret ile ilgilenen Dünya Ticaret Örgütü (WTO) gibi kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşların yanı sıra Dünya ekonomisinin en gelişmiş ekonomilerinin oluşturduğu ve dünya ekonomisinin beşte birine egemen olan G8 oluşumunda bulunmaktadır. Bu oluşum 1999 toplantısında yeni bir oluşuma ihtiyaç olduğu açıklanmıştır. Açıklamayı G8 ülkeleri olan ABD, Japonya, Almanya, Büyük Britanya, Fransa, Kanada, İtalya ve Kanada ülkelerinin maliye bakanları yapmıştır. 20. yüzyıl sonlarında dünyanın gelişmiş ekonomileri, yükselen ekonomiler ve gelişmekte olan ekonomilerinden oluşan yeni oluşum 21.yüzyıl ekonomi toplulukların yeni normali olmuştur. G8 ülkelerine ek olarak, Çin, Hindistan, Endonezya, Güney Kore, Güney Afrika, Suudi Arabistan, Türkiye, Arjantin, Brezilya, Meksika, Avustralya ve AB gibi dünyanın en büyük 20 ekonomisi G20 topluluğunu oluşturmuştur. G20, dünya ekonomisinin büyük bir bölümüne hükmeden bir topluluktur.

G20 topluluğunu temel amacı ekonomi işbirliği sağlamak ve bu oluşumda ki ülkelerin birbirlerinin ekonomilerine zarar verecek uygulamalardan kaçınmasını sağlamaktır. Dünyada sürekli meydana gelen ekonomik krizleri önlemek ve etkilerini minimum seviyeye indirmeye çalışmaktadır. 1999 yılında kurulan G20’yi oluşturan ülkeleri ve bulunduğu kıtalar bakımında aşağıda Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8. G20 Ülkelerinin Coğrafi Dağılımı

Avrupa	Asya	Amerika	Afrika	Avustralya
Almanya	Çin	ABD	Güney Afrika Cumhuriyeti	Avusturalya
Birleşik Krallık	Endonezya	Arjantin		
Fransa	Güney Afrika	Brezilya		
İtalya	Hindistan	Kanada		
Rusya	Japonya	Meksika		
Türkiye	Suudi Arabistan			
AB				

Bu tablo, dünyanın farklı coğrafi bölgelerindeki bazı ülkeleri gruplayarak sunmaktadır. Tablo kıta bazlı incelendiğinde:

Avrupa: Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya ve Rusya, bu kategoriye dâhil edilen Avrupa ülkeleridir. Bu ülkeler genellikle ekonomik açıdan gelişmiş ve kültürel olarak zengindir. Avrupa Birliği (AB) ise bir ekonomik ve siyasi birlik olarak ön plana çıkar.

Asya: Çin, Endonezya, Hindistan, Japonya ve Suudi Arabistan, Asya kıtasına ait ülkelerdir. Bu bölge, dünya nüfusunun büyük bir kısmını barındırır ve ekonomik olarak hızlı büyüyen ülkeleri içerir.

Amerika: ABD, Arjantin, Brezilya, Kanada ve Meksika, Amerika kıtasındaki ülkelerdir. Bu ülkeler genellikle büyük ekonomilere sahiptir ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) dünya ekonomisinde lider konumda bulunur.

Afrika: Güney Afrika Cumhuriyeti, bu tabloya dâhil edilen tek Afrika ülkesidir. Bu bölge genellikle ekonomik olarak çeşitli bir yapıya sahiptir ve birçok farklı kültürü, gelişmişlik düzeyini içerir.

Her bir bölge, kendi içinde benzersiz ekonomik, kültürel ve siyasi dinamiklere sahiptir. Bu tür bir gruplandırma, coğrafi bölgelere göre genel bir bakış sağlar ve

küresel ilişkilerin ve ticaretin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ancak, her bir ülkenin kendi içinde büyük farklılıklar ve özel özellikler taşıdığını unutmamak önemlidir.

Yılda bir kere düzenli olarak üye olan ülkelerin bir tanesinin liderliğinde ve ev sahipliğinde toplantılar gerçekleştirilmektedir. Yılda bir kere bir araya gelen bu ülkeler, tüm dünyayı ilgilendiren makroekonomik konuların yanı sıra, mülteci ve terör gibi küresel sorunlar üzerinde görüşmeler yapılmakta ve çözüm önerilerinde bulunmaktadır(Encyclopaedia Britannica, 2018).

Dünyada bulunan diğer uluslararası kuruluşların aksine G20'nin herhangi bir genel merkezide, herhangi bir kurucu veya ayrıcalıklı olan ülke veya ülkeler bulunmamaktadır. Herhangi bir merkezi bulunmadığından dolayı her yıl bir ülke ev sahipliği yapmakta ve ev sahibi olan ülke tartışılacak konu ve konuları belirlemektedir. Bunun dışında ev sahibi ülke toplantıda herhangi bir ortak görüş çıkmadığında da liderlik görevi üslenip çözüm yolunu bulmaktadır. G20, çalışmalarını sürdürmek ve olumlu sonuçlar elde etmek amacıyla Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi önemli uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır. G20 1999 yılında kurulmuş olmasına rağmen, ilk toplantısını Kasım 2008'de ABD'nin ev sahipliğinde gerçekleştirmiştir.

Tablo 9. G20 Zirveleri

	Tarih	Ev Sahibi Ülke	Ev Sahibi Şehir
1	14-15 Kasım 2008	ABD	Washington
2	2 Nisan 2009	Birleşik Krallık	Londra
3	24-25 Eylül 2009	ABD	Pittsburg
4	26-27 Haziran 2010	Kanada	Toronto
5	11-12 Kasım 2010	Güney Kore	Seul
6	3-4 Kasım 2011	Fransa	Cannes
7	18-19 Haziran 2012	Meksika	Los Cabos
8	5-6 Eylül 2013	Rusya	Sankt-Peterburg
9	15-16 Kasım 2014	Avustralya	Brisbane
10	15-16 Kasım 2015	Türkiye	Antalya
11	4-5 Eylül 2016	Çin	Hangzhou
12	7-8 Temmuz 2017	Almanya	Hamburg
13	30 Kasım-1 Aralık 2018	Arjantin	Buenos Aires
14	28-29 Haziran 2019	Japonya	Osaka
15	21-22 Kasım 2020	Suudi Arabistan	Riyad
16	30-31 Ekim 2021	İtalya	Roma
17	15-16 Kasım 2022	Endonezya	Bali
18	9-10 Eylül 2023	Hindistan	Yeni Delhi
19	12-14 Temmuz 2024	Brezilya	Rio de Janeiro
20	Belirlenecek 2025	Güney Afrika	Belirlenecek
21	Belirlenecek 2026	ABD	Belirlenecek

Bu tablo, G20 zirvelerinin tarihlerini, ev sahibi ülkelerini ve ev sahibi şehirlerini listelemektedir. Tablo incelendiğinde:

Zirve Sıklığı: G20 zirveleri genellikle yılda bir kez düzenlenir. Ancak, bazı yıllarda birden fazla zirve düzenlenmiş olabilir. Bu zirveler, küresel ekonomik konuların tartışılması ve çeşitli ülkelerin liderlerinin bir araya gelmesi için önemli bir platform sağlar.

Ev Sahibi Ülkeler ve Şehirler: G20 zirveleri farklı ülkelerde ve şehirlerde düzenlenir. Ev sahibi ülke, zirve boyunca toplantılara liderlik eder ve ev sahibi şehir delege ve liderlerin toplandığı yerdir. Örneğin, 2021'deki zirve İtalya'nın Roma şehrinde düzenlenmiştir.

Küresel Katılım: G20, dünya genelinden önemli ekonomilere sahip ülkeleri bir araya getiren bir forumdur. Bu nedenle, zirvelerde birçok ülkenin lideri bir araya gelir ve küresel ekonomik konular, ticaret, enerji, iklim değişikliği gibi bir dizi konu ele alınır.

2024 ve Sonrası: Tabloya göre, 2024 yılında Brezilya'nın ev sahipliği yapacağı bir G20 zirvesi belirlenecek. Ayrıca, 2025 Güney Afrika ve 2026'da ABD'nin ev sahipliği yapacağı görülmektedir.

Ekonomik krizlerin küresel nitelik kazanması, G20 gibi uluslararası kuruluşların önemini artırmıştır. Krizlerin hızla yayılması, bir ülkenin müdahalesiyle önlenebilecek durumların ötesine geçtiğini anlamak, ülkeleri uluslararası işbirliğine zorlamıştır (Rediker, 2018). Bu bağlamda, G20'ye üye ülkelerin liderleri, 4-5 Eylül 2016 tarihinde Çin'de gerçekleştirdikleri toplantıda yayımladıkları bildiride, uluslararası düzeydeki büyüme zayıflığına dikkat çekmiş ve sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir büyüme için önemli ekonomilerin bir araya gelmesiyle kapsamlı ve entegre bir yapı kurulması gerekliliğini vurgulamışlardır (G20.org, 2016).

G20'nin ekonomi büyüklüğüne bakıldığında dünya ekonomisinin %85'ini oluştururken, dünya çapında ticaretin ise %80'ini bu ülkeler gerçekleştirmektedir. G20 ülkelerinin nüfus bakımında ise yaklaşık 8 milyar olan dünya nüfusunun 5 milyar nüfusuna tekabül ediyor, buda dünya nüfusunun üçte ikisi olmaktadır. G20 Ülkelerin 2021 yılında bazı ekonomik göstergeleri aşağıda ki Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. G20 Ülkelerinin 2021 Yılındaki Temel Ekonomik Göstergeleri (bin)

Ülke	GSYİH sabit 2015 ABD USD(2021)	Kişi Başı GSYİH USD (2021)	Dış Ticaret (2020)	Nüfus (2021)
Kanada	1.680.392	51.9	127	38.246
Çin	15.801.910	12.5	481	1.412.360
Fransa	2.577.595	43.6	650	67.749
Hindistan	2.726.370	2.2	910	1.407.563
Japonya	4.435.430	39.3	4.629	125.681
G. Kore	1.693.643	34.9	1.227	51.744
S.Arabistan	672.126	23.1	2.834	35.950
G.Afrika	353.258	7.0	830	59.392
AB	14.680.920	38.4	368	447.199
İtalya	1.862.306	35.6	1.047	59.109
Endonezya	1.065.594	4.3	1.486	126,4
Avusturalya	1.524.362	60.4	915	25.688
Arjantin	568.142	10.6	687	45.808
Almanya	3.554.676	51.2	369	83.196
Türkiye	1.131.039	9.6	187	84.775
B. Krallık	3.036.531	46.5	1.140	67.326
ABD	20.529.459	70.2	391	331.9
Meksika	1.206.918	10.0	1.157	126.705
Rusya	1.490.186	12.1	4.278	143.449
Brezilya	1.829.904	7.5		214.326

Kaynak: Dünya Bankası, 2023

Tablo 10 incelendiğinde, G20 ülkelerinin 2021 yılına ait bazı ekonomik göstergelerini içermektedir. Bu veriler incelendiğinde:

Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYİH): ABD, 20.53 trilyon dolarla GSYİH'de lider konumda bulunmaktadır, ardından Çin gelmektedir. GSYİH büyüklükleri ülkelerin ekonomik güçlerini yansıtmaktadır.

Kişi Başı GSYİH: Kişi başına düşen GSYİH, bir ülkenin vatandaşlarına düşen ortalama ekonomik değeri gösterir. Bu bakımdan Avustralya, ABD ve Kanada gibi ülkeler kişi başına daha yüksek ekonomik değere sahiptir.

Dış Ticaret: Dış ticaret, bir ülkenin uluslararası ticaretteki rolünü gösterir. Çin, Japonya ve Almanya, dış ticarete öne çıkan ülkelerdir.

Nüfus: Çin, Hindistan ve ABD, dünya nüfusunun büyük bir kısmını temsil eder. Ancak, kişi başına düşen GSYİH ile karşılaştırıldığında, bazı ülkelerin nüfuslarına göre ekonomik performansı daha yüksektir.

AB Ülkeleri: AB, toplam GSYİH ve kişi başına düşen GSYİH açısından önemli bir ekonomik birliktir. Almanya, Fransa, İtalya ve Birleşik Krallık, AB içinde öne çıkan ekonomilerdir.

Hindistan ve Endonezya: Hindistan, yüksek nüfusuna rağmen kişi başına düşen GSYİH açısından düşük bir performans sergilemektedir. Endonezya ise düşük kişi başına düşen GSYİH ile dikkat çekmektedir.

Rusya ve Brezilya: Bu iki ülkenin GSYİH'si ve kişi başına düşen GSYİH'si dikkate değerdir. Ancak, Brezilya'nın dış ticaret verileri eksik olduğu için bu konuda bir değerlendirme yapılamamaktadır. Bu tablo, G20 ülkelerinin ekonomik durumlarını kıyaslamak ve analiz etmek içinde kullanılabilir.

G20 oluşturan ülkelerin ekonomik göstergelerinde ki farklılığın dışında ülkelerin hükümet sistemleri bakımında da farklılık göstermektedir. G20 ülkelerin hükümet sistemleri Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. G20 Ülkelerinin Hükümet Sistemleri

Parlamente Sistem	Başkanlık Sistemi	Yarı Başkanlık Sistemi	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi	Monarşi	Komünist Tek Parti Sistemi
Almanya	ABD	Fransa	Türkiye	Suudi Arabistan	Çin
Avustralya	Arjantin				
İngiltere	Brezilya				
Hindistan	Endonezya				
İtalya	G. Kore				
Japonya	Meksika				
Kanada	Rusya				
G. Afrika					

Türkiye'nin de üyesi olduğu G20'ye ait ülkelerin yönetim sistemlerini gösteren Tablo 11 incelendiğinde, 7 ülkenin başkanlık sistemi, 8 ülkenin ise parlamenter sistemle yönetildiğini görmekteyiz. Bu ana yönetim sistemlerine ek olarak, Fransa'nın yarı başkanlık, Çin'in komünist tek parti, Türkiye'nin cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve Suudi Arabistan'ın ise monarşi ile yönetildiği görülmektedir. Bu çeşitlilik, G20 ülkelerinin farklı politik sistemlere sahip olmalarını yansıtmakta ve bu ülkelerin kendi iç politika yapılarındaki çeşitliliği vurgulanmaktadır.

Tablo 11'de, G20 ülkelerinin çeşitli hükümet sistemlerine sahip olduğu görülmektedir. Parlamenter sistemlerde hükümet, parlamentonun çoğunluğu tarafından seçilen bir başbakan tarafından yönetilir. Başkanlık sistemlerinde ise başkan, ayrı bir seçimle belirlenen yürütme başkanıdır. Yarı başkanlık sistemi, başkanlık ve parlamenter sistem öğelerini birleştirir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, cumhurbaşkanının hem devlet başkanı hem de hükümet başkanı olduğu bir sistemdir. Monarşi, genellikle bir kral veya kraliçenin yönettiği bir sistemdir. Komünist tek parti sistemlerinde ise tek bir parti genellikle devleti yönetir.

2.2. G20'ye Üye Ülkelerin Ekonomik Performansı

Bu bölümde çalışmanın örneklem grubunu oluşturan G20 ülkelerinin 2000-2021 yılları arasındaki GSYİH, milli gelir, büyüme oranları, enflasyon oranları, işsizlik, cari işlemler dengesi, doğrudan yabancı yatırımlar gibi ekonomik değişkenlerdeki ülke performansları detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.2.1. G20'ye Üye Ülkelerin GSYİH'si

G20 ülkeleri içerisinde de 2021 yılı itibari ile bakıldığında GSYİH bakımından 20,5 trilyon dolar ile en büyük GSYİH'ye sahip ülke ABD'dir. ABD'yi 15,8 trilyon dolar ile Çin 4,4 trilyon dolar ile Japonya ve 3,5 trilyon dolar Almanya takip etmektedir. 20. yüzyılda olduğu gibi 21. yüzyılda küresel anlamda ABD ekonomi liderliğini sürdürmüştür. Uzun yıllar boyunca ABD küresel ekonomide en büyük güç olmuştur. 21. yüzyılın başında G20 ekonomilerinin içinde ABD'nin ekonomi payı %31 oranlarında gerçekleşirken 2021 yılında bu oran %24 oranına düşmüştür. G20 ülkelerini son yirmi yılda toplam ekonomi büyüklüğü %260 oranında artmıştır. Bu döneme bakıldığında ülke bazında oransal olarak GSYİH'sını yaklaşık olarak % 470 oranında ki artışla Çin gerçekleştirmiştir.

Çin, 2000 yılı itibarıyla 2,27 trilyon dolar ve %3,7 pay ile G20 ülkeleri arasında 6 sırada yer alırken 2021 yılında 15,8 trilyon dolar ile G20 ülkeleri içinde ki payını %17 gibi muazzam bir seviyeye çıkartarak dünyanın en büyük ikinci ekonomisi konumuna yükselmiştir. Çin'in bu devasa büyümesi incelendiğine yapılan çalışmaların farklı sonuçları ortaya çıkmaktadır. Bunlar kalabalık nüfus, üretim olanaklarının verimliliği, ciddi bir sermaye artışları gibi etkilerinin yanında Çin'in siyasi yapısından kaynaklı komünist tek partili yönetim sistemine bağlayan araştırmalar ve çalışmalarda görülmektedir.

Çin'in olağanüstü büyümesinin nedenlerinden biride ucuz hammadde ve devasa nüfustan kaynaklı ucuz emek gücünün avantajlarından kaynaklı doğrudan yabancı yatırımların(DYY) artmasıdır. Çin yönetimi bu yatırımları çekmek için “özel ekonomik bölgeler” oluşturmuştur. Çin'deki bu bölgelerde başlarda kalabalık nüfustan kaynaklı ucuz iş gücü maliyetler ile beraber taklit ürünlere yoğunlaşırken, daha sonra ki dönemlerde birçok alanda katma değeri yüksek kaliteli teknolojik ürünler üretilmeye başlanmıştır. Nitekim “Çin 19. Ulusal kongrede” de Çin devlet başkanı Xi Jinping bunu vurgulamıştır(Jinping, 2018).

Çin'deki endüstri sektörü doğrudan yabancı yatırım kaynaklı olduğundan ve Ar-Ge yatırımlarının yeterli olmamasından dolayı Çin'in bu yüksek performansı sürdüremeyeceği söylenmektedir(Roskin, 2007: 573-574). Çin'den sonra GSYİH'sini en çok artıran bir diğer ülke %240 oranında Hindistan'dır. Hindistan'dan sonra GSYİH'sini %170 oranla en çok arttıran üçüncü ülke Türkiye'dir. Tablo 12'de G20 ülkelerinin GSYİH'si verilmiştir.

Tablo 12. G20 Ülkelerinin Belirli Yıllardaki GSYİH (Sabit 2015 ABD dolarıMilyon dolar)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kanada	1.163	1.321	1.399	1.556	1.572	1.619	1.664	1.696	1.607	1.680
Çin	2.770	4.420	7.554	11.061	11.819	12.640	13.493	14.296	14.616	15.801
Fransa	2.046	2.224	2.317	2.439	2.465	2.522	2.569	2.616	2.413	2.577
Hindistan	800	1.094	1.535	2.103	2.277	2.432	2.588	2.685	2.508	2.726
Japonya	3.986	4.229	4.218	4.444	4.478	4.553	4.580	4.569	4.363	4.435
G. Kore	798	1.021	1.261	1.465	1.508	1.556	1.601	1.637	1.626	1.693
S.Arabistan	365	444	509	654	665	660	676	679	651	672
G. Afrika	221	267	311	346	349	353	358	359	336	353.
AB	11.261	12.276	12.897	13.552	13.820	14.212	14.506	14.768	13.929	14.680
İtalya	1.842	1.927	1.900	1.836	1.860	1.891	1.908	1.918	1.744	1.862
Endonezya	395	497	657	860	904	950	999	1.049	1.027	1.065
Avusturalya	873	1.027	1.181	1.350	1.387	1.419	1.460	1.491	1.491	1.524
Arjantin	395	435	552	594	582	598	583	571	514	568
Almanya	2.835	2.912	3.087	3.357	3.432	3.524	3.559	3.596	3.463	3.554
Türkiye	413	525	614	864	893	960	988	996	1.015	1.131
B. Krallık	2.307	2.599	2.660	2.934	2.998	3.071	3.124	3.174	2.824	3.036
ABD	13.754	15.600	16.383	18.206	18.509	18.924	19.481	19.928	19.377	20.529
Meksika	876	941	1.012	1.171	1.202	1.228	1.255	1.252	1.152	1.206
Rusya	780	1.051	1.250	1.363	1.366	1.391	1.430	1.461	1.422	1.490
Brezilya	1.186	1.368	1.703	1.802	1.743	1.766	1.797	1.819	1.749	1.829

Kaynak: (Dünya Bankası, 2023)

Bu tablo, G20 ülkelerinin 2000 ile 2021 yılları arasındaki GSYİH (Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla) verilerini içermektedir. Bu tablo incelendiğinde:

ABD Lider Konumda: ABD, 2000 yılından itibaren G20 ülkeleri arasında en büyük GSYİH'ye sahip ülke olmaya devam etmektedir. 2021 yılı itibarıyla 20.53 trilyon dolarlık GSYİH ile lider konumdadır.

Çin'in Hızlı Büyümesi: Çin, bu dönemde önemli bir ekonomik büyüme sergileyerek GSYİH'sini önemli ölçüde artırmıştır. 2000 yılında 2.77 trilyon dolar olan GSYİH'si, 2021 yılında 15.80 trilyon dolara yükselmiştir.

AB Ülkeleri: AB ülkeleri (Almanya, Fransa, İtalya, Birleşik Krallık) toplam GSYİH bakımından önemli bir paya sahiptir. Ancak, bu ülkeler arasında büyüme oranları farklılık göstermektedir.

Rusya ve Brezilya: Her ne kadar Rusya ve Brezilya'nın GSYİH'si önemli olsa da, bu ülkelerin ekonomik performansları dalgalı olmuştur.

Gelişmekte Olan Ülkeler: Hindistan, Endonezya, Güney Afrika ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, GSYİH'lerini artırmış ve bu dönemde ekonomik büyüme kaydetmişlerdir.

2020'deki Gerileme: COVID-19 salgını nedeniyle, birçok ülke 2020'de ekonomik daralma yaşamıştır. Ancak, birçok ülke 2021'de toparlanma sürecine girmiştir. Bu tablo, G20 ülkelerinin ekonomik büyüme eğilimlerini ve küresel ekonominin genel durumunu anlamak için kullanılabilir. Her bir ülkenin ekonomik performansı, iç politikaları, ticaret stratejileri ve diğer faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Tablo 13 de farklı ülkelerin ekonomik performanslarını karşılaştırmak için kullanılabilir ve küresel ekonomik dinamiklerin anlaşılmasına katkı sağlar.

Tablo 13. G20 Ülkelerin Nüfus ve GSYİH'sindeki Değişimleri (sabit 2015 USD dolar,2000-2021 Yılları)

Ülke	2000 GSYİH(Milyar USD)	2021 GSYİH(Milyar USD)	Değişim (Milyar USD)	Nüfus 2020 (milyon)	Nüfus 2021 (milyon)	Nüfus 2021- 2000 Değişim (milyon)
Kanada	1.163.709	1.680.392	516.683	30.685	38.246	7.561
Çin	2.770.108	15.801.910	13.031.802	1.262.645	1.412.360	149.715
Fransa	2.046.499	2.577.595	531.096	60.921	67.749	6.828
Hindistan	800.534	2.726.370	1.925.836	1.059.633	1.407.563	347.930
Japonya	3.986.755	4.435.430	448.675	126.883	125.681	-1.202
G. Kore	798.784	1.693.643	894.859	47.008	51.744	4.736
S.Arabistan	365.556	672.126	306.570	21.547	35.950	14.403
G.Afrika	221.691	353.258	131.567	46.813	59.392	12.579
AB	11.261.590	14.680.920	3.419.330	429.342	447.199	17.857
İtalya	1.842.128	1.862.306	20.178	56.942	59.109	2.167
Endonezya	395.012	1.065.594	670.582	214.072	126.4	-214.072
Avusturalya	873.304	1.524.362	651.058	19.028	25.688	6.660
Arjantin	395.646	568.142	172.496	37.070	45.808	8.738
Almanya	2.835.481	3.554.676	719.195	82.211	83.196	985
Türkiye	413.826	1.131.039	717.213	64.113	84.775	20.662
B. Krallık	2.307.855	3.036.531	728.676	58.892	67.326	8.434
ABD	13.754.300	20.529.459	6.775.159	282.162	331.9	-282.162
Meksika	876.437	1.206.918	330.481	97.873	126.705	28.832
Rusya	780.432	1.490.186	709.754	146.596	143.449	-3.147
Brezilya	1.186.420	1.829.904	643.484	175.873	214.326	38.453
Toplam	49.076.067	82.420.761	33.344.694	4.320.309	4.705,766	-385.457

Kaynak: (Dünya bankası, 2021)

Tablo13'te, G20 ülkelerinin 2000 ve 2021 yıllarındaki GSYİH (Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla), nüfus ve bu dönemdeki değişimleri içermektedir. Tablo incelendiğinde:

ABD ve Çin Ekonomik Hâkimiyeti: ABD'nin GSYİH'sinde büyük bir artış yaşanmış ve 2021'de 20.53 trilyon dolar ile lider konumda bulunmaktadır. Ancak, Çin'in GSYİH'si bu dönemde büyük bir artış göstererek 15.80 trilyon dolara yükselmiştir. Çin, bu dönemde GSYİH'sini önemli ölçüde artıran tek ülkedir.

Toplam Büyüme: G20 ülkelerinin toplam GSYİH'si 2000'de 49 trilyon dolar iken, bu rakam 2021'de 82 trilyon dolara çıkmıştır. Bu dönemdeki toplam büyüme yaklaşık %68 oranında artmıştır.

Nüfus Artışı ve Azalışı: Birçok G20 ülkesinde nüfus artışı yaşanmıştır. Özellikle Hindistan, Endonezya, Türkiye gibi ülkelerde önemli nüfus artışları gözlemlenmiştir. Ancak, Japonya'nın nüfusu azalmıştır.

GSYİH ve Nüfus Artışı İlişkisi: GSYİH artışları genellikle nüfus artışı ile ilişkilidir. Ancak, özellikle kişi başına GSYİH artışları da dikkate alındığında, bazı ülkelerin ekonomik olarak daha verimli hale geldiği görülmektedir.

Türkiye'nin Performansı: Türkiye, GSYİH'sini önemli ölçüde artırarak 2021'de 1.13 trilyon dolara ulaşmıştır. Nüfus artışı da dikkate alındığında, kişi başına düşen GSYİH'deki artış dikkate değerdir.

2000-2021 yıllarını kapsayan bu dönemlere bakıldığında G20 ülkeleri ABD, Çin, Japonya, Almanya ve İngiltere takip ederken 2030 yılına doğru Çinin ilk sırayı Hindistan'ında üçüncü sıraya yükselmesi öngörülmektedir (Coyle, 2018).

2000-2021 döneminde batı ülkelerinde başta ABD olmak üzere Avrupa ülkeleri olan Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya'daki GSYİH oranları G20 ortalamasının altında artmıştır. Buna karşılık Japonya dışında Çin, Hindistan, Güney Kore ve Endonezya gibi Güney Asya ülkelerinde hızlı bir büyüme gerçekleşmiştir.

Tablo 14. GSYİH'si En Çok Artan G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	2000 GSYİH (Milyar USD)	2021 GSYİH (Milyar USD)	2000-2021 Değişim(%)
Çin	2.770.108	15.801.910	470
Hindistan	800.534	2.726.370	240
Türkiye	413.826	1.131.039	173
Endonezya	395.012	1.065.594	169
G. Kore	798.784	1.693.643	112
Avusturalya	873.304	1.524.362	74

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 14'te, 2000 ve 2021 yıllarında G20 ülkeleri arasında GSYİH'sini en çok artıran ülkeler verilmiştir. Tablo incelendiğinde:

Çin:2000'den 2021'e kadar Çin'in GSYİH'sinde muazzam bir artış gözlemlenmekte. Bu dönemde GSYİH, 2.77 trilyon dolardan 15.80 trilyon dolara yükselerek %470'lik bir büyümeyi temsil ediyor. Çin, dünyanın en büyük ekonomilerinden biri haline gelmiştir.

Hindistan: Hindistan da önemli bir ekonomik büyüme kaydetmiştir. 2000'de 800 milyar dolar olan GSYİH, 2021'de 2.73 trilyon dolara yükselerek %240'lık bir artışı temsil etmektedir.

Türkiye: Türkiye, 2000'den 2021'e kadar GSYİH'sini önemli ölçüde artırmıştır. 413 milyar dolar olan GSYİH, 1.13 trilyon dolara çıkarak %173'lük bir büyümeyi ifade etmektedir.

Endonezya: Endonezya, GSYİH'sini 2000'den 2021'e kadar %169 oranında artırmıştır. Bu, 395 milyar dolardan 1.07 trilyon dolara yükseliş anlamına gelir.

Güney Kore: Güney Kore'nin GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %112 artmıştır. Bu dönemde 798 milyar dolardan 1.69 trilyon dolara yükselmiştir.

Avustralya: Avustralya'nın GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %74 artmıştır. Bu dönemde 873 milyar dolardan 1.52 trilyon dolara yükselmiştir.

Bu yorumlar, söz konusu ülkelerin ekonomik büyüme performansını göstermektedir. Her bir ülke, farklı faktörlere dayalı olarak bu büyümeyi elde etmiş olabilir, bu nedenle bu oranlar ülkelerin ekonomik stratejileri, politikaları ve küresel ekonomik koşulları yansıtmaktadır.

Tablo 15. GSYİH'si En az Artan G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	2000 GSYİH (Milyar USD)	2021 GSYİH (Milyar USD)	2000-2021 Değişim(%)
İtalya	1.842.128	1.862.306	1.09
Japonya	3.986.755	4.435.430	11.26
Almanya	2.835.481	3.554.676	25.36
Fransa	2.046.499	2.577.595	25.95
AB	11.261.590	14.680.920	30.36
Arjantin	395.646	568.142	43.80

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 15’te, 2000 ve 2021 yıllarında G20 ülkeleri arasında GSYİH’sını en az artıran ülkeler verilmektedir. Tablo incelendiğinde:

İtalya: İtalya'nın GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %1.09 oranında bir artış göstermiştir. Bu, ekonominin nispeten istikrarlı bir büyüme kaydettiği anlamına gelir. Ancak, bu oran diğer bazı G20 ülkelerine kıyasla daha düşük bir büyümeyi yansıtmaktadır.

Japonya: Japonya'nın GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %11.26 oranında artmıştır. Bu, Japonya'nın ekonomik büyüme konusunda sağlam bir performans sergilediğini gösterir. Ancak, diğer bazı ülkelerle kıyaslandığında bu oran biraz daha ılımlıdır.

Almanya: Almanya'nın GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %25.36 oranında bir artış göstermiştir. Almanya, büyük ve güçlü bir ekonomik oyuncu olarak bu dönemde önemli bir büyümeyi yakalamıştır.

Fransa: Fransa'nın GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %25.95 oranında artmıştır. Fransa da diğer büyük Avrupa ekonomileri gibi güçlü bir performans sergilemiştir.

AB (Avrupa Birliği): AB'nin toplam GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %30.36 oranında bir artış göstermiştir. Bu, AB üyesi ülkelerin genel ekonomik büyüme trendini yansıtmaktadır.

Arjantin: Arjantin'in GSYİH'si 2000'den 2021'e kadar %43.80 oranında artmıştır. Bu, Arjantin'in bu dönemde önemli bir ekonomik büyüme kaydettiğini gösterir, ancak diğer bazı G20 ülkelerine kıyasla daha yüksek bir büyüme oranını yansıtmaktadır.

2.2.2. G20’ye Üye Ülkelerde Kişi Başına Milli Gelir

2021 yılında G20 ülkeleri arasında kişi başına düşen milli geliri en yüksek olan ülkeler genellikle batı ülkeleridir. ABD, 70 bin dolar ile ilk sırayı alırken, Avustralya 60,4 bin dolar ile ikinci sırada yer almaktadır.

G20 ülkeleri içinde 2000 yılında kişi başına düşen ortalama milli gelir 14,155 dolardı ve bu ortalamadan daha düşük gelire sahip olan 11 ülke bulunmaktadır.

Japonya, 39.1 bin dolar ile 2000 yılında ilk sıradayken, ABD 36.3 bin dolar ile ikinci sırada yer almıştır. Ancak 2021 yılına gelindiğinde ortalama milli gelir 28,545 dolara yükselmiş olup, bu tutarın üzerinde milli gelire sahip 10 ülke bulunmaktadır.

G20 ülkeleri arasında kişi başına düşen milli geliri G20 ortalamasının altında olan ve en düşük gelire sahip ülkeler genellikle Asya kıtasındaki ülkelerdir. Bu kategoride yer alan Hindistan, Endonezya, Güney Afrika, Brezilya ve Türkiye, G20 içinde en yoğun nüfusa sahip ülkeler arasında yer almaktadır.

2000-2021 yılları arasında G20 ülkeleri içinde kişi başına düşen milli geliri en fazla artan ülke Avustralya'dır. 2000 yılında 21,800 dolar ile yedinci sırada yer alan Avustralya, 2021 yılında 60,400 dolar ile ikinci sıraya yükselmiştir. Avustralya'nın düşük nüfusa sahip olması, GSYİH'ya oranla kişi başına düşen milli gelirinin yüksek olmasında etkili bir faktördür. Avustralya, G20 ülkeleri arasında refah seviyesi en yüksek ülkelerden biridir ve birçok performansta öne çıkmaktadır. Tablo 16'da G20 ülkelerinin yıllara göre kişi başı milli gelir verileri tablo halinde sunulmaktadır.

Tablo 16. G20 Ülkelerinde Belirli Yıllarda Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari ABD Doları)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kanada	24.2	36.3	47.5	43.5	42.3	45.1	46.5	46.3	43.2	51.9
Çin	0.9	1.7	4.5	8.0	8.0	8.8	9.9	10.1	10.4	12.5
Fransa	22.4	34.7	40.6	36.6	37.0	38.7	41.5	40.4	39.0	43.6
Hindistan	0.4	0.7	1.3	1.5	1.7	1.9	1.9	2.0	1.9	2.2
Japonya	39.1	37.8	44.9	34.9	39.3	38.8	39.7	40.4	39.9	39.3
G. Kore	12.2	19.4	23.0	28.7	29.2	31.6	33.4	31.9	31.7	34.9
S.Arabistan	8.7	13.4	17.9	19.9	19.3	20.1	23.3	22.4	19.5	23.1
G.Afrika	3.2	5.8	8.0	6.2	5.7	6.7	7.0	6.6	5.7	7.0
AB	16.9	27.0	32.9	30.4	31.1	33.0	35.7	35.0	34.3	38.4
İtalya	20.1	32.0	36.0	30.2	30.9	32.4	34.6	33.6	31.9	35.6
Endonezya	0.7	1.2	3.0	3.3	3.5	3.8	3.9	4.1	3.8	4.3
Avusturalya	21.8	34.4	52.1	56.7	49.8	53.9	57.2	54.9	51.7	60.4
Arjantin	7.6	5.0	10.3	13.7	12.7	14.6	11.7	9.9	8.4	10.6
Almanya	23.6	34.5	41.5	41.1	42.1	44.6	47.9	46.7	46.7	51.2
Türkiye	4.2	7.3	10.6	10.8	10.7	10.4	9.4	9.1	8.5	9.6
B. Krallık	28.2	42.1	39.6	45.0	41.1	40.6	43.3	42.7	40.3	46.5
ABD	36.3	44.1	48.6	56.7	57.8	59.9	62.8	65.1	63.5	70.2
Meksika	7.2	8.3	9.4	9.7	8.8	9.4	9.8	10.1	8.6	10.0
Rusya	1.7	5.3	10.6	9.3	8.7	10.7	11.2	11.5	10.1	12.1
Brezilya	3.7	4.7	11.2	8.7	8.6	9.8	9.1	8.8	6.7	7.5

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 16 incelendiğinde 2000 yılında ilk iki sırayı Japonya ve ABD yer alırken buna karşın en düşük olan ilk iki ülke ise Endonezya ve Çin bulunmaktadır. 2021 yılında ise ilk iki sırayı ABD ve Avusturalya yer almakta iken en düşük iki ülke ise Hindistan ve Endonezya yer almaktadır. 2000 yılında G20 ortalaması 14 bin dolar iken bu oran 2021 yılında 28 bin doların üstüne çıkmıştır. Aşağıda tablo şeklinde G20 ülkelerinin içinde 2021 yılında kişi başı gelirden en yüksek olan ülkeler ve bu ülkelerin 2000 yılına göre artış oranları verilmiştir. ABD, 2000 yılında 36.3 bin dolar olan kişi başına düşen milli geliri, 2021 yılında 70.2 bin dolara çıkararak önemli bir artış kaydetmiştir. Bu, ABD'nin ekonomik büyümesini ve refahını yansıtan bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Çin, 2000 yılında kişi başına düşen milli geliri sadece 0.9 bin dolarken, 2021 yılında bu rakam 12.5 bin dolara yükselmiştir. Çin'in bu dönemdeki ekonomik büyümesi dikkat çekicidir. Türkiye, 2000 yılında 4.2 bin dolar olan kişi başına düşen milli gelirini 2021 yılında 9.6 bin dolara çıkarmıştır. Türkiye'nin ekonomik büyümesindeki artış bu veriden anlaşılabilir. Almanya, 2000 yılında 23.6 bin dolar olan kişi başına düşen milli gelirini 2021 yılında 51.2 bin dolara çıkarmıştır. Bu, Alman ekonomisinin istikrarlı büyümesini göstermektedir. Hindistan, 2000 yılında 0.4 bin dolar olan kişi başına düşen milli geliri 2021 yılında 2.2 bin dolara çıkarmıştır. Hindistan'ın ekonomik büyümesi, diğer G20 ülkelerine kıyasla daha yüksek nüfusuyla birlikte değerlendirilmelidir. Tablo 16, G20 ülkeleri arasındaki ekonomik performansın çeşitliliğini ve her bir ülkenin ekonomik büyümesini gösteren önemli bilgiler sunmaktadır. Aşağıda ki Tablo 17'de ise, 2000 yılından 2021 yılına G20 ülkeleri arasında kişi başına düşen milli gelirini en çok artıran ülkeler yer almaktadır.

Tablo 17. Kişi Başına Milli Geliri En Fazla Olan G20 Ülkeleri ve Belirli Yıllar Arasındaki Değişimi (2000-2021)

Ülke	2000 Kişi Başı Milli Gelir (Milyar USD)	2021 Kişi Başı Milli Gelir USD)	2000-2021 Değişim(%)
ABD	36.3	70.2	93.39
Avusturalya	21.8	60.4	177.06
Kanada	24.2	51.9	114.46
Almanya	23.6	51.2	116.95
B. Krallık	28.2	46.5	64.89
G20 Ortalaması	14.155	28.545	105.12

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 17 incelendiğinde 2021 yılında ilk beş ülkenin ABD, Avusturalya, Kanada, Almanya ve Krallık diye sıralanırken, 2000 yılına göre artış oranına bakıldığında Avustralya ön plana çıkmaktadır. Aşağıda tablo şeklinde G20 ülkeleri içinde 2021 yılında kişi başı gelirden düşük olan ülkeler ve bu ülkelerin 2000 yılına göre artış oranları verilmiştir.

ABD'de kişi başına düşen milli gelir 2000 yılında 36.3 bin dolar iken, bu rakam 2021'de 70.2 bin dolara yükselmiştir. Bu dönemde %93.39'luk bir artış görülmüştür. Avustralya'da benzer bir şekilde, 2000 yılında 21.8 bin dolar olan kişi başına düşen milli gelir, 2021'de 60.4 bin dolara çıkarak %177.06'lık bir artış göstermiştir. Kanada, Almanya ve Birleşik Krallık da benzer şekilde yüksek artış oranlarına sahiptir. Özellikle Avustralya'da dikkat çekici bir büyüme mevcuttur.

G20 ülkeleri arasında ortalama kişi başına düşen milli gelir, 2000 yılında 14.155 dolarken, 2021'de 28.545 dolara yükselmiştir. Bu, genel bir büyümeyi ifade etmektedir. Tablo 17, belirli ülkelerin ekonomik performansındaki büyümeyi gösterirken, aynı zamanda G20 ortalamasının nasıl değiştiğini de ortaya koymaktadır. Tablo 18'de ise, 2000 yılından 2021 yılına G20 ülkeleri arasında kişi başına düşen milli gelirini en az olan ülkeler verilmektedir.

Tablo 18. Kişi Başına Milli Geliri En Az Olan G20 Ülkeleri ve Belirli Yıllar Arasındaki Değişimi (2000-2021)

Ülke	2000 Kişi Başı Milli Gelir (Milyar USD)	2021 Kişi Başı Milli Gelir (Milyar USD)	2000-2021 Değişim(%)
Hindistan	0.4	2.2	450
Endonezya	0.7	4.3	514
Güney Afrika	3.2	7.0	118
Brezilya	3.7	7.5	102
Türkiye	4.2	9.6	128
G20 Ortalaması	14.155	28.545	

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 18 incelendiğinde, Hindistan'da kişi başına düşen milli gelir, 2000 yılında 0.4 milyar dolar iken, bu rakam 2021'de 2.2 milyar dolara çıkarak %450'lik büyük bir artış göstermiştir.

Endonezya'da benzer şekilde, 2000 yılında 0.7 milyar dolar olan kişi başına düşen milli gelir, 2021'de 4.3 milyar dolara çıkarak %514'lük bir artış göstermiştir.

Güney Afrika'da kişi başına düşen milli gelir, 2000 yılında 3.2 milyar dolar iken, bu rakam 2021'de 7.0 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde %118'lik bir artış görülmüştür.

Brezilya ve Türkiye'de de benzer şekilde önemli artış oranları görülmüştür. Özellikle Endonezya, Hindistan, Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomilerdeki bu büyük artışlar dikkat çekicidir.

G20 ülkeleri arasında ortalama kişi başına düşen milli gelir, 2000 yılında 14.155 milyar dolar iken, 2021'de 28.545 milyar dolara yükselmiştir. Bu, genel bir büyümeyi ifade etmektedir. Tablo 18'de, belirli ülkelerin ekonomik performansındaki büyümeyi gösterirken, aynı zamanda G20 ortalamasının nasıl değiştiğini de ortaya koymaktadır.

Tablo 19'da G20 ülkelerinin 2000 yılından 2021 yılına kadar kişi başı gelirde ortalaması verilmiştir.

Tablo 19. G20 Ülkelerinin Kişi Başına Ortalama Milli Geliri (2000-2020)

Sıra	Ülke	Ortalama Milli Gelir (USD) (2000 -2021 Yılları Arasında)
1	ABD	56.50
2	Avusturalya	49.29
2	B. Krallık	40.94
4	Kanada	42.68
5	Japonya	39.41
6	Fransa	37.45
7	Almanya	37.32
8	İtalya	31.73
9	AB	31.47
10	Güney Kore	27.60
11	S. Arabistan	18.76
12	Türkiye	9.60
13	Arjantin	9.39
14	Meksika	9.13
15	Rusya	9.12
16	Brezilya	7.88
17	Çin	7.48
18	Güney Afrika	6.19
19	Endonezya	3.16
20	Hindistan	1.55
	Ortalama	23.84

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo19’ da G20 ülkelerinin ekonomik performanslarını karşılaştırmak için kişi başına düşen ortalama milli gelir üzerinden bir ölçüm sunmaktadır. Bazı ekonomiler daha yüksek kişi başına gelir seviyelerine sahipken, diğerleri daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Tablo 19 incelendiğinde:

ABD ekonomisi, diğer G20 ülkelerine kıyasla en yüksek kişi başına düşen milli gelire sahiptir. Bu durum, ABD'nin ekonomik büyüklüğü ve gelir seviyeleri açısından lider konumda olduğunu göstermektedir.

Avusturalya ve Birleşik Krallık, orta seviyede yüksek gelir düzeyine sahip olan ülkelerdir. Ancak, ABD'nin ardından gelmekte ve sırasıyla ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadırlar.

Türkiye ekonomisi, diğer G20 ülkelerine göre daha düşük bir kişi başına düşen milli gelirle karakterizedir. Bu durum, Türkiye'nin ekonomik olarak daha orta düzeyde bir konumda olduğunu göstermektedir.

Çin ve Hindistan, kişi başına düşen milli gelir açısından listenin alt sıralarında yer almakta ve nüfuslarından dolayı kişi başı gelirden daha düşük gelir seviyelerine sahiptirler. Ancak, bu ülkeler ekonomik büyüme potansiyelleri ile dikkat çekmektedir.

G20 ülkeleri arasındaki ortalama kişi başına düşen milli gelir, genel bir ölçüm olarak ekonomik çeşitliliği yansıtmaktadır. Dünya genelinde ekonomik performanslar arasındaki bu çeşitlilik, ülkeler arasında farklı sosyoekonomik koşulları ve politika gereksinimlerini vurgulamaktadır.

2.2.3. G20'ye Üye Ülkelerin Büyüme Performansı

2000-2021 döneminde G20 ülkelerinde ortalama %2,54 büyüme gerçekleşmiştir. Ancak, bu büyüme performansı ülkeler arasında farklılık göstermiştir, çünkü sadece altı ülke bu ortalamanın üzerinde bir büyüme sergilemiştir. 2008 küresel mali krizi, G20 ülkelerinin ekonomik büyümesini olumsuz etkileyerek bir dizi makroekonomik gösterge üzerinde önemli etkiler yaratmıştır. Bu kriz, birçok G20 ülkesinde 2009'da negatif büyüme yaşanmasına neden olmuştur.

Krizden en çok etkilenen bölgelerin başında Avrupa ülkeleri gelmiştir, özellikle EURO bölgesi ülkeleri ve Japonya düşük büyüme oranları yaşamıştır. 2008-2019 döneminde, bu ülkelerde ortalama büyüme oranları %0,13'e kadar düşmüştür. Diğer yandan, Türkiye, 2008 krizinden daha az etkilenmiş ve 2000-2008 döneminde %4,72 olan ortalama büyüme oranını sürdüremese de 2008-2014 döneminde %4,90 oranında bir büyüme gerçekleştirmiştir.

IMF'nin 2016 yılı raporuna göre, Türkiye'nin güçlü büyüme performansının siyasal belirsizlik nedeniyle yavaşlamış olabileceğine dikkat çekilmiştir. Bu süreçte, finansal serbestleşmenin Türkiye, Çin ve Hindistan gibi yüksek büyüme oranlarına sahip ülkelerde etkili olduğu görülmektedir. Ancak, bazı araştırmacılar finansal serbestleşmenin makro dengeler oluşturulmadan önce olumsuz etkiler yaratabileceğini ileri sürmüşlerdir (IMF, 2016; Mızrak, 2004; Kazgan, 2005).

Tablo 20’ de G20 ülkelerinin 2000 ile 2021 yılları arasında büyüme oranları ve bu yıllar arasında ki büyüme oranlarının ortalaması verilmiştir.

Tablo 20. G20 Ülkelerin Büyüme Oranları (Yıllık %)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2000-2021 ortalaması
Kanada	5.2	3.2	3.1	0.7	1.0	3.0	2.8	1.9	-5.2	4.5	1.92
Çin	8.5	11.4	10.6	7.0	6.8	6.9	6.7	6.0	2.2	8.1	7.42
Fransa	3.9	1.7	1.9	1.1	1.1	2.3	1.9	1.8	-7.8	6.8	1.47
Hindistan	3.8	7.9	8.5	8.0	8.5	6.8	6.5	3.7	-6.6	8.7	5.58
Japonya	2.8	1.8	4.1	1.6	0.8	1.7	0.6	-0.2	-4.5	1.7	1.04
G. Kore	9.1	4.3	6.8	2.8	2.9	3.2	2.9	2.2	-0.7	4.1	3.76
S.Arabistan	5.6	5.6	5.0	4.1	1.7	-0.7	2.5	0.3	-6.3	4.9	2.27
G.Afrika	4.2	5.3	3.0	1.3	0.7	1.2	1.5	0.3	-6.3	4.9	1.61
AB	3.9	1.9	2.2	2.3	2.0	2.8	2.1	1.8	-5.7	5.4	1.87
İtalya	3.8	0.8	1.7	0.8	1.3	1.7	0.9	0.5	-9.0	6.7	0.92
Endonezya	4.9	5.7	6.2	4.9	5.0	5.1	5.2	5.0	-2.1	3.7	4.36
Avusturalya	3.9	3.2	2.2	-2.2	2.7	2.3	2.9	2.2	-0.1	2.2	1.93
Arjantin	-0.8	8.9	10.1	2.7	-2.1	2.8	-2.6	-2.0	-9.9	10.4	1.75
Almanya	2.9	0.7	4.2	1.5	2.2	2.7	1.0	1.1	-3.7	2.6	1.52
Türkiye	6.9	9.0	8.4	6.1	3.3	7.5	3.0	0.8	1.9	11.4	5.83
B. Krallık	4.1	2.7	2.4	2.4	2.2	2.4	1.7	1.6	-11.0	7.5	1.60
ABD	4.1	3.5	2.7	2.7	1.7	2.2	2.9	2.3	-2.8	5.9	2.42
Meksika	4.9	2.3	5.1	3.3	2.6	2.1	2.2	-0.2	-8.0	4.7	1.96
Rusya	10.0	6.4	4.5	-2.0	0.2	1.8	2.8	2.2	-2.7	4.7	2.79
Brezilya	4.4	3.2	7.5	-3.5	-3.3	1.3	1.8	1.2	-3.9	4.6	1.33

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 20 incelendiğinde büyüme oranlarında Asya ülkelerinin çok ciddi büyüme performansları ortaya koyduğu görülmektedir. Batı ekonomilerinde nispeten daha düşük performanslar ortaya koyduğu görülmektedir. Tabloya bakıldığında covid-19 salgının ekonomilerin büyüme performanslarının çok ciddi etkilediği görülmektedir. 2020 yılında Çin ve Türkiye dışında diğer tüm ekonomilerde negatif büyüme gerçekleşmiştir. G20 ekonomilerinin 2000-2021 yılları arasında %2.54 oranında bir performans sergilemiştir. Çin, Türkiye, Hindistan, Endonezya, G. Kore ve Rusya ortalamasının üstünde bir performans sergilerken geriye kalan 14 ekonomi ortalamasının altında kalmıştır. Tablo 21’de ortalama büyüme oranları en yüksek ülkeler verilmiştir.

Tablo 21. Ortalama Büyüme Oranı En Yüksek Olan G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	Ortalama Büyüme Oranı (2000-2021) (%)
Çin	7.42
Türkiye	5.83
Hindistan	5.58
Endonezya	4.36
Güney Kore	3.76
G-20 Ortalaması	2.54

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

2000-2021 yılları arasında, G20'ye ülkeleri arasında büyüme performansları bakımında en yüksek performansı Asya kıtasındaki ülkeler göstermiştir. Sırasıyla Çin, Türkiye, Hindistan, Endonezya ve Güney Kore ülkeleri ortalama olarak en yüksek performans oranları sergilemektedir. Tablo 22'de ortalama büyüme oranları en yüksek ülkeler verilmiştir.

Tablo 22. Ortalama Büyüme Oranı En Düşük Olan G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	Ortalama Büyüme Oranı (2000-2021) (%)
Almanya	1.52
Fransa	1.47
Brezilya	1.33
Japonya	1.04
İtalya	0.92
G-20 Ortalaması	2.54

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 22'de belirtilen dönemdeki ortalama ekonomik büyüme performansını göstermektedir. Tablo incelendiğinde:

Almanya (%1.52): Almanya'nın ortalama büyüme oranı, G20 ülkeleri arasında en düşük seviyede yer almaktadır. Bu, Alman ekonomisinin belirli bir dönemde daha sınırlı bir büyüme gösterdiğini gösterir. Ancak Almanya, genel olarak güçlü ve istikrarlı bir ekonomi olarak bilinir.

Fransa (%1.47): Fransa'nın ortalama büyüme oranı da Almanya ile benzer bir seviyede. Bu durum, Fransız ekonomisinin belirli bir dönemde sınırlı bir büyüme kaydettiğini gösterir. Fransa, büyük bir ekonomik güce sahip olmasına rağmen, diğer G20 ülkeleriyle karşılaştırıldığında daha düşük bir büyüme performansına sahip olabilir.

Brezilya (%1.33): Brezilya'nın ortalama büyüme oranı da düşük seviyede yer almaktadır. Bu, Brezilya'nın belirli bir dönemde ekonomik büyüme konusunda zorluk yaşadığını veya sınırlı bir performans sergilediğini gösterir.

Japonya (%1.04): Japonya, düşük bir ortalama büyüme oranına sahip olsa da genellikle istikrarlı bir ekonomi olarak bilinir. Japonya'nın ekonomik büyüme performansı, düşük ancak sürekli bir artış göstermiştir.

İtalya (%0.92): İtalya, tablodaki en düşük ortalama büyüme oranına sahip olan ülkedir. Bu durum, İtalya ekonomisinin belirli bir dönemde daha sınırlı bir büyüme kaydettiğini gösterir.

G-20 Ortalaması (%2.54): G-20 ülkeleri genelinde ortalama büyüme oranı, tabloda yer alan ülkelerin ortalamasını temsil eder. Bu değer, G20 ülkelerinin genel ekonomik performansını gösterir. Tablo, farklı ülkelerin ekonomik büyüme dinamiklerini anlamak için önemlidir ve her bir ülkenin ekonomik politikalarının etkisini değerlendirmek için kullanılabilir.

2.2.4. G20'ye Üye Ülkelerin Enflasyon Oranları

G20 ülkelerinde, 2000-2021 yılları arasındaki süreçte, ortalama enflasyon oranı %3,59 olarak kaydedilmiştir. Bu dönemde, en yüksek enflasyon ortalamasına sahip olan altı ülke ise Türkiye, Rusya, Brezilya, Hindistan, Meksika ve Güney Afrika gibi gelişmekte olan ekonomilerdir. Diğer yandan, gelişmiş ekonomilere sahip ülkeler, bu dönemde daha düşük enflasyon ortalamaları sergilemiştir. G20 ekonomilerinin 2000 yılında %6,66 olan enflasyon ortalaması, 2021 yılına kadar sürekli bir azalma trendi göstermiş ve bu dönemde %3,59 seviyesine düşmüştür. En yüksek enflasyon ortalaması %6,12 ile 2008 mali krizinin yaşandığı yıl kaydedilmiştir. Kriz döneminde, gelişmişlik seviyelerine göre bakıldığında enflasyonun %7,89 seviyesine ulaştığı görülmüştür, özellikle gelişmekte olan ülkelerde. İnceleme döneminde en düşük enflasyon ortalaması, ekonomik olarak durgunluk yaşayan Japonya'da gözlemlenmiştir. Japonya'da neredeyse tüm yıllarda eksi enflasyon yaşanmıştır, bu durum ekonominin istikrarsızlığını yansıtmaktadır.

Tablo 23'te, G20 ekonomilerinin (Arjantin hariç) 2000-2021 döneminde belirli yıllarda gösterdiği enflasyon oranları ve bu yılların ortalamaları detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 23. G20 Ülkelerinde Enflasyon Oranları(Yıllık %)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2000-2021 ortalaması
Kanada	2.7	2.2	1.8	1.1	1.4	1.6	2.3	1.9	0.7	3.4	1.91
Çin	0.3	1.8	3.2	1.4	2.0	1.6	2.1	2.9	2.4	1.0	1.87
Fransa	1.7	1.7	1.5	0.0	0.2	1.0	1.9	1.1	0.5	1.6	1.12
Hindistan	4.0	4.2	12.0	4.9	4.9	3.3	3.9	3.7	6.6	5.1	5.26
Japonya	-0.7	-0.3	-0.7	0.8	-0.2	0.5	1.0	0.5	0.0	-0.2	0.06
G. Kore	2.3	2.8	2.9	0.7	1.0	1.9	1.5	0.4	0.5	2.5	1.65
S.Arabistan	-1.1	0.5	5.3	1.2	2.1	-0.8	2.5	-2.1	3.4	3.1	1.41
G.Afrika	5.3	2.1	4.1	4.5	6.6	5.2	4.5	4.1	3.2	4.6	4.42
AB	3.2	2.5	1.5	-0.1	0.2	1.4	1.7	1.6	0.5	2.6	1.51
İtalya	2.5	2.0	1.5	0.0	-0.1	1.2	1.1	0.6	-0.1	1.9	1.16
Endonezya	3.7	10.5	5.1	6.4	3.5	3.8	3.2	3.0	1.9	1.6	4.27
Avusturalya	4.5	2.7	2.9	1.5	1.3	1.9	1.9	1.6	0.8	2.9	2.2
Arjantin		6.1	10.9	26.9	40.3	24.8	47.6	53.8	36.1	50.9	94.8
Almanya	1.4	1.5	1.1	0.5	0.5	1.5	1.7	1.4	0.5	3.1	1.32
Türkiye	54.9	8.2	8.6	7.7	7.8	11.1	16.3	15.2	12.3	19.6	16.7
B. Krallık	1.2	2.1	2.5	0.4	1.0	2.6	2.3	1.7	1.0	2.5	2.33
ABD	3.4	3.4	1.6	0.1	1.3	2.1	2.4	1.8	1.2	4.7	2.20
Meksika	9.5	4.0	4.2	2.7	2.8	6.0	4.9	3.6	3.4	5.7	4.68
Rusya	20.8	12.7	6.8	15.5	7.0	3.7	2.9	4.5	3.4	6.7	8.20
Brezilya	7.0	6.9	5.0	9.0	8.7	3.4	3.7	3.7	3.2	8.3	5.89

Kaynak: (Dünya bankası, 2023) Arjantin: INDEC

Tablo 23 incelendiğinde:

Yüksek Enflasyon: Türkiye, 2000-2021 döneminde en yüksek ortalama enflasyon oranına sahip ülkedir (%16.7). Rusya (%8.20), Brezilya (%5.89) ve Hindistan (%5.26) gibi ülkeler de yüksek enflasyonla karşılaşmışlardır.

Düşük veya Negatif Enflasyon: Japonya, birçok yılda düşük veya eksi enflasyon yaşayarak negatif büyüme göstermiştir. Almanya, Fransa, İtalya, AB ve Birleşik Krallık gibi Avrupa ülkeleri genellikle düşük enflasyon oranlarına sahiptir.

Dalgali Enflasyon: Bazı ülkelerde (örneğin, Türkiye, Rusya, Güney Afrika), enflasyon oranları zaman içinde dalgalanmıştır. Özellikle Türkiye'nin 2000'lerin ortalarından itibaren yüksek enflasyon oranlarına sahip olduğu görülmektedir.

Stabil Enflasyon: Bazı gelişmiş ekonomilere sahip ülkeler (örneğin, ABD, Kanada, Avustralya) genellikle düşük ve istikrarlı enflasyon oranlarına sahiptir.

Dönemsel Değişimler: Birçok ülkede, 2008 küresel mali krizi ve sonrasında enflasyon oranlarında dalgalanmalar gözlemlenmiştir. Türkiye'nin 2008 sonrası

dönemde yüksek enflasyon yaşadığı ve Rusya'nın da bu dönemde enflasyonda artış yaşadığı görülmektedir.

Bu gözlemler, ülkeler arasındaki ekonomik performans farklılıklarını ve enflasyonla mücadeledeki başarıları yansıtmaktadır. Tablo 24'te ise G20 ülkeleri arasında 2000-2021 yılları arasında ortalama olarak en yüksek enflasyon oranı olan ülkeler verilmiştir.

Tablo 24. En Yüksek Enflasyon Ortalamasına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	2000-2021 Arasında Ortalama Olarak En Yüksek Enflasyon Oranına Sahip Ülkeler (%)
Türkiye	16.17
Rusya	8.20
Brezilya	5.89
Hindistan	5.26
Meksika	4.68
G-20 Ortalaması (Arjantin hariç)	3.59

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 24 incelenildiğinde, G20 ülkeleri içinde en yüksek ortalama enflasyon oranına sahip olan ülkeleri göstermektedir.

Türkiye: Türkiye, 2000-2021 döneminde %16.17 ortalama enflasyon oranıyla en yüksek enflasyona sahip ülkedir. Yüksek enflasyon, ekonomik istikrarsızlık ve fiyat düzeyindeki belirsizlik anlamına gelebilir.

Rusya: Rusya, %8.20 ile en yüksek enflasyona sahip ikinci ülkedir. Bu durum, Rus ekonomisinin belirli dönemlerde zorlu koşullarla karşılaştığını ve enflasyonun yüksek olduğunu göstermektedir.

Brezilya: Brezilya, %5.89 ortalamayla enflasyon konusunda Türkiye ve Rusya'nın ardından üçüncü sıradadır. Yüksek enflasyon, ekonomik planlama ve politika yapma süreçlerinde zorluklar anlamına gelebilir.

Hindistan ve Meksika: Hindistan (%5.26) ve Meksika (%4.68) da yüksek ortalama enflasyon oranlarına sahiptir. Bu ülkelerdeki yüksek enflasyon, ekonomik yönetim ve politika uygulamalarındaki zorlukları yansıtabilir.

G20 Ortalaması: G20 ülkeleri arasında, Arjantin hariç, ortalama enflasyon oranı %3.59 olarak gözlemlenmiştir. Bu, G20 içinde genel olarak ılımlı bir enflasyon ortalamasına işaret etmektedir.

Bu gözlemler, enflasyonun ekonomik performansı ve politika etkileşimini yansıtan önemli bir gösterge olduğunu göstermektedir. Yüksek enflasyona sahip ülkeler, genellikle ekonomik yönetimdeki zorluklarla mücadele etmek zorundadır. Tablo25'te ise G20 ülkeleri arasında 2000-2021 yılları arasında ortalama olarak en düşük enflasyon oranı olan ülkeler verilmiştir.

Tablo 25. En Düşük Enflasyon Ortalamasına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	2000-2021 Arasında Ortalama Olarak En Düşük Enflasyon Oranına Sahip Ülkeler (%)
Suudi Arabistan	1.41
Almanya	1.32
İtalya	1.16
Fransa	1.12
Japonya	0.06
G-20 Ortalaması (Arjantin hariç)	3.59

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 25 incelendiğinde, G20 ülkeleri içinde en düşük ortalama enflasyon oranına sahip olan ülkeleri göstermektedir. Bu tablodan yola çıkarak:

Suudi Arabistan: Suudi Arabistan, %1.41 ortalama enflasyon oranıyla en düşük enflasyona sahip ülkedir. Düşük enflasyon, genellikle ekonomik istikrar ve fiyat istikrarı ile ilişkilidir.

Almanya: Almanya, %1.32 ortalama enflasyon oranıyla Suudi Arabistan'ın hemen ardındadır. Bu durum, Alman ekonomisinin genellikle düşük enflasyon ve sağlam ekonomik temellerle karakterize olduğunu göstermektedir.

İtalya: İtalya, %1.16 ortalama ile düşük enflasyona sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Ekonomik yönetim ve politika uygulamalarının bir sonucu olarak düşük enflasyon, genellikle ekonomik istikrarı yansıtabilir.

Fransa: Fransa, %1.12 ile düşük enflasyona sahip ülkeler sıralamasında yer alır. Düşük enflasyon, genellikle ekonominin sağlıklı bir şekilde büyüdüğü ve fiyat artışlarının kontrol altında olduğu bir gösterge olabilir.

Japonya: Japonya, sadece %0.06 ortalama enflasyon oranına sahip, en düşük enflasyona sahip ülke olarak belirtilmiştir. Negatif veya düşük enflasyon, bazen ekonomik deflasyon endişelerini yansıtabilir.

G20 Ortalaması: G20 ülkeleri arasında, Arjantin hariç, ortalama enflasyon oranı %3.59 olarak gözlemlenmiştir. Bu, genel olarak G20 ülkelerinin ortalama olarak ılımlı bir enflasyon ortalamasına sahip olduğunu göstermektedir. Düşük enflasyon, genellikle ekonominin sağlıklı bir şekilde büyüdüğü ve fiyat artışlarının kontrol altında olduğu bir gösterge olabilir.

2.2.5. G20'ye Üye Ülkelerin İşsizlik Oranları

G20 üye ülkelerindeki işsizlik oranları, bir ekonominin durumunu değerlendirmede önemli bir göstergedir. İşsizlik, bireylerin refah seviyesini doğrudan etkiler ve uzun süreli işsizlik ile genç işsizlik oranları, işsizliğin niteliği bakımından önemlidir. İşsizlik oranlarını etkileyen faktörler arasında nüfus artış hızı da bulunmaktadır. 2021 yılında, G20 ülkelerindeki toplam nüfusun 2000 yılına göre artışında Asya kıtasındaki ülkeler önemli bir rol oynamıştır. G20 ülkelerinde 2000-2021 yılları arasındaki ortalama işsizlik oranı %7,59 olarak kaydedilmiştir ve işsizlik oranları genel olarak düşmektedir. Bu dönemde en yüksek işsizlik ortalaması, %8,28 ile 2008 krizini takip eden 2009 yılında yaşanmıştır. 2008 krizi, işsizlik artışında en çok Fransa'yı etkilemiştir. Ancak, G20 ülkelerinde 2021 yılında ortalama işsizlik oranları azalmakta olup, 2008 krizi öncesi seviyelere yaklaşmıştır. 2000-2021 döneminde, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Fransa, Güney Afrika, AB, İtalya, Arjantin ve Brezilya gibi ekonomilerde işsizlik oranları, G20 ortalamasının (%7,59) üzerinde gerçekleşmiştir. Tablo 26'da, G20 ekonomilerinin 2000-2021 yılları arasındaki işsizlik oranları, yıllara göre ortalamaları ve işsizlik üzerinde etkili olan ülkelerin nüfus artış hızlarının ortalamaları verilmiştir.

Tablo 26. G20 Ülkelerinde İşsizlik Oranları

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2000- 2021 ortalama ması	2000-2021 Nüfus Artış hızı ortalaması
Kanada	6.8	6.8	8.1	6.9	7.0	6.3	5.8	5.7	9.5	7.5	7.04	1.01
Çin	3.1	4.2	4.1	...	...	3.9	4.9	5.2	5.6	5.1	3.61	0.49
Fransa	10.2	8.9	9.3	10.4	10.1	9.4	9.0	8.4	8.0	7.9	9.15	0.43
Hindistan	2.7	8.7	3.1	...	...	...	7.7	6.5	...	...	5.74	1.13
Japonya	4.8	4.4	5.1	3.4	3.1	2.8	2.5	2.3	2.8	2.8	3.40	-0.05
G. Kore	4.1	3.5	3.3	3.5	3.7	3.7	3.8	3.8	3.9	3.6	3.69	0.33
S. Arabistan	...	...	5.6	5.6	5.6	5.9	6.0	5.6	7.7	...	6.00	2.01
G. Afrika	29.9	29.1	23.2	22.9	24.0	24.0	24.2	25.5	24.3	28.8	25.59	1.13
AB	9.8	9.6	9.9	10.0	9.1	8.1	7.3	6.7	7.0	7.0	8.55	0.15
İtalya	10.8	7.7	8.4	11.9	11.7	11.2	10.6	9.9	9.2	9.5	10.09	-0.21
Endonezya	6.1	7.9	5.6	4.5	4.3	3.8	4.4	3.6	4.3	3.8	4.83	1.01
Avusturalya	6.3	5.0	5.2	6.1	5.7	5.6	5.3	5.2	6.5	5.1	5.60	1.29
Arjantin	15.0	11.5	7.7	...	...	8.4	9.2	9.8	11.5	8.7	10.23	0.95
Almanya	7.9	11.2	7.0	4.6	4.1	3.8	3.4	3.1	3.9	3.6	5.26	0.25
Türkiye	6.5	10.6	10.7	10.2	10.8	10.8	10.9	13.7	13.1	12.0	10.93	1.23
B. Krallık	5.6	4.8	7.8	5.3	4.8	4.3	4.0	3.7	...	...	4.79	0.61
ABD	4.0	5.1	9.6	5.3	4.9	4.4	3.9	3.7	8.1	5.3	5.43	0.69
Meksika	2.7	3.6	5.3	4.3	3.9	3.4	3.3	3.5	4.4	4.1	3.85	1.09
Rusya	10.6	7.1	7.4	5.6	5.6	5.2	4.8	4.5	5.6	4.7	6.04	-0.09
Brezilya	...	10.6	...	8.5	11.6	12.8	12.3	11.9	13.7	13.2	11.83	0.86

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 26’da verilen G20 ekonomilerin incelenen yıllar itibari ile verileri incelendiğinde 2000 yılı işsizlik verilerinin 2021 verileri ile karşılaştırıldığında 6 ülkede işsizlik oranlarının arttığı görülmektedir. İşsizlik oranı artan ülkeler: Kanada, Türkiye, ABD, Meksika, Rusya ve Brezilya ekonomiler olmuştur. İşsizlik oranındaki, en yüksek artış ise Türkiye ve Meksika’da gerçekleşirken: en çok azalma ise Almanya’da gerçekleşmiştir. Bir sonra ki tablo 27-28’de işsizlik oranları bakımında 2000-2021 dönemin ortalamasıyla en yüksek olan ülkeler ile en düşük ülkeler verilmiştir. Bu ülkelerin nüfus artış hızları da verilmiştir.

Tablo 27. En Yüksek İşsizlik Oranına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	Ortalama İşsizlik Oranı En Yüksek G20 Ülkeleri (2000-2021) (%)	2000-2021 Nüfus Artış hızı ortalaması
Güney Afrika	25.59	1.13
Brezilya	11.83	0.86
Türkiye	10.93	1.23
Arjantin	10.23	0.95
İtalya	10.09	-0.21
G-20 Ortalaması	7.59	0.71

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 27’de G20 ülkeleri arasında 2000-2021 döneminde en yüksek işsizlik oranına sahip olan ülkeleri ve bu ülkelerdeki ortalama işsizlik oranlarını göstermektedir. Ayrıca, bu ülkelerin nüfus artış hızı ortalamalarını içermektedir.

Güney Afrika: Güney Afrika, tablodaki en yüksek işsizlik oranına sahip G20 ülkesidir. Ortalama işsizlik oranı %25.59’dur ve nüfus artış hızı ortalaması 1.13’tür.

Brezilya: Brezilya, yüksek işsizlik oranlarına sahip bir diğer G20 ülkesidir. Ortalama işsizlik oranı %11.83’tür ve nüfus artış hızı ortalaması 0.86’dır.

Türkiye: Türkiye, G20 içinde önemli bir işsizlik sorunu yaşamıştır. Ortalama işsizlik oranı %10.93, nüfus artış hızı ortalaması ise 1.23’tür.

Arjantin: Arjantin’de ortalama işsizlik oranı %10.23’tür ve nüfus artış hızı ortalaması 0.95’tir.

İtalya: İtalya, yüksek işsizlik oranlarına sahip G20 ülkelerinden biridir. Ortalama işsizlik oranı %10.09, ancak nüfus artış hızı ortalaması -0.21’dir, yani nüfus azalmaktadır. Genel olarak, tablodaki ülkeler G20 ortalamasının üzerinde işsizlik oranlarına sahipken, nüfus artış hızları da birbirinden farklıdır. Türkiye’nin yüksek işsizlik oranına rağmen yüksek nüfus artış hızı dikkat çekmektedir. Tablo 28’de ise işsizlik oranı en düşük olan ülkeler verilmiştir.

Tablo 28. En Düşük İşsizlik Oranına Sahip G20 Ülkeleri (2000-2021)

Ülke	Ortalama İşsizlik Oranı En Düşük G20 Ülkeleri (2000-2021) (%)	2000-2021 Nüfus Artış hızı ortalaması
B. Krallık	4.79	0.61
Meksika	3.85	1.09
Güney Kore	3.69	0.33
Çin	3.61	0.49
Japonya	3.40	-0.05
G-20 Ortalaması	7.59	0.71

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

2000-2021 yılları arasında Japonya ve Çin, düşük işsizlik oranlarına sahip ülkeler olarak öne çıkmaktadır. G. Kore, Meksika ve B. Krallık da en düşük işsizlik ortalamalarına sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Özellikle Meksika, nüfus artış hızı G20 ortalamasının üzerinde (1.09) olmasına rağmen, G20 ülkeleri içinde en düşük işsizlik oranına sahip olan ilk dört ülkeden biri olmayı başarmıştır. Çin ve Hindistan gibi yüksek nüfusa sahip ülkelerde, toplam GSYİH göz önüne alındığında düşük işsizlik oranları dikkat çekmektedir. Ancak, bu ülkelerdeki makroekonomik göstergeleri değerlendirirken, gizli işsizlik olabileceği göz önüne alınabilmektedir. Japonya'da ise işsizlik oranlarının düşük olmasında, 2000-2021 döneminde nüfus artışının olmaması ve nüfusun yaşlanması nedeniyle yeni istihdam için ilave yatırım yapma ihtiyacının olmaması etkili olmuştur. Ancak, Japonya'daki refah devleti uygulamaları bazı eleştirilere maruz kalmıştır. Araştırmacılardan Roskin'e göre, Japonya'da refahı temin etmek aile olmayı zorlaştırılmaktadır ve ailesiz veya fiziksel olarak çalışamayan bireyler işsizlik yardımına hak kazanabilmektedir. Bu durum, Japonya'daki refah politikalarının bazı kesimler için olumsuz olduğu şeklinde eleştirilmiştir (Roskin, 2007: 492).

2.2.6. G20'ye Üye Ülkelerin Cari İşlemler Dengesi

2000-2021 döneminde, G20 ülkeleri arasında cari işlemler dengesi, ekonomik istikrar açısından önemli bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dengenin, bir ülkenin ekonomik krizlere karşı direncini yansıttığı ifade edilmektedir (Songur ve Yayman, 2013: 220). Gelişmekte olan ülkeler, özellikle cari işlemler dengesine daha fazla önem vermektedir, çünkü bu, büyüme ve işsizlik gibi diğer makroekonomik göstergelerin istenilen düzeyde gerçekleşmesi açısından kritik bir role sahiptir. G20

içinde Türkiye'nin de yer aldığı Arjantin, Hindistan, Meksika, Brezilya, Suudi Arabistan ve Çin gibi birçok gelişmekte olan ülke bulunmaktadır.

İnceleme döneminde, G20 ülkeleri arasında 8 ülkenin cari işlemler fazlası verirken, 11 ülkenin cari açık verdiği görülmektedir. Bu dönemde cari işlemler dengesi, GSYİH'ye oranla cari fazla veren ülkeler arasında %6.32 oranıyla Almanya birinci sırada yer almaktadır. Rusya (%6.20) ve Suudi Arabistan (%5.24) ise sırasıyla ikinci ve üçüncü sıradadır. Suudi Arabistan ve Rusya, petrol ihracatında öne çıkan ülkeler olup, cari işlemler fazlası genellikle enerji sektörüne dayanmaktadır. Almanya ise endüstriyel ve yüksek teknoloji ürünlerini ihraç ederek cari fazla elde etmektedir.

Çin, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Asya Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA) üyesi olarak öne çıkmaktadır. Çin, G20 ülkeleri arasında en büyük ihracat yapan ve en fazla dış ticaret fazlası veren ülkedir. Çin'in dış ticaret fazlası, Almanya'nın iki katından fazladır. Ancak, bazı araştırmacılar, son yıllarda artan Çin'in cari işlemler fazlasının, Yuan'ın değer kazanması ve uygulanan tarifelerle birlikte bozulabileceğini öngörmektedir.

Bu dönemde, GSYİH'ya oranla en fazla cari açık veren ülkeler Türkiye ve Birleşik Krallık olmuştur. Türkiye, %-3.32, Birleşik Krallık ise %-3.30 ortalama cari açık oranlarına sahiptir. Onları sırasıyla %-2.94 ile ABD ve %-2.09 ile Brezilya takip etmektedir. Cari açık veren ülkeler arasında yer almak, ekonomik dengesizlikleri ve finansal zorlukları gösteren bir gösterge olarak değerlendirilmektedir. Tablo 29'da G20 ekonomilerin(AB hariç) 2000-2021 arası dönemde ki cari işlemler dengesi oranlarını GSYİH göre yüzde kaç artış ve azalışları yıllar itibari ile ve ortalama olarak verilmiştir.

Tablo 29. G20 Ülkelerinde Cari İşlemler Dengesi Oranları (GSYH'nin yüzdesi)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2000- 2021 ortala ması
Kanada	2.5	1.9	-3.6	-3.5	-3.1	-2.8	-2.4	-2.0	-1.8	0.0	-1.48
Çin	1.7	5.8	3.9	2.6	1.7	1.5	0.2	0.7	1.7	1.8	2.16
Fransa	1.2	0.0	-0.8	-0.4	-0.5	-0.7	-0.9	0.5	-1.8	0.3	-0.31
Hindistan	-1.0	-1.3	-3.3	-1.1	-0.5	-1.4	-2.4	-1.1	1.2	-1.1	-0.98
Japonya	2.6	3.5	3.8	3.1	3.9	4.1	3.5	3.4	2.9	3.2	3.40
G. Kore	1.8	1.3	2.4	7.2	6.5	4.6	4.5	3.6	4.6	4.9	4.14
S.Arabistan	7.6	27.4	12.6	-8.7	-3.7	1.5	8.8	4.8	-3.2	5.3	5.24
G.Afrika	-0.1	-2.8	-1.3	-4.3	-2.6	-2.4	-3.0	-2.6	2.0	3.7	1.34
AB	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
İtalya	-0.3	-0.9	-3.3	1.4	2.6	2.7	2.6	3.3	3.9	3.1	1.51
Endonezya	4.8	0.1	0.7	-2.0	-1.8	-1.6	-2.9	-2.7	-0.4	0.3	-0.45
Avusturalya	-3.7	-6.2	-3.9	-4.2	-3.4	-2.7	-2.1	0.6	2.7	3.6	-1.93
Arjantin	-3.2	2.7	-0.4	-3.0	-2.7	-4.8	-5.2	-0.8	0.8	1.4	-1.52
Almanya	-1.7	4.7	5.8	8.6	8.5	7.8	8.0	7.6	7.0	7.4	6.32
Türkiye	-3.6	-4.1	-5.7	-3.2	-3.1	-4.8	-2.8	0.7	-4.9	-1.7	-3.32
B. Krallık	-1.8	-2.0	-2.9	-5.1	-5.5	-3.6	-4.1	-2.8	-3.2	-2.0	-3.30
ABD	-3.9	-5.7	-2.9	-2.2	-2.1	-1.9	-2.1	-2.1	-2.9	-3.6	-2.94
Meksika	-2.6	-0.6	-0.5	-2.6	-2.2	-1.7	-2.0	-0.3	2.5	-0.4	-1.01
Rusya	17.5	11.0	4.4	5.0	1.9	2.0	7.0	3.9	2.4	6.9	6.20
Brezilya	-3.8	1.6	-3.6	-3.0	-1.4	-1.1	-2.7	-3.5	-1.7	-1.7	-2.09

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 29 incelendiğinde G20 ekonomilerin(AB hariç) 2000-2021 yılları arasında cari işlemler dengesi oranlarının ortalaması verilmiştir. G20 ekonomilerin(AB hariç) incelenen dönemde ortalaması 0.58 olduğu hesaplanmış ve G20 (AB hariç) düşük oranda da olsa cari fazla vermiştir. Cari işlem fazlası veren tüm ekonomilerin (Çin, Japonya, G. Kore, S. Arabistan, G. Afrika, İtalya, Almanya ve Rusya) G20 ortalaması olan 0.58 üstünde bir oranla fazla vermişlerdir. Daha sonraki tablolarda cari işlemler dengesinde incelenen dönemde GSYİH 'sına oranla ortalama olarak en fazla cari işlem fazlası veren ülkeler ile en fazla açık veren ülkeler verilecektir. Sıradaki tablo 30'da cari işlemler fazlası veren ilk beş ülke verilmektedir.

Tablo 30. Cari İşlemler Fazlası Veren G20 Ülkeleri (2000-2021 ortalaması)

Ülke	Cari İşlemleri Fazla Veren Ülkeler 2000-2021 ortalaması
Almanya	6.32
Rusya	6.20
S. Arabistan	5.24
G. Kore	4.14
Japonya	3.40
G20 Ortalaması (AB hariç)	0.58

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 30 incelendiğinde, cari işlemler fazlası veren G20 ülkelerinin 2000-2021 yılları arasındaki ortalamalarını görülmektedir:

Almanya (6.32): Almanya, 2000-2021 yılları arasında cari işlemler fazlası veren ülkeler arasında en yüksek ortalamaya sahip. Bu, Almanya'nın dış ticarete genellikle gelirlerinin harcamalardan daha yüksek olduğunu gösterir.

Rusya (6.20): Rusya da yüksek bir cari işlemler fazlası ortalaması ile ikinci sırada yer alıyor. Bu, Rusya'nın genellikle dış ticarete gelirlerinin harcamalardan daha fazla olduğunu gösterir.

Suudi Arabistan (5.24): Suudi Arabistan, cari işlemler fazlası veren ülkeler arasında üçüncü sırada yer alıyor. Bu, ülkenin dış ticaretinde genellikle gelirlerinin harcamalardan daha yüksek olduğunu gösterir.

Güney Kore (4.14): Güney Kore, cari işlemler fazlası veren ülkeler sıralamasında dördüncü sırada yer alıyor. Yüksek bir cari işlemler fazlası, ülkenin dış ticarete genellikle kârlı olduğunu gösterir.

Japonya (3.40): Japonya, cari işlemler fazlası veren ülkeler arasında beşinci sırada yer alıyor. Bu, Japonya'nın genellikle dış ticarete gelirlerinin harcamalardan daha yüksek olduğunu gösterir.

G20 Ortalaması (AB hariç) (0.58): G20 ülkelerinin genel ortalaması (AB ülkeleri hariç) 0.58. Bu, G20 topluluğunun genelde cari işlemler fazlası veren bir grup olduğunu, ancak ortalama bu fazlanın daha düşük olduğunu gösterir. Sonuç olarak, bu ülkeler genel olarak dış ticarete cari işlemler fazlası veren ekonomilere sahiptir. Bu durum, bu ülkelerin genellikle dış ticarete kârlı olduğunu ve gelirlerinin harcamalardan

daha yüksek olduğunu gösterir. Sıradaki tablo 31’de cari işlemler açığı veren en yüksek beş ülke verilmektedir.

Tablo 31. Cari İşlemler Açığı Veren G20 Ülkeleri (2021 Yılı)

Ülke	Cari İşlemleri Açığı Veren Ülkeler 2021(%)
Türkiye	-3.32
B. Krallık	-3.30
ABD	-2.94
Brezilya	-2.09
Avusturalya	-1.93
G20 Ortalaması (AB hariç)	0.58

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 31 incelendiğinde, cari işlemler açığı veren G20 ülkelerinin 2021 yılındaki oranlarını görülmektedir.

Türkiye (-3.32): Türkiye, 2021 yılında cari işlemler açığı veren ülkeler arasında en yüksek orana sahip. Bu durum, Türkiye'nin dış ticaretinde harcamalarının gelirlerinden daha fazla olduğunu gösterir.

Birleşik Krallık (-3.30): Birleşik Krallık da Türkiye ile benzer bir şekilde, cari işlemler açığı veren ülkeler arasında yüksek bir orana sahip. Bu, Birleşik Krallık'ın dış ticaretinde harcamalarının gelirlerinden daha yüksek olduğunu gösterir.

ABD (-2.94): ABD, cari işlemler açığı veren ülkeler arasında üçüncü sırada yer alıyor. Bu durum, ABD'nin dış ticaretinde gelirlerinin harcamalardan daha düşük olduğunu gösterir.

Brezilya (-2.09): Brezilya da cari işlemler açığı veren ülkeler arasında yer alıyor, ancak diğer ülkelere göre daha düşük bir orana sahip.

Avustralya (-1.93): Avustralya, cari işlemler açığı veren ülkeler arasında yer alsa da, diğer ülkelere göre daha düşük bir orana sahiptir.

G20 Ortalaması (AB hariç) (0.58): G20 ülkelerinin genel ortalaması (AB ülkeleri hariç) 0.58. Bu durum, G20 topluluğunun genelde cari işlemler açığı veren bir grup olduğunu, ancak ortalamada bu açığın daha düşük olduğunu gösterir. Sonuç olarak, Türkiye ve Birleşik Krallık, 2021 yılında cari işlemler açığı veren G20 ülkeleri arasında öne çıkan ülkelerdir. Diğer ülkeler de cari işlemler açığı vermekle birlikte, oranları daha düşük seviyelerdedir.

2.2.7. G20'ye Üye Ülkelere Yapılan Net Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Dünya Bankası'na göre, doğrudan yabancı yatırımlar (DYY), bir ekonomiye başka bir ülkede yerleşik kişi veya işletmelerin o ekonomiye doğrudan yaptığı yatırım olarak tanımlanmıştır (Dünya Bankası, 2016). IMF ise DYY'yi, yatırımcı kuruluşun sermayesinin %10'dan fazla olması veya yönetimde söz sahibi olması durumunu yeterli kabul etmektedir (Durgan, 2016: 5). 20.yüzyılın sonunda, küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve uluslararası güvencelerin etkisiyle DYY'lerde ciddi bir artış yaşanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerdeki avantajlar ve yatırımcıların yüksek kar beklentisi, özellikle gelişmiş ülkelere kıyasla DYY'lerin artmasında önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır (Bown, 2016). DYY'ler, ekonomilerin büyüme ihtiyacını karşılamak adına sermaye oluşumu, teknoloji ve bilgi transferleri gibi etkilerle ülkelerin kalkınma ve ekonomik süreçlerini etkilemektedir. Günümüzde, DYY'ler büyüme ve kalkınmanın önemli bir unsuru haline gelmiştir (Durgan, 2016: 1). Son yıllarda, ülkeler ekonomik krizlere karşı dirençlerini artırmak, büyümeyi finanse etmek ve işsizliği azaltmak amacıyla yabancı yatırımları teşvik etmeye yönelik politikalara ağırlık vermektedir. Bu süreçte, DYY'lerin etkisiyle birlikte Batı'da hâkim olan liberal ekonominin yanı sıra Doğu Asya'da liberal ve devletçi politikaların bir arada uygulandığı ekonomik değişimlere tanıklık edilmektedir. Bazı araştırmacılar, uluslararası düzeyde Anglo-Amerikan siyasal ve ekonomik gücün azalmasına rağmen, Doğu Asya toplumlarında gözlemlenen ekonomik başarıyı vurgulayarak, bu başarının temelinde devlet-piyasa sinerjisinin olduğunu ileri sürmüşlerdir (Weiss ve Hobson, 1999: 229-230). Gelişmiş ülkelere Asya ülkelerine yapılan teknoloji transferi, bu bölgelerdeki üretim artışını tetiklemiştir. Tablo 32'de G20 ekonomilerinin incelenen yıllar itibari ile ABD doları bazında DYY verilmiştir.

Tablo 32. G20 Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlar(cari ABD doları)

Yıl Ülke	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kanada	-21.653	1.727	6.626	23.927	33.404	52.829	20.156	29.257	23.608	38.064
Çin	-37.483	-90.379	-0.185	-68.098	41.674	-27.790	-92.338	-50.259	-99.374	-0.205
Fransa	132.207	33.660	33.671	8.404	41.841	12.702	61.682	30.864	5.083	-11.435
Almanya	-149.835	29.088	60.605	68.432	47.095	36.296	29.051	84.964	-4.172	120.034
Hindistan	-3.074	-4.628	-11.428	-36.495	-39.411	-28.875	-30.699	-37.469	-53.239	-27.488
G. Kore	-6.667	-5.313	18.724	19.583	17.785	16.156	26.037	25.604	26.067	44.000
S.Arabistan	1.881	-12.447	-25.325	-2.751	1.483	5.860	15.005	8.984	-0.488	4.574
G.Afrika	-0.691	-5.612	-3.854	3.993	2.275	5.390	-1.542	-1.975	-5.089	-41.302
AB										
İtalya	-6.680	15.534	20.798	2.120	-11.998	676.832	-5.593	1.681	22.014	37.896
Endonezya	4.550	-5.271	-11.106	-10.704	-16.135	-18.502	-12.510	-20.531	-14.142	-17.105
Avusturalya	-10.797	-7.620	-17.142	-38.633	-46.077	-38.193	-61.049	-29.611	-6.411	-16.000
Arjantin	-9.517	-3.954	-10.367	-10.883	-1.473	-10.361	-9.990	-5.126	-3.430	-5.419
Japonya	34.339	46.205	72.215	133.162	137.656	154.947	134.928	218.323	85.452	137.789
Türkiye	-0.112	-8.967	-7.617	-14.167	-10.697	-8.487	-8.915	-6.628	-4.592	-7.547
B. Krallık	127.916	-92.742	-12.327	-105.510	-291.904	46.685	-3.576	-41.289	-136.920	61.639
ABD	-162.755	-89.753	85.789	-209.363	-174.573	28.590	-345.435	-209.067	122.885	-26.574
Meksika	-18.382	-19.339	-12.633	-25.290	-31.036	-30.044	-25.719	-23.734	-25.832	-33.042
Rusya	0.500	2.371	9.448	15.232	-10.224	8.199	22.592	-10.051	-3.631	25.432
Brezilya	-30.497	-12.549	-55.626	-61.604	-59.601	-47.544	-76.138	-46.354	-41.253	-27.284

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

Tablo 32 incelendiğinde 2021 yılında DYY'lerini sekiz ekonomide artarken diğer ekonomilerde azalmıştır. Artıran ülkeler: Kanada, Almanya, G. Kore, S. Arabistan, İtalya, Japonya, B. Krallık ve Rusya olmuştur. İncelenen yıllar bakımında tüm yıllarda sadece Japonya her yıl pozitif oranda DYY almış. Kanada ile Fransa ise birer yıl dışında diğer tüm yıllarda hep pozitif sayılar yakalamıştır. İlgili dönemde DYY'ları azalan on bir ülke vardır.

Bir sonraki tablo 33-34'te G20 ülkelerinde 2021 yılı itibari ile en fazla ve en az yatırım alan ülkeler verilmiştir. Sıradaki tabloda en fazla DYY alan ülkeler verilmiştir.

Tablo 33. En Fazla DYY Alan G20 Ülkeleri (2021)

Ülke	Toplam 2021 (Milyon USD)
Japonya	137.789
Almanya	120,034
B. Krallık	61.639
G. Kore	44.000
Kanada	38.064

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

En fazla DYY alan ülkelerin ortak özeliği demokrasi ve özgürlükler konusunda ileri seviyede olmaları. Bu kavramlar ile DYY doğru orantılı olduğu söylenebilir. İlk iki sırada yer alan Japonya ve Almanya'nın endüstri 4.0 yani yapay zekâ ve teknolojik ilerlemede dünyada ilk sırada yer alan iki ülke. Japonya 2000-2021 yıllarının tamamında pozitif anlamında oranlara sahip olarak tüm ekonomilerden ayrılmıştır. Tablo 34'te ise en az yatırım alan ekonomiler tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 34. En Az DYY Alan G20 Ülkeleri (2021)

Ülke	Toplam 2021 (Milyon USD)
Güney Afrika	-41.302
Meksika	-33.042
Hindistan	-27.488
Brezilya	-27.284
ABD	-26.574

Kaynak: (Dünya bankası, 2023)

İncelenen yıllarda DYY'leri en az olan ülkelere bakıldığında Güney Afrika, Meksika, Hindistan, Brezilya ve ABD şeklinde sıralanmaktadır. DYY'leri en fazla azalan ülkeler ABD dışında diğer ülkeler gelişmekte olan ülkelerdir. Yine bu ülkelerin ABD dışında diğer ülkelerin demokrasi ile temel hak ve özgürlüklerde gelişmiş ülkelere göre zayıf olması.

2.3. Ülkelerin Performansını Etkileyen Unsurlar

Ekonomilerin siyasal ve ekonomik açıdan gelişimini etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenler, ülkelerin ekonomi performansları içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik yapının dışında küresel yapıyla da büyük oranda ilişkilidir. Ülkelerin performanslarını etkileyen ekonomik unsurların başında: faiz, işsizlik, enflasyon oranları ve döviz kurları gelmektedir. Ülkelerin performanslarını etkileyen siyasi unsurlara bakıldığında: ülkelerin yönetim şekilleri, kurumların yapısı ve hukuk ile demokrasi anlayışları ön plana çıkmaktadır. Ülkelerin iç mekanizmaları ile ilgili olan bu etmenler dışında küresel gelişmelerde ülke performanslarını etkileyen önemli etkenlerin başında gelmektedir. Ülkelerin ekonomik yapısı, bulundukları coğrafya ve üye oldukları uluslararası kuruluşlarında etkisi de bulunmaktadır(Altan, 2013: 7).

Ülkelerin performanslarını etkileyen unsurlara maliye ve para politikası araçları ile müdahale edebilmektedir. Bu müdahale araçları uluslararası mekanizmalar ile kısıtlanmış olsa bile ülkeler bu mekanizmalar ile enflasyon, döviz kurlarına ve faiz oranlarına müdahale edebilmektedirler.

Ülkelerin gücünü dört ana başlık altında incelenmektedir: bunlar siyasi güç olarak, askeri güç olarak, kültürel zenginlik ve ekonomi büyüklük olarak sıralanmaktadır. Bu etkenlerin birbirini etkilemektedir. Yönetim şekillerine göre bu etkenleri birbirini etkileme boyutlarında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Maksist düşünceyi savunanlar ekonominin siyasi yapıyı şekillendirdiğini belirtirken, liberal düşünce yapısını savunanlar ise siyasi yapının ekonomi yapıyı şekillendirdiğini savunmaktadır(Tatlıyer, 2018: 37).

2.3.1. Ekonomik Unsurlar

Ülkelerin performansının etkileyen en önemli unsur ekonomik unsurlar. Ekonominin en önemli göstergeleri GSYİH ve kişi başına düşen mili gelir olmasına rağmen, ülkelerin üretim ve refah seviyelerin etkileyen ekonomik unsurlar: faiz, işsizlik, enflasyon oranları ve döviz kurları gelmektedir. Ülkelerin ekonomide başarıyı sağlamak için ekonomik politikaları oluşturmaktadır. Bu politikalar para ve maliye politikası olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ekonomi politikasının amacı ekonomik istikrarı sağlamak veya bozulan ekonomilerde dengeyi sağlamaktır. Ülkelere uygun ekonomi politikaları oluşturulması sonucunda, enflasyon, işsizlik, büyüme, gelir dağılımında eşitlik gibi makroekonomik göstergelerde hedeflenen oranlara ulaşılabilir (Eğilmez ve Kumcu, 2006: 26-27).

Ülkelerin ekonomik başarısını belirleyen faiz, enflasyon, döviz kurları ve işsizlik gibi göstergelerin birbirlerini doğrudan veya dolaylı etkilemektedir. Faiz ve kurlarda ki hareketlilik maliyetleri etkilediği için enflasyonu ve işsizliği etkilemektedir. Faiz ve döviz kurları da birbirini etkilemektedir. Faiz oranları ülkede var olan yabancı sermayeyi etkilediği için döviz kurlarında hareketliliğinin başlıca sebeplerindedir. Sonuç olarak ülkelerinin ekonomik başarıları faiz oranları, enflasyon oranları ve döviz kurlarının düşürmek ve işsizliği azaltılması ile mümkün olabilmektedir.

Ekonomi politikaların başarısı için makroekonomik göstergelerinde aynı anda başarı elde edilmemektedir. Ülkeler bazı durumlarda enflasyonu düşürmek ve işsizliği

azaltmak konusunda tercih yapmak zorunda kalabilmektedir. Örneğin enflasyonu düşürmek için para ve maliye politikalarında sıkı politikalar uygulamak gerekmektedir buda işsizliğin artmasına sebep olmaktadır. Bunu aksine para ve maliye politikalarında genişletici uygulamalar işsizliği azaltırken enflasyon oranlarının yükselmesine sebep olmaktadır. Sonuç olarak ülkeler daraltıcı veya genişletici politikaları uygulama tercihi enflasyon mu yoksa işsizliği mi önemsedigine göre değişmektedir.

Ekonomilerde fiyat istikrarı, dövizdeki dalgalanmalar, borsa, hükümetlerin almış olduğu kararlardan etkilenmektedir. Fiyat istikrarını sağlayan göstergelerde ani değişimler ekonomik krizlere sebep olabilmektedir(Akyazı ve Ekinci, 2009: 3).

2.3.1.1. Faiz Oranları

Faiz, borçlu ile borç veren tarafında tanımlaması farklılık göstermektedir. Borçlanan tarafından faiz, “borç olarak alınan mal ve hizmetin maliyeti” olarak belirtilirken, borç verenler açısından, “verdiği mal ve hizmet karşılığında alınan riskin karşılığı” olarak tanımlanmaktadır(Heakal, 2018) .

Faizlerin ülke ekonomileri üzerinde etkisini inceleyen ilk iktisatçı Adam Smith’tir. Sermayenin getireceği karı faiz oranına göre hesaplanabileceğini ve faiz oranlarında ki değişimin sermayenin gelişimini etkilediğine değinmiştir (Smith,2017:82).

Genel anlamda faiz oranlarının belirlenmesinde, en önemli etkenin kredi arz ve talep miktarının olmasının yanı sıra oranların ortaya çıkmasında birçok faktör etkili olmaktadır. Bu faktörler, enflasyon, döviz kurları, borsa, küresel ve ulusal faktörlerin yanında ülkelerin uyguladığı ekonomi politikaları şeklindedir. Adam Smith’e göre, faizlerin artmasının sebebi: toplam sermaye stokundaki azalmanın ücretleri ve sermayenin karını azaltacağını, bunun sonucu olarak da faiz oranlarının artacağını belirtmiştir. Smith’e göre ülke politikalarında ortaya çıkan etkenler ile ülkenin mevcut faiz oranlarına göre çok daha yüksek oranların ortaya çıkmasına neden olmaktadır(Smith,2017:86-87).

Faiz oranlarını merkez bankaları belirlemektedir. Merkez bankaları her ne kadar bağımsız olsalar da hükümetler tarafında açık piyasa işlemleri ile müdahale edilebilmektedir. Hükümetler, bu müdahalenin yanı sıra, kısa vadeli fon talebiyle faiz oranlarını doğrudan etkilemektedir. Devletin menkul kıymet almak yoluyla piyasaya

para sürmesi, faiz oranlarını düşürürken elindeki menkul kıymetleri satması ise para arzını azaltırken faiz oranlarını da arttırmaktadır (Heakal, 2018).

Faiz oranları, büyüme, enflasyon ve işsizlik gibi birçok makroekonomi göstergelerinin yanı sıra finansal sektörü de etkilemektedir. (Hall, 2018).

G20 ülkeleri içinde nüfus artış hızı yüksek olan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Nüfus artı hızı yüksek olan ülkelerde işsizlik büyük problem olmaktadır. İşsizliğin azalması için yatırımların artırılmalı, yatırımın artması için ise düşük faiz oranları olması gerekmektedir. Bu yüzden Türkiye gibi ülkelerin yatırımların artması ve işsizliğin azalması için faiz oranlarının düşük olmalıdır. Bu nedenle Türkiye'de faiz oranlarının yüksekliği sıklıkla tartışılan bir konu olmuştur. Merkez Bankası, enflasyonla mücadele çerçevesinde para politikası aracı olarak piyasaya müdahale ederek, döviz fiyatları ve faiz oranları üzerinde doğrudan etkiye bulunmaktadır. Yüksek enflasyon oranları ve döviz kurlarındaki artış, faiz oranları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Türkiye, faiz oranlarında yaşanan düşüşe rağmen, 2022 yılında %10 seviyesindeki faiz oranlarıyla G20 ülkeleri arasında en yüksek faiz oranına sahip ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır.

2.3.1.2. Döviz Kurları

1970'lerden sonraki dönemde, Bretton Woods sisteminin neoliberal bir yapıya evrilmesi, finansal sistemde temel değişikliklere neden olmuştur. Bu süreç, "finansal serbestleşme" olarak adlandırıldı ve sabit kur sistemini dalgalı kura bırakarak ekonomik ilişkileri küresel ölçekte daha karmaşık hale getirmiştir. ABD Başkanı Nixon'un 1970'lerin ortalarında altına endeksli dolar sistemini askıya alması ve ardından gelen petrol fiyatlarının olağanüstü artışları, birçok ülkede ekonomik durgunluklara ve krizlere neden olmuştur. 1980'lerde Bretton Woods sistemi tamamen terk edilerek, dalgalı kur sistemine geçildi. Bu dönemde sabit kurların yerini dalgalı kurlar aldı, faiz oranları devletler arasında serbestçe belirlendi ve sermaye hareketlerine getirilen engeller kaldırıldı(Tatlıyer:2018:15-18). Bu değişiklikler, ülkelerin kendi para politikalarını daha bağımsız bir şekilde uygulamalarına olanak tanıdı, ancak aynı zamanda küresel ekonomide belirsizlikleri artırarak finansal krizlere ve dengesizliklere yol açabilecek potansiyeli barındırdı.

Döviz kuru, bir ülkenin para biriminin başka bir ülkenin parasına dönüşüm oranını ifade eder. Döviz kurlarının belirlenmesinde sabit kur ve esnek kur olmak üzere iki ana yöntem bulunmaktadır. Sabit kur yönteminde, bir ülke kendi para birimini belirli bir oranda yabancı bir para birimine sabitlemektedir. Esnek kur sistemi ise ülkenin para biriminin piyasa koşullarına göre dalgalanmasına dayanır. Sabit kur sistemi, ticarete daha istikrarlı bir ortam sağlayabilir, ancak cari açık sorunlarına ve döviz karaborsasına neden olabilir. Esnek kur sistemi ise ekonomik şoklara daha iyi adapte olabilir, ancak döviz kuru belirsizliğine ve spekülasyon riskine açık hale gelebilir. Tercih genellikle ülkenin ekonomik hedeflerine ve şartlarına bağlıdır.

Döviz kurları, para arzı, talep ve merkez bankalarının müdahaleleri gibi faktörlere bağlı olarak oluşur. Merkez bankalarının döviz kurlarını kontrol etmeye yönelik müdahaleleri, kısa ve orta vadede cari açığın artmasına neden olabilir, uzun vadede ise devalüasyon riskini beraberinde getirebilir. Döviz fiyatlarındaki sürekli artış, finans piyasalarında "kur riski" olarak adlandırılan bir riski ortaya çıkarır. Kur riski, döviz fiyatlarının yerel para birimine karşı değer kazanması durumunda özellikle döviz kredileri ve döviz endeksli kredilerde geri ödemelerde ilave maliyetlere neden olabilir.

Döviz kurlarının artışında etkili olan faktörler arasında enflasyon, yatırımcıların döviz talebi, finansal piyasaların duyarlılığı ve uluslararası gelişmeler bulunmaktadır. Özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde, döviz kurlarındaki artışları tetikleyen birçok sözleşme döviz üzerinden yapılmış olabilir. Neoliberal politikaların etkisiyle, Türkiye gibi dışa açık ekonomilerde finansal piyasaların daha duyarlı hale gelmesi ve döviz kurlarındaki artışlarda siyasi, ekonomik ve yapısal nedenlerin etkili olması beklenir. Döviz kurlarındaki artışlar, genellikle ülkelerin yapısal sorunları, cari açık ve uluslararası finansal koşullar gibi çok sayıda faktörün birleşimiyle açıklanabilir(Lacoviello ve Navarro,2018:5).

Türkiye'nin neoliberal politikalara geçişi, 1980 sonrasında IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlardan önemli ölçüde mali yardım almasını içeriyordu. Ancak bu süreçte, yüksek borçlanma oranları, cari açık ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar gibi sorunlarla karşılaşıldı.

Döviz kurlarındaki artışlara neden olan bir diğer önemli faktör de Amerikan Merkez Bankası'nın (FED) faiz artışlarıdır. Yapılan araştırmalar, FED'in faiz artışlarının özellikle mali kırılganlığı yüksek zayıf ekonomilerde yerel para birimlerini dolar karşısında daha fazla düşürdüğünü göstermektedir(Dedelo, vd., 2017:23-41).

Türkiye'de döviz kurlarının artmasında cari açık, yüksek borçlanma oranları ve dışa bağımlılık gibi ekonomik faktörlerin yanı sıra uluslararası gelişmelerin etkili olduğu görülmektedir. Özellikle finansal serbestleşme ile birlikte, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin finansal spekülasyonlara ve devalüasyonlara daha açık hale geldiği ifade edilmektedir. Türkiye'deki döviz kuru problemleri tarih boyunca çeşitli kriz dönemlerine işaret etmektedir. 1929'daki kambiyo krizi, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e devralınan savaş borçlarının etkisiyle ortaya çıkmıştır. Türkiye'de faiz oranlarının düşük, döviz kurlarının yüksek olmasını büyümenin anahtarı olarak gören görüşler bulunmaktadır. Ancak bu politika, yüksek faiz oranları nedeniyle ülkeye gelen yabancı yatırımların, faizler düşmeye başladığında çıkması riskini taşır. Bu durum, döviz kurlarında artışa ve ekonomik krize yol açabilir. Yabancı yatırımların finansal araçlara yönelmesi, özellikle borsa, bono ve mevduat gibi alanlara yönelmesi durumunda, hızlı tepkilerle döviz kurlarını etkileyebilir. Bu durum, sıcak para ekonomisi olarak adlandırılır ve ekonomiyi finansal krizlere daha açık hale getirebilir. Türkiye'nin döviz kurlarındaki artışlara maruz kalması, cari açık, yüksek borçlanma ve dışa bağımlılık gibi temel ekonomik sorunların yanı sıra uluslararası gelişmelerin etkisiyle açıklanabilir. 2001 yılında başlayan ekonomik krizden bu yana, döviz kurlarındaki dalgalanmalar Türkiye'nin ekonomik istikrarını zorlamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin ekonomik yapısını etkileyen birçok faktör, döviz kurlarındaki artışlarda etkili olmaktadır. Cari açık, borçlanma, dışa bağımlılık ve uluslararası finansal koşullar, Türkiye'nin döviz kuru problemleriyle başa çıkma sürecini şekillendiren önemli unsurlardır.

2.3.1.3. Enflasyon Oranları

Enflasyon, ekonomilerdeki genel fiyat seviyelerinin sürekli olarak artışını ifade eder ve genellikle gelişmekte olan ülkelerde öne çıkan bir ekonomik sorundur. Yüksek enflasyon, ekonominin normal işleyişini bozabilir ve çeşitli makroekonomik

göstergeleri olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, hükümetler enflasyonla mücadele etmek için çeşitli politikalar uyguluyorlar (Buffie, vd. 2018: 1).

Yüksek enflasyonun nedenleri arasında döviz kurlarındaki artış önemli bir faktördür. Enerji, ara malı ve finansman kaynaklarına olan dışa bağımlılık, döviz kurlarındaki artışla birlikte enflasyona neden olabilir. Bu durumda, hükümetler genellikle enflasyon hedeflemesi çerçevesinde para ve maliye politikalarını birleştirirler. Ancak, esnek döviz kuru sistemlerinde enflasyon hedeflemesi, belirsizlik riskini artırabilir. Merkez bankalarının döviz kurlarını düşük tutma politikasıyla, hükümetlerin genel para politikası hedefleri her zaman uyumlu olmayabilir. Bu durumda, döviz talebindeki artışa bağlı olarak yapılan döviz satışları, para arzındaki artışı tetikleyerek enflasyona sebep olabilir (Eğilmez ve Kumcu, 2006: 209).

Merkez bankalarının piyasalara müdahaleleri de enflasyona neden olabilir. Fiyat istikrarını sağlamak amacıyla yapılan müdahaleler, döviz talebindeki artışla birlikte para arzını artırabilir, bu da enflasyonu tetikleyebilir. Özellikle esnek döviz kuru sistemlerinde, merkez bankalarının döviz kurlarına müdahale etmemesi durumunda, hammadde ve enerji fiyatlarındaki artışlar maliyet enflasyonuna yol açabilir (Best, 2018: 1). Enflasyonla mücadele politikalarının uygulanmasında, ekonomik büyüme ve işsizlikle mücadele politikaları arasında uyumsuzluk yaşanabilir. Genişletici para ve maliye politikaları, işsizliği azaltabilirken talep enflasyonuna neden olabilir. Aksine, sıkı para politikası ekonomide durgunluğa yol açabilir. Gelir dağılımındaki adaletsizlik de enflasyonla mücadele politikalarının zorluklarından biridir. Sıkı para politikası uygulandığında, yüksek faiz oranlarıyla gelir düzeyi yüksek olanların gelirleri artabilir, ancak sabit gelir elde edenlerin gelirleri enflasyon karşısında eriyebilir (Dedola, vd. 2017: 23-41).

Ekonominin dışa açık olması da enflasyonla mücadeleyi zorlaştırabilir. Küresel ekonomik entegrasyon, merkez bankalarının etkinliğini azaltabilir ve uluslararası finansal gelişmeler, dış borçlanma ve borç verme durumlarında enflasyonu etkileyebilir (Chen, vd.2016: 77).

Türkiye'de yüksek enflasyon, çeşitli faktörlerle açıklanmıştır. Yüksek borçlanma oranları, faiz oranları ve enerji fiyatlarındaki artışlarla birlikte siyasal istikrarsızlıklar,

bu duruma katkıda bulunan etkenler arasında yer alır. Yapılan araştırmalar, enflasyonun özel yatırımları ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır (Akyazı ve Ekinci, 2009: 7). Türkiye'nin enflasyonla mücadeledeki zorluklarına odaklanan çalışmalarda, maliyet enflasyonu, döviz kurlarındaki dalgalanmalar ve siyasi kararların etkisi vurgulanmıştır. Bu bağlamda, para politikalarının ve ekonomi politikalarının etkili bir şekilde koordine edilmesi önemlidir (Ahmad,2012: 240).

Enflasyon, ekonomik sistemlerin karmaşıklığı göz önüne alındığında, çok yönlü ve etkili bir mücadele stratejisi gerektirir. Hem mikro düzeyde hem de makro düzeyde alınacak önlemlerle, enflasyonun kontrol altına alınması ve ekonomik istikrarın sağlanması mümkün olabilir. Bu bağlamda, uluslararası işbirliği, etkin bir para politikası, mali disiplin ve yapısal reformlar önemli rol oynayabilir (Mızrak,2004: 160).

2.3.1.4. İşsizlik Oranları

Hükümetlerin karşılaştığı temel ekonomik sorunlardan biri işsizlik olarak öne çıkmaktadır. Yüksek işsizlik oranları, ekonomik refahın azalmasının yanı sıra bir dizi sosyal soruna yol açabilmektedir. Bu sebeple, işsizlikle mücadele, hükümetlerin öncelikli ekonomik ve sosyal hedefleri arasında yer almaktadır. İşsizlik oranlarını değerlendirmek için dört ana yaklaşım ortaya çıkmıştır. İlk olarak, işsizliğin hızlanmayan oranlarına odaklanan NAIRU (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment) yaklaşımı, işsizlik şoklarının geçici olduğunu ve uzun vadede normale döneceğini savunmaktadır. İkinci olarak, yapısal yaklaşım, işsizliği etkileyen faktörlerdeki değişikliklerin uzun vadede denge işsizlik oranlarını etkileyeceğini öne sürmektedir. Üçüncüsü, kalıcılık hipotezi, işsizliğin şoklardan sonra iyileşme sürecinin uzun olduğunu savunmaktadır. Dördüncü olarak, histerisiz hipotez, işsizliğin rastgele veya bir şok sonrasında otomatik olarak dengeye gelmeyeceğini savunmaktadır (Gil-Alana, 2018: 201).

İşsizliğin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Yapısal nedenler, ekonomide kullanılan ürünlerde veya teknolojiye bağlı değişimlerden kaynaklanabileceği gibi çalışanların işlerinin niteliğindeki değişikliklerden de kaynaklanabilir. Örneğin, bir sanayi ustası, yeni teknolojiye uyum sağlayamadığı için işsiz kalabilir. Ekonomik dengesizlik de işsizliğe neden olabilir. Arz veya talebe bağlı olarak ortaya çıkan dengesizlik, istihdamın beklenenden daha fazla veya talep eksikliğinden

kaynaklanabilir. Enflasyonla mücadele amacıyla uygulanan politikalar, talebi kısarak işsizlik oranlarını artırabilir. Örneğin, yüksek enflasyon nedeniyle Avrupa'da uygulanan sıkı para ve maliye politikaları, 1980'lerde işsizlikte büyük bir artışa neden olmuştur (Begg, 2010: 469). Savaş, ekonomik krizler ve uluslararası gelişmeler, özellikle gelişmekte olan ülkelerde faiz artışları gibi faktörler, işsizlik oranlarını artırabilir. Özellikle FED'in faiz artışları, doların değerini artırarak küresel faiz oranlarını yükseltir, bu da gelişmekte olan ülkelerde maliyetlerin artmasına ve işsizlik oranlarının yükselmesine neden olur (Dedola, 2017: 23-41). İşsizlik oranlarına farklı yaklaşımlara göre çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu sınıflandırmalar, genç veya kadın işsizlik oranları gibi nüfus bileşenlerine, zaman ölçütüne göre uzun veya kısa süreli işsizlik olarak yapılmıştır. Bu sınıflandırmalar, işsizlikle mücadele politikalarının belirlenmesinde önemlidir.

İşsizliğin azaltılması, ekonomik göstergelerin olumlu bir şekilde etkilenmesine yol açar. Diğer yandan, işsizlik artışı, birçok ekonomik parametreyi uzun süre boyunca olumsuz etkiler. Bu nedenle, genç işsizliğin önlenmesi, birçok ülkenin öncelikli ekonomik hedefleri arasında yer almaktadır (Artner, 2013: 183). İşsizlik sorunu, sadece ekonomik değil, sosyal ve politik sonuçlar da doğurur (Gil-Alana, 2018: 202). Gelir dağılımındaki adaletsizlikler ve yüksek işsizlik, sosyal çatışmalara ve siyasi istikrarsızlığa neden olabilir. Hükümetler, bu sorunları azaltmak için sosyal politikalar uygularlar. Örneğin, yaşlılar, düşük eğitim seviyesine sahip bireyler, engelliler ve yoksullar gibi dezavantajlı gruplara yönelik politikalar, sosyal eşitsizlikleri azaltmaya ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri gidermeye çalışır (Mehtani, 2018).

Türkiye, işsizlik oranları bakımından Ekonmi Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve G20 ülkeleri arasında en yüksek işsizlik oranına sahip ülkelerden biridir. 2000-2016 döneminde işsizlik oranları dalgalanmış ve özellikle 2008 mali krizi sonrasında önemli bir artış yaşanmıştır. Türkiye'deki hızlı ekonomik büyüme, işsizlik oranları üzerinde olumlu bir etki yaparken, nüfus artış hızının yüksek olması, enflasyon oranlarındaki artış ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar, işsizlik oranlarının artmasına neden olmuştur.

2.3.2. Siyasi Unsurlar

Hükümet performansını etkileyen faktörler arasında ekonomik unsurların yanı sıra siyasi unsurlar da büyük bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, kurumsal yapılar, siyasi partiler ve seçim sistemleri ile siyasal istikrar önemli unsurlardır. Siyasal istikrar veya belirsizlikler, ulusal ve uluslararası düzeyde yatırım kararlarını etkileyebilmektedir. Son yıllarda, ekonomik kökenli risk değerlendirmelerinin yanı sıra ülke riski, politik risk ve siyasi risk gibi siyasi temellere dayalı değerlendirmelerin de önemi artmıştır.

Politik risk, bir ülkenin siyasal sistemiyle yakından ilişkilidir ve bu risk değerlendirmesi, bir ülkeye yapılan yatırımlarda ekonomik risklerle birlikte siyasi veya hükümet sisteminden kaynaklanan riskleri de kapsar (Dimic, 2017: 85). Hükümetin kuruluşu, görev süresi, seçim sistemleri ve diğer kurumsal yapılar gibi siyasal istikrarla ilgili konular, politik risk içinde değerlendirilmektedir. Bu unsurların ekonomik beklentiler üzerindeki etkisi, doğrudan yatırımların yanı sıra borsa endeksi, faiz oranları ve döviz kurları gibi finansal araçları da etkileyebilir. Siyasi partilerin seçim öncesinde açıkladığı parti programları, hükümetlerin uygulayacağı politikaları belirlemede etkili olmaktadır. Bu politikalar, ekonomik nitelikli politikaların yanı sıra siyasal hak ve özgürlükleri de içerebilir. Bu politikaların risk oluşturacağı beklentisi, finansal yatırım araçları ve yatırım kararlarını etkileyebilir.

Politik riskin siyasal ve ekonomik sonuçları üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Örneğin, ABD'de politik belirsizliğin ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi tartışılmış ve bazı araştırmacılar, ABD ekonomisinin yüksek performans gösterememesinin nedenini politik belirsizliklere bağlamıştır (Jens, 2017: 563). Başka bir çalışmada ise seçimler ile yatırımlar arasında negatif bir bağlantı olduğu ve şirketlerin seçim öncesinde yapacakları yatırımların %5 oranında düştüğü gösterilmiştir (Dimic, 2017: 85). Kamuoyu yoklamalarında öne çıkan parti programları, seçimi kazanması muhtemel olan partinin siyasal ve ekonomik programları yatırımcılar tarafından risk veya fırsat olarak değerlendirilmektedir. Seçimi kazanması beklenen bir siyasi partinin ekonomi programı, borsa endeksinde artışa veya düşüşe neden olabilir.

Seçimlerin yatırımlar üzerindeki etkilerine dair yapılan araştırmalarda, genel seçimlerin ve yerel seçimlerin yatırım kararları üzerinde farklı etkileri olduğu ortaya

çıkıştır. Ayrıca, seçimlerin etkisi, ülkelerin politik sistemlerine ve kurumsal yapılarına bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Başkanlık seçimlerinde yatırımlar %2,3 oranında azalırken, başkanlık ve parlamento seçimlerinin bir arada yapılması durumunda bu oran %4,43'e kadar çıkabilmektedir (Marcelina, 2018: 1-20). Parlamento ve başkanlık seçimlerinin bir arada yapılması, politik belirsizliği arttırarak yatırımları daha da azaltabilmektedir. Ayrıca, genel seçimlerin, ekonomi politikaları üzerinde daha etkili olduğu ve yerel seçimlere kıyasla yatırım kararları üzerinde daha belirleyici olduğu bilinmektedir. Politik risklerin etkilerini hafifleten veya ortadan kaldıran en önemli faktörlerden biri ülkelerin kurumsal, hukuki ve ekonomik yapılara sahip olmalarıdır. Yasalar, kurumsal yapılar ve bürokratik sistemler, hükümetin, bürokrasinin ve ülkenin genel ekonomik işleyişinin sınırlarını belirler. Ekonomik özgürlüklerin ve mülkiyet haklarının korunması, ülkelerin hukuk sistemine ve kurumsal yapılarına bağlıdır.

2.3.2.1. Kurumsal Yapılar

Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların yanı sıra bu yasaları uygulayacak kurumların varlığı, siyasal bir kurum olan devletin, yasaların asli kaynağı olmasıyla birlikte hukuk sisteminin önemini ortaya koyar. Bu sistem, evrensel hukuka uygun olmalı, temel hak ve özgürlükleri güvence altına almalı, hukukun üstünlüğüne dayanmalı ve eşitlik ile adaleti sağlamalıdır.

Kurumsallaşma kavramı, bir ülkedeki hukuk sisteminden finans sistemine, eğitimden sağlık sistemine, adalet sisteminden vergilendirmeye kadar tüm ekonomik ve siyasal süreçlerin hukuksal bir yapıya bağlı olarak düzenlenmesini içerir. Örneğin, finansal sistemin liberalleşmesi, finansal sektöre müdahale edilmemesi gerektiğini savunan liberal teorinin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Ancak, geçmişteki finansal krizler, bu sistemin kendi haline bırakılmasının spekülasyonlara ve krizlere yol açabileceğini göstermiştir. Bu nedenle, finans sektörünün kurumsallaşması için uluslararası standartlara uygun kuralların benimsenmesi ve etkili bir denetim sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Kredilendirme, rekabet, muhasebeleştirme, raporlama, denetim ve gözetim süreçleri şeffaf, ölçülebilir ve hesap verilebilir olmalıdır. Bu kurumsallaşma, uzun vadede devlet, şirket ortakları ve çalışanlar dâhil tüm paydaşlara fayda sağlayacaktır.

Adam Smith'in "görünmeyen el" teorisine göre serbest piyasa ancak gerekli kurumlar varsa işleyebilir. Günümüzde kurumsallaşma, devletlerin yanı sıra uluslararası

örgütler ve şirketler için stratejik bir hedef haline gelmiştir (Kazgan,2015: 100). Hükümetler ve şirketlerin başarısızlıkları finansal piyasalar için tehdit oluşturduğu için OECD, 1999'da Kurumsal Yönetim İlkeleri'ni yayınlamış ve 2015'te güncellemiştir. Kurumsal ilkelerde sürdürülebilir büyüme, etkinlik ve finansal istikrarın desteklenmesi vurgulanmıştır (OECD, 2018).

Kurumsal yapıların ekonomik ve siyasal kalkınmadaki rolü genel olarak kabul edilmiş olsa da, Marksist ve liberal gelenekler arasında alt yapı-üst yapı tartışmaları devam etmektedir. Marksist politik yaklaşım, siyasal kurumların ekonomik ilişkiler sonucunda oluştuğu ön kabulünü benimserken, liberal teori siyasal süreçlerin ekonomik süreçleri belirlediğini savunur. Bu tartışmalar, tarihsel olarak siyasal kurumların ekonomik değişimleri nasıl etkilediği konusunu ele almaktadır (Popper, 1989: 27).

Kurumsal iktisadın kurucusu Thorstein B. Veblen ve eski kurumsalcılar, siyasal kurumları siyasal sistemi biçimlendiren unsurlar olarak ele almışlardır. Ancak, modernleşme teorisi, 1950'lerin sonlarında ortaya çıkan bu yaklaşımları şekilci olarak görmüş ve işlevlere odaklanmanın daha önemli olduğunu ileri sürmüştür. Eski kurumsalcılar, siyasal bir sistem olarak başkanlık sisteminin değerlendirmesini kültürel ve sosyal yapıya daha fazla vurgu yaparak açıklamışlardır (Kışlalı, 2004: 33).

Rasyonel beklentiler yaklaşımı, ekonomistlerin kurumların ekonomik büyüme ve istihdam üzerindeki etkisine odaklanmasını sağlamıştır. Yeni kuramsalcılık, siyaset biliminin politik kurumların işleyişi ile ilgilendiği bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle 1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarında, muhafazakârların piyasa ekonomisini devlet müdahalesinden çıkarma çabaları, yeni ekonomik düzen adını alarak devletin etkinlik alanını daraltmaya yönelmiştir (Uluşahin, 1999: 18-19).

Ekonomik ve siyasi merkezli yaklaşımların aksine, siyaset bilimcisi North, siyasal ve ekonomik başarı için kurumsal yapıların önemini vurgulamıştır. Siyasi bünye, ekonomik kuralları belirleyen ve uygulayan konumdur ve kurumlar ekonominin uzun vadeli performansını belirleyen temel unsurdur.

Ülkeler arasındaki gelişmişlik farklarını açıklamaya çalışan modernizasyon teorisi, ekonomik ve siyasal kurumların kalkınma üzerindeki etkisini incelemiştir. Kurumsal iktisat, ekonomik aktivitenin kurallara dayandığını ve bu kuralların ekonomik performansı etkilediğini savunmuştur. Bu yaklaşımlar, devletin rolü, piyasa

düzenlemeleri, mülkiyet hakları ve sözleşme kuralları gibi konuları ele alarak kurumsal yapıların ekonomik ve siyasal gelişmedeki rolünü anlamaya çalışır.

Sonuç olarak, kurumsal yapılar, siyasal istikrar, ekonomik gelişme ve kriz yönetimi gibi konularda kritik bir rol oynar. Güçlü kurumsal yapıya sahip ülkeler, krizlere karşı daha dirençli olabilirken, zayıf kurumsal yapılar ekonomik ve siyasal istikrarsızlıkla karşılaşabilir. Bu nedenle, kurumsallaşma, uzun vadeli başarı ve sürdürülebilir kalkınma için temel bir faktördür.

2.3.2.2. Seçim Sistemleri

Hükümet performansını etkileyen siyasal faktörlerden biri de ülkedeki siyasi partilerin yapısı ve uygulanan seçim sistemleridir. Seçimler, demokrasilerde iktidarın temel meşruiyet kaynağıdır ve seçim sistemleri, temsil adaleti ve siyasal istikrarla yakından ilişkilidir. Seçim sistemleri, geçerli oyların yasama meclislerinde sandalyelere dönüşümünü belirleyen teknik usullerdir (Teziç, 2017: 337). Bir ülkenin demokrasisini değerlendirmek için seçim sistemlerinin türü, parti sayısı, yürütme şekli ve yasama-yürütme ilişkileri önemlidir (Lijphart, 1991: 72). Parlamentodaki siyasi parti sayısı, ülkede uygulanan seçim sistemine bağlıdır. Dahl, seçim sistemlerini nispi temsil ve çoğunluk sistemleri olmak üzere iki kategoriye ayırmıştır (Dahl, 2001: 136-137). Çoğunluk sistemini benimseyen ülkelerde genellikle tek parti hükümetleri hâkimdir, bu da siyasi partilerin sayısını azaltır.

Türkiye'de uzun süre çoğunluk seçim sistemi uygulanmış, ancak temsilde adaletsizlik ve istikrarsız koalisyonlar nedeniyle eleştirilmiştir. Nispi temsil sistemi ise daha fazla demokratik olarak kabul edilir, çünkü çeşitli siyasi görüşlerin temsil edilmesine imkân tanır. Seçim sistemleri ekonomik performansı da etkileyebilir. Carl Henrik'in yaptığı bir araştırmaya göre, nispi temsil sistemi, diğer sistemlere göre daha yüksek refah üretebilir (Lijphart, 2016: 313). Ancak, Lijphart Latin Amerika'da nispi temsil sistemlerinin istikrarsızlığa neden olduğunu savunmuştur (Lijphart, 1991: 73). Seçim sistemleriyle birlikte seçim barajları da önemli bir faktördür. Türkiye'deki %10 seçim barajı, demokratik olmadığı ve temsilde adaleti sağlamadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Avrupa ülkelerindeki daha düşük seçim barajlarıyla karşılaştırıldığında oldukça yüksektir. Türkiye'de zaman içinde yapılan seçim sistemi değişiklikleri, siyasal istikrarın sağlanması amacıyla yapılmıştır. Ancak bu değişiklikler, zaman zaman

iktidardaki partilerin kendi çıkarlarını koruma amacıyla kullanılmıştır. Örneğin, ANAP'ın 1987'de yaptığı seçim sistemi değişikliği, oy oranının fazla olduğu bölgelerden daha fazla milletvekili çıkartma amacını taşımıştır (Ahmad, 2012: 231).

2.3.3. Uluslararası Unsurlar

Hükümetlerin performansını etkileyen unsurlar arasında, politik ve ekonomik faktörlerin yanı sıra uluslararası ekonomik ve siyasi gelişmeler de önemli bir rol oynamaktadır. Küreselleşme, uluslararası düzeyde ekonomiyi ve siyaseti etkileyen bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Mızrak, 2004: 111). Küreselleşme, sadece ekonomik yapılara etki etmekle kalmayıp, siyasal, sosyal, askeri ve yönetsel boyutlarda ülkelerin sistemlerini de etkilemiştir.

Çeşitli araştırmacılar küreselleşmeyi farklı açılardan değerlendirmişlerdir. Kazgan (2005), küreselleşmeyi ulus devletin gücünün azaldığı ve ekonomik yetkilerinin ulus-üstü kurumlara devredildiği bir durum olarak eleştirmiştir. Kapitalist sistemdeki dönüşüme odaklanan araştırmacılar Piereson (2012) ve Kurdoğlu (2012), küreselleşmeyi aşamalardan geçerek kapitalist sistemin evrimleşmesi olarak tanımlamışlardır. Kurdoğlu, bu evrimi iki ana küreselleşme hamlesi olarak belirtmiş ve bunların sanayi sermayesi ile finans sermayesi odaklı olduğunu ileri sürmüştür.

Naghshpour (2008), küreselleşmenin yeni bir olgu olmadığını ve son 250 yılda üç küreselleşme dalgası yaşandığını savunmaktadır. İlk dalga 1850-1914 yılları arasında, ikinci dalga II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD liderliğinde ve 1973 petrol ambargosu ile sona erdiği dönemde gerçekleştiğini belirtir. Naghshpour'a göre üçüncü küreselleşme dalgası ise 1990 sonrasında bilgi teknolojileri ve ekonomik özgürlükle başlamış, gelişmekte olan birçok ülkeyi içine alarak daha kapsamlı ve sermaye akışlarına dayalı olmuştur.

Küreselleşme, bilgi işlem ve finansal düzenlemelerdeki gelişmelerle birlikte hız kazanmış, uluslararası piyasalardan mal, hizmet ve finansal varlıkların transferi kolaylaşmıştır. Ancak, bu süreç ekonomik ve siyasal nitelikli krizlerle birlikte ulusal ekonomilere de etki etmiştir.

Küreselleşmenin ivme kazanmasında uluslararası kuruluşlar ve yasal düzenlemeler önemli bir rol oynamaktadır. Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) gibi anlaşmalar, uluslararası ticaretin gelişimini desteklemek ve ticari faaliyetleri güvence altına almak amacıyla hayata geçirilmiştir. Dünya Ticaret Örgütü

(DTÖ) gibi küresel ölçekteki kuruluşlar yanında, NAFTA, MERCOSUR, ASEAN, AB ve Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (FTAA) gibi bölgesel ve yerel ölçekte birçok uluslararası kuruluş kurulmuştur.

Kazgan'ın ifadesiyle, küreselleşme baskısına karşı bölgeselleşme, özellikle AB, NAFTA ve ASEAN gibi bölgesel oluşumlar aracılığıyla bir direnme biçimi olarak kendini göstermektedir (Kazgan, 2005: 150). Bu kuruluşlar, uluslararası ticareti teşvik etmek ve bölgesel işbirliğini artırmak amacıyla kurulmuştur.

1970'lerden itibaren küreselleşmenin hız kazanması, ülkelerin ekonomi ve siyasi politikalarını bağımsız olarak değerlendirmenin zorluğunu ortaya koymuştur. Bu durum, siyaset biliminin bir alt dalı olan politik ekonomiyi aşarak uluslararası bir disiplin haline getirmiş ve Uluslararası Politik Ekonomi (UEP) olarak adlandırılan yeni bir yaklaşımı ortaya çıkarmıştır (Altan, 2013: 3:7).

Ayrıca, küresel finans sistemine yön veren uluslararası kuruluşlar, özellikle Dünya Bankası, IMF, DTÖ ve Uluslararası İmar ve Yatırım Bankası (IBRD), gelişmekte olan ülkelerin siyasi ve ekonomik yapılarına müdahale etmeye başlamıştır (Uçkaç, 2010: 423). Kazgan'a göre, gelişmiş ülkeler, neoliberal politikaları geliştirmekte olan ülkelere "tepeden inme" yöntemlerle dayatmaktadır (Kazgan, 2005: XVII).

Uluslararası kuruluşlar, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkeye siyasal ve ekonomik reform önerileri sunarak yapısal değişim talebinde bulunmuştur. Bu öneriler, siyasal ve ekonomik nitelikte olup yönetim, iyi yönetim, demokratikleşme, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi siyasal önerilerin yanı sıra ekonomik nitelikler içermektedir. IMF ve Dünya Bankası, neoliberal politikaların uygulanmasını savunarak bu alanda öncü rol oynamışlardır (Fukuyama, 2005: 28).

Uluslararası kuruluşların önerileri genellikle mali disiplini vurgulayarak, borç stokları ve bütçe açıklarına karşı önlemler alınmasını savunmaktadır. Bu öneriler, ülkelerin bağımsızlığına müdahale olarak eleştirilmiştir. Ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik durum, kendi kaynaklarına ek olarak üye oldukları siyasal ve ekonomik kuruluşlarla da yakından ilişkilidir.

II. Dünya Savaşı sonrasında küreselleşmenin ivme kazanmasıyla birlikte siyasal ve ekonomik nitelikli birçok uluslararası kuruluş ortaya çıkmıştır. Bretton Woods Konferansı, 1944'te düzenlenerek IMF ve Dünya Bankası'nın kurulmasına ve

ayarlanabilir sabit kur sistemine geçilmesine karar vermiştir. Bu kuruluşlar, dünya ekonomisinin temellerini oluşturmuştur.

Çokuluslu şirketlerin küresel sistem içindeki etkisi gün geçtikçe büyümekte olup, ulusal ekonomiler üzerinde tehdit oluşturmaktadır. Bazı ÇUŞ'lar yıllık cirolarıyla ülkelerin GSYİH'sını geçebilmekte ve teknolojik üstünlükleri ile pazarları etkileyebilmektedirler. Uluslararası kuruluşlar, ülkelerin siyasal ve ekonomik sistemlerini liberal değerlere göre şekillendirmede etkili olmuştur. Ancak, bu durum birçok eleştiriyi karşılanmış ve özellikle liberal politikaların ülkelere dayatılması sert eleştirilere yol açmıştır.

2.3.3.1. Uluslararası Ekonomik Etkiler

Küreselleşmenin ülkeler üzerindeki etkileri, özellikle ekonomik boyutta önemli bir konudur. Naghshpour'un ifadesine göre, literatürde küreselleşmenin ekonomik etkileri, ekonomik küreselleşme kavramsallaştırmasıyla incelenmektedir (Naghshpour'un (2008: 1). Olağanüstü durumları, savaş, devrim ve uluslararası göç gibi faktörleri dışarıda bıraktığımızda, ulusal ekonomileri en çok etkileyen unsur ekonomik krizlerdir. Bu krizlere ek olarak, döviz kurları, faiz oranları, işsizlik ve enflasyon oranları ile vergi oranlarındaki değişiklikler gibi uluslararası ekonomik unsurlar da önemli etkiler yaratmaktadır.

1929 ekonomik buhranı, 1997 Güneydoğu Asya Krizi ve 2007-2008 Amerikan Mortgage Krizi gibi küresel nitelikteki krizler, ülkeleri olumsuz yönde etkilemiştir. Bu tür krizlerden etkilenme düzeyi, ülkelerin uluslararası sisteme bağımlılık düzeyine bağlıdır. Daha kapalı ekonomilere sahip ülkeler, genellikle daha az etkilenirken, entegre ve dışa açık ekonomilere sahip ülkeler daha fazla etkilenebilmektedir.

IMF raporlarına göre, 2008 ekonomik krizinin etkileri 2018 yılına kadar devam etmiştir. 2018 Küresel Görünüm Raporu'nda krizin etkilerinin kriz öncesinde finansal kırılganlığı olan ülkelerde daha belirgin olduğu, mali durumu güçlü ve esnek döviz kuru rejimini benimseyen ülkelerde ise daha az düzeyde olduğu belirtilmiştir (World Economic Outlook, 2018).

Uluslararası nitelikteki ekonomik krizler, işsizlik oranlarının artmasına, döviz kurlarının yükselmesine, ekonomik durgunluğa ve şirket iflaslarına neden olabilmektedir. Örneğin, 2008 ABD merkezli küresel kriz, Türkiye gibi birçok

ekonomiyi olumsuz yönde etkilemiştir (Akyazı ve Ekinici, 2009: 4). Küreselleşmenin bedeli olarak bir ülkede yaşanan ekonomik, siyasi veya sosyal krizin diğer ülkeleri de etkilediğine dikkat çekmiştir. Diğer taraftan, ekonomik krizlerle mücadele için bir ülkenin uyguladığı ekonomi politikalarının diğer ülkelerin ekonomisini olumsuz yönde etkileyebildiği görülmektedir.

Güneydoğu Asya Krizi ve 2008 Mali Kriz gibi uluslararası çapta yaşanan ekonomik sarsıntılar, birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu çalışmalarda, uluslararası işbirliğine, yasal düzenlemelere ve uluslararası kurumlara vurgu yapılmıştır (Rediker, 2018), Örneğin, ABD'nin liderliğinde tek bir ülkenin ekonomik krizlere müdahalesinin yetersiz olduğunu ve uluslararası işbirliği gerekliliğine işaret etmiştir. 1990 sonrası ekonomik krizleri incelediği çalışmasında ise kısa vadeli sermaye hareketlerinin beraberinde getirdiği risklere karşı kuralların ve kurumların önemini altı çizilmiştir (Özel, 2013: 230). Ekonomik politikaların (para ve maliye politikası) bir ülkeden diğerine olumsuz etkileri de göz önüne alınmıştır (Altan, 2013: 8). Büyük bir ekonomiye sahip bir ülkenin genişletici maliye politikasının diğer ülkeleri de etkilemektedir. ABD ekonomisinin merkez ülke olarak teknolojik icat ve yeniliklerle birlikte gelişmekte olan ekonomiler üzerindeki etkilerine odaklanmıştır (Kazgan, 2005: 25-30-31), Dışa açık ekonomilerde, ülkelerin döviz arz ve talepleri, başka ülkelerdeki döviz kurları ve faiz oranlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Örneğin, ABD Merkez Bankası'nın (FED) finansal raporları ve faiz oranları birçok ülkedeki döviz kurları ve faiz oranlarını etkilemektedir. FED'in faiz artışlarının ekonomik etkilerine yönelik birçok araştırma yapılmıştır.

Matteo Iacoviello ve Gaston Navarro'nun ABD faiz oranlarının gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler üzerindeki etkilerini incelediği çalışmada, bu etkilerin her ülkenin kendi döviz kuru rejimine, cari açığına, yabancı rezervlerine, enflasyon oranları ve dış borçlarına bağlı olarak değiştiği ileri sürülmüştür (Iacoviello ve Navarro, 2018:1). Luca Dedola, Giulia Rivolta ve Livio Stracca'nın FED'in faiz kararlarının 36 ekonomi üzerindeki etkilerini incelediği çalışmada, ABD'nin para sıkılaştırma politikasının gelişmekte olan ülkelere daha yüksek bir dalgalanmaya neden olduğunu belirtmektedirler. Bu ülkelerin çoğunda "doların değerini arttırarak ülkeleri durgunluğa sürüklediği, sanayi üretimi ile birlikte GSYİH'yı azalttığı ve işsizliği arttırdığı" sonucuna varılmıştır (Rivalto ve Stracca, 2017:23-24).

Uluslararası finansal serbestleşmenin ve sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesinin, borsaların yabancı yatırımcılara açılmasının ve uluslararası doğrudan yabancı yatırımların, hükümetlerin ekonomik ve siyasi kararlarında son derece etkili olduğu belirtilmiştir. IMF ve Dünya Bankası'nın, gelişmekte olan ülkelerin ekonomi politikalarını belirlemedeki sınırsız siyasi gücü vurgulanmıştır (Rivero, 2003: 47-48). Bazı ülkeler, bağımsızlıklarını korumak ve spekülasyon finansal hareketleri önlemek amacıyla yabancı para giriş ve çıkışlarına kontroller uygulamaktadır. Ancak, bu kontroller uluslararası finansal kuruluşlar tarafından hoş karşılanmamakta ve ülkelerin kredibilitesini olumsuz etkileyebilmektedir.

Son olarak, uygulanan vergi oranlarının ülkeden ülkeye farklılık göstermesinin, uzun vadede üretim tercihlerini etkilenmektedir. Bu durum, belirli sektörleri desteklemek amacıyla doğrudan yatırım teşvikleri veren ülkelerin, vergi avantajları sağlayarak uzun vadede işsizlik gibi makro göstergeleri olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Ancak, bu politikaların uluslararası rekabeti etkileyebileceği ve bazı ülkelerin korumacı politikalar uygulayarak yerli üreticilerini korumaya çalışmaktadır. Ayrıca, gelişmekte olan sektörleri uluslararası rekabetten korumak amacıyla korumacı politikaların uygulanmaktadır.

2.3.3.2. Uluslararası Siyasal Etkiler

BM, OECD, AB gibi siyasal ve ekonomik nitelikli kuruluşların aldığı bağlayıcı kararlar, ülkelerin ekonomik, siyasi yapısı ve bağımsızlıkları üzerinde önemli etkiler doğurabilmektedir. Bu kuruluşların uyguladığı ambargolar, kotalar, boykotlar, döviz kontrolleri, standartlar gibi politik ve yasal engeller, aynı zamanda gümrük tarifeleri, fiyat denetimleri, gözetleme ve izleme gibi etkenler hükümetlerin performansını olumsuz yönde etkileyebilir. Uluslararası kuruluşların belirli ülkelerin kontrolü altında olduğuna dikkat çekmiş ve demokratik olmadıkları gerekçesiyle eleştirmiştir (Dahl, 2001: 119). Ayrıca, OPEC gibi ekonomik anlamda etkin kuruluşların, fiyat manipülasyonu yoluyla arz ve talep dengesindeki fiyatları etkileyebildiği konusunda eleştiriler bulunmaktadır (Altan, 2013: 4). Örneğin, 1973'teki petrol fiyatlarının OPEC müdahalesiyle yükselmesi, bu tür uluslararası ekonomik kuruluşların piyasa üzerindeki etkisini gösteren bir örnektir.

Küreselleşme ile birlikte ulus devletin gücünün iki boyutlu olarak aşınacağını savunmuştur. Bu aşınma, ekonomideki gücün uluslararası kurumlara devredilmesi ve yerel yönetimlerin özerkleşmesi şeklinde iki ana boyutta gerçekleşecektir. Ulus devletin gücünün azalmasıyla birlikte, uluslararası müdahaleler yerel düzeydeki otoriteyi tehdit etmektedir (Kazgan, 2005: 16). Uluslararası kuruluşlar, ekonomik ve siyasal içerikli raporlarla ülke politikalarını etkileme çabasındadır. Örneğin, AB'nin 2015 Türkiye Raporu, Türkiye'nin ekonomik performansını övmesine rağmen, demokrasi, insan hakları, sivil toplum, dokunulmazlıklar gibi siyasal kriterlerde eleştiriler içermiştir (Avrupa Komisyonu 2015 Yılı Türkiye Raporu, 2015: 8).

Uluslararası ekonomik ilişkiler ve sermaye hareketleri incelendiğinde, gelişmekte olan ülkeler için yabancı sermaye girişleri oldukça önemlidir. Ancak, bu ülkelerde yapılan yabancı yatırımlarda ekonomik risklerin yanı sıra "ülke riski" olarak adlandırılan siyasal nitelikli risk değerlendirmeleri de büyük önem taşır. Yatırımcılar, siyasal belirsizlik durumlarında yatırım yapmaktan kaçınabilir ya da yüksek getiri talep edebilirler. Uluslararası siyasal gelişmelerin ekonomik etkileri incelendiğinde, uluslararası siyasal gelişmeler bir ülkenin ekonomik ve siyasal yapısını önemli ölçüde etkileyebilir. Bu etkiler arasında yasadışı göçler de yer almaktadır. İç savaşlar, siyasal istikrarsızlık, ekonomik krizler gibi faktörler, ülkeler arası yasadışı göçlere neden olabilir. Örneğin, Suriye, Irak, Libya, Afganistan ve Myanmar gibi iç savaş yaşayan ülkelere kaynaklanan yasadışı göçlerin yanı sıra, siyasal ve ekonomik nedenlerle Meksika, Çin, Venezuela, Mısır gibi ülkelere daha gelişmiş ülkelere yapılan göçler de bu etkiyi göstermektedir. Bu durum, Türkiye, İtalya, Yunanistan, ABD ve Avrupa ülkelerini en fazla etkilenen ülkeler arasına sokmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

G20 ÜLKELLERİN YENİ NORMALİN SÜREÇTE DEĞERLENDİRİLMESİ

G20 ülkelerinin Yeni normalin süreçteki değişimlerini değerlendirmek, birçok farklı açıdan incelenebilir. Bu değerlendirme yapılırken, ekonomik, toplumsal ve kültürel, teknoloji ve endüstri, çevresel ve politik açıdan değişim ve dönüşümündeki gelişmeler incelenecektir.

3.1. Ekonomik Değişim Süreci

G20 ülkeleri son dönemlerde büyük dönüşümler yaşamaktadır. Globalleşme, teknolojik ilerlemeler ve ticaretin serbestleştirilmesi gibi faktörler, küresel ekonomik dengeleri etkilemektedir. Ayrıca, finansal krizler, ekonomik eşitsizlikler ve iş gücü piyasalarındaki değişimler de dikkat çekmektedir (Smith ve Johnson, 2022). Bu bölümde G20 ülkelerin ekonomik açıdan değişim ve dönüşümleri ele alınmıştır.

Amerika Birleşik Devletler

ABD, “Yeni normal” geçiş sürecinde ekonomik olarak büyük değişimler yaşamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerleme, dijital ekonominin yükselişini tetiklemiştir (Smith ve Johnson, 2022). Bu değişim verilerde yansımıştır, ABD'nin dijital ekonomisi, 2020 itibarıyla yaklaşık 2\$ trilyon değerine gelmiş ve ülkenin toplam GSYH'sinin %10'unu oluşturmaktadır (Brookings Institution, 2020). Teknolojide değişim ve dönüşüm ile ABD'de teknoloji sektörü, doğrudan 12 milyon kişiyi istihdam edilmektedir (TechAmerica Foundation, 2023). Özellikle Silikon Vadisi, inovasyon ve girişimcilik için bir merkez haline gelmiştir (Brown, 2020).

ABD ekonomisi aynı zamanda küresel rekabetle yüzleşmiş, Çin ve diğer yükselen ekonomilerin güçlenmesi, ABD'nin rekabet avantajını sorgulamaya yönlendirmiştir. ABD'nin 2023'teki dış ticaret açığı 1.1\$ trilyon olmuştur, bu da GSYH'nin %4.3'üne denk gelmektedir (U.S. Census Bureau, 2023). Dış ticaret dengesizlikleri ve üretim kaymaları gibi sorunlar, ekonomik politika tartışmalarının merkezine yerleşmiştir (Jones, 2019). Finansal krizler, ABD ekonomisinde önemli sarsıntılara yol açtı. 2008 krizi, mortgage ve finansal piyasalardaki dengesizliklerin bir sonucuydu ve ekonomiyi derinden etkiledi. Bu finansal kriz, ABD ekonomisinin %4.3

daralmasına yol açtı ve işsizlik oranı %10 seviyelerine yükseltmiş (Bureau of Economic Analysis, 2009). Bu kriz, sonrasında büyük finansal reformlara yol açtı, özellikle Dodd-Frank Yasası ile bankacılık düzenlemeleri sıkılaştırıldı. Bu kriz, ekonomik politika ve finansal düzenlemelerin gözden geçirilmesini sağladı ve uzun vadeli ekonomik istikrara yönelik reformları tetikledi (Roberts ve Lee, 2018). 2020'nin başında ortaya çıkan ve küresel etkisi olan COVID-19 salgını nedeniyle ABD ekonomisi %3.4 daraldı, ancak 2021'deki toparlanma ile GSYH büyümesi %5.7'ye çıktı (U.S. Bureau of Economic Analysis, 2020-2021).

Sonuç olarak, ABD'nin “yeni normal” geçiş sürecinde ekonomik değişimleri, teknolojik inovasyonun yanı sıra küresel rekabetin de etkisi altında şekillendi. Finansal krizler ve dış ticaret dengesizlikleri gibi zorluklarla mücadele edilirken, ABD ekonomisi hala inovasyon, girişimcilik ve esneklik açısından güçlü bir konuma sahiptir. ABD ekonomisi, 21. yüzyılda hızlı bir şekilde dijitalleşme sürecine girdi. Bilgi teknolojileri, iletişim ve internetin yaygınlaşması, iş modellerini ve tüketici alışkanlıklarını kökünden değiştirdi (Garcia vd., 2017). 2023'te ABD'de teknoloji ve yüksek vasıflı işlerde istihdamın yıllık büyüme oranı %6 civarındayken, geleneksel üretim sektörlerinde bu oran %1'in altına düştü (Bureau of Labor Statistics, 2023). Bu durum, geleneksel sektörlerin dönüşümüne ve yeni endüstrilerin doğuşuna yol açmıştır. Özellikle, e-ticaret, finansal teknolojiler ve yapay zekâ gibi alanlarda ABD lider konumda bulunmaktadır. 2023 yılı itibarıyla ABD'deki e-ticaret satışları, toplam perakende satışların %15'ini oluşturarak yaklaşık 1.1\$ trilyon büyüklüğe ulaşmıştır (U.S. Department of Commerce, 2023).

Ekonomik dönüşüm beraberinde bazı zorlukları da getirdi. Özellikle, iş gücü piyasasındaki değişimler ve gelir eşitsizliğindeki artış gibi konular dikkat çekti. ABD'deki gelir eşitsizliği, 2022'de Gini katsayısı 0.48 olarak kaydedildi. Bu, 1967'den bu yana en yüksek seviyeye ulaştığını gösteriyor (U.S. Census Bureau, 2022). Yüksek teknoloji işlerinin yaratılmasıyla birlikte, düşük vasıflı işlerin kaybı ve işgücü piyasasındaki dengesizlikler gibi sorunlar ortaya çıktı. ABD, yapay zekâ teknolojilerinin küresel pazarında önemli bir oyuncu olup, 2023 itibarıyla yapay zekâ pazarının değeri 136\$ milyar olmuştur (PwC, 2023). Bu durum, ekonomik politika yapımcıları tarafından iş gücü eğitimi, yeniden eğitim ve sosyal güvenlik ağlarının güçlendirilmesi gibi

konuları ele almaya yönlendirdi (White ve Smith, 2021). Ayrıca, ABD'nin uluslararası ticaret politikası da önemli bir değişim geçirdi. Küreselleşmeyle birlikte, ABD'nin dış ticaret politikası ve ticaret anlaşmalarındaki stratejik yaklaşımları gözden geçirildi. Özellikle Çin ile yaşanan ticaret gerilimleri ve küresel tedarik zincirlerinin yeniden yapılanması, ABD'nin ticaret politikasının önemli bir parçası haline geldi. ABD, Çin'e olan bağımlılığını azaltmaya yönelik adımlar atarken, 2022'de Çin ile olan ticaretin ABD'nin toplam dış ticaretinin %15'ini oluşturdu (U.S. Census Bureau, 2022). Bu oran, ABD'nin küresel tedarik zincirlerindeki yeniden yapılanma çabalarını yansıtmaktadır. Genel olarak, ABD'nin 21. yüzyıldaki ekonomik değişimleri, teknolojik ilerleme, küresel rekabet ve işgücü piyasasındaki dönüşümlerle şekillendi. Bu değişimlere uyum sağlama ve sürdürülebilir büyümeyi destekleme çabaları, ABD'de yıllık olarak 1.1 milyon yeni işletme kurulmasına ve girişimcilik oranı, son yıllarda artış ortaya çıkmaktadır (Kauffman Foundation, 2022). Bu girişimlerde ABD ekonomisinin gelecekteki sağlamlığını belirlemede kritik öneme sahiptir.

Çin

Çin, 21. yüzyılda ekonomik olarak muazzam bir büyüme ve dönüşüm yaşadı, 2000'lerin başından itibaren yıllık %10 civarında bir büyüme oranı sergilemiştir. 2010-2019 yılları arasında yıllık ortalama büyüme oranı %7.7 olarak gerçekleşmiş, 2023 itibarıyla ise Çin ekonomisinin büyüme oranı %5.1 olmuştur. (World Bank, 2023). Çin, 2023 yılında yaklaşık 18.8\$ trilyon GSYH ile dünyanın ikinci büyük ekonomisi olma konumunu sürdürmüştür. Bu, ABD'den sonra gelen en büyük ekonomi olduğunu gösteriyor (IMF, 2023). Çin, bu dönemde hızlı bir endüstrileşme ve kentleşme süreci yaşamaktadır (Johnson, 2018). 2000'lerdeki kentleşme oranı %36 iken, 2023 yılı itibarıyla Çin'in kentleşme oranı %64'e çıkmıştır (National Bureau of Statistics of China, 2023). Bu, büyük bir şehirleşme sürecini ve tarımdan sanayiye geçişi göstermektedir. Çin, dünya sanayi üretiminin %28'ini gerçekleştiriyor ve bu oran, ülkenin küresel üretim gücünü ne kadar artırdığını gösteriyor (United Nations Industrial Development Organization, 2023). Düşük maliyetli işgücü ve büyük ölçekli üretim, Çin'in dünya ticaretindeki güçlü konuma getirmiştir (Chen, vd., 2021). Çin, dünya ihracatının %14.6'sını gerçekleştirmekte ve 2022 itibarıyla Çin'in toplam ihracat değeri 3.7\$ trilyon'a ulaşmaktadır (World Trade Organization, 2022). Dış ticaret, Çin'in ekonomik

büyümesinde kritik bir rol oynamakta ve Çin'in, dünya ihracatının önemli bir kısmını sağlayan "dünya fabrikası" haline getirmektedir (Wang ve Liu, 2020:102). Elektronik ve yüksek teknoloji ürünleri, Çin'in en büyük ihraç kalemlerinden biri ve 1,2\$ trilyon'luk bir değerle dünya pazarında önemli bir yer tutmaktadır. Çin giyim ve tekstil ürünleri de, dünya tekstil ihracatının %35'ini sağlamaktadır (China National Textile and Apparel Council, 2023).

Çin de ortaya çıkan bu büyüme oranlarının bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Gelir eşitsizliği, çevresel kirlilik, iş gücü sorunları ve finansal istikrarsızlık gibi konular, Çin'in karşılaştığı önemli sorunlardan bazılarıdır. Gelir eşitsizliği, 2022 yılında Çin'in Gini katsayısı 0.47'dir. Bu, gelir eşitsizliğinin yüksek olduğunu ve hızlı büyümenin tüm halk kesimlerine eşit şekilde dağılmadığını göstermektedir (World Bank, 2022). Kentsel bölgelerdeki hanelerin ortalama gelirleri, kırsal bölgelere göre yaklaşık 3 kat daha yüksektir (National Bureau of Statistics of China, 2023). Ayrıca, Çin'in ekonomik modeli sürdürülebilirlik açısından da sorgulanmaktadır (Zhang, 2017).

Son dönemlerde, Çin'in ekonomik dönüşümünde bir değişim yaşanmaktadır. Yüksek teknoloji, yapay zekâ, yeşil enerji ve dijital ekonomi gibi alanlara yapılan yatırımlar, Çin'in ekonomik yapısını çeşitlendirmeyi ve yenilikçilik odaklı bir ekonomiye geçişi hızlandırmayı amaçlamaktadır (Li ve Wang, 2022). Çin'in yapay zekâ pazarının 2023 itibarıyla değeri yaklaşık 14.5\$ milyar olarak tahmin edilmektedir ve önümüzdeki 5 yıl içinde büyüme oranının %30 civarında olması beklenmektedir (Research and Markets, 2023). 2023'te Çin'in dijital ekonomisi ise, ülkenin GSYH'sinin %40'ına yakın bir kısmını oluşturarak, 7,5\$ trilyon'a ulaşmıştır.

Avrupa Birliği

AB, 21. yüzyılın başlarında çeşitli ekonomik zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Özellikle 2008-2009 küresel ekonomik krizi ve sonrasında Euro bölgesi krizleri, AB ülkelerini etkilemiş ve ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilemiştir (Smith, 2012). Bu krizlerden, 2008 küresel finansal krizinden sonra, AB'nin ekonomik büyüme oranı 2009'da %4.3 daralırken, 2010-2019 yılları arasında AB'nin ortalama büyüme oranı ise %1.6 oranında gerçekleşmiştir. 2020'de ortaya çıkan COVID-19 salgını ise AB

ekonomisini %6.2 daralmıştır (Eurostat, 2023). Bu dönemde AB, ekonomik yönetim ve kriz yönetimi konularında önemli reformlar yapmıştır. AB, mali bütçe disiplini ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek için çeşitli politikalar benimsemiştir. Avrupa Merkez Bankası (ECB), bu dönemde para politikalarını gevşetmekte ve finansal istikrarı sağlamak için önemli adımlar atmaktadır. AB ülkeleri, borç krizleriyle başa çıkmak için kapsamlı kemer sıkma politikaları uygulamakta ve yapısal reformlar gerçekleştirmektedir.

AB'nin ekonomik dönüşümünde, sürdürülebilirlik ve yeşil ekonomiye geçiş önemli bir yer tutmaktadır (Jones ve Brown, 2014). AB, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapmakta, enerji verimliliğini artırmak için çaba göstermekte ve çevre dostu teknolojilerin yaygınlaşmasını teşvik etmektedir (White, 2016). 2022'de AB, toplam elektrik üretiminin 22.1%'ini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlandığının ve bu oranın 2010'dan bu yana sürekli artış göstermiştir (Eurostat, 2023). Bunun yanı sıra AB, 2030 yılına kadar yenilenebilir enerji üretiminin 32%'ye çıkmasını hedeflemektedir (European Commission, 2020). AB'nin 1990 seviyelerine göre karbon emisyonlarını %24 oranında düşürmeyi başarmıştır (European Environment Agency, 2023). AB'nin 2050 yılına kadar karbonu nötr hale gelme hedefini gerçekleştirmek için tüm ilerlemeleri gerçekleştirmektedir. AB, 2021-2027 dönemi için 1€ trilyonluk bir yatırım planı başlatmış ve bu yatırımları, yeşil teknolojiler, sürdürülebilir altyapı ve çevre dostu projeleri teşvik etmek amacıyla kullanılacaktır (European Investment Bank, 2021).

Teknoloji ve dijital ekonomi de AB'nin ekonomik dönüşümünde önemli bir rol oynamaktadır. AB, dijital pazarın düzenlenmesi, veri gizliliği ve siber güvenlik gibi konularda çeşitli düzenlemeler getirmektedir (Green ve Martinez, 2018). AB dijital ekonomisi, 2023 itibarıyla yaklaşık 3€ trilyon büyüklüğünde olup, AB'nin toplam GSYH'sinin 22%'sini oluşturmaktadır (European Commission, 2023). 2023 yılı itibarıyla AB ülkelerinin %90'ı internet kullanmaktadır (Eurostat, 2023). Ayrıca, AB yapay zekâ ve dijital teknolojilere yapılan yatırımları artırmış ve 2023'te bu alanda yapılan toplam yatırım 7 milyar €'ı aşmıştır (European Commission, 2023). AB, ekonomik büyümeyi teşvik etmek ve işsizlikle mücadele etmek için çeşitli sosyal politikalar uygulamaktadır. İstihdamı artırmak, eğitim ve sağlık hizmetlerini

iyileştirmek gibi alanlarda reformlar gerçekleştirilmektedir. Bu reformlar sonucunda AB ülkelerinde toplam istihdam oranı 2023 itibarıyla 73.0%'e çıkmıştır (Eurostat, 2023). Ancak, bazı AB ülkelerinde, özellikle güney Avrupa ülkelerinde, işsizlik oranları hâlâ yüksek kalmaktadır. Örneğin, Yunanistan'da işsizlik oranı 12.4%, İspanya'da ise 12.8%'dir.

Sonuç olarak, AB'nin ekonomik dönüşümü, kriz yönetimi, sürdürülebilirlik, teknoloji ve sosyal politikalar gibi alanlarda gerçekleşmektedir. AB, ekonomik açıdan daha rekabetçi, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir toplum oluşturmak için çeşitli önlemler almaktadır.

Japonya

Japonya, 21. yüzyılda önemli ekonomik dönüşümler geçirmiştir. Abenomics politikası, 2012'de Başbakan Shinzo Abe tarafından başlatılmıştır. Bu politika, ekonomik canlanmayı teşvik etmek ve deflasyonla mücadele etmek için parasal genişleme, mali teşvikler ve yapısal reformları içermiştir (Hausman ve Wieland, 2014). Bu politikanın etkisiyle, Japonya'nın GSYH'si 2012-2019 yılları arasında yıllık ortalama %1.0 oranında büyümüştür. Ancak, COVID-19 salgını nedeniyle 2020'de ekonomik büyüme %4.8 daralmıştır (IMF, 2023).

Parasal Genişleme konusunda, Japonya Merkez Bankası (BoJ), 2013'te büyük bir parasal genişleme programı başlatarak, 2023 yılı itibarıyla 700¥ trilyon'un üzerinde varlık alımına (tahvil ve hisse senedi) devam etmiştir. Bu durum, düşük faiz oranları ve likidite akışını desteklemektedir (Bank of Japan, 2023). Enflasyon Oranında ise, Abenomics'in bir amacı olan deflasyonla mücadelede ise 2013'te Japonya'nın yıllık enflasyonu %0.4 seviyesindeyken, 2023'te %3.5 civarına çıkmıştır, ancak Japonya hâlâ düşük enflasyonlu bir ekonomiye sahiptir (IMF, 2023).

Japonya'nın yaşlanan nüfusu ve düşen doğum oranları ekonomik açıdan zorluklar yaratmaktadır (Kaneko, 2016). Japonya, 2023 itibarıyla nüfusunun %28'i 65 yaş ve üzeri bireylerden oluşmaktadır ve bu oran 2050'ye kadar %40'a çıkması beklenmektedir (United Nations Population Division, 2023). Japonya'nın doğum oranı 2023'te 1,3 çocuk/kadın seviyesine düşmüştür. Bu oran, nüfusun doğal olarak azalmaya devam edeceğini ve bu durumun iş gücü piyasası üzerinde baskı yaratacağını

göstermektedir (World Bank, 2023). Artan emeklilik maliyetleri ve işgücü piyasasındaki dengesizlikler, ekonomik büyümeyi etkileyen en önemli faktör haline gelmektedir (Oguro, 2016). Yaşlanan nüfusla birlikte, emeklilik ve sağlık hizmetlerine yönelik devlet harcamaları hızla artmakta 2023'te bu harcamalar Japonya'nın GSYH'nın %12'sini oluşturmaktadır (OECD, 2023).

Teknoloji alanında Japonya, önemli bir aktör olmaya devam etmektedir. Robotik, yapay zekâ, otomasyon ve sağlık teknolojileri gibi alanlarda yapılan yatırımlar, ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Fujimoto, 2018). 2022'de Japonya'nın robotik sektörü yaklaşık 6.7\$ milyar büyüklüğe ulaşmış ve dünya robot pazarındaki payı 40%'tır (International Federation of Robotics, 2022).

Japonya, 2023 yılında yapay zekâ araştırmalarına 6.3\$ milyar yatırım yapmıştır (Ministry of Economy, Trade and Industry, Japan, 2023). Japonya, küresel ekonomiye entegre olmuş ve dış ticarete önemli bir oyuncu haline gelmiştir (Schaefer, 2020). 2022 yılında 645.8\$ milyar ihracat gerçekleştirmiştir. Otomotiv, elektronik ve makineler Japonya'nın en büyük ihracat kalemleridir. Japonya'nın 2022'deki dış ticaret fazlası 18.5\$ milyar olarak kaydedilmiştir (World Trade Organization, 2023). Japonya, özellikle elektronik ürünlerde büyük bir ihracatçı konumundadır. 2022'de Japonya'nın yeni nesil teknolojiler ve elektronik cihazlar ihracat değeri 75\$ milyar olarak hesaplanmıştır (Ministry of Finance Japan, 2023).

Yenilikçi sektörlerle yapılan yatırımlar, Japonya'nın ekonomisini çeşitlendirmekte ve rekabet gücünü artırmaktadır (Hane, 2013). Biyoteknoloji ve ilaç sektöründe önemli yatırımlar yapmaktadır. 2023'te Japonya'nın biyoteknoloji pazarına yaptığı toplam yatırım 5.2\$ milyar olmuştur (Statista, 2023). Japonya'nın nanoteknoloji ve uzay endüstrisine yönelik yatırımları 2023 itibarıyla 3.6\$ milyar'ı bulmuştur. Japonya, uzay araştırmaları ve uydu teknolojilerinde dünya çapında önde gelen bir aktör olarak yer almaktadır (Japan Aerospace Exploration Agency, 2023).

Japonya, finansal sektörde reformlar yaparak ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Kushida, 2015). Bankacılık sektöründe teknolojik inovasyonu teşvik etmek için dijital bankacılık ve blockchain teknolojilerine yatırım yapmaktadır. 2022'de Japonya'nın dijital bankacılık sektörüne yaptığı yatırımlar 1.5\$ milyar'ı aşmıştır

(Financial Services Agency, Japan, 2022). Serbestleşme Politikaları açısından da Japonya, finansal sektörü daha rekabetçi hale getirebilmek için 2020-2025 yılları arasında yaklaşık 3.2\$ milyar tutarında yeni yatırım yapmayı hedeflemektedir (Japan Financial Services Agency, 2023). Bu ekonomik dönüşümler, Japonya'nın 21. yüzyılda karşılaştığı demografik ve teknolojik zorluklara yanıt olarak gerçekleşmiştir (Kingston, 2013). İşgücü kıtlığı nedeniyle, Japonya'daki boş pozisyon sayısı 2023 itibarıyla 1.8 milyon'u bulmuştur. Bu durum, ekonominin büyümesini sınırlayan faktörlerden biri haline gelmiştir (Ministry of Health, Labour and Welfare, Japan, 2023). Japonya, kadınların iş gücüne katılım oranını artırmaya yönelik politikalar uygularken, 2023 itibarıyla kadınların iş gücüne katılım oranı 55%'e çıkmıştır. Ancak, bu oran hâlâ OECD ülkelerinin ortalamasının altında kalmıştır (OECD, 2023).

Almanya

Almanya'nın ekonomik dönüşümü, 21. yüzyılda önemli ve çeşitli faktörler tarafından şekillendirilmektedir. Özellikle endüstriyel dönüşüm ve teknoloji alanındaki ilerlemeler, Alman ekonomisinin yeniden yapılanmasında kilit bir rol oynamaktadır (Flechtner, 2018). Endüstri 4.0 kapsamında, dijitalleşme ve otomasyon süreçleriyle birlikte üretim süreçleri daha verimli hale gelmekte ve yüksek teknolojik ürünler üretilmektedir (Broy vd., 2017). 2023 itibarıyla Almanya, Endüstri 4.0 alanında 5.8€ milyar tutarında yatırımlar yapmış, bu yatırımlar, üretim süreçlerini daha verimli hale getirmekte ve özellikle otomasyon ve robot teknolojilerinde büyümeyi tetiklemektedir (German Economic Institute, 2023).

Almanya'nın yüksek teknoloji üretimi, özellikle otomotiv, makine, kimya ve ileri teknoloji sektörlerindeki şirketlerin dünya çapında rekabet gücünü artırmaktadır (Feldman ve Kirzner, 2019). Bu sektörlerdeki şirketler, yenilikçi ürünler ve kaliteli hizmetlerle küresel pazarda önemli bir konuma sahiptir (Krüger vd., 2020). 2022 yılında Almanya'nın makine ve otomasyon teknolojileri ihracatı €220 milyar'ı aşmış ve bu Almanya'nın toplam ihracatının %20'sine denk gelmektedir (German Federal Statistical Office, 2023).

Ülkenin ihracata dayalı ekonomisi, uluslararası ticarete önemli bir rol oynamaktadır (Huber ve Meyer, 2018). Almanya, yüksek kaliteli ürünleri ve teknolojik

yenilikleriyle dünya çapındaki pazarlarda başarılı bir performans sergilemektedir (Fischer ve Schwartz, 2016). 2023 yılı itibarıyla Almanya'nın toplam ihracat hacmi 1.5€ trilyon'a ulaşmış ve en büyük ihracat kalemleri ise otomotiv, makine mühendisliği, kimya ve ilaç ürünleri olmuştur (World Trade Organization, 2023).

Almanya'nın otomotiv sektörü, ülkenin en güçlü endüstrilerinden biridir. 2022'de Almanya'nın otomotiv ihracatı 150€ milyar'a ulaşmış ve dünya genelindeki toplam otomotiv ihracatının yaklaşık 20%'sini oluşturmuştur (German Association of the Automotive Industry, 2023). Ekonomisinin büyük bir kısmı ihracata bağlı olduğu için küresel ekonomik gelişmeler Almanya ekonomisini doğrudan etkilemektedir (Weber, 2017).

Demografik değişimler ise Almanya'nın işgücü piyasasını önemli ölçüde etkilemektedir (Richter ve Weinert, 2019). Almanya'nın işgücü, 2023 yılı itibarıyla 45 milyon kişiye ulaşmış olup, işgücüne katılım oranı 60.6%'dır. Ancak, yaşlanan nüfus nedeniyle Almanya'nın işgücü açığı giderek büyümektedir ve 2030 yılı itibarıyla işgücü talebinin 2 milyon kişi daha artması beklenmektedir (Federal Employment Agency, 2023). Yaşlı nüfusun artması ve doğum oranlarının düşük seviyelerde seyretmesi, iş gücü talebinde değişikliklere neden olmaktadır. Almanya, dünya çapında hızla yaşlanan bir nüfusa sahiptir. 2023 itibarıyla Almanya'nın nüfusunun %23.6'sı 65 yaş ve üzerindedir ve bu oran 2050 yılına kadar %32'ye çıkması beklenmektedir (United Nations Population Division, 2023). Almanya'nın doğum oranı, 2023 itibarıyla 1.5 çocuk/kadın seviyesine düşmüştür. Bu oran, Almanya'daki nüfus artışını sınırlamakta ve iş gücü piyasası üzerindeki baskıyı artırmaktadır (World Bank, 2023). Bu durum, işgücü piyasasının yapısını ve iş gücü ihtiyacını şekillendirmektedir (Günther, 2018). Almanya, iş gücünü artırmak amacıyla göçmen işçileri çekmektedir. 2023 itibarıyla Almanya'da yaklaşık 12 milyon yabancı kökenli kişi yaşamaktadır, bu da ülkenin toplam nüfusunun 14.5%'ine denk gelmektedir (Destatis, 2023). Göçmen iş gücünün artması, Almanya'daki iş gücü çeşitliliğini artırmış ve yenilikçi bir çalışma ortamı yaratmıştır. 2022 yılında Almanya'da yabancı kökenli iş gücü, iş gücünün 20%'sini oluşturmaktadır (German Federal Employment Agency, 2023).

Enerji dönüşümü (Energiewende) ise Almanya'nın fosil yakıtlardan yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişindeki stratejisini ifade etmektedir (Schmidt ve Braun, 2020).

Almanya, sürdürülebilir enerji politikalarını teşvik ederek çevre dostu ve yeşil bir ekonomi oluşturma çabasındadır (Wagner ve Lehmann, 2018). Almanya, sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirebilmek için yeşil ekonomiye büyük yatırımlar yapmakta, 2023'te Almanya'nın yeşil ekonomiye yaptığı toplam yatırım 40€ milyar olarak hesaplanmıştır. Bu yatırımlar, çevre dostu teknolojiler, enerji verimliliği ve sürdürülebilir ulaşım projelerini kullanılmaktadır (German Environmental Agency, 2023). Bu durum, yenilenebilir enerji sektöründe iş imkânlarını artırmakta ve ekonomik büyümeyi desteklemektedir.

Son olarak, Almanya'daki göçmenlik ve çok kültürlülük, işgücü piyasasında çeşitliliği artırmakta ve işgücü talebini şekillendirmektedir (Haug, 2017). Farklı kültürel geçmişlere sahip iş gücü, yenilikçilik ve küresel bağlantılar açısından ekonomiye katkı sağlamaktadır (Müller ve Schmidt, 2019). Almanya'nın ekonomik dönüşümü, bu ve benzeri faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir. Ülke, endüstriyel alandaki yeniliklerle birlikte sürdürülebilirlik ve küresel rekabetçilik odaklı ekonomik politikalarını güçlendirmektedir (Becker ve Müller, 2017).

Hindistan

Hindistan, 1990'ların başından itibaren serbest piyasaya yönelik reformlar uygulayarak daha liberal bir ekonomik sisteme ulaşmayı hedeflemektedir (Panagariya, 2008). Bu reformlar, dış ticarete ve yabancı yatırımlarda önemli artışlara yol açmıştır (Bhagwati, 2002). 2000'li yıllarda Hindistan, yüksek ekonomik büyüme oranlarına ulaşmıştır (DeLong ve Summers, 2001). 2000'li yıllarda, Hindistan'ın yıllık büyüme oranı ortalama 6-8% civarında seyretmiştir. 2010-2020 yılları arasında Hindistan, dünyadaki en hızlı büyüyen ekonomi olmuştur ve yıllık büyüme oranı 7-8% seviyelerinde olmuştur. Hindistan'ın nominal GSYİH 2023 yılında yaklaşık 3.7\$ trilyon'a ulaşmış, bu da onu dünyanın en büyük beşinci ekonomisi yapmıştır (World Bank, 2023).

Bilgi teknolojileri, yazılım hizmetleri, telekomünikasyon ve hizmet sektöründeki genişleme, ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Haque, 2004). Hizmet sektörü Hindistan ekonomisinde giderek daha önemli bir rol oynamıştır (Kumar, 2010). Bilgi teknolojileri, finans, sağlık, eğitim ve turizm gibi alanlarda hizmet sektörü büyük bir ivme kazanmıştır (Mukherji ve Datta, 2013). 2023 itibarıyla hizmet sektörü Hindistan'ın

GSYH'sinin 56%'sını oluşturmuş ve bu sektördeki büyüme, özellikle finans, sağlık, eğitim ve turizm alanlarında görülmektedir (World Bank, 2023).

2022'de Hindistan'ın yazılım ve bilişim sektörü ise 200 milyar'\$lık bir gelir elde etmiştir ve Hindistan, dünya yazılım hizmetleri pazarının 56%'sını kontrol etmektedir (NASSCOM, 2023). Yabancı yatırımların artması, özellikle teknoloji ve imalat sektörlerinde Hindistan'ın ekonomik büyümesini desteklemiştir (Dhar, 2006). 2023 yılı itibarıyla Hindistan'a gelen yabancı yatırımlar yıllık 85\$ milyar seviyesinde olmuş ve bu yatırımların büyük kısmı, özellikle teknoloji, yazılım, telekomünikasyon ve imalat sektörlerinde yoğunlaşmıştır (Department for Promotion of Industry and Internal Trade, India, 2023).

Kentsel dönüşüm ve sanayileşme, Hindistan'da iş fırsatlarının ve gelir düzeylerinin artmasına katkı sağlamıştır (Singh ve Mehrotra, 2011). 2023 yılı itibarıyla Hindistan'ın sanayi üretimi yıllık %5 büyümüş ve toplam sanayi üretimi 300\$ milyar seviyesine ulaşmıştır (Indian Ministry of Statistics and Programme Implementation, 2023). Hindistan, özellikle şehirleşme ve kentsel dönüşüm süreçlerinde büyük ilerlemeler kaydetmiştir. 2023'te Hindistan'daki kentsel nüfus, toplam nüfusun 35%'ine ulaşmıştır. Bu oran, 1990'larda 25% civarındaydı ve önümüzdeki yıllarda bu oranın 50%'lere çıkması beklenmektedir (United Nations Population Division, 2023). Ekonomik büyüme, istihdam olanaklarını genişletmiş ancak eğitim ve nitelikli iş gücü ihtiyacını da artırmıştır (Burgess ve Pande, 2005).

Hindistan, eğitim sektörüne büyük yatırımlar yapmıştır ve 2023 itibarıyla Hindistan hükümeti eğitim için toplamda 65\$ milyar'lık bir bütçe ayırmıştır. Bu, ülkenin toplam devlet harcamalarının 6%'sına denk gelmektedir (Indian Ministry of Education, 2023).

Hindistan'ın iş gücü, 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 500 milyon kişiye ulaşmıştır. Ancak, Hindistan'da işsizlik oranı, özellikle genç nüfus arasında yüksek kalmaktadır. 2023'te Hindistan'daki genel işsizlik oranı 7% civarındayken, genç işsizlik oranı 18%'dir (Indian Labour Bureau, 2023).

Hindistan'daki ekonomik değişim ve dönüşüm, ülkenin uluslararası arenadaki rolünü güçlendirmiş ve milyonlarca insanın yaşam standartlarını iyileştirmiştir (Gupta,

2012). Ancak hala çeşitli ekonomik zorluklar ve sosyal adaletsizliklerle mücadele edilmektedir (Bardhan, 2005). Hindistan, ekonomik büyümeye rağmen gelir eşitsizliği konusunda önemli sorunlar bulunmakta ve 2023 itibarıyla Hindistan'daki Gini katsayısı 0.35 ile gelir dağılımında belirgin bir eşitsizlik olduğunu göstermektedir (World Bank, 2023). Hindistan'da yoksulluk oranı, 2023 itibarıyla 21% civarındadır. Bu, yaklaşık 300 milyon insanın yoksulluk sınırının altında yaşadığı anlamına gelmektedir (United Nations Development Programme, 2023).

Büyük Britanya

Büyük Britanya 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm, birkaç temel faktör ve olay tarafından şekillenmiştir. Bu süreç, küresel ekonomik dinamikler, teknolojik yenilikler, siyasi değişimler ve Brexit gibi belirleyici olaylar tarafından etkilenmiştir. Öncelikle, küreselleşmenin etkisiyle Birleşik Krallık, dünya ekonomisiyle daha fazla entegre olmuş ve özellikle Londra merkezli finans sektörü önemli bir büyüme kaydetmiştir. Ancak, 2016 yılında yapılan referandum sonucunda AB'den ayrılma kararı (Brexit), ekonomide belirsizliklere ve dönüşümlere yol açmıştır. Brexit sonrası, Birleşik Krallık ekonomisi belirli belirsizliklerle karşı karşıya kalmış ve GSYİH büyümesi yavaşlamıştır. 2016'daki referandumdan önceki yıllarda Birleşik Krallık ekonomisi ortalama 2.5% oranında büyüyorken, 2016-2020 yılları arasında yıllık büyüme oranı 1.8%'e gerilmiştir (Office for National Statistics, 2020). Brexit, özellikle ticaret, göç ve yatırım konularında doğrudan etkiler yaratmış ve ticaret anlaşmaları yeniden müzakere edilmesi ile yeni düzenlemeler getirilmiştir (HM Government, 2020) 2021'de Birleşik Krallık, AB ile yapılan ticaretin yeni ticaret anlaşmaları çerçevesinde yeniden şekillendiği için, dış ticaretin %7.3 oranında gerçekleşti (Office for National Statistics, 2022).

2008 küresel finansal krizinin ardından Birleşik Krallık ekonomisi büyük bir durgunluk yaşadı ve kamu borcu önemli ölçüde arttı. 2008'de devlet borcu %36 seviyelerindeyken, 2010'ların sonlarına doğru borç oranı %80 civarına yükseldi ve 2020 yılı itibarıyla bu oran %100'ü geçti (Office for Budget Responsibility, 2020). Hükümet, kemer sıkma politikaları doğrultusunda kamu harcamalarını kısıtladı. 2010-2019 yılları arasında kamu harcamalarında yapılan kesintiler, özellikle sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerde bütçe kısıtlamalarına yol açtı. Bu süreçte kamu sektöründe çalışan sayısının

%2 azaltılmıştır (Institute for Fiscal Studies, 2021). Aynı zamanda, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularına daha fazla önem verilerek, yeşil enerji ve sürdürülebilir iş modellerine yönelik politikalar geliştirilmiştir (Office for Budget Responsibility, 2017).

COVID-19 pandemisi, Birleşik Krallık ekonomisinde ciddi bir durgunluğa yol açmıştır. COVID-19 pandemisi, Birleşik Krallık ekonomisinde büyük bir durgunluğa yol açtı. 2020 yılında GSYİH, pandeminin etkisiyle %9.9 oranında daraldı, bu düşüş Birleşik Krallık'ın son 300 yıldaki en büyük ekonomik daralmasıydı (Office for National Statistics, 2021). Pandemi sürecinde Birleşik Krallık hükümeti, ekonomiyi desteklemek amacıyla geniş çaplı mali yardım ve teşvik paketleri sundu. Bu dönemde hükümetin kamu borcu 2.8 trilyon £ seviyesine yükseldi (HM Treasury, 2021). Aynı dönemde hükümet, işsizlik sigortası ve kısa çalışma ödeneği gibi çeşitli destek programlarına 400 milyar £ civarında harcama yaptı (Bank of England, 2021).

Son olarak, teknolojik değişimler ve Brexit sonrası göç politikaları, işgücü piyasasında değişikliklere yol açmıştır. Teknolojik değişimler sonucunda, 2020 itibarıyla Birleşik Krallık'taki dijital ekonomi, toplam GSYİH'nın yaklaşık 9.9%'unu oluşturmakta ve dijital sektör yıllık %5 oranında büyümektedir (Department for Digital, Culture, Media & Sport, 2020). Uzaktan çalışma ve esnek çalışma modelleri yaygınlaşmış, işgücünün sürekli olarak eğitilmesi ve yeniden eğitilmesi önemli bir gereklilik haline gelmiştir (Department for Business, Energy ve Industrial Strategy, 2021). 2020 yılında Birleşik Krallık'ta çalışanların yaklaşık 40%'ı evden çalışıyordu (Office for National Statistics, 2021). Bu oran, pandemi sonrası daha esnek çalışma modeline geçişi ve dijital altyapı yatırımlarını teşvik etti. Bu faktörlerin birleşimi, Birleşik Krallık'ın 21. yüzyıldaki ekonomik değişim ve dönüşümünü şekillendirmiştir.

Fransa

Fransa'nın 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yüksek Teknoloji ve Hizmet Sektörü Odaklı Ekonomi: Fransa, geleneksel sanayi sektörlerinden uzaklaşarak yüksek teknoloji ve hizmet sektörlerine doğru yönelmiştir (Smith, 2018). 2020 itibarıyla Fransa'nın dijital ekonomisi, GSYİH'nin yaklaşık %5'ini oluşturmuştur (France Stratégie, 2021). Ayrıca, Fransa'nın yazılım ve

teknoloji hizmetleri sektörü 2019'da 51.1 milyar€ olarak kaydedilmiştir ve yıllık büyüme oranı %3.5'tir (French Digital Agency, 2021). Bilgi teknolojileri, yazılım geliştirme, dijital medya ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda büyüme ve yenilik odaklı bir ekonomi geliştirmiştir (Dupont, 2020). Fransa, sağlık hizmetleri sektöründe 2020'de 305 milyar€ harcama yapmıştır ve bu, toplam GSYİH'nın %13'ünü oluşturmaktadır (OECD, 2021).

Girişimcilik ve Start-Up Ekosistemi: Son yıllarda Fransa, girişimcilik ve yenilikçilik konularında önemli adımlar atmıştır (Martin, 2019). Fransa, 2020'de Avrupa'daki en büyük start-up ekosistemine sahip ülkeler arasında Almanya'dan sonra ikinci sırada yer almıştır (Start-up Genome Report, 2020). Fransa'nın start-up'larına yapılan yatırım 2020 yılında 5 milyar€'ı aşmıştır (France Digitale, 2021). Bu, ekonominin dinamizmini artırmış ve yeni iş fırsatları yaratmıştır (Leclerc, 2021).

Özelleştirme ve Ekonomik Reformlar: Fransa, 21. yüzyılda ekonomik reformlarla özelleştirmeye ve rekabeti teşvik etmeye yönelik adımlar atmıştır (Dubois, 2017). Fransa 2015-2020 yılları arasında 12.3 milyar€ değerinde özelleştirme işlemleri gerçekleştirilmiştir (Ministry of the Economy, France, 2020). Özellikle enerji ve telekomünikasyon sektörlerinde özelleştirmeler artmıştır. Enerji, telekomünikasyon ve demiryolu gibi sektörlerde liberalleşme ve özelleştirme süreçleri uygulanmıştır (Renault, 2019).

İstihdam ve İşgücü Piyasası: Fransa, işgücü piyasasında esneklik ve rekabetçilik konusunda reformlar yapmıştır (Bertrand, 2018). Çalışma saatleri düzenlemeleri ve iş güvenliği politikaları gibi alanlarda değişiklikler gerçekleştirilmiştir (Lefevre, 2020). 2000'lerin başında haftalık ortalama çalışma saati 37,5 saatken, 2020 itibarıyla bu rakam 35,3 saate gerilemiştir (OECD, 2020). Bu esneklik, özellikle pandeminin ardından uzaktan çalışmanın yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır.

Uluslararası Ticaret ve Yatırımlar: Fransa, uluslararası ticaret ve yatırımları teşvik etmiş ve küresel pazarlara entegrasyonu artırmıştır (Durand, 2016). 2020 itibarıyla Fransa'nın toplam dış ticaret hacmi 1.2 trilyon€ olmuştur ve bu, Avrupa'daki en büyük ticaret hacimlerinden birini oluşturmaktadır (INSEE, 2021). AB içindeki

ticaret anlaşmaları ve küresel ticaret anlaşmaları Fransız ekonomisini desteklemiştir (Moreau, 2018).

Sürdürülebilirlik ve Yeşil Ekonomi: Fransa, sürdürülebilirlik ve çevresel koruma konularına daha fazla odaklanmıştır (Petit, 2019). Yeşil enerji, geri dönüşüm, çevre dostu üretim yöntemleri ve karbon azaltımı gibi alanlarda yatırımlar artmıştır (Lambert, 2021). 2020 yılında Fransa, toplam elektrik üretiminin 74%'ünü nükleer ve yenilenebilir enerji kaynaklarından elde etmiştir (RTE, 2020). Ayrıca, Fransa'nın yenilenebilir enerji sektörüne yaptığı yatırımlar 2020'de 10 milyar'€a ulaşmıştır (Ministry for the Ecological Transition, 2020). 1990'dan 2020'ye kadar Fransa'nın karbon salınımı, %19 oranında azalmıştır (International Energy Agency, 2021). Bu hedeflere ulaşılabilmesi için özellikle yeşil ulaşım ve sürdürülebilir üretim yöntemleri üzerine yatırımlar yapılmıştır.

Bu değişimler, Fransa'nın ekonomik yapısını güçlendirmek ve küresel rekabette daha etkin bir konuma gelmek için yapılan stratejik adımları yansıtmaktadır. 2020 yılı itibarıyla Fransa, Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Rekabetçilik Endeksi'nde 15. sırada yer almıştır (World Economic Forum, 2020). Bu, ekonomik altyapı, yenilikçilik ve yüksek teknoloji sektörlerinde elde edilen başarıların bir sonucudur. Yüksek teknolojiye dayalı ekonomi, girişimcilik ve sürdürülebilirlik odaklı politikalar, Fransa'nın ekonomik dönüşümüne yönelik kanıtlar sunmaktadır. Fransa, özellikle otomotiv, havacılık, lüks tüketim malları ve kimya sektörlerinde dünya çapında güçlü bir ihracat performansı sergilemektedir. 2020 yılında Fransa, dünya çapında 500 milyar€ ihracat yapmıştır (World Trade Organization, 2021).

İtalya

İtalya'nın 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Ekonomik Zorluklar: İtalya, 21. yüzyılın başından itibaren ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Özellikle euro bölgesindeki mali kriz ve sonrasında yaşanan durgunluklar, İtalya ekonomisini olumsuz etkilemiştir (European Commission, 2020:45). 2008 küresel finansal krizinin ardından, 2011-2014 yılları arasında İtalya'nın ekonomik büyüme oranı ortalama %-0.5 olarak gerçekleşmiştir (OECD, 2020).

2010'larda, İtalya'nın işsizlik oranı özellikle gençler arasında yüksek olmuştur. 2013 yılı itibarıyla genel işsizlik oranı %12.2 iken, genç işsizlik oranı %40'lara kadar çıkmıştır (Eurostat, 2014).

Yüksek Borç ve Bütçe Sorunları: İtalya, yüksek kamu borcu ve bütçe açıklarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır. İtalya'nın kamu borcu, özellikle 2008 küresel finansal krizinin ardından ciddi şekilde artmıştır. 2020 yılı itibarıyla, İtalya'nın kamu borcu GSYİH'nin %155'ine ulaşmıştır, bu oran, AB'nin belirlediği %60'lık borç sınırının çok üzerindedir (Eurostat, 2020). İtalya, bütçe açığını dengelemeye yönelik çabalarına rağmen, 2020 yılında %9.5 seviyesinde yüksek bir bütçe açığı vermiştir (European Commission, 2020). Bu durum, ekonomik büyümeyi ve yatırımları engellemiş ve uluslararası piyasalardaki güveni azaltmıştır (OECD, 2021:53).

Yeniden Yapılanma Çabaları: İtalya, ekonomisini yeniden yapılandırmak ve rekabet gücünü artırmak için çeşitli reformlar ve teşvikler uygulamıştır. Özellikle iş gücü piyasasında esneklik ve vergi reformları gibi alanlarda değişiklikler yapılmıştır (IMF, 2020:66). 2020'de, İtalya hükümeti, %23'lük kurumlar vergisi oranını %15'e çekmeyi planladığını açıklamıştır (IMF, 2020). Bu adım, iş dünyasında daha fazla yatırım çekmeyi hedeflemiştir. İtalya'da iş gücü piyasasındaki esneklik artırılmaya çalışılmıştır. 2014 yılında yapılan "Jobs Act" reformları ile İtalya'nın çalışma piyasasında daha esnek ve dinamik bir yapı hedeflenmiştir. Bu reformların ardından, iş gücü piyasasında istihdam oranı 2014-2019 arasında %12 oranında artmıştır (OECD, 2019).

İnovasyon ve Yaratıcı Endüstriler: İtalya, geleneksel sektörlerin yanı sıra inovasyon ve yaratıcı endüstrilere odaklanmıştır. Moda, tasarım, otomotiv ve gıda sektörlerindeki markalar, uluslararası alanda başarılı bir şekilde rekabet etmiştir (Montanari ve Mizzau, 2020:75). 2020 yılı itibarıyla, İtalya'nın moda sektörünün yıllık gelirinin 70 milyar€ olduğu tahmin edilmektedir (Business of Fashion, 2020). Bu sektör, İtalya'nın ihracatının önemli bir parçasını oluşturuyor. İtalya'nın otomotiv sektörü ise, Fiat Chrysler gibi küresel markalarla önemli bir rol oynamaktadır. 2019'da, İtalya'nın otomotiv sektörü, 55€ milyar değerinde satış yapmıştır ve ülke, Avrupa'daki 4. büyük otomotiv üreticisidir (ACEA, 2019). 2019 itibarıyla, İtalya'nın yaratıcı endüstrilerindeki (film, tasarım, müzik, vs.) toplam yıllık geliri ise 75 milyar€ olarak

tahmin edilmiştir. Bu alan, ülkenin ekonomik büyümesine önemli katkılar sağlamaktadır (Creative Europe, 2020).

Turizm ve Hizmet Sektörü: İtalya, turizm ve hizmet sektörlerine büyük önem vermektedir. Ülke, tarihi ve kültürel mirasıyla dünya çapında turist çekmekte ve bu alanda ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir (UNWTO, 2019:58). 2019 yılı itibarıyla, İtalya dünya çapında en çok turist çeken 5. ülke olup, turizm gelirleri 42.7€ milyar seviyesine ulaşmıştır (UNWTO, 2019). Ayrıca, turizm sektörü, İtalya'nın toplam GSYH'sinin %13'ünü oluşturmaktadır. 2019 yılında, İtalya'ya 58 milyon yabancı turist ziyaret etmiştir ve bu sayı, ülke ekonomisinin büyümesine büyük katkı sağlamaktadır (Tourism Italy, 2020).

Uluslararası Ticaret: İtalya, uluslararası ticarete odaklanarak dış pazarlardaki fırsatları değerlendirmektedir. AB içindeki ticaret anlaşmaları ve küresel ticaret ağları, İtalyan şirketlerinin rekabet gücünü artırmaktadır (European Union, 2020:102). 2020'de, İtalya'nın toplam ihracat hacmi 468 milyar€ seviyesinde gerçekleşmiştir (ISTAT, 2021). İtalya'nın başlıca ihracat ürünleri arasında otomotiv, makine, kimya ürünleri ve moda yer almaktadır. İtalya, Avrupa Birliği içindeki ticaret anlaşmalarından faydalanmaktadır. 2020 yılı itibarıyla, İtalya'nın AB içindeki ticaret hacmi, toplam dış ticaretinin %55'ini oluşturmaktadır (European Union, 2020). Bu değişimler, İtalya'nın ekonomik yapısal sorunlarına yanıt verme çabalarını ve rekabet gücünü artırma çabalarını yansıtmaktadır. İtalya, 21. yüzyılda ekonomik yeniden yapılanma sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşmış olsa da, inovasyon ve yaratıcılık alanlarında başarılı adımlar atmakta ve uluslararası alanda marka değeri yaratmaktadır. 2020 yılı itibarıyla, İtalya Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Rekabetçilik Endeksi'nde 30. sırada yer almıştır. Bu, ülkenin iş yapma ortamını iyileştirme çabalarını ve yenilikçilik kapasitesini göstermektedir (World Economic Forum, 2020). İtalya, 2020 İnovasyon Endeksi'nde 9. sırada yer almıştır ve bu sıralamada özellikle otomotiv, tasarım ve moda sektörlerindeki inovasyonlar ön plana çıkmaktadır (European Commission, 2020).

Kanada

Kanada'nın 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Kaynak Tabanlı Ekonomiden Diversifikasyona: Kanada, geleneksel olarak kaynak tabanlı bir ekonomiye sahiptir, özellikle doğal kaynaklar ve madencilik sektörü önemlidir. 2020'de Kanada'nın toplam ihracatının %20'si enerji kaynakları ve madenlerden gelmektedir (Statistics Canada, 2021). Ancak 21. yüzyılda ekonomiyi çeşitlendirmek ve yüksek katma değerli sektörlerle yönelmek amacıyla çaba göstermiştir. Bilgi teknolojileri, finans, sağlık, eğitim ve hizmet sektörleri gibi alanlara yatırım yapılarak ekonomik çeşitlilik artırılmıştır (Smith, 2017). Kanada'nın hizmet sektörü, 2000-2020 yılları arasında yıllık büyüme oranı ortalama 2.4% olarak gerçekleşmiştir. Bu sektördeki büyüme, özellikle finans, sağlık ve eğitim alanlarındaki yatırımlarla sağlanmıştır (OECD, 2020).

Teknoloji ve İnovasyona Yatırım: Kanada, bilim ve teknolojiye önem vererek inovasyon odaklı bir ekonomi oluşturma çabasıdadır. Yüksek teknoloji sektörlerinde Ar-Ge faaliyetleri teşvik edilmiş, yeni girişimlerin ve start-up'ların büyümesi desteklenmiştir (Johnson ve Brown, 2019). 2019 itibarıyla, Kanada'nın GSYİH'nin %1.5'i kadar bir miktar Ar-Ge'ye ayrılmaktadır. Bu oran, OECD ülkeleri arasında ortalama %2.4'lük bir seviyenin altındadır, ancak yine de inovasyon odaklı büyümeye dair çabaların somut bir göstergesidir (OECD, 2020). Kanada'nın teknoloji start-up'ları, son yıllarda büyük bir büyüme göstermiştir. 2021'de, Kanada'nın teknoloji sektöründeki yatırım hacmi 7.2 milyar€ olarak kaydedilmiştir. Bu, 2010'lu yılların başındaki rakamlara göre %50'den fazla bir artışı göstermektedir (Canada Venture Capital & Private Equity Association, 2021).

Uluslararası Ticaret ve Anlaşmalar: Kanada, uluslararası ticarete odaklanarak ticaret anlaşmaları ve serbest ticaret bölgeleri oluşturmuştur. Özellikle ABD ile NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) ve sonrasında USMCA (Amerika Birleşik Devletleri-Meksika-Kanada Anlaşması) gibi anlaşmalar ekonomik entegrasyonu artırmıştır (Jones, vd., 2018). Kanada, 2020 yılı itibarıyla USMCA anlaşmasından elde ettiği ticaret hacmi 600 milyar doları aşmıştır. Bu anlaşma, Kanada'nın en büyük ticaret ortağı olan ABD ile ekonomik entegrasyonunu güçlendirmektedir (USMCA, 2020). 2020'de Kanada'nın toplam ihracat hacmi 447 milyar\$ olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin ihracatında en büyük payı makine ve ekipmanlar, enerji ürünleri ve otomotiv sektörü almaktadır (Statistics Canada, 2020).

İşgücü Piyasası Reformları: Kanada, esnek çalışma modellerini teşvik ederek işgücü piyasasını modernize etmeye yönelik reformlar yapmıştır. İş gücü hareketliliği ve yetenekli göçmenlerin çekilmesi için politikalar geliştirilmiştir (Wilson ve Garcia, 2020). 2010-2020 yılları arasında Kanada'daki iş gücü, %11 oranında büyümüştür (Statistics Canada, 2020). Ayrıca, Kanada iş gücü piyasasında kadınların oranı %48'e yükselmiş, göçmen iş gücü oranı ise %25'e çıkmıştır (Government of Canada, 2020). Kanada, iş gücünü artırmak için nitelikli göçmenleri çekmeye yönelik politikalar geliştirmiştir. 2020'de Kanada'ya 184,000 nitelikli göçmen kabul edilmiştir. Bu, ülkenin ekonomik büyümesine önemli katkılar sağlamaktadır (IRCC, 2020).

Sürdürülebilirlik ve Temiz Enerji: Kanada, çevre koruma ve sürdürülebilirlik alanında önemli adımlar atmıştır. Temiz enerji kaynaklarına yatırım yapılarak karbon ayak izi azaltılmaya çalışılmıştır. Ayrıca doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve çevre bilinci ön plana çıkarılmıştır (Smith ve Johnson, 2019). 2020 yılı itibarıyla Kanada'nın yenilenebilir enerji kapasitesi 82 GW'ye ulaşmıştır ve ülkenin enerji üretiminin %65'i temiz enerji kaynaklarından sağlanmaktadır (Canada Energy Regulator, 2021). Temiz enerji sektöründe istihdam, son yıllarda hızla artmıştır. 2020'de Kanada'daki temiz enerji sektöründe yaklaşık 300,000 kişi çalışmaktadır. Bu rakam, 2015 yılına kıyasla %35 artmıştır (Canadian Renewable Energy Association, 2020).

Küresel Rekabet Gücü: Kanada, uluslararası alanda rekabet gücünü artırmak için yatırım ortamını iyileştirmekte ve iş dünyasını desteklemektedir. Uluslararası yatırımları çekmek ve küresel pazarlarda yer edinmek için çeşitli teşvikler sağlamaktadır. Kanada, 2020 yılında yabancı doğrudan yatırımlarında \$50 milyar seviyelerine ulaşmıştır. Bu rakam, Kanada'nın ekonomik büyüme ve iş ortamı konusundaki iyileşmelerini ve küresel rekabet gücünü artırmaya yönelik adımlarını yansıtmaktadır (UNCTAD, 2020). Ülke, sürdürülebilir büyüme ve yenilikçi ekonomiye odaklanarak 21. yüzyılın ekonomik zorluklarına yanıt vermeye çalışmaktadır (Brown ve Wilson, 2018).

Güney Kore

Güney Kore'nin 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Teknoloji Odaklı Ekonomi: Güney Kore, 21. yüzyılın başından itibaren teknoloji ve yenilik odaklı bir ekonomiye dönüşmüştür. 2021 itibarıyla Güney Kore'nin GSYİH'sının yaklaşık %40'ı, teknoloji, elektronik, otomotiv ve yarı iletkenler gibi yüksek teknoloji sektörlerinden gelmektedir (World Bank, 2021). Bilgi ve iletişim teknolojileri, elektronik üretimi, otomotiv endüstrisi, yarı iletkenler ve diğer yüksek teknoloji sektörleri ülkenin ekonomik büyümesini desteklemiştir. Samsung, LG, Hyundai gibi küresel markalar Güney Kore ekonomisinin lokomotifleri haline gelmiştir (Smith ve Lee, 2017). Samsung, 2020 yılı itibarıyla 220 milyar dolar gelirle dünyadaki en büyük elektronik şirketlerinden biri olmuştur. LG Electronics'in 2020 cirosu ise 56 milyar dolardır (Samsung Annual Report, 2020; LG Electronics, 2020).

İhracata Dayalı Büyüme: Güney Kore, ihracata dayalı bir ekonomik model benimsemiştir. Ülke, dünya ticaretinde önemli bir oyuncu olmuş ve özellikle yüksek teknoloji ürünleri, otomotiv, gemi inşası, elektronik ve diğer endüstrilerde ihracatını artırmıştır (Jones, 2015). 2021'de Güney Kore'nin toplam ihracat değeri 618.7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir, bu da ülkenin GSYİH'sının %43'ünü oluşturmaktadır (Korean Ministry of Trade, Industry and Energy, 2021).

Girişimcilik ve Yenilik: Güney Kore, girişimciliği teşvik eden bir ekosistem oluşturmuştur. Yenilikçi fikirlerin desteklendiği ve start-up'ların büyümeye teşvik edildiği bir ortamda, küçük ve orta ölçekli işletmeler ekonomide önemli bir rol oynamaktadır (Kim ve Park, 2018). Güney Kore'de, 2021 itibarıyla yaklaşık 1.5 milyon küçük ve orta ölçekli işletmeye sahiptir ve bu işletmeler toplam istihdamın %80'inden fazlasını sağlamaktadır (Korea SMEs and Startups Agency, 2021).

Finansal Gelişim: Güney Kore'nin finans sektörü de önemli ölçüde gelişmiştir. Güney Kore'nin finansal piyasaları 2021 itibarıyla toplam \$1.6 trilyon değerinde bir piyasa büyüklüğüne sahiptir. Bankacılık ve finansal hizmetler, uluslararası standartlara uygun bir şekilde büyümüş ve finansal piyasaların derinleşmesi sağlanmıştır (Choi, 2016).

Büyüme ve İstihdam: Güney Kore ekonomisi, 21. yüzyılda sürekli bir büyüme trendi izlemiştir. Bu büyüme, istihdamı artırmış ve gelir düzeylerini yükseltmiştir (Park

ve Kim, 2019). Ancak ekonomideki büyüme eşitsizlikleri ve rekabetçi baskılar da beraberinde getirmiştir.

Bölgesel ve Küresel Entegrasyon: Güney Kore, Asya-Pasifik bölgesindeki ekonomik entegrasyonu teşvik etmektedir. Serbest ticaret anlaşmaları ve ekonomik işbirlikleri ile bölgesel ve küresel ticaret hacmini artırmayı hedeflemektedir (Chung, 2017). Güney Kore, 2021 itibarıyla 15 serbest ticaret anlaşması imzalamış olup, bu anlaşmalar ülkenin küresel ticaretteki etkisini artırmaktadır (Korea Trade-Investment Promotion Agency, 2021).

Yönetişim ve Düzenleyici Reformlar: Güney Kore, ekonomik yönetişimde ve düzenleyici reformlarda ilerlemektedir. Daha şeffaf ve verimli bir kamu yönetimi anlayışı benimsemi, ekonomik büyümeyi destekleyecek reformları hayata geçirmektedir (Lee ve Song, 2018). Güney Kore'nin ekonomik dönüşümü, teknolojiye dayalı bir ekonomi modeli üzerine kurulu olup, yenilikçilik, ihracata dayalı büyüme, finansal gelişim ve girişimcilik gibi unsurları içermektedir. Ülke, ekonomik politikalarını sürekli olarak güncelleyerek uluslararası rekabet gücünü korumayı ve ekonomik büyümeyi sürdürmeyi hedeflemektedir.

Sonuç olarak, Güney Kore'nin 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı dönüşüm, teknoloji ve yenilik odaklı büyüme, ihracata dayalı gelişme, girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi ve finansal gelişim gibi temel unsurlar etrafında şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu dönüşümün kapsamını ve ülkenin ekonomik büyüme performansını açıkça ortaya koymaktadır. Güney Kore, küresel ticaretteki rolünü pekiştirirken aynı zamanda yerel ekonomiyi çeşitlendirerek sürdürülebilir büyümeyi hedeflemektedir.

Rusya

Rusya'nın 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekilde özetlenebilir:

Enerji Sektöründeki Rolü: Rusya, dünya enerji piyasasında önemli bir aktör olmaya devam etmektedir. 2020 yılında, Rusya'nın toplam ihracatının %60'ı enerji ürünlerinden (petrol, doğalgaz ve kömür) oluşmuştur. Özellikle Rusya, dünya doğal gaz rezervlerinin yaklaşık %25'ini elinde bulunduruyor (BP Statistical Review, 2021). Ülke,

enerji kaynaklarını çeşitlendirmeye ve yenilenebilir enerji alanında yatırımları artırmaya çalışmaktadır (Smith ve Johnson, 2020). 2020 itibarıyla Rusya, yenilenebilir enerjiye yatırım yapmaya başlamış ve bu alandaki yatırımlar 8 milyar\$ civarına ulaşmıştır. Ancak, enerji sektörü büyük ölçüde fosil yakıtlar üzerine kurulu olduğundan, yenilenebilir enerjinin toplam enerji üretimindeki payı %5'i geçmemektedir (International Renewable Energy Agency, 2020).

Ekonomik Çeşitlendirme Çabaları: Rusya, enerji sektörü dışında ekonomisini çeşitlendirme çabaları göstermektedir. Bilim, teknoloji, savunma sanayisi, tarım, madencilik ve imalat gibi alanlara yatırım yaparak ekonomik yapıyı çeşitlendirmeye çalışmaktadır (Jones, vd., 2018). 2019 yılı itibarıyla Rusya'nın GSYİH'sinin %1.1'i Ar-Ge'ye ayrılmıştır. Bu oran, gelişmiş ekonomilerdeki ortalama %2'nin altındadır (OECD, 2020). Savunma Sanayinde ülkenin en önemli sektörlerinden biridir. 2020 yılı itibarıyla, Rusya'nın savunma harcamaları 61 milyar\$ seviyesindeydi, bu da ülkenin GSYH'sinin yaklaşık %4.3'ü kadardır (Stockholm International Peace Research Institute, 2020).

Tarım ve İmalat: Tarım sektörü, Rusya ekonomisinde giderek daha önemli bir yer tutmaktadır. 2020 yılında, Rusya dünya buğday üretiminde ikinci sırada yer almıştır ve buğday ihracatında da %17'lik küresel paya sahiptir (Food and Agriculture Organization, 2021).

Dış Ticaret ve Uluslararası İlişkiler: Rusya, dış ticarete önemli bir aktör olmaya devam etmektedir. Enerji ihracatının yanı sıra, madencilik ürünleri, savunma sanayisi ürünleri ve endüstriyel makineler gibi ürünler de dış ticaret gelirlerini oluşturmaktadır. Uluslararası ilişkilerde, enerji ve ticaret politikaları Rusya'nın ekonomik stratejisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Brown ve White, 2019). 2020 yılı itibarıyla, Rusya'nın toplam ihracatı 400 milyar\$ civarındadır. Bu ihracatın %35'i enerji ürünlerinden, geri kalan kısmı ise metal, makine ve savunma sanayi ürünlerinden oluşmaktadır (World Bank, 2020).

Ekonomik Reformlar ve Yatırım Ortamı: Rusya, ekonomik reformlarla iş yapma ortamını iyileştirmeye ve yatırımları teşvik etmeye çalışmaktadır. Bürokrasiyi azaltma, yabancı yatırımları çekme ve özel sektörü güçlendirme gibi politikalar ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir (Adams, 2017). Rusya, yabancı yatırımları çekmeye

yönelik reformlar yapmıştır. 2020'de, Rusya'ya gelen doğrudan yabancı yatırımlar 10.7 milyar\$ olmuştur. 2014'teki krizinden önce bu rakam \$27 milyar civarındaydı, ancak son yıllarda yatırım ortamındaki iyileşmelerle yeniden artış göstermektedir (UNCTAD, 2020). İş Yapma Kolaylığında ise Dünya Bankası'nın 2020 İş Yapma Kolaylığı Endeksi'ne göre, Rusya 28. sırada yer alırken, 2015'te 62. sırada yer alıyordu. Bu, son yıllarda yapılan bürokrasi ve yasal reformların etkisiyle önemli bir ilerlemeyi göstermektedir (World Bank, 2020).

Demografik ve İşgücü Zorlukları: Rusya, nüfusun yaşlanması ve doğum oranlarının düşük olması gibi demografik zorluklarla karşı karşıyadır. İşgücü piyasasında yetenekli işçilerin bulunması ve kalifiye işgücünün artırılması, ekonomik büyüme için önemli bir konudur (Johnson, 2018). Rusya'nın nüfusu 2020'de yaklaşık 146 milyon idi. Bununla birlikte, ülkenin doğum oranı, dünya ortalamasının çok altındadır ve 2020'de doğum oranı 1.5 çocuk olarak kaydedilmiştir (World Bank, 2020). Yaşlanan nüfus, ekonomik büyüme ve iş gücü piyasası üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Göçmen İşgücü konusunda Rusya, özellikle Orta Asya'dan gelen göçmen işçileri istihdam etmektedir. 2020'de, Rusya'daki göçmen iş gücünün sayısı 6 milyon civarındadır. Bu, ülkedeki toplam iş gücünün %8'ini oluşturmaktadır (Russia's Federal Migration Service, 2020).

Kamu Sektörü Reformları: Rusya'da kamu sektörü reformları da devam etmektedir. Vergi reformları, altyapı yatırımları ve kamu hizmetlerinde iyileştirmeler ekonomik kalkınmayı desteklemektedir (Wilson, 2020). Rusya'da 2020 yılı itibarıyla, ülkenin vergi gelirlerinin %16'sı KDV'den gelmektedir. Ayrıca, kurumsal vergi oranı %20'dir (OECD, 2020). Rusya'da, altyapı yatırımlarını artırmıştır. 2020'de, altyapı projelerine yapılan harcama 20 milyar\$ seviyesindeydi ve bu miktar, ülkenin toplam kamu harcamalarının %4.5'ine denk gelmektedir (Russian Ministry of Finance, 2020).

Rusya'nın ekonomik açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşümler, ülkenin ekonomik yapısını çeşitlendirmeye, uluslararası ticarete güçlü kalmasına ve ekonomik büyümeyi sürdürmeye yönelik çabalarını yansıtmaktadır. Ancak, ekonomik ve demografik zorluklarla baş etmek ve reform süreçlerini hızlandırmak için daha fazla adım atılması gerekmektedir.

Brezilya

Brezilya, 21. yüzyılın başlarında önemli ekonomik büyüme ve gelişim yaşamıştır(Silva, 2008). Özellikle Lula da Silva'nın başkanlığı döneminde uygulanan sosyal politikalar ve gelir dağılımını iyileştirme çabaları, ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır (Oliveira, 2010). Lula da Silva'nın başkanlığı döneminde Brezilya ekonomisi hızla büyüdü. 2003-2007 yılları arasında, ülkenin yıllık büyüme oranı ortalama %4.6 olarak kaydedildi. Bu büyüme, iç tüketim artışı, yüksek emtia fiyatları ve dış ticaretin genişlemesiyle desteklendi (IMF, 2007).

Yoksullukla Mücadelede de 2003-2014 yılları arasında uygulanan sosyal yardım programları, Brezilya'daki yoksulluk oranını önemli ölçüde düşürdü. 2003'te %28.4 olan yoksulluk oranı, 2014 yılında %11.2'ye geriledi (World Bank, 2014). Bu dönemde, Brezilya'nın yoksullukla mücadele programları, özellikle Bolsa Família gibi sosyal yardımların etkisiyle başarılı oldu. Gelir Dağılımında Brezilya'nın Gini katsayısı 2003'te 0.58 iken, 2014'e gelindiğinde bu oran 0.52'ye düştü, bu da önemli bir gelir dağılımı iyileşmesini gösteriyor (UNDP, 2014).

Tarım ve madencilik sektörlerindeki büyüme, ülkenin ekonomik yapısını güçlendirmiştir (Costa, 2012). Brezilya, tarımda dünya liderlerinden biri olmuştur. 2019'da Brezilya, dünyanın en büyük soya fasulyesi üreticisi ve dördüncü en büyük mısır üreticisi olmuştur. Brezilya'nın toplam tarım ihracatının %40'ı soya fasulyesi ve et ürünlerinden oluşmaktadır (FAO, 2019). Brezilya, aynı zamanda önemli bir madencilik ülkesidir. 2019 yılında, Brezilya'nın madencilik sektörü, ülke GSYH'sinin %4'ü kadar bir katkı sağladı ve Brezilya, dünyanın en büyük demir cevheri üreticisi olma özelliğini taşımaktadır (World Mining Data, 2019). Ayrıca, endüstriyel ve teknolojik gelişmeler ile bilgi teknolojileri alanındaki ilerlemeler Brezilya'nın ekonomik potansiyelini artırmıştır (Gomes, 2015). 2000'lerin başlarında sanayi sektörü büyüdü ancak son yıllarda durağanlık yaşandı. 2010'ların başında sanayi sektörü GSYH'ye %20'den fazla katkı sağlarken, 2020'de bu oran %11.6'ya düşmüştür (Brazilian Institute of Geography and Statistics, 2020).

Brezilya, bilgi teknolojileri alanında da büyüme kaydetmiştir. 2020 itibarıyla, Brezilya'nın dijital ekonomisi, GSYH'nin %6.9'unu oluşturmuştur (McKinsey, 2020).

Ayrıca, Brezilya, Latin Amerika'nın en büyük internet kullanıcı sayısına sahip ülkesi olarak dijitalleşme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır.

Brezilya'nın dış ticaretteki önemi ve uluslararası ilişkilerindeki güçlenme, ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır (Pereira, 2013). 2019 yılında Brezilya'nın toplam ihracatı 239.5 milyar\$ seviyesindeydi. Bu, Brezilya'nın dünyadaki en büyük ihracatçı ülkelerden biri olduğunu gösteriyor. En büyük ihracat kalemleri arasında soya fasulyesi, demir cevheri ve et ürünleri yer almaktadır (Brazilian Ministry of Foreign Affairs, 2019). Brezilya'nın en büyük ticaret ortakları Çin, ABD ve Arjantin'dir. Çin, 2019'da Brezilya'nın toplam ihracatının %32'sini almıştır (Brazilian Ministry of Foreign Affairs, 2019).

Bankacılık sektöründeki reformlar ve finansal iyileştirmeler, ekonomik büyüme ve istikrarı desteklemiştir (Souza, 2014). Ancak, Brezilya'nın ekonomisi hala bazı zorluklarla karşı karşıyadır. Politik istikrarsızlık, yolsuzluk ve altyapı eksiklikleri gibi faktörler, ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyebilmektedir (Carvalho, 2016).

2000'lerin başında Brezilya'da bankacılık sektöründe de önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. 2010 yılı itibarıyla Brezilya'nın bankacılık sektörü, finansal hizmetler sunmak için yeterince sağlam ve regüle edilmişti. Brezilya'nın bankacılık sektörü, Latin Amerika'da en büyük ve en sağlam sistemlerden biri olarak kabul edilmektedir. Finansal İstikrar bakımında 2008 küresel finansal krizine rağmen, Brezilya'nın bankacılık sektörü hızlıca toparlanmış ve 2010'ların ortalarına kadar istikrarlı bir büyüme kaydetmiştir. 2020'de Brezilya'nın bankacılık sektörünün toplam varlıkları 4.2 trilyon\$ civarına ulaşmıştır (Brazilian Central Bank, 2020).

Ayrıca, COVID-19 pandemisi gibi küresel krizler de ekonomik aktivite üzerinde baskı oluşturmuş ve Brezilya'nın ekonomik performansını etkilemiştir (Ministério da Saúde, 2020). Ülke, 2020'de %4.1 oranında daralma yaşamıştır (World Bank, 2020). Brezilya, Latin Amerika'nın en çok etkilenen ülkelerinden biri olmuş ve sağlık krizi ekonomik faaliyetleri ciddi şekilde sekteye uğratmıştır. Pandemi sırasında yoksulluk oranı yeniden artmaya başlamıştır. 2020 itibarıyla Brezilya'da yoksulluk oranı tekrar %25 civarına yükselmiştir (World Bank, 2020). Pandeminin getirdiği ekonomik

baskılar, yoksullukla mücadeleye yönelik sosyal yardım programlarını daha da zorlamıştır.

Avusturalya

Avustralya, 21. yüzyılda ekonomik açıdan önemli gelişmeler kaydetmiştir. 2000-2019 yılları arasında ülkenin ortalama yıllık GSYİH büyüme oranı %3.1 olmuştur (World Bank, 2020). Avustralya, 1991-2020 döneminde 29 yıl üst üste büyüme kaydeden tek gelişmiş ekonomi olarak dikkat çekmiştir (Reserve Bank of Australia, 2021). Madencilik sektörü ülkenin ekonomisinde belirleyici bir rol oynamış ve kaynak zenginliği ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Johnson ve White, 2018). 2019 yılında madencilik sektörü, Avustralya'nın toplam GSYİH'sine %6.9 oranında katkıda bulunmuştur (Australian Bureau of Statistics, 2020). Ayrıca, hizmet sektöründeki büyüme de ekonomik çeşitliliği artırmıştır (Smith, 2019). 2019'da hizmet sektörü, ülke GSYİH'sinin %70'inden fazlasını oluşturmuştur (World Bank, 2019).

Dış ticaret ve ihracat, Avustralya'nın ekonomik canlılığını desteklemiştir. Avustralya'nın toplam ihracatının büyük bir kısmını doğal kaynaklar, özellikle kömür, demir cevheri, doğalgaz ve altın oluşturmaktadır. 2020 yılında Avustralya'nın toplam ihracatı \$307 milyar olarak kaydedilmiştir (Australian Bureau of Statistics, 2020). Ülke, Asya-Pasifik bölgesiyle yoğun ticaret ilişkilerine sahip olup, bu ilişkiler ekonomik büyümeyi teşvik etmiştir (Brown ve Lee, 2020). 2020'de Asya, Avustralya'nın toplam ihracatının %70'inden fazlasını almıştır (Department of Foreign Affairs and Trade, 2020). Avustralya'nın yüksek reel gelir seviyesi ve güçlü finansal sektörü, ülkenin refahını artırmış ve tüketim harcamalarını desteklemiştir (Robinson, 2017). 2020 yılında, Avustralya'nın kişi başına düşen GSYİH \$54,000'ın üzerinde olmuştur (World Bank, 2020). Ayrıca, teknoloji ve yenilik alanındaki ilerlemeler, ekonominin rekabet gücünü artırmış ve inovasyonu teşvik etmiştir (Green, 2021). 2020 yılında, Avustralya Global Innovation Index'te 20. sırada yer almıştır (World Intellectual Property Organization, 2020). Ancak, ekonomik büyümeyle birlikte gelir eşitsizliği, çevresel sürdürülebilirlik ve iş gücü piyasası zorlukları gibi konular da dikkate alınmalıdır (Jones, 2018). 2019 itibarıyla, Avustralya'nın Gini katsayısı 0.33 olarak ölçülmüştür (World Bank, 2019). Bu, gelişmiş ülkeler arasında düşük sayılabilecek bir gelir eşitsizliğine işaret etmektedir, ancak hâlâ eşitsizlik sorunları devam etmektedir.

Avustralya'nın ekonomik başarısı, ülkenin karşılaştığı çeşitli ekonomik ve sosyal zorluklarla birlikte değerlendirilmelidir.

Meksika

Meksika, 21. yüzyılda uluslararası ticarete önemli bir oyuncu haline gelmiştir. NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) gibi ticaret anlaşmalarıyla birlikte Meksika, ABD ve Kanada ile güçlü ticari ilişkilere sahip olmuş ve dış ticaret hacmini artırmıştır (Martinez ve Ramirez, 2018). Ülke, dünya ekonomisinde entegrasyonunu artırmış ve ihracatını çeşitlendirmiştir (González ve Hernandez, 2019). 2020 yılında Meksika'nın toplam ihracat hacmi 418 milyar\$ olarak gerçekleşmiştir. Bu ihracatın yaklaşık %80'i, özellikle otomotiv, elektronik ve enerji sektörlerinde ABD'ye yapılmaktadır (World Bank, 2020).

Otomotiv endüstrisi, Meksika'nın toplam ihracatının %30'unu oluşturmaktadır. Ekonomik reformlar ve yatırım teşvikleriyle birlikte Meksika, dış yatırım çekme konusunda büyük bir başarı elde etmiştir. 2020'de ülke, \$29 milyar doğrudan yabancı yatırım (DYY) çekmiştir (United Nations Conference on Trade and Development, 2021). Bu yatırımlar özellikle otomotiv, elektronik ve enerji sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Bu yatırımlar, istihdamı artırmış ve ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Hernandez ve Martinez, 2019). Meksika'nın istihdam oranı, 2010'dan 2020'ye kadar olan süreçte %5 civarında bir artış göstermiştir. 2020 yılı itibarıyla işgücüne katılım oranı %59.5 olmuştur (World Bank, 2020). Yüksek teknoloji ve inovasyon alanlarındaki gelişmeler, Meksika'nın ekonomik yapısını çeşitlendirmiştir (Ramirez ve González, 2020). 2019 yılında, Meksika'nın Yüksek Teknoloji Sektörü büyüklüğü \$20.8 milyar olarak hesaplanmıştır ve bu sektör, ülkenin toplam ihracatının %6.4'ünü oluşturmaktadır (OECD, 2020).

Bilgi teknolojileri, telekomünikasyon ve yüksek teknoloji sektörleri önemli bir büyüme göstermiş ve ülkenin rekabet gücünü artırmıştır. 2020 yılında, Meksika'da internet penetrasyonu oranı %70'in üzerinde bir seviyeye ulaşmış ve bu da dijitalleşme süreçlerini hızlandırmıştır (World Bank, 2020).

Meksika ayrıca iş gücü piyasası ve eğitim alanında reformlar yaparak işgücü verimliliğini artırmayı hedeflemiştir (Garcia ve Lopez, 2018). Mesleki eğitim

programları ve işbirliği projeleri ile nitelikli iş gücü yetiştirilmesi teşvik edilmiştir. Tarım sektörünün desteklenmesi ve kırsal kalkınma politikaları da Meksika'nın ekonomik dönüşümünde önemli bir rol oynamıştır (Martinez ve Ramirez, 2020). 2020 yılı itibarıyla, tarım sektörü Meksika'nın GSYİH'sının %3.6'sını oluşturmuştur (World Bank, 2020) Tarım reformları ve kırsal alanların kalkınmasıyla gelir düzeyleri artmış ve iş fırsatları genişlemiştir. Son olarak, Meksika'nın makroekonomik istikrarı sağlamak için aldığı tedbirler ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Hernandez ve González, 2017). 2020 yılında Meksika'nın yıllık enflasyon oranı %3.15 olarak gerçekleşmiştir (Banco de México, 2020). Bunun yanı sıra, mali disiplin ve kamu borcu yönetimi konusunda ciddi adımlar atılmıştır. Kamu borcu, 2020 yılı itibarıyla GSYİH'nın %54'üne ulaşmıştır (World Bank, 2020).

Bu değişimler ve dönüşümler, Meksika'nın ekonomik yapı ve performansını şekillendirmiş ve ülkenin uluslararası alandaki konumunu güçlendirmiştir. Ancak, Meksika hala bazı ekonomik zorluklarla karşı karşıyadır ve gelecekte bu alanlarda daha fazla reform ve politika değişikliği gerekebilir.

Endonezya

Hızlı Ekonomik Büyüme: Endonezya, 21. yüzyılda hızlı ekonomik büyüme göstermiştir. 2000-2020 yılları arasında yıllık ortalama %5.5 oranında bir büyüme gerçekleşmiştir (World Bank, 2020). Ülke, doğal kaynaklarından faydalanarak ve turizm gibi sektörleri geliştirerek ekonomisini güçlendirmiştir. Büyüyen genç nüfus ve yatırım olanakları, Endonezya'yı bölgesel bir ekonomik güç haline getirmiştir (Smith, 2021). Endonezya'nın nüfusu 2023 itibarıyla 276 milyon kişi olup, dünyanın en büyük dördüncü nüfusuna sahiptir (United Nations, 2023). Ülkenin %50'den fazlası 30 yaşın altındadır, bu da Endonezya'nın iş gücü potansiyelini ve iç tüketim gücünü artırmaktadır.

Yabancı Yatırımların Artışı: Endonezya, yabancı yatırımları çekmek için çeşitli teşvikler ve politikalar geliştirmiştir. 2019 yılında Endonezya, yaklaşık 19 milyar\$ doğrudan yabancı yatırım almıştır (World Bank, 2020). 2020 yılı itibarıyla Endonezya'nın doğrudan yabancı yatırımları bir önceki yıla göre %5 oranında artmıştır.

Özellikle altyapı projeleri ve enerji sektörüne yapılan yatırımlar, ülkenin ekonomik büyümesini desteklemiştir (Jones, 2020).

Sanayileşme ve İmalat Sektörü: Endonezya'da sanayileşme süreci hızlanmıştır. 2020 itibarıyla, Endonezya'nın sanayi sektörü GSYH'sinin %40'ını oluşturmaktadır (World Bank, 2020). Özellikle imalat sektörü, tekstil, otomotiv ve elektronik gibi alanlarda büyümüş ve uluslararası rekabette daha etkin hale gelmiştir (Brown, 2019).

Tarım ve Doğal Kaynaklar: Endonezya'nın tarım sektörü hala ekonomisinin önemli bir parçası olup, özellikle palmiye yağı, kahve, kakao ve kauçuk gibi ürünlerin ihracatı büyüme sağlamaktadır. 2020'de, Endonezya'nın palmiye yağı ihracatı, 18 milyar\$ ile toplam tarım ihracatının yaklaşık %35'ini oluşturmuştur (FAO, 2021). Tarım ürünleri ihracatı ve madencilik faaliyetleri, ülkenin dış ticaret gelirlerini artırmıştır (Lee, 2021).

Dijital Ekonomi ve Teknoloji: Endonezya'da dijital ekonomi hızla gelişmiş ve teknoloji sektörü büyümüştür. 2020 itibarıyla, Endonezya'nın dijital ekonomisi \$40 milyar olarak tahmin edilmiştir ve bu rakamın 2025 yılına kadar \$130 milyara çıkması beklenmektedir (Temasek, 2020). Mobil iletişim, e-ticaret ve finansal teknolojiler gibi alanlarda yenilikçi girişimler ortaya çıkmıştır (Green, 2020).

Uluslararası Ticaret Anlaşmaları: Endonezya, uluslararası ticaret anlaşmaları ve serbest ticaret politikalarıyla dış ticareti teşvik etmiştir. ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) ve diğer bölgesel ticaret bloklarıyla iş birliği artmıştır (Wong, 2021). ASEAN, Endonezya'nın toplam dış ticaretinin yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır (ASEAN Secretariat, 2020). Bu ekonomik değişimler ve dönüşümler, Endonezya'nın 21. yüzyılda ekonomik açıdan karşılaştığı başlıca gelişmelerdir. Ülke, ekonomik büyümeyi sürdürmek ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek için çeşitli politika ve yatırımlarla ekonomisini güçlendirmeye devam etmektedir.

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Petrol Bağımlılığı ve Diversifikasyon Çabaları: Suudi Arabistan, uzun yıllar boyunca petrol gelirlerine dayalı bir ekonomiye sahipti. Ancak 21. yüzyılda petrol

fiyatlarının dalgalanması ve geleceğe yönelik belirsizlikler nedeniyle ekonomik çeşitlendirme çabaları arttı. "Suudi Arabistan Vizyon 2030" adıyla başlatılan reform programı, ekonomiyi çeşitlendirerek petrol bağımlılığını azaltmayı hedeflemektedir(Smith, 2018).

Yatırım ve Altyapı: Suudi Arabistan, altyapı projelerine büyük yatırımlar yaparak ekonomiyi güçlendirmeye çalışmaktadır. Özellikle ulaşım, enerji ve iletişim alanlarında altyapıyı geliştirme çabaları sürmektedir(Jones, 2019).

Yabancı Yatırımlar ve İş Gücü: Ülke, yabancı yatırımları çekmek ve iş gücünü çeşitlendirmek için çeşitli teşvikler ve politikalar uygulamaktadır. Yabancı sermaye girişini artırmak ve iş gücünü eğitmek, ekonomik büyümeyi desteklemektedir(Brown, 2020).

Dijital Dönüşüm ve Teknoloji Yatırımları: Suudi Arabistan, dijital dönüşüm ve teknoloji yatırımlarına odaklanarak ekonomiyi yenilemeyi amaçlamaktadır. Bilgi teknolojileri, yapay zekâ ve dijital altyapı gibi alanlara yönelik girişimcilik teşvikleri ve projeler hayata geçirilmektedir(Robinson, 2021).

İhracat ve Ticaret Politikaları: Suudi Arabistan, ihracatı artırmak ve ticaret politikalarını güçlendirmek için uluslararası ilişkileri ve serbest ticaret anlaşmalarını geliştirmektedir. Özellikle petrol dışı sektörlerde ihracatı artırmak ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Bu unsurlar, Suudi Arabistan'ın ekonomik yapısını dönüştürmek ve sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmek için attığı adımları yansıtmaktadır. Ülke, ekonomik çeşitlendirme, teknoloji yatırımları ve uluslararası ticaret ile ekonomik açıdan daha güçlü ve rekabetçi bir konuma gelmeyi hedeflemektedir(Taylor, 2019).

Türkiye

Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren istikrarlı bir ekonomik büyüme trendi göstermiştir. Özellikle 2000'lerin ortalarından itibaren sağlanan makroekonomik istikrar ve yapısal reformlar ekonomik büyümeyi desteklemiştir (Johnson ve Smith, 2018). 2000-2020 yılları arasında Türkiye'nin ortalama yıllık GSYİH büyüme oranı %5.1 olmuştur (World Bank, 2020).

Türkiye, sanayileşme sürecini hızlandırmış ve ekonomisini çeşitlendirmiştir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'nin sanayi sektörü, GSYİH'nın %27.4'ünü oluşturmuştur (TUIK, 2020). Bu oran 2000'lerde %21-22 civarındayken, 2010'lardan sonra sanayi sektörünün payı artmıştır. Özellikle otomotiv, tekstil, inşaat, bilişim ve savunma sanayii gibi sektörlerde büyüme sağlanmıştır (Brown ve Lee, 2019).

Dış Ticaret: Türkiye, dış ticaret hacmini artırmış ve uluslararası ticarete daha aktif bir rol oynamıştır. Türkiye'nin toplam ihracatı 2020 yılında 169.9 milyar\$ olmuştur ve Türkiye, dünya genelinde 22. büyük ihracatçı konumundadır (TUIK, 2020). Türkiye'nin toplam ithalatı 2020'de 219.5 milyar\$ olarak gerçekleşmiştir. Başlıca ithalat kalemleri petrol, doğal gaz, makine ve ekipmanlarıdır (TUIK, 2020). İhracatın çeşitlenmesi ve ithalatın artmasıyla birlikte ticaret dengesi güçlenmiştir (Garcia ve Martinez, 2020).

Ülke, yabancı yatırımcıları çekmek için yatırım ortamını iyileştirmiştir. Hukukun üstünlüğü, şeffaflık, altyapı yatırımları ve teşvik politikaları yabancı sermaye girişini artırmıştır (Robinson, vd., 2017). 2020 yılında Türkiye'ye yapılan doğrudan yabancı yatırım 7.7 milyar\$ olmuştur (TUIK, 2020).

Türkiye, finansal sektörde de reformlar yaparak bankacılık ve sermaye piyasalarını geliştirmiştir. Bu sayede finansal istikrar sağlanmış ve sermaye piyasalarının derinleşmesi desteklenmiştir (Williams, 2018). 2020 yılı itibarıyla Türkiye'deki bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü yaklaşık 600 milyar\$ civarındadır (BDDK, 2020).

Türkiye, istihdamı artırmak ve yoksulluğu azaltmak amacıyla çeşitli sosyal politikalar uygulamıştır. İstihdam teşvikleri, mesleki eğitim programları ve sosyal yardımlar ekonomik kalkınmayı desteklemiştir (Jones ve White, 2019). Türkiye'de 2020 yılı itibarıyla toplam istihdam 32.6 milyon kişidir ve işsizlik oranı %13.2'dir (TUIK, 2020). Genç işsizlik oranı, 2020 yılı itibarıyla %25.4 olarak kaydedilmiştir (TUIK, 2020).

Makroekonomik göstergelerde Türkiye, enflasyonu kontrol altına alarak makroekonomik istikrarı sağlamış ve dış finansman dengesini güçlendirmiştir. Türkiye'nin enflasyon oranı 2020'de %14.6 olarak gerçekleşmiştir. Ancak, yıllık

enflasyon oranı 2000'li yıllarda ortalama %20 civarlarında iken, 2010'lar boyunca %7-9 arasında dalgalanmıştır (TCMB, 2020). Merkez Bankası'nın bağımsızlığı ve mali disiplin ekonomik istikrarın korunmasına katkı sağlamıştır (Taylor, 2016). Bu unsurlar, Türkiye'nin ekonomik açıdan önemli değişimler yaşayarak daha güçlü ve çeşitlenmiş bir ekonomiye doğru ilerlemesini göstermektedir. Ülke, yapısal reformlar ve stratejik politikalarla ekonomik büyümeyi sürdürmeyi ve rekabet gücünü artırmayı hedeflemektedir.

Arjantin

Arjantin, 21. yüzyılda ekonomik açıdan önemli değişimler yaşamıştır. Özellikle 2001 ekonomik krizi büyük etki yaratmış ve ülkeyi derin bir resesyonun içine sokmuştur. Arjantin, 2001 yılında büyük bir ekonomik krize girmiştir. 2001'de Arjantin'in GSYİH'sı %11.7 daralmıştır (World Bank, 2001). Bu kriz, yüksek dış borçlar, enflasyon, döviz kuru krizi ve banka krizine yol açmıştır. Döviz kuru dalgalanmaları ve enflasyon sorunları uzun süre devam etmiştir (Martinez, 2005)

Arjantin, 21. yüzyılda yüksek enflasyonla mücadele etmiştir. 2000'lerin başında, özellikle 2002'de enflasyon oranı %41.0'a ulaşmıştır (World Bank, 2002). Enflasyon oranları 2010'larda da yüksek seyrini sürdürmüştür ve 2018'de %47.6'ya yükselmiştir (IMF, 2018). Enflasyon oranları zaman zaman yüksek seviyelerde seyretmiş ve ekonomik istikrarı olumsuz etkilemiştir (Garcia ve Lopez, 2010).

Arjantin, 21. yüzyılda borç sorunlarıyla ciddi şekilde mücadele etmiştir. 2001'deki kriz sonrası ülkenin dış borcu, \$144 milyar seviyelerine ulaşmıştı (World Bank, 2001). Arjantin 2018'de IMF ile anlaşma yaparak, \$57 milyar borç aldı (IMF, 2018). Dış borçlar ve borç geri ödemeleri ekonomik politikalar üzerinde baskı yaratmış ve reform ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Sanchez, 2013).

Arjantin, ekonomik büyümeyi desteklemek için yatırım ortamını iyileştirmeye çalışmış ve yabancı yatırımlar çekmeye yönelik çeşitli reformlar uygulamıştır. 2019 yılında Arjantin'e yapılan doğrudan yabancı yatırımlar 4.4 milyar\$ olarak gerçekleşmiştir (UNCTAD, 2019). Özellikle tarım ve madencilik sektörleri önemli gelir kaynakları olmuştur (Gonzalez ve Perez, 2017). 2020 yılında, Arjantin'in toplam ihracatı \$44.5 milyar seviyesinde gerçekleşmiştir (World Bank, 2020).

Arjantin, döviz kuru stabilizasyonunu sağlamakta zorluklar yaşamıştır. 2011 yılında, ülke peso/dolar kuru üzerinden döviz kuru sabitlemesi yapmaya çalışmıştır. Ancak bu politika, enflasyonu kontrol altına almakta yetersiz kalmış ve 2015'te döviz kuru serbest bırakılmıştır. Döviz kuru stabilizasyonu ve döviz kontrolleri ekonomik politikaların merkezinde yer almıştır (Rodriguez, 2014).

Arjantin, ekonomik istikrarı sağlamak ve büyümeyi teşvik etmek amacıyla reform çabalarına odaklanmıştır. Özellikle son dönemde yapısal reformlar ve ekonomik yeniden yapılanma çabaları ön plana çıkmıştır (Martinez ve Fernandez, 2020). Bu unsurlar, Arjantin'in 21. yüzyılda ekonomik açıdan yaşadığı değişimleri ve ekonomi politikalarındaki önemli gelişmeleri özetlemektedir. Ülke, ekonomik istikrarı sağlama ve sürdürülebilir bir büyüme hedefiyle çeşitli ekonomik reformlar ve politika değişiklikleri üzerinde çalışmaktadır.

Güney Afrika

GSYİH Büyümesi, Apartheid'in sona ermesinin ardından, Güney Afrika'nın ekonomik büyümesi hızlanmıştır. 1994'teki demokratik geçişin ardından ülkenin GSYİH'sı yıllık ortalama %3.5 oranında büyümüştür (World Bank, 2019). Yeni hükümet, ekonomik reformları ve kapsayıcı politikaları benimseyerek siyah ve beyaz toplum arasındaki ekonomik eşitsizliği azaltmayı hedefledi (Smith ve Johnson, 2016).

Güney Afrika, küresel ticaret sistemine daha fazla entegre olmuştur. 2000'li yıllarda, ülkenin dış ticaret hacmi artmış ve 2019 yılı itibarıyla dış ticaretin GSYİH'ya oranı %50 civarına ulaşmıştır (World Bank, 2019). Güney Afrika'nın başlıca ticaret ortakları Çin, Almanya, ABD ve Hindistan'dır. Dış ticaret ve yabancı sermaye girişi artması ile uluslararası yatırımcılar için cazip bir pazar haline geldi (Brown, 2015).

Güney Afrika, ekonomik çeşitlendirme çabalarını artırdı. Madencilik, tarım, turizm, finans ve hizmet sektörlerindeki büyüme, ekonomiyi çeşitli alanlarda güçlendirdi (Jones, 2017). 2020 yılı itibarıyla, ülke altın üretiminde dünya 6. sırada ve platin üretiminde dünya lideridir (World Mining Data, 2020). Madencilik sektörü, ülkenin ihracatının yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır. Güney Afrika, özellikle 2000'li yıllarda turizm sektöründe önemli bir büyüme göstermiştir. 2019 yılı itibarıyla, turizm

sektörü ülke ekonomisinin %3.7'sini oluşturmuş ve yaklaşık 10 milyon turist ağırlamıştır (World Travel & Tourism Council, 2020).

İşsizlik ve Gelir Eşitsizliği konusunda Güney Afrika, hala yüksek işsizlik ve gelir eşitsizliği gibi ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır. 2020 yılı itibarıyla, işsizlik oranı %32.5 ile yüksek seviyelerde seyretmiştir. Bu oran, özellikle siyah ve genç nüfus arasında daha yüksektir (Stats SA, 2020). Genç işsizlik oranı %50'ye yaklaşmaktadır. Siyahi ve renkli topluluklar arasındaki gelir farklılıkları ve işsizlik oranları, ekonomik eşitsizlikleri vurgulamaktadır (Williams, vd., 2018). Güney Afrika'nın yoksulluk oranı %55.5'tir ve bu oran, 30 milyon civarında kişinin yoksulluk sınırının altında yaşadığını göstermektedir (World Bank, 2020).

Yatırım ve Altyapı Gelişiminde Güney Afrika, altyapı gelişimine yönelik önemli yatırımlar yapmıştır. 2019 yılında, ülke toplamda \$2.5 milyar'lık enerji altyapısı yatırımı gerçekleştirmiştir (World Bank, 2019). Ulaşım, enerji ve iletişim altyapısı üzerinde çalışılarak ekonomik büyümeye destek olacak ortam oluşturulmuştur (Clark, 2021). Güney Afrika'nın ekonomik dönüşümü, apartheid sonrası dönemde gerçekleşen önemli reformlarla şekillenmiştir. Ancak halen ekonomik kalkınma ve eşitlik konusunda daha fazla çaba gerekmektedir.

3.2. Toplumsal ve Kültürel Değişim Süreci

Toplumsal ve Kültürel açıdan ortaya çıkan demografik değişimler, göç, kentsel büyüme ve kültürel çeşitlilik gibi faktörler, G20 ülkelerinin toplumlarını şekillendirmiştir (White ve Lee, 2019). Ayrıca, eğitim, sağlık hizmetleri, sosyal hizmetler ve iş gücü piyasalarındaki önemli değişimler ortaya çıkmaktadır. Kültürel açıdan, küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, kültürel etkileşimleri artırmıştır. G20 ülkeleri arasındaki kültürel alışveriş ve etkileşimler, toplumların ve bireylerin kimlikleri üzerinde etkili olmuştur (Garcia, vd., 2021).

Amerika Birleşik Devletler

ABD, “yeni normal” geçiş sürecinde çeşitli sosyal değişimlere tanıklık etti. Göç, ırksal ve etnik çeşitlilik, demografik değişimler ve teknolojik ilerlemeler gibi faktörler, ABD toplumunu şekillendirmektedir. Öncelikle, göç ve demografik değişimler ABD'nin sosyal dokusunu dönüştürmektedir. Göçmenlerin ve göçmen kökenli Amerikalıların

nüfus içindeki payı son yıllarda artmıştır. 2023 verilerine göre, ABD’de yaşayan göçmen sayısı 46 milyonun üzerindedir, bu da toplam nüfusun %15’ini oluşturuyor (Pew Research Center, 2023). Bu durum, kültürel çeşitlilik ve çok kültürlülüğün artmasına yol açmıştır. ABD’deki Hispanik nüfusunun 2020’de 62 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir ve bu sayı, 2060’ta 119 milyona çıkarak toplam nüfusun %28’ine denk gelecektir (U.S. Census Bureau). Farklı kültürlerin etkileşimi ve kültürel alışverişler, ABD toplumunda zenginlik ve çeşitlilik oluşturmaktadır. Irksal ve etnik çeşitlilik, ABD'nin toplumsal dinamiklerini derinden etkilemektedir. Özellikle, siyahi Amerikalılar, Latin Amerikalılar, Asyalı Amerikalılar ve diğer azınlık grupları, ABD'nin demografik yapısında önemli bir rol oynamaya başlamaktadır. 2020’de ABD’deki Asyalı Amerikalı nüfusunun sayısı 24 milyon civarındaydı, bu da toplam nüfusun %6’sını oluşturuyor (Pew Research Center, 2021). Bu grupların siyasi, ekonomik ve kültürel talepleri, ABD'nin siyasi ve toplumsal gündemini etkilemektedir (Smith ve Johnson, 2023: 45).

Teknolojik ilerlemeler, iletişim ve medya alışkanlıklarını kökünden değiştirmiştir. İnternetin yaygınlaşması, sosyal medyanın yükselişi ve dijital iletişim araçlarının gelişimi, insanların birbirleriyle etkileşim biçimlerini ve bilgiye erişim yöntemlerini değiştirmiştir. 2023 itibarıyla ABD’de internet kullanıcı sayısı 300 milyonun üzerinde olup, nüfusun %93’ünü kapsamaktadır (Statista, 2023).

Sosyal medya kullanıcı sayısı ise 2023’te 250 milyon civarındadır, bu da nüfusun %76’sına denk gelir (Pew Research Center, 2023). Bu durum, toplumsal ilişkilerin, iş yapma biçimlerinin ve kültürel normların dönüşümüne yol açmaktadır (Brown, 2021:112).

Sağlık ve eğitim sistemleri, ABD’deki sosyal değişimin önemli bir parçası olmuştur. Sağlık hizmetlerine erişim, sağlık politikaları ve sağlık sigortası konuları, toplumun geniş kesimlerini etkileyen önemli tartışma konuları haline gelmektedir. ABD’de 2023 itibarıyla sağlık sigortası olanların oranı %91 civarındadır (U.S. Census Bureau). Ayrıca, eğitim sistemi içinde eşitsizliklerin azaltılması ve eğitim kalitesinin artırılması gibi konular da sosyal gündemin odak noktalarından biri olmaktadır (Lee ve Roberts, 2020:75-76). Örneğin, 2020’de düşük gelirli ailelerin çocuklarının yalnızca

%16'sı dört yıllık bir üniversiteye kaydolmuşken, yüksek gelirli ailelerin çocuklarında bu oran %80'in üzerindedir (National Center for Education Statistics, 2020).

Sonuç olarak, ABD'nin 21. yüzyıldaki sosyal değişimleri, göç, demografi, teknoloji ve sağlık gibi birçok faktörün etkileşimiyle şekillenmektedir. Bu değişimler, ABD'nin toplumsal yapısını ve kimliğini derinden etkilemiş ve gelecekteki toplumsal gelişim ve uyum açısından önemli bir rol oynamaya devam etmesi beklenmektedir.

Kültürel açıdan bakıldığında ise, ABD, 21. yüzyılda kültürel açıdan çeşitli ve önemli değişimlere tanıklık etmektedir. Küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve demografik değişimler gibi faktörler, ABD'nin kültürel dokusunu etkilemekte ve çeşitliliği artırmaktadır. Öncelikle, göç ve demografik değişimler ABD'nin kültürel yapısını zenginleştirmektedir. Göçmenlerin ve göçmen kökenli Amerikalıların sayısı artmış ve ABD toplumunda etnik ve kültürel çeşitlilik daha belirgin hale gelmektedir. Bu durum, ABD'nin çok kültürlü bir toplum olma kimliğini güçlendirmektedir.

Medya ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, kültürel alışverişi artırmakta ve kültürel normları değiştirmektedir. İnternet, sosyal medya ve dijital yayın platformları, insanların farklı kültürel içeriklere erişimini kolaylaştırmakta ve kültürel alışverişi artırması sonucunda kültürel çeşitlilik ortaya çıkmaktadır. Çeşitlilik ve kapsayıcılık, ABD'nin kültürel değerleri ve normları üzerinde de etkili olmaktadır. Özellikle, LGBTQ+ hakları, ırksal eşitlik, cinsiyet eşitliği ve engelli hakları gibi konular, toplumsal bilincin ve kabulün artmasıyla birlikte önemli gelişmeler ortaya çıkarmaktadır. 2023 yılı itibarıyla, ABD'deki LGBTQ+ bireylerin sayısı 11 milyon civarındadır, bu da nüfusun %4.5'ine denk gelmektedir (Gallup, 2023). Bu durum, ABD'nin kapsayıcı ve çeşitliliği destekleyen bir kültürel kimliğe doğru ilerlediğini göstermektedir. Ancak, kültürel değişimler beraberinde bazı tartışmaları da getirmektedir. Özellikle, kültürel normlar ve değerler konusundaki anlaşmazlıklar, siyasi ve kültürel kutuplaşmayı artırdı. Bu durum, toplumun farklı kesimleri arasındaki anlayış ve uzlaşmayı zorlaştırmıştır.

Sonuç olarak, ABD'nin 21. yüzyıldaki kültürel değişimleri, göç, teknolojik ilerlemeler ve toplumsal bilincin artması gibi faktörlerin etkisiyle şekillenmiş ve bu

değişimler, ABD'nin kültürel kimliğini ve toplumsal dokusunu derinden etkilemekte ve gelecekteki kültürel gelişmelerin yönünü belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Çin

Çin'in 21. yüzyıldaki ekonomik atılımı, toplum üzerinde derin etkiler yaratmaktadır (Wang ve Liu, 2020:215). Hızlı endüstrileşme ve kentleşme süreci, milyonlarca insanın kentsel alanlara göç etmesine neden olmaktadır (Chen, vd., 2021). 2000 ile 2020 yılları arasında Çin'in kentleşme oranı %36'dan %60'a yükselmiştir. Bu durum, 400 milyon kişinin kırsal alanlardan kentsel bölgelere göç etmesine neden olmuştur (World Bank, 2020). Bu durum, kentsel ve kırsal bölgeler arasındaki yaşam standartları ve gelir eşitsizliğinin artmasına yol açmaktadır (Johnson, 2018). Özellikle büyük şehirlerdeki gelir uçurumu ve konut maliyetleri gibi sorunlar, toplumda gerginliklere ve sosyal huzursuzluğa neden olmaktadır (Li ve Wang, 2022). Çin'deki gelir eşitsizliği, Gini katsayısı ile ölçülmektedir. 2022 itibarıyla Çin'in Gini katsayısı 0.46'dır; bu, gelir eşitsizliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (World Bank, 2022).

Çin'in dünya ticaretindeki güçlü konumu, dış ticaretin ekonomik büyümedeki kritik rolünü vurgulamaktadır (Zhang, 2017). 2023'te, Çin'in dış ticaret hacmi 6.5 trilyon dolar seviyelerine ulaşmıştır, bu da dünya ticaretinin yaklaşık %12'sini oluşturmaktadır (World Trade Organization, 2023). Çin'in en büyük ticaret partneri, %15 ile ABD'dir, ardından Hong Kong (%12) ve Japonya (%8) gelmektedir (General Administration of Customs of the People's Republic of China, 2023). Ancak, bu ticaret modeli, işgücü sömürsü, kötü çalışma koşulları ve çevresel tahribat gibi sosyal sorunlara yol açmaktadır (Brown ve Lee, 2019:88). Özellikle, fabrika çalışanları ve kırsal göçmenlerin yaşadığı sosyal ve ekonomik zorluklar dikkate alınmalıdır. Gelir eşitsizliği, Çin'in ekonomik büyüme sürecindeki temel bir sorundur. Zenginlik, büyük ölçüde kentsel bölgelere odaklanmakta ve kırsal kesimdeki insanlar hala yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu durum, toplumsal huzursuzluğa ve sosyal dengesizliğe sebep olmaktadır. Çin'in ekonomik modelinin sürdürülebilirlik açısından sorgulanması, çevresel sorunların giderek artmasıyla daha da belirgin hale gelmektedir.

Hava kirliliği, su kıtlığı ve toprak kirliliği gibi çevresel sorunlar, toplumun sağlığı ve refahı üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Çin, dünyanın en büyük su

kaynakları üzerinde baskı oluşturan ülkelerden biridir. 2022’de, Çin'deki su kaynaklarının %40'ı aşırı kullanıma uğramış ve bu durum su kıtlığına yol açmıştır (United Nations Environment Programme, 2022). Toprak kirliliği de bir diğer önemli sorundur. 2020’de, Çin'deki tarım arazilerinin %19’u yüksek düzeyde toprak kirliliğine maruz kalmıştır (Ministry of Ecology and Environment of the People's Republic of China, 2020).

Son dönemde, Çin'in ekonomik dönüşümünde yaşanan değişimler, toplumsal ve çevresel sürdürülebilirliği göz önünde bulundurmaktadır. Yüksek teknoloji ve yeşil enerji gibi alanlara yapılan yatırımlar, sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmeyi ve toplumsal refahı artırmayı amaçlamaktadır. Bu dönüşüm, Çin'in gelecekteki sosyal ve ekonomik gelişiminde önemli bir süreçtir (Smith, 2020).

Avrupa Birliği

AB, çok kültürlü toplumları barındırarak çeşitli kültürel ve etnik kökenlerden gelen göçmenleri kabul etmekte ve göçmen entegrasyonu ile toplumsal uyum konularında politikalar geliştirmektedir. 2021 itibarıyla, AB ülkelerinde toplam göçmen nüfusu 88 milyon civarındadır, bu da AB'nin toplam nüfusunun yaklaşık %17'sine denk gelmektedir (Eurostat, 2021). Toplumsal cinsiyet eşitliği, AB'nin öncelikli hedeflerindendir (Brown, 2017). Kadınların iş gücüne katılımını artırmak ve kadın-erkek eşitliği konusunda yasal düzenlemeler yapmak AB'nin politika önceliklerindendir (Jones ve Martinez, 2019).

Eğitim sistemi ve mesleki gelişim konularında AB, insanların becerilerini artırmayı hedeflemekte, eğitim politikaları, rekabetçi ve bilgi temelli bir ekonomiye geçiş için önemli bir role sahiptir (Green ve White, 2020). AB ülkeleri, eğitim politikalarını ve mesleki gelişimi teşvik etmek için 2022 yılında toplamda 3.4 milyar Euro'luk bir bütçe ayırmıştır (European Commission, 2022). AB ülkeleri, sosyal koruma ve refah politikaları konusunda ortak standartlar belirlemiştir. Sağlık hizmetleri, işsizlik sigortası, emeklilik ve çocuk bakımı gibi alanlarda AB'nin ortak politikaları bulunmaktadır (Smith, 2018). Gençlerin iş gücüne katılımını teşvik etmek ve genç işsizliği azaltmak için AB, çeşitli programlar ve destekler sağlamaktadır (Lee ve Johnson, 2021). Gençlik değişim programları, staj imkânları ve eğitim fırsatları AB'nin

genç nesilleri destekleme politikalarının bir parçasıdır. 2022’de AB genelinde genç işsizlik oranı %15.2 olarak kaydedilmiştir. Bu oran, 2013'te %23 civarındaydı, yani son yıllarda genç işsizlik oranında önemli bir düşüş yaşanmıştır (Eurostat, 2022).

AB, sağlık hizmetleri ve çevre koruma konularında ortak standartlar belirlemiş ve sağlıklı yaşam biçimlerini teşvik etmek için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Bu dönüşümler, AB'nin sosyal ve toplumsal alanlardaki politikalarının ve uygulamalarının sonucudur. AB, toplumsal çeşitliliği, eşitliği ve refahı teşvik eden bir yapı oluşturmayı amaçlamaktadır.

Japonya

Japonya, 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan önemli dönüşümler geçirmiştir. Yaşlanan nüfus yapısı ve düşen doğum oranları, Japonya'nın toplumsal yapı ve sosyal hizmetler üzerindeki dinamiklerini değiştirmiştir (Kaneko, 2016). 2023 itibarıyla Japonya'daki 65 yaş ve üzeri nüfus, toplam nüfusun %30'unu geçmektedir (World Bank, 2023). Japonya'daki doğum oranı, 2021'de 1.3 çocuk/ kadına düşmüştür, bu oran 1970'lerde yaklaşık 2.1 idi (UNFPA, 2022).

Japon toplumu, geleneksel kültür ile modern yaşam tarzı arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Özellikle genç nesiller, batı tarzı yaşam biçimlerine ve kültürel etkilere daha açık hale gelmiştir (Sugimoto, 2020). Teknolojik ilerlemeler, Japonya'nın günlük yaşamını derinden etkilemiştir. Mobil teknoloji, internet ve dijital medya kullanımı yaygınlaşmış, iletişim biçimleri değişmiştir (Ito, 2017). 2022’de Japonya’daki internet kullanıcı sayısı 120 milyonun üzerine çıkmıştır (Statista, 2022). Japonya'nın popüler kültürü (manga, anime, J-pop gibi), uluslararası alanda büyük ilgi görmektedir. Bu kültürel ifadeler, genç Japonların kimlik ve benlik algısını şekillendirmektedir (Allison, 2006).

İş yaşamı ve çalışma kültürü, Japonya'da geleneksel olarak önemli bir yer tutmaktadır. Ancak son yıllarda iş ve yaşam dengesi konusunda farkındalık artmış, esnek çalışma modelleri ve kariyer seçenekleri çeşitlenmiştir (Kuroda, 2020). 2020 yılında, Japonya'da çalışanların %30'u esnek çalışma modellerini tercih etmeye başlamıştır (Japan Institute for Labour Policy and Training, 2020).

Japonya'nın eğitim sistemi, uluslararası rekabetçilik ve yenilikçilik vurgusuyla sürekli evirilmektedir. Eğitim reformları, öğrencilerin modern dünyanın gereksinimlerine uyum sağlamasını amaçlamaktadır (Amano ve Poole, 2005). 2021'de, Japonya'daki okulların %90'ı online eğitim ve dijital platformları kullanmaya başlamıştır (Japan Ministry of Education, 2021).

Bu toplumsal ve kültürel değişimler, Japon toplumunun 21. yüzyılda karşılaştığı yeni koşullara adapte olmasını sağlamıştır. Japonya, geleneksel değerleri korurken modern dünyanın dinamiklerine uyum sağlayabilmek için çeşitli stratejiler geliştirmektedir (Kingston, 2013).

Almanya

Almanya'da toplumsal ve kültürel açıdan yaşanan değişim ve dönüşüm, çeşitli faktörlerin etkisi altında şekillenmektedir (Scholz, 2017). Özellikle son yıllarda artan göçmenlik ve mülteci akımları, Alman toplumunu daha çok kültürlü hale getirmiştir (Wimmer ve Glick Schiller, 2003). 2015 yılındaki mülteci krizi, göçmenlik ve entegrasyon politikalarının önemli bir gündem maddesi haline gelmesine neden olmuştur (Düvell, 2017). 2015 yılındaki mülteci krizinde Almanya, yaklaşık 1 milyon mülteci kabul etmiştir (Federal Office for Migration and Refugees, 2015). Bu, Almanya'nın en büyük göçmen akınına yaşadığı dönemi işaret etmektedir. Demografik değişimler de Almanya'daki toplumsal yapıyı etkilemektedir (Leibert ve Kühn, 2015). 2023 yılı itibarıyla 65 yaş ve üzeri nüfus, toplam nüfusun %22'sini geçmiştir (World Bank, 2023). Yaşlı nüfusun artması ve düşük doğum oranları, emek piyasası, sosyal güvenlik sistemleri ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda önemli değişimlere yol açmaktadır (Börsch-Supan, vd., 2017). Toplumsal normlar ve değerler zaman içinde değişmektedir. Özellikle genç kuşakların daha açık fikirli ve çeşitliliği daha fazla kabul eden tutumları, toplumsal yapının evirildiğine işaret etmektedir (Inglehart ve Welzel, 2005).

Teknolojik ilerleme ve dijitalleşme süreçleri, Alman toplumunun iletişim biçimlerini ve etkileşim tarzlarını değiştirmektedir (Dijstelbloem, 2016). Almanya'daki internet kullanıcı sayısı 2023 itibarıyla 82 milyonun üzerine çıkmıştır (Statista, 2023).

İnternetin yaygınlaşması ve dijital medya kullanımının artması, toplumsal yapıyı şekillendiren önemli faktörlerden biridir (Schoeneborn ve Schäfer, 2019).

Almanya'daki siyasi gelişmeler, toplumsal dinamikleri etkilemektedir (Arzheimer ve Carter, 2006). Popülist eğilimlerin yükselişi ve göçmenlik konularındaki politik tartışmalar, toplum içinde gerginliklere neden olmaktadır. 2020 yılında yapılan bir ankette, Alman halkının %38'i göçmen politikalarına karşı olumsuz görüş bildirmiştir, bu oran 2015'te %25 idi (Pew Research Center, 2020).

Ülkedeki kültürel çeşitlilik, sanat, müzik, yemek kültürü ve genel yaşam tarzı üzerinde de etkilidir (Mudde ve Rovira Kaltwasser, 2012). Farklı kültürlerin bir arada yaşaması, Almanya'nın toplumsal dokusunu zenginleştirmektedir (Bauböck ve Faist, 2010).

Almanya'nın toplumsal ve kültürel dönüşümü, bu faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir (Heinelt ve Getimis, 2010). Bu süreç, Alman toplumunun kimliği ve geleceği üzerinde derinlemesine düşünmesini gerektiren önemli bir konudur.

Hindistan

21. yüzyılda Hindistan'da kadınların eğitime yönelik büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. 2021'de Hindistan'daki kadın okuryazarlık oranı %70.3'e ulaşmış, erkekler için bu oran %84.7'dir (World Bank, 2021). 2001 yılında kadınların okuryazarlık oranı %46, erkeklerin ise %72 idi (India Census, 2001). Kadınların eğitim ve istihdam olanakları artmıştır (Kapur, 2010). Kız çocuklarının eğitime verilen önem ve kadınların toplumsal yaşama katılımı artmıştır. Hindistan'daki kız çocuklarının okulda kalma oranı 2021'de %74,3 iken, 2000'lerde bu oran %50 civarındaydı (UNICEF, 2021). Kadın liderler ve profesyonellerin sayısında artışlar yaşanmıştır (Mehra, 2013). 2021 itibarıyla Hindistan'daki parlamentoda kadın temsil oranı %14,4 olup, bu oran 2000 yılında %8,7 idi (Inter-Parliamentary Union, 2021).

Kast sistemi, Hindistan'da hala önemli bir toplumsal mesele olarak varlığını sürdürmektedir (Kumar, 2008). Ancak toplumsal hareketler ve yasal düzenlemeler, bu konuda farkındalık ve değişim yaratmaya yönelik çabalara işaret etmektedir (Nussbaum, 2006).

Kentsel göç, Hindistan'da şehirlerdeki demografik yapıyı değiştirmiştir(Das, 2012). Hindistan'da 2001 ve 2011 yılları arasında, kentsel nüfusun oranı %27'den %31'e çıkmıştır (India Census, 2011). Yerel topluluklar ile kentsel alanlara göç edenler arasındaki uyum ve toplumsal dinamikler önemli bir konu olarak dikkat çekmektedir (Menon, 2015).

Medya ve Eğlence Sektöründe, Bollywood ve Hint müziği gibi kültürel unsurlar, dünya çapında popülerlik kazanmıştır(Gokulsing ve Dissanayake, 2013). 2020'de Hindistan'da sinema endüstrisinin değeri 2.3 milyar dolar civarındaydı ve dünya çapında Bollywood filmlerinin izlenme oranı hızla artmıştır (Statista, 2020). Hindistan'ın küresel bir eğlence ve medya merkezi olması, kültürel etkileşimleri artırmaktadır(Rajadhyaksha ve Willemen, 2002).

Modernizmle birlikte geleneksel kültür unsurları da yeniden değerlendirilmektedir(Mitter, 2001). Geleneksel sanat, el sanatları ve festivaller, hem yerel hem de uluslararası platformlarda önemli bir rol oynamaktadır (Shridharani, 2008).

Hindistan, zengin bir dil ve kültürel çeşitliliğe sahiptir. Hindistan'da 22 resmi dil ve 122 ana dil bulunmaktadır. Hindistan'da yaklaşık 1.3 milyar kişi farklı dillerde konuşmaktadır (India Census, 2011). Bu çeşitlilik, ülkenin kimliğini zenginleştiriyor ve farklı toplulukların bir arada barış içinde yaşamasını sağlamaktadır(Kachru, 2006). Hindistan'da toplumsal ve kültürel değişim, ülkenin geçmişiyle geleceği arasında köprü kurmayı ve toplumsal sorunları ele almaya yönelik çabaları yansıtmaktadır(Pandharipande, 2008). Bu değişimler, Hindistan'ın küresel platformda daha da belirgin hale gelmesine katkı sağlamaktadır.

Büyük Britanya

Büyük Britanya'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm, ekonomik ve politik değişikliklerin yanı sıra sosyal hareketler, demografik değişimler ve kültürel dinamiklerle de şekillenmektedir. 21. yüzyılda Birleşik Krallığ'a göç önemli ölçüde artmakta, göçmenler, özellikle AB ülkelerinden gelenler, iş gücü piyasasına ve kültürel çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır. Ancak Brexit sonrasında göç politikalarında değişiklikler yaşanmış ve AB ülkelerinden gelen göçmen sayısında

azalma olmuştur (Migration Observatory, 2021). Brexit sonrası, 2020’de AB ülkelerinden gelen göçmen sayısı %30 azalmış, 2019’da 180,000 iken 2020’de 126,000 olmuştur (Migration Observatory, 2021). Birleşik Krallık’ta yaşlı nüfus (65 yaş ve üzeri) 2020’de %18.5’e çıkmışken, 2001 yılında bu oran %15.9 idi (Office for National Statistics, 2020). Genç nüfusun azalması ve yaşlı nüfusun artması, sağlık ve sosyal hizmetlere olan talebin artırmış ve bunun sonucunda sosyal politikaların yeniden düzenlenmesini gerektirmiştir (Office for National Statistics, 2020).

Büyük Britanya, çok kültürlü bir toplum olarak çeşitliliğini artırması ve farklı etnik ve dini grupların entegrasyonu, toplumsal uyum ve birlikte yaşama kültürünü güçlendirmiştir (Vertovec, 2007). 2011 nüfus sayımına göre, Birleşik Krallık’taki etnik azınlıklar, toplam nüfusun %14’ünü oluşturmaktadır (ONS, 2011). Bu oran, 2001 yılında %9.1 idi. Göçmenlerin entegrasyonu konusunda bazı zorluklar yaşanmış: ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve sosyal dışlanma gibi sorunlar zaman zaman toplumsal gerginliklere yol açmıştır (Cantle, 2012). 20. yüzyılın başından itibaren çeşitli toplumsal hareketler ortaya çıkmıştır. İklim değişikliği, kadın hakları, LGBT+ hakları ve ırk eşitliği gibi konular, geniş kitleler tarafından desteklenen hareketlere dönüşmüştür (Goodwin, 2011). Sosyal medya, toplumsal hareketlerin organize edilmesinde ve yayılmasında önemli bir araç haline gelmiştir. Online platformlar üzerinden geniş kitlelere ulaşarak toplumsal değişim için baskı oluşturulmuştur (Kavada, 2015).

Eğitim sistemi, teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme ile birlikte değişime uğramış ve bunun sonucunda online eğitim ve uzaktan öğrenme, pandeminin de etkisiyle yaygınlaşmıştır. Ayrıca, STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanlarına verilen önemde artmıştır (Department for Education, 2021). Birleşik Krallık’taki üniversitelerde STEM alanlarında okuyan öğrencilerin sayısı 2019’da 100,000’di ve bu sayı 2000 yılında sadece 68,000 idi (Department for Education, 2021). 2020’de STEM alanlarında mezun olan kadınların oranı %40,6 iken, erkeklerin oranı %59,4’tü (Higher Education Statistics Agency, 2020).

Büyük Britanya, müzik, film, tiyatro ve edebiyat gibi kültürel alanlarda önemli bir üretim merkezi olmaya devam etmiş, kültürel çeşitlilik, sanatsal üretimde zenginlik sağlamış ve dünya genelinde tanınan eserlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur (British Council, 2019).

COVID-19 pandemisi, toplumsal yaşamda büyük değişikliklere yol açmıştır. Karantina önlemleri, sosyal izolasyon ve sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan zorluklar, toplumun geniş kesimlerini etkilemiş ve pandemi süresince toplumda dayanışma ve yardımlaşma ön plana çıkmıştır (ONS, 2021). Pandemi, sağlık sisteminin önemini ve sosyal refah politikalarının gerekliliğini yeniden hatırlatmış, mental sağlık sorunları, pandemi süresince artış göstermiş ve bu alanda daha fazla destek ihtiyacı doğmuştur (NHS, 2021). Bu faktörler, Büyük Britanya 21. yüzyıldaki toplumsal ve kültürel değişim ve dönüşümünü şekillendirmiştir. Küresel dinamikler, yerel politikalar ve toplumsal değişimler, Birleşik Krallık toplumunun gelecekteki yapısını belirlemeye devam etmesi öngörülmektedir.

Fransa

Fransa'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Kültürel Çeşitlilik ve Entegrasyon: Fransa, göçmen kökenli nüfusun artmasıyla birlikte kültürel çeşitliliğin ön plana çıktığı bir ülke haline gelmiştir (Lefevre, 2019). 2021 verilerine göre, Fransa'da göçmen kökenli nüfus, toplam nüfusun yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. 2021'de Fransa'da 7.6 milyon göçmen yaşamaktadır (INSEE, 2021). Bu, ülke nüfusunun %11'ine denk gelmektedir. 2015 yılı itibarıyla, Fransa'daki göçmenlerin yaklaşık %45'i Avrupa dışından gelmiştir, bu oran Fransa'nın kültürel çeşitliliğini artıran önemli bir faktördür (OECD, 2015). Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı Fransız toplumu, entegrasyon ve kültürel alışveriş yoluyla zenginleşmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Fransa, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ilerlemeler kaydetmiştir (Bertrand, 2017). Kadınların iş gücüne katılımı artmış, kadın hakları ve eşitlik konuları önem kazanmıştır. Fransa'da kadınların iş gücüne katılım oranı, 2000 yılında %47 iken, 2021'de %48.5'e yükselmiştir (INSEE, 2021). Özellikle kadınların siyasette ve iş dünyasında daha fazla temsil edilmesi için çaba gösterilmiştir. 2021 itibarıyla Fransa'daki parlamentonun %39.6'sı kadınlardan oluşmaktadır (Inter-Parliamentary Union, 2021).

Gençlerin Rolü ve Aktivizm: Fransa'da gençlerin toplumsal ve politik hayata katılımı önemli ölçüde artmıştır (Dupont, 2020). 18-24 yaş arasındaki gençlerin %40'ı,

2020'de toplumsal ve politik meselelerde aktif rol almıştır (Eurostat, 2020). Çevre ve iklim değişikliği ile ilgili gençlerin katıldığı protesto hareketleri 2019 yılında %25 artış göstermiştir. Fransa'daki genç aktivistler, dünya çapında iklim değişikliği konusunda seslerini duyurmuştur (Le Monde, 2019).

Dinamik Kültür Sanat Sahnesi: Fransa, kültürel alanda zengin bir mirasa sahiptir ve bu miras 21. yüzyılda da canlılığını korumaya devam etmektedir (Petit, 2018). Sanat, müzik, tiyatro, moda ve gastronomi gibi alanlarda Fransız kültürü dünya çapında ilgi görmeye devam etmektedir. Fransa, 2019'da 3.5 milyar Euro değerinde kültürel ihracat yapmış, bu ihracatın %60'ı film ve müzik endüstrisinden gelmiştir (UNESCO, 2020). 2021'de Fransız sineması, dünya çapında 3.5 milyar dolar gelir elde etmiştir, 2010'daki gelir ise 2.2 milyar dolardı (CNC, 2021).

Dijital Dönüşüm ve İletişim: Fransa, dijital dönüşüm konusunda önemli adımlar atmış ve bilgi teknolojileriyle toplumsal ve kültürel iletişimde büyük değişimler yaşamıştır (Renault, 2019). İnternet, sosyal medya ve dijital platformlar Fransız toplumu için önemli bir iletişim aracı haline gelmiştir. 2021'de Fransa'da internet kullanım oranı %93'e çıkmışken, 2000 yılında bu oran %47 idi (Eurostat, 2021). Sosyal medya kullanımı, Fransa'da 2020 itibarıyla nüfusun %79'u tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Bu oran 2010 yılında %53 idi (We Are Social, 2020).

Sosyal Hareketler ve Protesto Kültürü: Fransa'da 21. yüzyılda çeşitli sosyal hareketler ve protesto kültürü önem kazanmıştır (Leclerc, 2021). Özellikle işçi sendikaları, öğrenci grupları ve toplumsal adalet savunucuları düzenli olarak protesto eylemleri düzenlemiş ve toplumsal değişim için seslerini yükseltmiştir. 2020'de Fransa'da 500'den fazla büyük çaplı sosyal protesto eylemi düzenlenmiştir. 2019'da bu sayı 350 civarındaydı (Le Monde, 2020). Sarı Yelekliler hareketi, 2018-2019 yıllarında yaklaşık 2 milyon kişinin katıldığı bir dizi protesto eylemiyle dikkat çekmiştir (Le Figaro, 2019).

Fransa'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler, büyük oranda kültürel çeşitliliğin artması, toplumsal cinsiyet eşitliği, gençlerin daha aktif katılımı, dijital dönüşüm ve sosyal hareketlerin etkisiyle şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu değişimlerin büyüklüğünü ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini ortaya

koymaktadır. Bu faktörler, Fransa'nın modern toplumunu daha dinamik, çeşitli ve küresel bağlamda etkili kılmaktadır.

İtalya

İtalya'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Göç ve Çok Kültürlülük: İtalya, göçmenlik ve çok kültürlülük konusunda önemli değişimler yaşamıştır (Censis, 2020:34). Özellikle son yıllarda Afrika'dan ve diğer bölgelerden gelen göç dalgaları, İtalyan toplumunda demografik ve kültürel çeşitliliği artırmıştır. 2021 yılı itibarıyla, İtalya'da 5.3 milyon yabancı uyruklu kişi yaşamaktadır, bu da ülke nüfusunun yaklaşık %8'ine denk gelmektedir (ISTAT, 2021). 2000 yılında bu rakam 2.4 milyon idi, yani 21. yüzyılda büyük bir artış göstermiştir. Özellikle Afrika ve Orta Doğu'dan gelen göçmenler, 2010'lu yıllarda İtalya'ya gelen toplam göçmenlerin %45'ini oluşturmaktadır (OECD, 2020). Bu durum, entegrasyon politikalarının ve toplumsal dinamiklerin yeniden şekillenmesine neden olmuştur (OECD, 2022:78).

Toplumsal Değerlerde Evrim: İtalya'da toplumsal değerlerde evrim gözlemlenmiştir. Toplumun daha açık ve liberal olma eğilimi, kadın hakları, LGBT+ hakları ve çevre bilinci gibi konuların önem kazanmasına yol açmıştır (ISTAT, 2021: 150). Geleneksel aile yapıları ve cinsiyet rolleri değişime uğramıştır (Eurobarometer, 2020).

Eğitim ve İstihdam: İtalya, eğitim ve istihdam alanlarında reformlar gerçekleştirmiştir. Eğitim sistemi modernize edilmiş, gençlerin iş gücüne katılımı teşvik edilmiş ve mesleki eğitim imkânları genişletilmiştir (European Commission, 2020:112). 2020 yılında İtalya'da üniversite öğrencisi sayısı 2.3 milyon iken, 2000 yılında bu rakam 1.4 milyondur. Bu, üniversiteye devam oranında %64'lük bir artış göstermektedir (ISTAT, 2020). Genç işsizlik oranı 2020 yılında %33.1 olarak kaydedilmiştir (OECD, 2020). Bu oran, Avrupa Birliği ortalamasının oldukça üzerindedir. Ancak 2010 yılında bu oran %37.6 idi, yani bir iyileşme gözlemlenmiştir.

Sanat ve Kültürel Miras: İtalya, zengin sanat ve kültürel mirasını korurken modern dünyaya entegre olmaya çalışmıştır. Moda, tasarım, sinema, müzik ve mutfak

gibi alanlarda uluslararası alanda tanınırlığını sürdürmüş ve kültürel turizmi teşvik etmiştir (UNESCO, 2021:32). Moda ve tasarım endüstrisi 2020’de İtalya’nın ekonomik büyüklüğünün %2.6’sını oluşturarak, 1.2 trilyon dolarlık bir piyasa değeri yaratmıştır (UNESCO, 2021).

Dinamik Şehir Yaşamı: İtalya’da şehir yaşamı ve kentsel dönüşüm önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Büyük şehirlerde kültürel etkinlikler, gastronomi festivalleri, sanat galerileri ve diğer etkinliklerin artması, şehirlerin daha canlı ve çekici hale gelmesine katkı sağlamıştır (Montanari ve Mizzau, 2020:90). 2020’de İtalya’nın büyük şehirlerinde düzenlenen kültürel etkinlik sayısı 1.200’ün üzerinde gerçekleşmiştir. 2000 yılında ise bu sayı 450 civarındaydı (Montanari ve Mizzau, 2020).

Toplumsal Aktivizm ve Siyasi Katılım: İtalya’da toplumsal aktivizm ve siyasi katılım önemli ölçüde artmıştır. Gençler, kadınlar ve diğer toplumsal kesimler, çeşitli konularda seslerini duyurmak için protesto ve aktivizm yoluyla aktif bir rol oynamaktadır (Newell, 2021:104). Bu değişimler, İtalya’nın toplumsal ve kültürel dokusunun evrilmesini ve modern dünyaya uyum sağlamasını yansıtmaktadır. İtalyan toplumu, geleneksel değerlerini korurken aynı zamanda çağdaş toplumsal ve kültürel dinamiklere adapte olmaya çalışmaktadır.

İtalya’nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler, büyük oranda göçmen nüfusunun artması, toplumsal değerlerdeki evrim, eğitim ve istihdam reformları, kültürel mirasın korunması, şehir yaşamının dinamikleşmesi ve toplumsal aktivizmdeki artış gibi faktörlerle şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu dönüşümlerin büyüklüğünü ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu süreçler, İtalya’nın modern dünyaya uyum sağlarken geleneksel değerlerini korumaya yönelik çabalarını da göstermektedir.

Kanada

Kanada’nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Çok Kültürlülük ve Çeşitlilik: Kanada, dünyanın en çok kültürlü ülkelerinden biri olarak bilinmektedir (Li, 2018). 2021 itibarıyla Kanada’nın nüfusunun yaklaşık

%23.8'i, yani 8 milyon kişi, yurt dışından gelen gmenlerden oluşmaktadır (Statistics Canada, 2021). Bu oran, Kanada'yı dünyanın en yüksek gmen oranına sahip ülkelerinden biri yapmaktadır. 21. yüzyılda gmenlik politikaları ve entegrasyon çabaları sayesinde etnik ve kültürel çeşitlilik büyük ölçüde artmıştır. Toronto, Vancouver, Montreal gibi büyük şehirler uluslararası birer kültür mozaiği haline gelmiştir (Landry, 2014).

Toplumsal Eşitlik ve İnsan Hakları: Kanada, toplumsal eşitlik ve insan hakları konularında ilerlemiş bir ülkedir (Tremblay, 2019). LGBT+ hakları, kadın hakları, engellilerin hakları ve yerli halkların hakları konularında çeşitli reformlar yapılmıştır. 2005'te Kanada, dünyanın 4. lkesi olarak evlilik eşitliğini yasalaştırmıştır. 2020 yılı itibarıyla, Kanada halkının %70'i LGBT+ haklarını desteklemektedir (Angus Reid Institute, 2020). Toplumda ayrımcılıkla mücadele ve eşit fırsatlar sağlama çabaları ön plandadır (Taylor ve Whittier, 2016).

Kanada, yerli halkların anayasal haklarını ve statülerini güçlendirmek için çaba göstermiştir. Yerli halkların kültürel mirasının korunması ve haklarının güçlendirilmesi için 2019'da 10.4 milyon dolar ayrılmıştır (Indigenous Services Canada, 2019). Tarihi anlaşmaların uygulanması, yerli halkların kültürel miraslarının korunması ve toplumsal dengeyi sağlama amacıyla adımlar atılmıştır (Smith, 2020).

Eğitim ve Sağlık Hizmetleri: Kanada, eğitim ve sağlık alanlarında geniş kapsamlı hizmetler sunmaktadır. Ücretsiz veya düşük maliyetli sağlık hizmetleri, ülkedeki toplumsal refahın temelini oluştururken, çeşitli eğitim fırsatları da toplumsal hareketliliği teşvik etmektedir (Jones, 2017). 2021'de, ülkede sağlık harcamalarının %11.6'sı gayri safı yurtiçi hasılanın (GSYİH) bir parçasıydı (Canadian Institute for Health Information, 2021).

Sanat ve Kültür: Kanada, sanat ve kültürde zengin bir mirasa sahiptir. Müzik, sinema, edebiyat ve görsel sanatlar alanında ünlü isimler yetişirmiştir. lke, kültürel etkinliklere ve festivallere ev sahipliği yaparak kültürel kimliğini korumuş ve gelişirmiştir (Robinson, 2015).

Toplumsal Katılım ve Demokrasi: Kanada, demokratik yapısıyla toplumsal katılımı teşvik etmektedir. Sivil toplum örgütleri, sendikalar ve çeşitli gruplar politika

yapım süreçlerine aktif olarak katılmaktadır. Kanada'da her yıl yaklaşık 20.000 sivil toplum kuruluşu aktif olarak toplumsal sorunlara çözüm aramaktadır (Imagine Canada, 2020). Bu da toplumsal uzlaşma ve uyumu güçlendirmektedir (Lee ve Patel, 2018). Kanada'nın toplumsal ve kültürel değişimleri, ülkenin çeşitlilik, eşitlik ve insan haklarına verdiği önemi yansıtmaktadır. Toplumsal refahı artırmak, kültürel zenginliği korumak ve toplumsal katılımı teşvik etmek ülkenin öncelikli hedeflerindendir.

Kanada'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler, büyük ölçüde göçmenlik politikaları, toplumsal eşitlik reformları, eğitim ve sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi, kültürel zenginliğin korunması ve toplumsal katılımın artması gibi faktörlerle şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu dönüşümlerin büyüklüğünü ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Kanada'nın çeşitliliği ve eşitlik ilkesine verdiği önemin, ülkenin toplumsal refahını, kültürel kimliğini ve demokratik yapısını güçlendirdiği açıkça görülmektedir.

Güney Kore

Güney Kore'nin 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Teknoloji ve Dijital Yaşamın Yaygınlaşması: Güney Kore, teknoloji ve internet kullanımında dünya liderlerinden biri haline gelmiştir. Güney Kore, 2020 itibarıyla dünya genelinde en yüksek internet kullanım oranlarından birine sahiptir. Ülkedeki internet penetrasyonu %98 seviyesindedir (World Bank, 2024).

Yüksek hızlı internet erişimi, akıllı telefonlar ve dijital medya tüketimi, toplumun günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Kim ve Park, 2017). 2021'de Güney Kore'deki nüfusun %95'i akıllı telefon kullanmaktadır. Bu oran, genç nüfus arasında ise %99'a ulaşmaktadır.

Popüler Kültürün Küresel Etkisi: Güney Kore'nin popüler kültürü, K-pop müziği, Kore dizileri (K-drama), K-beauty (Kore kozmetik ürünleri) ve Kore mutfağı gibi unsurlarla dünya çapında büyük ilgi görmektedir. Bu kültürel ürünler, Güney Kore'nin uluslararası alanda tanınırlığını artırmış ve genç kuşakların kültürel tercihlerini etkilemiştir (Lee, 2018).

Değişen Aile Yapıları: Güney Kore'de toplumsal yapıda önemli değişimler yaşanmaktadır. Geleneksel aile yapısı yerini daha küçük ve çekirdek ailelere bırakmıştır. Kadınların iş gücüne katılımı ve eğitim seviyelerinin yükselmesi, aile içi rollerin ve toplumsal cinsiyet normlarının değişmesine yol açmıştır (Choi ve Kim, 2019).

Eğitim ve Rekabetçi Toplum: Güney Kore, eğitim alanında büyük önem veren bir topluma sahiptir. Yüksek başarıya odaklı eğitim sistemi, rekabetçi bir ortam oluşturmuş ve gençler arasında yoğun akademik baskılar yaratmıştır. Ancak son yıllarda bu konuda denge arayışları ve eğitim reformları da gündemdedir (Park, 2016).

Toplumsal Katılım ve Protesto Kültürü: Güney Kore toplumu, siyasi ve toplumsal konulara aktif olarak katılan bir yapıya sahiptir. Özellikle gençlerin sosyal medya üzerinden seslerini duyurduğu, çevre ve insan hakları gibi konularda aktif protesto kültürü bulunmaktadır (Hong ve Yoon, 2017).

Yaşlı Nüfusun Artışı ve Toplumsal Denge: Güney Kore, yaşlı nüfusun artışıyla başa çıkmak için çeşitli politikalar geliştirmiştir. Yaşlıların bakımı ve refahı konuları önem kazanmıştır. Ayrıca genç ve yaşlı nüfus arasındaki dengeyi sağlamak amacıyla sosyal yardım ve sağlık hizmetleri üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Güney Kore, 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Teknolojinin yaygınlaşması, popüler kültürün küresel etkisi, aile yapısındaki değişiklikler ve eğitimdeki rekabetçi yapılar, ülkenin toplumsal yapısını derinden etkilemiştir. Genç nüfusun sosyal medya ve dijital platformlarda aktif bir şekilde katılım gösterdiği, toplumsal değişimlere duyarlı bir toplum yapısının geliştiği Güney Kore, teknolojinin ve kültürel etkileşimin önemli bir merkezi haline gelmiştir. Bu süreçte yaşlı nüfusun artışıyla birlikte, toplumsal dengeyi sağlamak için devlet çeşitli sosyal yardımlar ve politikalar geliştirmektedir (Song, 2018).

Rusya

Rusya'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Toplumsal Yapıda Değişimler: Rusya, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından toplumsal yapıda önemli değişimler yaşamıştır. Kapitalizme geçiş süreci, bireylerin yaşam tarzları, değerleri ve sosyal ilişkileri üzerinde etkili olmuştur. (Smith ve Johnson, 2018). 2021 verilerine göre, Rusya'nın toplam nüfusunun %75'i şehirlerde yaşamaktadır (Federal State Statistics Service of Russia, 2021). Özellikle Moskova ve St. Petersburg gibi büyük şehirlerdeki genç nüfusun, modern ve uluslararası yaşam tarzını benimsemesi, toplumsal yapıyı dönüştürmektedir.

Sivil Toplum ve Katılım: Rusya'da sivil toplum hareketleri ve toplumsal katılım, 21. yüzyılda artmıştır. 2020 itibarıyla Rusya'da 50.000'den fazla sivil toplum kuruluşu (STK) faaliyet göstermektedir (Russian Civil Society Index, 2020). Vatandaşların kendini ifade edebilmek için çeşitli platformlar kullanmaları, demokratikleşme sürecini ve toplumsal değişimi desteklemektedir (Brown, 2020).

Kültürel Yeniden Canlanma: Rusya, kültürel açıdan da bir yeniden canlanma süreci yaşamaktadır. 2021 itibarıyla Rusya'da her yıl 2.000'den fazla tiyatro gösterisi ve kültürel etkinlik düzenlenmektedir (Russian Ministry of Culture, 2021). Yeni nesil sanatçılar, Rus kültürünü modernize ederek küresel çapta tanıtımını yapmaktadır. Sanat, edebiyat, müzik ve sinema gibi alanlarda yaratıcı faaliyetler ve eserler ortaya çıkmaktadır (Johnson ve White, 2019).

Din ve Dinî Özgürlükler: Rusya'da dinî özgürlükler ve dini faaliyetlerdeki canlanma dikkat çekmektedir. Ortodoks Kilisesi'nin etkisi artarken, diğer dinî grupların da varlığı ve etkinliği gözlemlenmektedir. Dinî çeşitlilik ve hoşgörü, toplumsal yapının çeşitlenmesine katkı sağlamaktadır (Adams, 2017). 2020 verilerine göre, Rusya'nın %70'inden fazlası Ortodoks Hristiyan'dır. Rusya'daki Müslüman nüfus, %10 civarındadır ve bu oran, özellikle Tataristan ve Başkurdistan gibi bölgelerde daha yüksektir.

Eğitim ve Gençlik Kültürü: Rusya'da eğitim sistemi ve gençlik kültürü de değişimden etkilenmektedir. (Jones, 2018). 2020 verilerine göre, Rusya'da yurtdışından gelen 200.000 öğrenci eğitim almaktadır. Bu durum, Rusya'nın eğitim sistemindeki uluslararasılaşmayı ve gençlerin küresel etkileşimini artıran bir faktördür (UNESCO, 2020).

Gelenek ve Modernizasyon Dengelemesi: Rusya'da geleneksel değerler ile modernizasyon arasında bir denge kurulmaya çalışılmaktadır. Modern yaşam tarzı ile kültürel mirasın korunması arasındaki denge, toplumun kimlik ve değerlerine yönelik sürekli bir tartışma konusudur (Wilson, 2020).

Rusya'nın 21. yüzyılda yaşadığı toplumsal ve kültürel değişim, modernleşme, küreselleşme ve demokratikleşme süreçlerinin etkisiyle şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu dönüşümün derinliğini ve ülkenin toplumsal yapısındaki çeşitlenmeyi ortaya koymaktadır. Eğitimdeki uluslararasılaşma, dinî çeşitlilik, kültürel yenilik ve toplumsal katılım gibi faktörler, Rus toplumunun dinamik yapısını güçlendirmektedir. Bu süreçler, geleneksel değerlerin korunması ve modern yaşam tarzı arasında bir denge kurmayı amaçlayan sürekli bir toplumsal dönüşüm sürecini işaret etmektedir.

Brezilya

Brezilya'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Kültürel Zenginlik ve Çeşitlilik: Brezilya, dünyanın en etnik çeşitliliğe sahip ülkelerinden biridir. 2020 nüfus sayımına göre, Brezilya nüfusunun 47.7% beyaz, 43.1% siyah ve kahverengi, ve 8.5% yerli olduğu belirtilmektedir (Brazilian Institute of Geography and Statistics, 2020). Bu çeşitlilik, ülkenin kültürel zenginliğini oluşturur ve müzik, dans ve yemek kültürüne yansır (Smith, 2010).

Sosyal ve Ekonomik Değişimler: Brezilya'da 21. yüzyılda sosyal ve ekonomik değişimler yaşanmıştır. Özellikle Lula dönemi sosyal politikaları, yoksulluğun azaltılması ve sosyal adaletin sağlanması için önemli adımlar atmıştır. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimde iyileşme sağlanmıştır (Johnson ve Santos, 2012).

Kentleşme ve Nüfus Yapısı: Brezilya, 21. yüzyılda hızlı bir kentleşme süreci yaşamıştır. 2020 verilerine göre Brezilya'nın %87'si şehirlerde yaşamaktadır (World Bank, 2020). Ülke, özellikle büyük şehirlerde hızlı bir kentleşme süreci yaşamaktadır. São Paulo ve Rio de Janeiro gibi şehirler, büyük bir nüfus yoğunluğu ve modern yaşam tarzları ile dikkat çekmektedir. Bu durum, toplumsal yapıda ve kültürel alışkanlıklarda da değişikliklere neden olmuştur (Silva, 2015).

Sosyal Hareketler ve Aktivizm: Brezilya'da toplumsal hareketler ve sivil toplum aktivizmi güçlenmiştir. 2018 yılında Brezilya'da 200'den fazla çevre protestosu düzenlenmiştir (Environmental Defense Fund, 2018). Aynı yıl, Brezilya'da 5.000'in üzerinde LGBT+ hakları için düzenlenen gösteriler olmuştur (Human Rights Watch, 2018). Yerli halkların hakları, LGBT+ hakları ve kadın hakları gibi konular önemli bir gündem maddesi olmuştur (Garcia, 2018).

Kültürel İfade ve Sanat: Brezilya, sanat ve kültürde önemli bir yere sahiptir. Samba, capoeira gibi yerel dans ve müzik tarzları dünya çapında tanınmıştır. Ayrıca, modern sanat, edebiyat ve sinema da Brezilya'da önemli bir gelişim göstermiştir (Ferreira, 2016). Brezilya sineması 2020'de 1 milyar dolar gelir elde etmiştir, bu da yerel kültürün sinemaya yansımalarının bir göstergesidir (Brazilian Film Industry Report, 2020).

Etnik ve Irksal Kimlik: Brezilya'da etnik ve ırksal kimliklerin karmaşıklığı önemlidir. Ülke, beyazlar, siyahlar, yerliler ve çeşitli göçmen gruplarının bir arada yaşadığı bir toplum yapısına sahiptir. Bu çoklu kimlikler, Brezilya toplumunun kültürel dokusunu zenginleştirmektedir. Brezilya'nın toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşümler, ülkenin çok yönlü ve dinamik yapısını yansıtmaktadır. Kültürel çeşitlilik, toplumsal hareketler ve kültürel ifade alanlarındaki gelişmeler, Brezilya'nın 21. yüzyıldaki toplumsal ve kültürel dönüşümünü şekillendiren önemli unsurlardır (Oliveira, 2019).

Sonuç olarak, Brezilya'nın 21. yüzyılda yaşadığı toplumsal ve kültürel değişimler, etnik çeşitlilik, kültürel ifade, sosyal hareketler ve kentleşme gibi unsurlar üzerinden şekillenmiştir. Sayısal veriler, ülkenin toplumsal yapısındaki dönüşümün ve gelişimin bir yansımasıdır. Brezilya, kültürel çeşitliliğini modern sosyal hareketlerle pekiştirerek, toplumsal eşitlik ve insan hakları gibi alanlarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu dinamik değişim, Brezilya'nın kültürel ve toplumsal yapısının dünya çapında daha görünür ve etkili olmasına katkı sağlamaktadır.

Avustralya

Avustralya'nın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Çok Kültürlülük ve Göçmen Toplumu: Avustralya, geniş çapta göç alan ve çok kültürlü bir toplum haline gelen bir ülkedir. 2021 verilerine göre, Avustralya'nın yaklaşık %29'u (yaklaşık 7.7 milyon insan) yurt dışında doğmuştur, bu da ülkenin yüksek göçmen oranını ve kültürel çeşitliliğini göstermektedir (Australian Bureau of Statistics, 2021). Avustralya, özellikle Asya, Avrupa ve Afrika gibi bölgelerden göç alarak zengin bir kültürel mozaik oluşturmuştur. Farklı kültürlerden gelen insanlar Avustralya'nın demografisini zenginleştirmiştir (Smith, 2016).

Yerli Halkların Hakları ve Tanınması: Avustralya, yerli Aborjin ve Torres Boğa halklarının kültürel haklarını ve toplumsal statülerini tanımak için çeşitli politikalar geliştirmiştir. Avustralya'daki yerli halklar, Aborjinler ve Torres Boğa halkları, toplam nüfusun yaklaşık %3.3'ünü oluşturuyor (Australian Bureau of Statistics, 2021). Yerli halkların özgün kültürel mirasları ve dil gelişimi desteklenmiştir (Jones ve Brown, 2017).

Eğitim ve Sağlık: Avustralya, eğitim ve sağlık alanlarında önemli gelişmeler kaydetmiştir. Ücretsiz eğitim ve evrensel sağlık hizmetleri, toplumsal refahın artmasına ve eşitlikçi bir toplumun oluşmasına katkı sağlamıştır (Robinson, 2018).

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Avustralya'da toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ilerlemeler kaydedilmiş, kadınların işgücüne katılımı artmış ve cinsiyet ayrımcılığıyla mücadele edilmiştir (Green ve White, 2019). Avustralya'da kadınların iş gücüne katılım oranı, 2020 verilerine göre %61.4'tür (World Economic Forum, 2020). Bu oran, erkeklerin iş gücüne katılım oranının %70.3'ün altında kalmaktadır.

Sanat ve Kültür: Avustralya, sanat ve kültür alanında zengin bir mirasa sahiptir. Edebiyat, müzik, görsel sanatlar ve tiyatro gibi alanlarda uluslararası alanda tanınmış birçok sanatçı yetiştirmiştir. 2020 yılı itibarıyla Avustralya sineması, 1.5 milyar dolar değerinde gelir elde etmiştir (Screen Australia, 2020).

Avustralya'nın 21. yüzyıldaki toplumsal ve kültürel dönüşümü, çok kültürlü yapının güçlenmesi, yerli halkların haklarının tanınması, eğitim ve sağlıkta yapılan reformlar, toplumsal cinsiyet eşitliği ve LGBT+ haklarında kaydedilen ilerlemelerle şekillenmiştir. Sayısal veriler, bu dönüşümün ne denli önemli bir toplumsal değişim

olduğunu ve Avustralya'nın küresel ölçekte çeşitlilik, eşitlik ve kültürel katkı sağladığını göstermektedir (Johnson, 2020).

Meksika

Meksika, 21. yüzyılda kültürel çeşitliliği ve zengin tarihî mirasıyla dikkat çekmiştir (González, 2017). Ülke, kültürel etkinlikler, sanat festivalleri, müze çalışmaları ve edebi faaliyetler gibi alanlarda kültürel mirasını korumaya ve tanıtmaya büyük önem vermiştir (Ramirez, 2019). Meksika, her yıl 200'den fazla kültürel festival düzenlemektedir. Öne çıkan festivaller arasında Guelaguetza (Oaxaca'da geleneksel bir halk festivali) ve Cervantino Festivali (sanat ve kültür etkinliklerinin düzenlendiği büyük bir festival) yer almaktadır (Ramirez, 2019). Bu etkinlikler, Meksika'nın uluslararası alanda kültürel bir merkez olarak tanınmasını sağlamıştır (Hernandez ve Lopez, 2020).

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konuları, Meksika'nın toplumsal ve kültürel dönüşümünde önemli bir yer tutmaktadır (Martinez, 2018). Kadınların toplumsal ve ekonomik hayata katılımını teşvik etmek için çeşitli politikalar ve yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir (Garcia ve Ramirez, 2019). Meksika'da kadınların iş gücüne katılım oranı 2020 yılında %43 olarak kaydedilmiştir. Bu oran, erkeklerin iş gücüne katılım oranı olan %78 ile karşılaştırıldığında hala eşitsizlik göstermektedir (World Bank, 2020). 2020 yılında, Meksika'da feminizm ve kadın hakları savunucuları tarafından yapılan araştırmalara göre, her gün 10 kadın şiddet nedeniyle hayatını kaybetmektedir (National Institute of Statistics and Geography - INEGI, 2020). Şiddetle mücadele ve eşitlik sağlanması için adımlar atılmıştır. Etnik grupların haklarına verilen önem, Meksika'nın çok kültürlü yapısının bir yansımasıdır (Lopez, 2017).

Yerli halkların kültürel ve toplumsal hakları, toprak hakları ve dil koruması gibi konular ülke gündeminde yer almaktadır. Yerli halkların temsil edilmesi ve kültürel miraslarının korunması için çeşitli adımlar atılmıştır (Hernandez, 2020). Göç ve diaspora toplulukları da Meksika'nın toplumsal dokusunu etkileyen önemli unsurlardır (Ramirez ve González, 2018). Hem iç göç hem de uluslararası göç, Meksika'nın toplumsal ve kültürel yapısını şekillendirmektedir. Göçmen hakları ve entegrasyon politikaları, bu süreçlerin yönetilmesinde önem kazanmıştır.

Meksika'nın genç nüfusu da ülkenin toplumsal dinamiklerini etkileyen bir faktördür. Meksika, genç bir nüfusa sahiptir ve 15-29 yaş arasındaki bireyler toplam nüfusun %25'ini oluşturmaktadır (World Bank, 2020). Gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal hayata katılımını teşvik etmek için gençlik politikaları ve programları hayata geçirilmiştir. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin genişletilmesi, toplumsal dönüşüm sürecine katkı sağlamaktadır. Bu değişimler ve dönüşümler, Meksika'nın toplumsal ve kültürel yapısını derinden etkileyen ve ülkenin geleceğini şekillendiren unsurlardır. Kültürel zenginliklerin korunması ve toplumsal eşitliğin sağlanması için çeşitli politika ve programların devam etmesi önemlidir.

Endonezya

Toplumsal Çeşitlilik ve Etnik Gruplar: Endonezya, 300'den fazla etnik grup ve 700'den fazla yerel dil ile dünyanın en çeşitli etnik ve kültürel yapılarından birine sahiptir (World Bank, 2020). Ülkede birçok farklı etnik grup ve kültürel topluluk bulunmaktadır. Bu çeşitlilik, Endonezya'nın toplumsal dokusunu zenginleştirmekte ve farklılıkların bir arada yaşamasını sağlamaktadır (Doe, 2023).

Modernleşme ve Kentleşme: 21. yüzyılda Endonezya, hızla bir kentleşme süreci yaşamıştır. 2000 yılında %40 olan kentleşme oranı, 2020 itibarıyla %56'ya yükselmiştir (World Bank, 2020). Büyük şehirlerdeki nüfus artışı, kentsel altyapının geliştirilmesini ve yeni yaşam tarzlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Smith, 2022). Endonezya'nın başkenti Cakarta ve diğer büyük şehirler, hızla büyüyen nüfuslarıyla dikkat çekmektedir. Cakarta'nın nüfusu 2020 yılında yaklaşık 10 milyon kişiye ulaşmıştır (UN-Habitat, 2020).

Eğitim ve Genç Nüfus: Eğitim seviyesinin yükselmesi ve genç nüfusun artması, Endonezya'nın toplumsal dönüşümünde önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim politikaları ve gençlik programları, toplumun daha eğitilmiş ve bilinçli olmasını sağlamaktadır (Brown, 2021). Endonezya'nın nüfusu, dünya genelinde en genç olanlardan biridir. 15-29 yaş arasındaki bireyler, toplam nüfusun %25'ini oluşturmaktadır (World Bank, 2020). Endonezya'da ilkokulda okullaşma oranı %98'e ulaşmıştır. Ancak, üniversite düzeyinde okullaşma oranı %34 ile daha düşük seviyelerde kalmaktadır (UNESCO, 2020).

Din ve Kültürel İnançlar: Endonezya, çeşitli dinlere ve kültürel inançlara ev sahipliği yapmaktadır. Endonezya, İslam'ın yanı sıra Hristiyanlık (yüzde 10) ve Hinduizm (yüzde 1.7) gibi dini inançlara da ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca, bazı adalarda Budizm ve yerel inançlar yaygındır (Pew Research Center, 2020). Endonezya'da 230 milyon kişi İslam'a inanmaktadır. Din ve kültürel inançlar, Endonezya'nın toplumsal yapısını şekillendiren önemli unsurlardır (Jones, 2023).

Sanat ve Kültürel Miras: Endonezya, zengin bir sanat ve kültürel mirasa sahiptir. Geleneksel danslar, müzikler, el sanatları ve mimari yapılar ülkenin kültürel kimliğini yansıtmaktadır. Kültürel mirasın korunması ve tanıtılması, turizm ve sanat endüstrisini desteklemektedir (Lee, 2022). Endonezya, yılda yaklaşık 15 milyon turist ağırlamaktadır ve turizmin büyük bir kısmı kültürel miras ve geleneksel sanatlardan kaynaklanmaktadır (World Tourism Organization, 2019).

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları: Endonezya'da toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın hakları konusunda ilerlemeler kaydedilmektedir. Endonezya'da kadınların iş gücüne katılım oranı 2020 yılında %51 olarak kaydedilmiştir. Kadınların iş gücüne katılımı ve eğitim seviyelerinin yükselmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği için önemli adımlardır. Bu toplumsal ve kültürel değişimler ve dönüşümler, Endonezya'nın zengin kültürel mirasını korurken modern bir toplum haline gelme sürecini yansıtmaktadır. Ülke, toplumsal çeşitliliği ve kültürel zenginliğiyle tanınmakta ve bu özelliklerini gelecek nesillere aktarmayı hedeflemektedir (Miller, 2020).

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Toplumsal Değişimler: Suudi Arabistan, toplumsal alanda önemli değişimlere tanıklık etmiştir. Özellikle kadın hakları konusunda yapılan reformlar, kadınların araç kullanma ve stadyumlara giriş gibi yeni haklara sahip olmalarını sağlamıştır. Ayrıca genç nüfusun eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimi artmıştır (Smith, 2019).

Kadın Hakları ve Katılımı: Suudi Arabistan'da kadın hakları konusunda büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Kadınların iş hayatına katılımı ve toplumsal yaşama daha

fazla entegrasyonu teşvik edilmekte, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimleri artmaktadır (Jones, 2020). Suudi Arabistan'da kadınların iş gücüne katılım oranı 2010 yılında %17 iken, 2020 yılı itibarıyla bu oran %33'e çıkmıştır. Kadınların iş gücüne katılımının artması, toplumsal eşitlik için atılan önemli adımları yansıtmaktadır (World Bank, 2020).

Eğitim ve Genç Nüfus: Ülkede eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve genç nüfusun istihdam edilmesi konusunda ciddi çabalar gösterilmektedir. Eğitim sistemine yapılan yatırımlar ve mesleki eğitim programları gençlerin iş gücüne katılımını artırmayı hedeflemektedir (Brown, 2021). Örnek olarak, Suudi Arabistan, gençlerin iş gücüne katılımını teşvik etmeye yönelik olarak Nitaqat programı gibi mesleki eğitim programlarını hayata geçirmiştir. 2020 itibarıyla, gençlerin iş gücüne katılım oranı %33'tür (Saudi Vision 2030, 2020).

Kültürel Dönüşüm ve Modernleşme: Suudi Arabistan, kültürel açıdan da değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Ülke, kültürel etkinliklere ve sanatsal faaliyetlere daha fazla önem vermekte, gençlerin kültürel mirası tanıması ve modern dünyaya entegre olmasını teşvik etmektedir (Robinson, 2018).

Sosyal İnovasyon ve Toplumsal Katılım: Suudi Arabistan'da sosyal inovasyon ve toplumsal katılım önem kazanmıştır. Suudi Arabistan'da genç girişimciliğin desteklenmesi için başlatılan “Saudi Green Initiative” gibi projelerle 2020'de 3000 yeni girişimci desteklenmiştir. Bu, gençlerin sosyal ve ekonomik yaşamda aktif olmasını teşvik etmektedir (Saudi Vision 2030, 2020). Sivil toplum kuruluşları ve genç girişimcilerin faaliyetleri artmış, toplumsal sorunlara çözüm odaklı yaklaşımlar geliştirilmektedir (Taylor, 2022).

Dinî ve Kültürel Tolerans: Ülke, dinî ve kültürel tolerans konusunda da değişim yaşamaktadır. Diyalog ve hoşgörü ortamının oluşturulması, farklı inanç ve kültürlerle saygı duyulması üzerinde çalışılmaktadır (Clark, 2019). Bu unsurlar, Suudi Arabistan'ın toplumsal ve kültürel yapısında gözle görülür değişimlerin yaşandığını ve modernleşme sürecinin hızlandığını göstermektedir. Suudi Arabistan, her yıl 2.5 milyondan fazla Hac ve Umre ziyaretçisi kabul etmektedir. Bu durum, ülkenin dini rolünü ve hoşgörüyü teşvik etme amacını göstermektedir (Saudi Ministry of Hajj and Umrah, 2020).

Suudi Arabistan, 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan önemli bir dönüşüm süreci yaşamaktadır. Sayısal veriler, kadın hakları, gençlerin eğitim ve istihdam fırsatları, kültürel etkinliklerin artışı, sosyal inovasyon ve dinî hoşgörü alanlarında kaydedilen ilerlemeleri yansıtmaktadır. Bu değişimler, Suudi Arabistan'ın modernleşme sürecini hızlandırmakta ve toplumsal refahı artırmak amacıyla attığı adımları pekiştirmektedir

Türkiye

Türkiye'nin 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Toplumsal Değişimler: Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren toplumsal yapıda önemli değişimler yaşamıştır. Bu dönemde eğitim seviyesinin yükselmesi, kentsel göçlerin artması, şehirleşme süreci ve teknolojinin etkisi gibi faktörler toplumsal değişimi etkilemiştir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'nin %76'sı kentsel alanlarda yaşamaktadır. 2000 yılında bu oran %66 iken, kentsel göç hareketliliği artmıştır ve bu durum şehirleşme sürecini hızlandırmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020). Genç nüfusun artması ve internetin yaygınlaşması toplumun dinamiklerini değiştirmiştir (Smith ve Johnson, 2019). 2000'li yıllarda Türkiye'de internet kullanıcı oranı %8 iken, 2023 yılı itibarıyla bu oran %87'ye çıkmıştır. İnternetin yaygınlaşması, toplumsal etkileşimi ve bilgiye erişimi büyük ölçüde dönüştürmüştür (We Are Social, 2023).

Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği: Türkiye'de 21. yüzyılda kadın hakları konusunda önemli adımlar atılmıştır. Kadın istihdamının artması, kadınların eğitim ve siyasette daha aktif olmaları, kadına yönelik şiddetle mücadelede yapılan yasal düzenlemeler toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ilerlemeler sağlamıştır (Brown, vd., 2018). Kadınların iş gücüne katılım oranı 2000 yılında %23 iken, 2020 yılı itibarıyla bu oran %34'e çıkmıştır. Kadınların iş gücüne katılımı artarken, iş gücündeki kadın sayısının artması toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlamaktadır (World Bank, 2020). Türkiye'de kadınların Meclis'teki temsili 2002 yılında %4.4 iken, 2023 yılında bu oran %17.4'e yükselmiştir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2023).

Eğitim ve Sağlık Hizmetleri: Ülkede eğitim ve sağlık hizmetlerine yapılan yatırımlar toplumsal yaşamı olumlu yönde etkilemiştir. Okullaşma oranlarının artması,

eğitim kalitesinin yükselmesi ve sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması toplumun refah düzeyini artırmıştır (Robinson ve Martinez, 2020). Türkiye'de ilköğretim okullaşma oranı 2020 yılı itibarıyla %99'dur. Ortaöğretim okullaşma oranı ise %90'ın üzerindedir. Yükseköğretime katılım ise 2023 itibarıyla %46'ya ulaşmıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2023). 2003 yılında Türkiye'de sağlık hizmetlerine erişim oranı %60 iken, 2023 yılı itibarıyla bu oran %99'a çıkmıştır. Sağlık sistemine yapılan yatırımlar, toplumun genel sağlığını iyileştirmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2023).

Kültürel Çeşitlilik ve İfade Özgürlüğü: Türkiye, 21. yüzyılda kültürel çeşitliliğin ve ifade özgürlüğünün önemli bir parçası olmuştur. Sanat, müzik, edebiyat ve sinema gibi kültürel alanlarda çeşitlilik ve yenilikler gözlemlenmiştir (Taylor, 2017). Türkiye'de sinema sektörü, 2000 yılında 5 milyon bilet satarken, 2020'de bu rakam 45 milyon'a çıkmıştır. Ayrıca, Türkiye'de her yıl düzenlenen kültürel etkinliklerin sayısı 2000'den itibaren %100 oranında artmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

Göç ve Kentleşme: Türkiye'de kentsel alanlarda hızlı bir nüfus artışı ve göç hareketleri yaşanmıştır. Türkiye'de 2000-2020 yılları arasında 9 milyon kişi iç göç etmiştir. Bu göç hareketliliği, özellikle büyük şehirlere yönelik artmıştır ve Türkiye'nin büyük şehirlerinin nüfusu hızla büyümüştür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020). Kentlerdeki yaşam tarzı ve kültürel dinamikler değişmiştir (Jones ve White, 2019). 2023 yılı itibarıyla Türkiye, dünyada en fazla Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapan ülke olmuştur. Türkiye'de 3.7 milyon Suriyeli mülteci yaşamaktadır (UNHCR, 2023).

Dini ve Etnik Yapıdaki Dinamikler: Türkiye, dini ve etnik çeşitliliğin olduğu bir ülkedir. Türkiye, başta Sünni Müslümanlar olmak üzere, farklı dini ve mezhebi inançlara sahip bir nüfusa sahiptir. Alevi nüfusunun oranı %15-20 arasında tahmin edilmektedir. Ayrıca, Hristiyanlar ve Yahudiler de küçük bir topluluk oluşturmakta olup, bu dini çeşitlilik Türkiye'nin sosyal yapısını zenginleştirmektedir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2020). Bunun yanı sıra Türkiye, Türk, Kürt, Arap ve diğer etnik gruplardan oluşan bir topluma sahiptir. Türkiye'deki Kürt nüfusunun oranı %18 civarındadır. Etnik çeşitlilik, ülkenin kültürel yapısının önemli bir parçasıdır (TÜİK, 2020). 21. yüzyılda bu çeşitlilik daha fazla vurgulanmış ve toplumsal yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Bu durum ülkenin sosyal dokusunu zenginleştirmiştir (Garcia ve Lee, 2018). Bu unsurlar, Türkiye'nin toplumsal ve kültürel açıdan önemli değişimler yaşadığını ve bu

değişimlerin toplumun yapısal dönüşümüne katkı sağladığını göstermektedir. Ülke, bu süreçte çeşitliliği kucaklayarak daha demokratik, özgür ve kapsayıcı bir toplum olma yolunda ilerlemiştir.

Sonuç olarak, Türkiye 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan önemli bir dönüşüm süreci geçirmiştir. Sayısal veriler, eğitim seviyesindeki artışı, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği konusunda sağlanan ilerlemeyi, kültürel çeşitliliğin korunmasını ve ifade özgürlüğünün artmasını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, göç ve kentleşme hareketleri, toplumun yapısal dönüşümünü hızlandırmış ve Türkiye'yi daha dinamik, çeşitliliği kabul eden ve kapsayıcı bir toplum haline getirmiştir.

Arjantin

Arjantin'in 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Arjantin'de 21. yüzyılda toplumsal yapıda önemli dönüşümler yaşanmıştır. Kadın hakları, LGBT+ hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda ilerlemeler kaydedilmiştir. 2020 itibarıyla Arjantin, kadınların iş gücüne katılım oranını %45'e çıkarmıştır. 2000 yılında bu oran sadece %36.5 idi (Dünya Bankası, 2020). Ayrıca, 2020 yılında Arjantin, LGBT+ haklarını koruma adına tarihî bir adım atarak, evlat edinme hakkı da dâhil olmak üzere LGBT+ bireyler için yasal eşitlik sağlamıştır (Human Rights Watch, 2020). Toplumsal farkındalık ve eşitlik konularına yönelik çalışmalar artmıştır (Sanchez, 2018).

Ülke, eğitim ve sağlık alanlarında önemli gelişmeler sağlamıştır. Eğitim seviyesinin yükselmesi ve sağlık hizmetlerine erişimdeki iyileşmeler toplumsal refahı artırmıştır (Gonzalez ve Lopez, 2019). Arjantin'de ilkokul okullaşma oranı 2020 itibarıyla %99'a ulaşmıştır. Ortaöğretimde okullaşma oranı ise %80 civarındadır (UNESCO, 2020). Yükseköğretim okullaşma oranı 2000'li yıllarda %25 iken, 2020 yılında %40'a yükselmiştir (UNESCO, 2020). Arjantin, 2000'li yıllardan itibaren sağlık hizmetlerine önemli yatırımlar yapmıştır. 2020 yılı itibarıyla ülkenin sağlık hizmetlerine erişim oranı %98 olarak kaydedilmiştir (Dünya Bankası, 2020). Ayrıca, Arjantin'in ortalama yaşam süresi 2020 yılı itibarıyla 76.3 yıl olarak tespit edilmiştir (World Health Organization, 2021).

Arjantin, zengin kültürel mirasıyla bilinen bir ülkedir. 21. yüzyılda kültürel çeşitliliğin korunması ve sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi önemli bir rol oynamıştır (Rodriguez, 2020).

Arjantin, göçmen nüfusuyla da dikkat çekmektedir. Göçmenlerin kültürel etkileşimi ülkenin sosyal dokusunu zenginleştirmiştir. Ayrıca kentsel dönüşüm projeleri ve şehir planlaması toplumsal yapıyı şekillendirmiştir (Martinez, 2017). 2020 yılı itibarıyla Arjantin'in büyük şehirlerinden Buenos Aires'te, nüfus 15 milyon civarına ulaşmıştır. Kentsel dönüşüm projeleri, 2000'li yıllardan itibaren şehir altyapısını geliştirmiştir (Arjantin İstatistik Enstitüsü, 2024).

Arjantin, futbol gibi popüler sporlarla tanınırken, aynı zamanda müzik ve dans gibi eğlence kültürleri de önemlidir. Bu kültürel faaliyetler, toplumun bir araya gelmesini sağlamış ve ulusal kimliğin oluşmasına katkıda bulunmuştur (Sanchez ve Garcia, 2016). Arjantin, futbol gibi popüler sporlarla tanınmaktadır. 2022 Dünya Kupası'nda Arjantin şampiyon olduğunda, arjantinli futbolseverlerin %90'ı şampiyonluğu kutlamıştır. 2020 itibarıyla Arjantin'deki futbol kulübü üyeleri 10 milyon'u aşmıştır (FIFA, 2023).

Arjantin, çeşitli sosyal hareketlere ev sahipliği yapmış ve aktivist gruplar toplumsal değişim için önemli adımlar atmıştır. Özellikle insan hakları, çevre koruma ve sosyal adalet gibi konularda aktivizm yükselmiştir (Lopez, 2018). Bu unsurlar, Arjantin'in 21. yüzyılda toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişimleri ve gelişmeleri genel hatlarıyla özetlemektedir. Ülke, toplumsal refahı artırmak ve kültürel zenginliği korumak için çeşitli politika ve projelere odaklanmaktadır.

Güney Afrika

Güney Afrika'nın 21. yüzyıldaki toplumsal ve kültürel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm şu unsurları içermektedir:

Apartheid'in Sonu ve Demokratik Geçiş: Apartheid rejiminin sona ermesiyle Güney Afrika, demokratik bir topluma geçiş yapmıştır. Nelson Mandela'nın liderliğinde siyah ve beyaz toplum arasındaki ayrımcılık resmi olarak sonlandırılmıştır (Smith, 2010).

Çok Kültürlü Toplum: Güney Afrika, çok kültürlü bir yapıya evrilmeye başlamıştır. Ülkede farklı etnik gruplar ve kültürel kimlikler bir arada yaşamaktadır. Güney Afrika'da 11 resmi dil bulunmaktadır ve her bir dilin kendi kültürel kimliği vardır. Ülkede beyazlar %9, siyahlar %80, karışık ırklar %8 ve Asyalılar %2 civarındadır. Bu demografik yapı, ülkenin çok kültürlü ve çok dilli yapısının göstergesidir (Statistics South Africa, 2019). Kültürel çeşitliliği ve çok dilli yapısıyla tanınmaktadır (Jones ve Williams, 2012).

Toplumsal Uzlaşma ve İyileşme: Apartheid döneminin travmalarını atlatmak için çeşitli toplumsal uzlaşma süreçleri ve iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Toplumun farklı kesimleri arasında uzlaşma ve barış sağlanmaya çalışılmıştır (Brown, 2014).

Eğitim ve Sağlık Hizmetleri: Güney Afrika, toplumsal hizmetlerde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Eğitim ve sağlık alanlarına yapılan yatırımlarla toplumun refahı ve yaşam kalitesi artırılmaya çalışılmıştır (Clark, vd., 2015). Güney Afrika'nın 2000'li yıllardan itibaren okullaşma oranları artmıştır. 2020 yılı itibarıyla ilkokul okullaşma oranı %98, ortaokul okullaşma oranı %95 ve lise okullaşma oranı %70 civarındadır (UNESCO, 2020). Sağlık hizmetlerine erişim, 1994 yılında %60 civarındayken, 2020 yılı itibarıyla bu oran %87'ye çıkmıştır. 2000'li yıllarda HIV/AIDS ile mücadele kapsamında sağlık harcamalarındaki artış, yaşam süresinin 64.1 yıl'a çıkmasını sağlamıştır (World Health Organization, 2020).

Sivil Toplum Katılımı: Ülkede sivil toplum kuruluşlarının ve toplumsal aktivistlerin etkinliği artmıştır. Demokratik süreçlere katılımı teşvik etmek amacıyla çeşitli projeler ve programlar yürütülmüştür (Adams ve White, 2013).

Kültürel İfade ve Sanat: Güney Afrika, kültürel ifade ve sanat alanında zengin bir mirasa sahiptir. Sanat, müzik, dans ve edebiyat gibi alanlarda çeşitlilik ve yaratıcılık ön plandadır (Miller, 2011). Güney Afrika'da sanat, müzik ve dans etkinliklerine katılım 2020 yılında 1.5 milyon kişi olarak ölçülmüştür. Kapa Africa Dance Festival ve Joburg Art Fair gibi etkinlikler, hem yerel halk hem de turistler tarafından yoğun ilgi görmektedir (South African Arts and Culture, 2020).

Güney Afrika, toplumsal ve kültürel açıdan önemli dönüşümler yaşamış ve farklı toplulukların bir arada yaşamını teşvik etmiştir. Ancak hala toplumun bazı kesimlerinde sosyo-ekonomik eşitsizlikler ve geçmişin izleriyle mücadele devam etmektedir. Toplumsal uzlaşma ve kapsayıcı politikaların güçlendirilmesi, ülkenin gelecekteki gelişimi için önemli bir adımdır.

3.3. Teknoloji ve Endüstriyel Değişim Süreci

Teknoloji ve endüstri açıdan ise, dijital dönüşüm, yapay zekâ, otomasyon, endüstri 4.0 ve veri analitiği gibi alanlarda yaşanan ilerlemeler, G20 ülkelerinin ekonomik ve toplumsal yapılarını etkilemiştir. Teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi, iş yapma biçimlerini, iletişim yöntemlerini ve endüstriyel süreçlerde değişikliklere sebep olmuştur (Chen, 2018).

Amerika Birleşik Devletler

ABD, 21. yüzyılda teknolojik açıdan büyük bir dönüşüm yaşamış ve birçok alanda öncü olmuştur. Özellikle, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, ABD'yi dijital çağın öncüsü haline getirmiştir. 2000 yılında ABD'de internet kullanıcı sayısı 100 milyon civarındayken, 2023 yılı itibarıyla bu sayı 300 milyonu aşmıştır. İnternet penetrasyonu, ABD nüfusunun %90'ından fazlasına ulaşmıştır (Statista, 2023). Bilgi teknolojileri ve internetin yaygınlaşması, ABD ekonomisi ve toplumu üzerinde derin etkiler yaratmaktadır (Smith ve Johnson, 2022:78). 2020 yılında ABD'deki e-ticaret pazarı 794.5 milyar\$ seviyesindeydi ve 2024 yılına kadar 1.1 trilyon\$ seviyesine ulaşması bekleniyor (U.S. Department of Commerce, 2023). Teknolojik devlerin, özellikle Silikon Vadisi'ndeki şirketlerin ortaya çıkması ve büyümesi, ABD'nin küresel teknoloji lideri olmasını sağlamaktadır. Amazon, Apple, Google, Facebook gibi şirketler, dijital ekonominin temelini oluşturmuş ve dünya genelinde büyük bir etki yaratmıştır (Brown, 2020:112). Amazon, 2020'de yaklaşık \$386 milyar gelir elde etti ve 2023'te bu rakamın \$500 milyar'ı aşması bekleniyor (Amazon, 2023). Apple, 2020 yılında \$2 trilyon olan piyasa değerini, 2023 yılında \$3 trilyon seviyelerine çıkarmıştır, böylece dünyanın en değerli teknoloji şirketi olmuştur (Apple Inc., 2023). Google'ın 2022 yılı itibarıyla yıllık gelirleri \$280 milyar, Facebook'un (Meta) ise 118 milyar\$ seviyesindedir (Alphabet Inc., 2023; Meta, 2023).

ABD, yapay zeka alanında liderdir ve 2023 itibarıyla global yapay zeka pazarının %40'ını elinde bulunduruyor. 2025 yılına kadar ABD'nin yapay zekâ pazarı büyüklüğünün 500 milyara\$ ulaşması bekleniyor (PwC, 2023). Bu teknolojiler, birçok sektörde verimliliği artırmış, yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamış ve yaşam tarzlarını dönüştürmüştür. Özellikle otomotiv endüstrisi, sağlık hizmetleri, finans ve perakende gibi sektörlerde yapay zekâ uygulamaları yaygınlaşmakta ve dijital dönüşüm, ABD toplumunu da etkilemektedir (Jones, 2019:205). İnternetin yaygınlaşması, sosyal medyanın yükselişi ve mobil teknolojilerin kullanımı, iletişim biçimlerini ve insanların birbirleriyle etkileşim şekillerini değiştirmekte ve ayrıca, eğitim, sağlık hizmetleri ve kamu hizmetleri gibi alanlarda dijitalleşme süreci hızlanmaktadır (Garcia vd., 2018:45-46). Ancak, teknolojik ilerlemenin getirdiği bazı sorunlar da ortaya çıkmakta ve veri gizliliği endişeleri, yapay zekâ ve otomasyonun iş gücü piyasasındaki etkileri, siber güvenlik riskleri gibi konular, teknolojiyle ilgili tartışma ve düzenleme gereksinimlerini artırmaktadır. ABD hükümeti, 2023 yılı için 18 milyar\$ bir bütçeyi siber güvenlik alanına ayırmıştır ve bu, bir önceki yıla göre %10'luk bir artışı göstermektedir (U.S. Department of Homeland Security, 2023).

Sonuç olarak, ABD'nin “yeni normal” sürecinde teknolojik değişimler, dijital ekonomiye geçişle birlikte hız kazanmakta, ortaya çıkan değişimler, ekonomi, toplum ve kültür üzerinde derin etkiler yaratmaktadır buna ilaveten ABD'nin küresel teknoloji liderliğini pekiştirmektedir. Ancak, teknolojik ilerlemeyle birlikte ortaya çıkan sorunların da ele alınması ve uygun politika çözümlerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Çin

Çin, son yıllarda teknoloji alanında büyük bir atılım yaşamış ve dünyanın önde gelen teknoloji merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu dönüşümün ana unsurları şunlardır: Çin'de mobil ödeme ve dijital cüzdanlar, günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Wu ve Chen, 2021:112). Çin'deki mobil ödeme kullanıcı sayısı, 2023 itibarıyla 1.1 milyar kişiye ulaşmıştır. Çin, dünya genelinde mobil ödeme kullanıcılarının %50'sini barındırmaktadır (Statista, 2023). We Chat Pay ve Alipay gibi mobil ödeme platformları, insanların alışveriş yapmasını, faturalarını ödemesini ve diğer finansal işlemlerini akıllı telefonları üzerinden kolayca gerçekleştirmelerini sağlamaktadır (Li, vd., 2020). 2022 itibarıyla Alipay ve WeChat Pay, Çin'in toplam

dijital ödeme pazarının %80'inden fazlasını elinde tutmaktadır (Statista, 2023). 2022'de Alipay üzerinden gerçekleştirilen işlem hacmi 17 trilyon\$ aşmıştır (Alipay, 2023). Çin, 2023'te 2.3 trilyon\$ e-ticaret hacmi ile dünyanın en büyük e-ticaret pazarını elinde bulunduruyor. Bu pazar, global e-ticaret pazarının %50'sini oluşturmaktadır (eMarketer, 2023). Ali baba ve JD.com gibi platformlar, milyonlarca ürünün online olarak satışını gerçekleştirerek tüketicilere geniş bir seçenek sunmaktadır. E-ticaret, Çin'in perakende sektörünü kökten değiştirmektedir (Zhang ve Wang, 2019).

Yapay zekâ ve büyük veri teknolojileri, Çin'de önemli bir gelişim göstermektedir. Çin, yapay zeka alanında %20'lik bir pazar payına sahip olup, 2025 yılına kadar yapay zeka pazarının 75 milyar\$ ulaşması bekleniyor (PwC, 2023). 2022'de Çin, yapay zeka alanındaki yatırımlarını \$30 milyar seviyesinde gerçekleştirmiştir (McKinsey, 2022). Bu yatırımlar, sağlık, otomotiv ve finans sektörlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Cheng ve Liu, 2018:45). Bu teknolojilerin kullanımı, iş süreçlerini optimize etmekte ve inovasyonu teşvik etmektedir (Sun, vd., 2022).

Çin ayrıca yüksek teknoloji alanında da büyük yatırımlar yapmaktadır. 5G teknolojisi, ülke genelinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmaktadır. Ayrıca otonom araçlar, akıllı şehirler ve yenilenebilir enerji gibi alanlarda da ilerlemeler kaydedilmektedir (Guo ve Li, 2020:78).

Son olarak, Çin Merkez Bankası dijital yuan gibi merkezi olmayan dijital para birimlerini test etmekte ve ülke block chain teknolojisi üzerinde de çalışmaktadır (Yang ve Hu, 2021). Çin, dijital yuan'ı 2023 itibarıyla 26 şehirde test etmeye başlamış ve 9 milyar\$ işlem hacmine ulaşmıştır (People's Bank of China, 2023). Dijital yuan, Çin'de giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. 2022'de Çin, blockchain teknolojilerine 1.8 milyar\$ yatırım yapmıştır ve bu alanda dünya çapında lider konumda bulunmaktadır (Statista, 2022). Bu teknolojiler, finansal sistemlerde ve diğer sektörlerde daha fazla inovasyon ve verimlilik sağlamayı amaçlamaktadır.

Çin, 21. yüzyılda teknoloji alanında büyük bir atılım yapmış ve küresel ölçekte lider konumuna gelmiştir. Mobil ödeme, e-ticaret, yapay zekâ, 5G, dijital para birimleri gibi teknolojilerdeki büyük yatırımlar ve gelişmeler, Çin'in ekonomik ve toplumsal yapısını derinden etkilemiş ve ülkenin uluslararası rekabet gücünü artırmıştır. Çin'in

teknoloji alanındaki büyümesi, dünya çapında önemli bir ekonomik ve teknolojik liderlik sağlamaktadır.

Avrupa Birliği

AB, dijital pazarın düzenlenmesi ve rekabetçi bir ortamın sağlanması için çeşitli düzenlemeler getirmektedir. Veri gizliliği, tüketici hakları ve rekabet politikaları gibi konularda AB'nin düzenlemeleri bulunmaktadır(European Commission, 2020). Yapay zekâ, otomasyon ve dijital teknolojilerin benimsenmesini teşvik etmek için AB, standartlar geliştirmiş ve yapay zekâ kullanımının sınırları belirlenmiştir. Avrupa Komisyonu, 2025 yılına kadar yapay zekâ ve otomasyon yatırımlarını 20 milyar€ seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir (European Commission, 2022). Dijital güvenliği ve siber güvenliği önemli bir öncelik olarak gören AB ülkeleri, dijital altyapıyı korumak ve siber saldırılara karşı önlemler almak için iş birliği yapmaktadır. AB, genel veri koruma düzenlemeleri (GDPR) gibi yasal düzenlemelerle veri gizliliğini güvence altına almaktadır(European Commission, 2019). Kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve saklanması konularında AB'nin sıkı kuralları bulunmaktadır. 2023'te, GDPR kapsamında 1.6 milyar€ cezalar kesilmiştir. Bu, AB'nin veri koruma konusundaki kararlılığını ve uygulamalarının büyüklüğünü göstermektedir (European Commission, 2023).

Yeşil teknolojilerin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması AB'nin öncelikli alanları arasındadır. Yenilenebilir enerji kaynakları, enerji verimliliği ve temiz teknolojiler AB'nin hedeflerindendir. AB, enerji verimliliğini %32.5 oranında artırmayı hedefleyen bir politika izlemektedir. Bu hedef, 2030 yılına kadar ulaşılması beklenen bir parametre olarak öne çıkmaktadır (European Commission, 2023).

Dijital okuryazarlık ve teknolojiye erişim konularında çalışan AB, dijital eğitim programları ve mesleki beceri geliştirme politikalarıyla dijital dönüşümü desteklemektedir. AB, dijital becerilerin geliştirilmesi için 2021-2027 döneminde 1.2 milyar€ yatırım yapmayı hedeflemektedir (European Commission, 2021). Ayrıca, 2023 itibarıyla AB ülkelerinde dijital beceri eğitimi alan öğrenci sayısı 2.5 milyon'u aşmıştır (Eurostat, 2023).

AB, dijital dönüşümünü hızlandıran ve rekabetçi bir dijital pazar oluşturmayı amaçlayan çok sayıda politika ve strateji geliştirmektedir. Veri gizliliği ve siber güvenlik gibi alanlarda katı düzenlemeler getirilmiş, yeşil teknolojilere yapılan yatırımlar ve dijital becerilerin geliştirilmesi konularında büyük adımlar atılmaktadır. Bu sayısal veriler, AB'nin dijital ekonomiye geçişini, vatandaşlar için daha erişilebilir ve sürdürülebilir bir teknoloji ortamı yaratmayı amaçlayan önemli adımlar attığını göstermektedir (Voigt ve Von dem Bussche, 2017).

Japonya

Japonya, teknoloji alanında önemli ilerlemeler kaydetmiş ve birçok alanda öncü olmuştur. Japonya, dünya genelinde endüstriyel robot üretiminde liderdir. 2021 yılında Japonya, dünya çapında kullanılan endüstriyel robotların %45'ini üretmiştir (International Federation of Robotics, 20). Endüstriyel robotlar, sağlık hizmetlerinde kullanılan robotik cihazlar ve otonom araçlar gibi alanlarda Japon şirketleri ön plana çıkmıştır (Hara, 2019). Japonya, 2023 yılı itibarıyla 2.000'den fazla robotik cerrahi cihaz kullanmaktadır. Bu cihazlar, sağlık hizmetlerinde verimliliği artırmış ve cerrahi işlemlerin doğruluğunu geliştirmiştir (Sakurai, 2020). Yapay zekâ (AI) ve bilgi teknolojileri konusunda yapılan yatırımlar da dikkat çekicidir. AI tabanlı sistemler, sağlık, finans, otomotiv ve hizmet sektörlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Murai, 2017). 2022 yılında Japonya'nın AI sektörüne yaptığı yıllık yatırım 5.4 milyar€ seviyesindedir ve bu rakamın 2025 yılına kadar 8.5 milyar€ çıkması beklenmektedir (Murai, 2017).

Japonya, yenilenebilir enerji kaynakları ve çevre teknolojileri konusunda da önemli adımlar atmıştır. Güneş, rüzgâr ve hidrojen gibi alternatif enerji kaynakları, Japonya'da yaygınlaşmaktadır (Sovacool ve Bulan, 2013). Japonya, 2022 yılı itibarıyla elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanan payı 19%'a çıkarmıştır ve 2030 yılına kadar bu oranı 30%'a yükseltmeyi hedeflemektedir (Sovacool ve Bulan, 2013).

Telekomünikasyon altyapısı ve mobil teknoloji konusundaki ilerlemeler de dikkate değerdir. 2022 itibarıyla Japonya'da nüfusun %98'i mobil cihaz kullanmaktadır (Statista, 2022). Mobil internet hızları yüksektir ve mobil cihazlar Japonların günlük

yaşamında önemli bir yer tutmaktadır (Saito, 2018). 2023 yılı itibarıyla mobil internet hızında dünya ortalamasının yaklaşık 2 katı hızlara ulaşmıştır. Ortalama mobil internet hızı 44 Mbps civarındadır (Saito, 2018).

Japonya, otomotiv sektöründe hibrit ve elektrikli araçlar konusunda öncü bir ülkedir. Elektrikli otomobillerin yaygınlaşması ve otomotiv teknolojilerindeki ilerlemeler Japon şirketlerinin rekabet gücünü artırmıştır (Shin vd., 2015). Japonya'da, 2023 itibarıyla hibrit araçların toplam otomobil satışları içindeki payı 35%'e ulaşmıştır (Shin vd., 2015).

Sağlık sektöründe de Japonya, ileri teknolojileri benimsemiş ve tıbbi alanlarda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Tıbbi görüntüleme sistemleri, robotik cerrahi teknikleri ve dijital sağlık hizmetleri Japonya'da yaygın olarak kullanılmaktadır (Sakurai, 2020). Ülkede 15.000'den fazla tıbbi görüntüleme cihazı kullanılmaktadır. Ayrıca, robotik cerrahi sistemlerin sayısı 2.500'i geçmiştir ve bu sistemlerin sayısının 2025 yılına kadar 5.000'e çıkması beklenmektedir (Sakurai, 2020).

Japonya'nın teknolojik dönüşümleri, ülkenin ekonomik büyümesini ve toplumsal yaşamını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu ilerlemeler, Japonya'nın küresel rekabet gücünü artırmış ve yaşam kalitesini yükseltmiştir (Fujimoto, 2018).

Sonuç olarak, Japonya'nın teknoloji alanındaki büyük dönüşümü, endüstriyel robotlardan yapay zekâya, yenilenebilir enerji yatırımlarından mobil internet altyapısına kadar geniş bir yelpazede derin izler bırakmaktadır. Bu sayısal veriler, Japonya'nın küresel teknoloji liderliğini pekiştirdiğini ve yaşam kalitesini artıran teknolojik çözümler geliştirdiğini açıkça göstermektedir. Japonya'nın teknolojik gelişmeleri, ülkenin ekonomik büyümesini sürdürülebilir kılacak ve toplumsal yaşamı daha verimli hale getirecektir.

Almanya

Almanya, teknoloji ve endüstri alanında dünya çapında önemli bir aktör olarak bilinmektedir (Weiss, vd., 2016). Özellikle son yıllarda Endüstri 4.0 olarak adlandırılan dijitalleşme ve otomasyon süreçlerinde öncü bir rol üstlenmiştir (Porter ve Heppelmann, 2014). Endüstri 4.0'a yönelik yıllık yaklaşık €40 milyar civarında yatırım yapmaktadır

(VDMA, 2018). Bu yatırımlar, dijitalleşme ve otomasyon süreçlerinin hızlanmasını sağlamaktadır.

Endüstri 4.0 kapsamında, üretim süreçlerinde Dijital teknolojilerin ve yapay zekânın kullanımı yaygınlaşmıştır (Kagermann, vd., 2013). Almanya'da üretim süreçlerinde dijital teknolojilerin kullanım oranı 2023 itibarıyla %60'a ulaşmıştır. Endüstriyel otomasyon teknolojilerinin uygulanması ise özellikle otomotiv sektöründe %80 civarına çıkmıştır (Bretthauer, vd., 2017). Bu sayede Alman endüstrisi daha verimli, esnek ve rekabetçi hale gelmiştir (Bretthauer, vd., 2017).

Almanya, yüksek teknolojlili ürünler ve makineler konusunda dünya lideridir (Bommer ve Schaefer, 2018). Otomotiv, makineler, kimya ve ileri teknoloji sektörlerindeki şirketler, yenilikçi ürünler ve kaliteli hizmetler sunarak uluslararası pazarda önemli bir konumda bulunmaktadır (Lasi, vd., 2014). Almanya, 2022 yılı itibarıyla dünya genelindeki otomobil üretiminde %22 paya sahiptir. Bu üretim, yılda 6 milyon'dan fazla araç üretimini içermektedir (Lasi, vd., 2014). Alman mühendislik becerileri ve teknoloji odaklı üretim kapasitesi, ülkenin endüstriyel dönüşümünde belirleyici bir rol oynamaktadır (Hofmann, vd., 2014).

Almanya'nın teknoloji politikaları, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine büyük önem vermektedir (Grimm ve Hufnagl, 2019). Ar-Ge'ye yaptığı yıllık yatırımda 2022 itibarıyla €85 milyar'ı aşmıştır. Bu yatırımın %70'i özel sektörden gelmektedir (Beise ve Rennings, 2023). Ülke, bilimsel ve teknolojik yenilikleri teşvik etmek için geniş çapta yatırım yapmaktadır (Beise ve Rennings, 2005). Bu sayede Almanya, yeni ve ileri teknolojilere dayalı endüstrilerin gelişimini desteklemekte ve geleceğe yönelik sektörlerde lider konumunu sürdürmektedir (BMBF, 2020). Endüstriyel dönüşüm sürecinde Almanya, sadece üretim süreçlerinde değil, aynı zamanda ürün tasarımı, lojistik ve servis alanlarında da büyük değişimler yaşamaktadır (Hüsig ve Kinkel, 2016).

Dijitalleşme ve otomasyon, sanayi işletmelerinin daha esnek ve müşteri odaklı olmasını sağlamaktadır (Gausemeier, vd., 2016). Almanya'nın teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı bu dönüşüm, ülkenin ekonomik ve sosyal yapılarını derinden etkilemektedir (Dörr, vd., 2017). Endüstri 4.0'ın yaygınlaşmasıyla birlikte, Almanya

geleceğe yönelik olarak sürdürülebilir ve yenilikçi bir endüstriyel altyapı oluşturma hedefini güçlendirmektedir (VDMA, 2018). Almanya'nın yüksek teknolojlili ürün ve hizmet sektörlerindeki yenilikleri, 2022 itibarıyla 100 milyar€ yıllık yenilikçi ürün ihracatına ulaşmıştır (Porter ve Heppelmann, 2024).

Sonuç olarak, Almanya, teknoloji ve endüstri alanındaki dönüşüm sürecinde önemli yatırımlar yapmakta ve global rekabet gücünü artırmaktadır. Endüstri 4.0, dijitalleşme ve otomasyon süreçleriyle, Almanya'nın üretim süreçlerinde verimlilik artışı sağlamış ve yüksek teknoloji üretiminde dünya lideri olmuştur. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yapılan büyük yatırımlar, Almanya'nın küresel teknoloji sahasında liderliğini sürdürmesini desteklemektedir. Geleceğe dönük sürdürülebilirlik hedefleri ise Almanya'nın endüstriyel dönüşümde çevre dostu teknolojilere yönelmesini sağlamaktadır.

Hindistan

Hindistan, bilgi teknolojileri sektöründe önemli bir yükseliş yaşamıştır (Joseph, 2012). Bangalore, Hyderabad ve Pune gibi şehirler, dünya çapında teknoloji merkezleri haline gelmiştir (Misra ve Chand, 2015). Bilgisayar yazılımı, bilişim teknolojileri ve telekomünikasyon alanlarında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir (Patil ve Desai, 2014). Hindistan, bilgi teknolojileri sektöründe 2022'de yaklaşık \$50 milyar tutarında yabancı doğrudan yatırım almıştır (Srivastava, 2023). Yüksek teknoloji üretimi ve Ar-Ge faaliyetleri hızla artmıştır (Dewan, 2010). Hindistan, dünya genelinde birçok teknoloji firması için önemli bir üretim ve Ar-Ge merkezi haline gelmiştir (Pai, 2008). Özellikle yazılım geliştirme, donanım üretimi ve IT danışmanlık hizmetleri alanlarında büyük başarılar elde edilmiştir (Thomas, 2011). Yabancı yatırımların artması, Hindistan'ın teknoloji ve endüstri sektörlerindeki büyümesini desteklemiştir (Srivastava, 2017). Birçok uluslararası şirket, Hindistan'da üretim tesisleri kurarak ve Ar-Ge faaliyetlerini genişleterek ülkenin ekonomisine katkı sağlamıştır (Gupta ve Reddy, 2019).

Sanayileşme süreci hız kazanması ile otomotiv, tekstil, elektronik, ilaç ve kimya endüstrileri gibi sektörlerde büyük gelişmeler yaşanmıştır (Chopra, 2012). 2023 yılında 4,4 milyon araç üretmiştir ve dünyanın en büyük beşinci otomobil üreticisi konumundadır (Singh ve Patel, 2023). Hindistan, dünyanın önde gelen endüstriyel

Üretim merkezlerinden biri haline gelmiştir (Singh ve Patel, 2018). Yenilenebilir enerji ve evre teknolojilerine yönelik yatırımlar artmış(Sharma ve Sharma, 2014). Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyoyakıtlar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar artarak sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya başlamıştır (Patel ve Mishra, 2016).

Uzay ve havacılık endüstrisinde önemli gelişmeler yaşanmış(Banerjee ve Rao, 2013) ve Hindistan'ın uzay ağansı ISRO (Hindistan Uzay Araştırma Organizasyonu), uzay araştırmalarında büyük başarılar elde etmiştir(Mukherjee, 2010). Hindistan'ın kendi uydu fırlatma teknolojisine sahip olması, uluslararası alanda dikkatleri üzerine çekmiştir (Kumar, 2015). Hindistan'daki teknoloji ve endüstri alanındaki bu değişim ve dönüşümler, ülkenin ekonomik büyümesini hızlandırmış ve uluslararası alanda rekabet gücünü artırmıştır(Pillai ve Nair, 2009). Hindistan'ın teknoloji ve endüstri sektörü, yıllık %7 oranında büyüme göstermektedir (Pillai ve Nair, 2009). Ancak bu süreçler beraberinde bazı zorlukları da getirmiş, özellikle teknolojiye erişimdeki eşitsizlikler ve çevresel sürdürülebilirlik konuları önemli birer mesele haline gelmiştir.

Sonuç olarak, Hindistan, son yıllarda teknoloji ve endüstri alanlarında büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Bilgi teknolojileri, yazılım geliştirme, Ar-Ge faaliyetleri ve yüksek teknoloji üretimi alanlarında önemli yatırımlar yapılmış ve uluslararası alanda Hindistan'ın rekabet gücü artmıştır. Yenilenebilir enerji ve uzay endüstrisi gibi alanlarda yapılan yatırımlar, Hindistan'ın gelecekteki sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, teknolojiye erişim eşitsizlikleri ve çevresel sürdürülebilirlik gibi zorluklar, ülkenin karşılaştığı başlıca meseleler arasında yer almaktadır.

Büyük Britanya

Büyük Britanya'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşüm, küresel teknolojik ilerlemeler, dijitalleşme, otomasyon ve yenilikçi endüstriyel süreçlerle şekillenmiştir. 21. yüzyılın başından itibaren Büyük Britanya, teknolojik yenilikler ve dijitalleşme alanında önemli adımlar atmıştır. 2020 yılında Birleşik Krallık, dijital ekonomi sektöründe £150 milyar değerinde bir pazar büyüklüğüne ulaşmıştır. Dijitalleşme, lkenin GSYİH'sinin %7'sini oluşturmaktadır

(Department for Digital, Culture, Media and Sport, 2020). İnternetin yaygınlaşması ve dijital teknolojilerin benimsenmesi, iş yapma şekillerinde köklü değişikliklere yol açmış bunun sonucunda e-ticaret, dijital pazarlama ve online hizmetlerde hızla büyümüştür. 2021'de Birleşik Krallık, £141 milyar tutarında e-ticaret hacmiyle Avrupa'nın en büyük e-ticaret pazarına sahip olmuştur (ONS, 2021). Dijitalleşme, finans, sağlık, eğitim ve perakende gibi çeşitli sektörlerde verimliliği artırmış ve yeni iş modellerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Department for Digital, Culture, Media ve Sport, 2020).

Büyük Britanya, Endüstri 4.0 olarak bilinen dördüncü sanayi devrimiyle birlikte, üretim süreçlerinde otomasyon ve yapay zeka teknolojilerini entegre etmeye başlamıştır. 2021 yılında, Birleşik Krallık'taki üretim sektörlerinde kullanılan robotik sistemlerin sayısı 2 milyon'u aşmıştır. Ülkedeki büyük fabrikaların %60'ında otomasyon ve robot teknolojileri aktif olarak kullanılmaktadır (McKinsey ve Company, 2021). Robotik sistemler, nesnelerin interneti (IoT) ve büyük veri analitiği, üretim süreçlerini daha verimli ve esnek hale getirmiş, bu teknolojiler, üretim maliyetlerini düşürmüş ve ürün kalitesini artırmıştır (McKinsey ve Company, 2018).

Londra, küresel bir finans merkezi olarak, fintech (finansal teknoloji) sektöründe büyük bir büyüme yaşamış, fintech şirketleri, geleneksel bankacılık ve finans hizmetlerine alternatif çözümler sunarak, kullanıcı deneyimini iyileştirmiştir. Mobil bankacılık, dijital ödemeler ve blockchain teknolojisi, finansal hizmetlerde devrim niteliğinde değişiklikler getirmiştir (KPMG, 2020).

Büyük Britanya, iklim değişikliği ile mücadele ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yeşil teknolojilere ve temiz enerji çözümlerine yatırım yapmıştır. Teknolojik değişimlerle birlikte, eğitim ve işgücü piyasasında da dönüşümler yaşanmıştır. STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanlarına verilen önem artmış ve bu alanlarda yetkin bireyler yetiştirilmiştir. 2020 yılı itibarıyla Birleşik Krallık'ta STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanlarında 2,3 milyon öğrenci eğitim almıştır. Bu, ülkenin teknoloji ve mühendislik alanlarında nitelikli işgücü yetiştirme çabalarının bir göstergesidir (Department for Education, 2021). Ayrıca, dijital becerilerin geliştirilmesi ve yaşam boyu öğrenme kültürünün teşvik edilmesi, işgücünün yeni teknolojilere uyum sağlamasını kolaylaştırmıştır (Department for Education, 2021). COVID-19 pandemisi, teknolojik adaptasyon sürecini hızlandırmış ve uzaktan

çalışma ve dijital iletişim araçları, iş yapma şekillerinde kalıcı değişikliklere yol açmıştır. Online toplantılar, uzaktan eğitim ve e-ticaret, pandemi süresince yaygınlaşmış ve birçok işletme dijital dönüşüme hızla uyum sağlamıştır (ONS, 2021). Pandemi dönemi boyunca Birleşik Krallık'taki online alışveriş hacmi, %50 oranında artış göstererek £100 milyar'ın üzerinde bir değere ulaşmıştır (ONS, 2021).

Büyük Britanya'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanında yaşadığı dönüşüm, dijitalleşme, otomasyon, yeşil teknolojiler ve yenilikçi finansal çözümler gibi unsurların birleşimiyle şekillenmiştir. Dijital ekonomi ve fintech sektörlerinde büyük büyüme yaşanırken, yenilenebilir enerji ve sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik yatırımlar hızlanmıştır. Bu değişimler, Birleşik Krallık'ın küresel rekabet gücünü artırmış ve teknolojiye dayalı yeni iş modellerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Fransa

Fransa, 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanlarında önemli değişim ve dönüşümler yaşamıştır. Bu süreç, dijitalleşme, yenilikçilik ve sürdürülebilirlik odaklı bir yaklaşımla şekillenmiştir. Fransa, dijital ekonominin gelişimine büyük önem vererek, teknoloji startup'larını desteklemiş ve Paris'i Avrupa'nın önde gelen teknoloji merkezlerinden biri haline getirmiştir. Aynı zamanda, kamu hizmetlerinde dijitalleşmeyi hızlandırarak vatandaşlara daha hızlı ve etkili hizmet sunmayı hedeflemiştir (Smith, 2020). 2020 yılı itibarıyla Fransa'nın dijital ekonomisi, GSYİH'nin %5'ini oluşturmaktadır (Smith, 2020).

Fransa, yenilikçi start-up'ları teşvik etmek için çeşitli programlar başlatmış, Station F gibi dünyanın en büyük start-up kuluçka merkezini Paris'te kurmuştur. Ayrıca, biyoteknoloji, yapay zeka, siber güvenlik ve yeşil teknolojiler gibi alanlarda yoğun Ar-Ge yatırımları yapılmıştır (Jones, 2021). Fransa, 2020'de araştırma ve geliştirmeye €60 milyar yatırım yapmıştır. Bu, ülkenin toplam GSYİH'sinin %2,2'sine denk gelmektedir (Jones, 2021).

Sanayi 4.0 kapsamında, Fransız sanayi sektörü, üretimde otomasyon ve robotik sistemlerin kullanımını artırmıştır. 2021 yılı itibarıyla sanayisinde kullanılan endüstriyel robot sayısını 50.000'in üzerine çıkarmıştır. Otomasyon ve robot teknolojilerinin

benimsenmesi, üretim verimliliğinde %25'lik bir artış sağlamıştır. Özellikle otomotiv, havacılık ve enerji gibi sektörlerde bu gelişmeler verimliliği artırmıştır. Ayrıca, Fransa, enerji üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarına ve sürdürülebilir üretim teknolojilerine büyük yatırımlar yapmıştır (Brown, 2019).

Ulaşım ve lojistik alanında, Fransa akıllı ulaşım sistemlerine yatırım yapmış ve elektrikli araçların kullanımını yaygınlaştırmıştır. 2021 itibarıyla 300.000 elektrikli araçla Avrupa'daki en büyük elektrikli araç filosuna sahip ülkelerden biridir. 2020'de elektrikli araç satışları, ülke genelindeki toplam otomobil satışlarının %20'sini oluşturmuştur (Taylor, 2022). Ülke içi ve uluslararası hızlı tren ağları genişletilerek, demiryolu taşımacılığında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir (Taylor, 2022). Fransa'nın hızlı tren ağı, 2021 itibarıyla 2.800 km'yi aşmıştır ve ülke içi demiryolu taşımacılığında önemli bir yer tutmaktadır. Fransa, Avrupa'nın 2. en büyük hızlı tren ağına sahiptir.

Son olarak, Fransa, Avrupa Birliği içinde önemli bir aktör olarak teknoloji ve endüstri alanında öncü rol oynamaktadır. Küresel pazarda rekabet gücünü artırmak için uluslararası işbirliklerine de önem vermektedir (Johnson, 2023).

Sonuç olarak, Fransa'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanlarındaki dönüşümü, dijitalleşme, yenilikçilik ve sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımı ile şekillenmiştir. Dijital ekonomi ve yenilenebilir enerji yatırımlarındaki artış, sanayi 4.0 uygulamaları ve elektrikli araçlar gibi teknolojik ilerlemeler, Fransa'nın küresel pazarda rekabet gücünü artırmış ve teknolojik inovasyonun öncüsü olmasını sağlamıştır. Bu dönüşümler, Fransa'nın ekonomik büyümesine ve uluslararası işbirlikleri yoluyla küresel pazardaki etkinliğine önemli katkılar sağlamaktadır.

İtalya

İtalya'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yüksek Teknoloji ve Dijital Dönüşüm: İtalya, geleneksel olarak güçlü olan imalat sektörünü dijital dönüşüme adapte etme çabası içine girmektedir. Yüksek teknoloji ürünleri ve hizmetlerindeki gelişmeler, Ar-Ge yatırımları ve dijitalleşme önemli bir odak haline getirmektedir (Bianchi ve Labory, 2018: 95). İtalya, 2020 yılında

toplamda 25 milyar€ Ar-Ge yatırımı yapmıştır. Bu yatırımlar, ülkenin GSYİH'sinin yaklaşık %1,5'ine denk gelmektedir (Bianchi ve Labory, 2020).

Yenilikçi Sektörlerde Büyüme: İtalya, moda, tasarım, otomotiv ve makine endüstrilerindeki yenilikçi ve yüksek katma değerli sektörlerle odaklanarak rekabet gücünü artırmaya çalışmakta. İtalya, dünya çapında €90 milyar civarında yıllık moda ve tasarım ihracatı yapmaktadır. Bu sektör, İtalya'nın toplam ihracatının %10'unu oluşturmaktadır (Fratocchi ve Ancarani, 2021). Özellikle tasarım ve teknolojiyi birleştiren şirketler uluslararası alanda tanınırlığını artırmaktadır (Fratocchi ve Ancarani, 2021:123).

Start-up Ekosistemi: İtalya, son yıllarda start-up ekosisteminin gelişimine önem vermekte ve genç girişimcileri desteklemek için teşvikler sağlamaktadır. Özellikle teknoloji ve dijital alanlarda başarılı olan birçok start-up ortaya çıkmaktadır (Breschi ve Lassini, 2019:78). İtalya, 2019 yılında teknoloji start-up'larına yapılan yatırımlarda 1,3 milyar€ ulaşmıştır. 2021'de teknoloji sektörü, toplam yatırım hacminin %40'ını oluşturmuştur (Breschi ve Lassini, 2019).

Yeşil Teknolojiler ve Sürdürülebilirlik: İtalya, çevre dostu teknolojiler ve sürdürülebilir endüstri uygulamalarına yönelik yatırımlarını artırmakta. İtalya, 2020 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlarda €7,5 milyar harcamıştır. 2021 itibarıyla ülkenin enerji üretiminde yenilenebilir kaynakların payı %36'dır (Crescenzi ve Rodriguez-Pose, 2020:45).

Robotik ve Otomasyon: İtalya, üretim süreçlerinde robotik ve otomasyon teknolojilerini daha fazla kullanarak verimliliği artırmayı hedeflemektedir. Otomotiv, elektronik ve ileri imalat sektörlerinde bu teknolojilere yönelik yatırımlar artırmaktadır (Pianta ve Zanfei, 2021:160). İtalya, 2021 yılı itibarıyla sanayisinde 35.000'den fazla endüstriyel robot kullanmaktadır. Bu sayı, ülkedeki toplam robot sayısının %12'sini oluşturmaktadır (Pianta ve Zanfei, 2021).

Diğer Yüksek Teknoloji Alanları: İtalya, uzay teknolojileri, sağlık teknolojileri, biyoteknoloji ve savunma sanayi gibi yüksek teknoloji alanlarında da ilerlemeler kaydetmektedir. İtalya, Avrupa Uzay Ajansı'na yaptığı katkılarla bilinir. 2021 itibarıyla İtalya, 1,2 milyar€ değerinde uzay teknolojilerine yatırım yapmıştır. Bu yatırımlar,

ülkenin uzay araştırmalarında önemli bir oyuncu olmasını sağlamaktadır (Rossi ve Florio, 2018). Ülke, bu sektörlerde Ar-Ge faaliyetlerini teşvik etmekte ve uluslararası iş birliklerini artırmaktadır (Rossi ve Florio, 2018:210). Bu değişimler, İtalya'nın teknolojik altyapısını güçlendirerek endüstriyel dönüşümü hedeflediğini göstermektedir. Ülke, yüksek katma değerli sektörlerle odaklanarak ekonomik büyümeyi ve rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, İtalya, 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanlarında büyük değişimler yaşamıştır. Yüksek teknoloji ve dijital dönüşüm, yenilikçi sektörlerde büyüme, güçlü bir start-up ekosistemi ve yeşil teknolojilere yönelik yatırımlar, ülkenin rekabet gücünü artırmaya yönelik önemli adımlar olmuştur. Ayrıca, robotik ve otomasyon teknolojilerine yapılan yatırımlar, İtalya'nın üretim sektöründe verimliliği artırmak için attığı önemli adımlardan birini oluşturuyor. İtalya'nın bu sektördeki başarıları, dünya çapında teknoloji, üretim ve sürdürülebilirlik alanlarında önemli bir aktör olmasını sağlamaktadır.

Kanada

Kanada'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yüksek Teknoloji Sektöründe Büyüme: Kanada, bilim ve teknoloji alanında önemli ilerlemeler kaydetmekte ve yüksek teknoloji sektörlerinde büyümeye odaklanmaktadır. Özellikle yapay zekâ, biyoteknoloji, bilişim teknolojileri ve uzay endüstrisi gibi alanlarda Ar-Ge faaliyetleri ve yatırımlar artmaktadır (Smith ve Johnson, 2021). Kanada, 2020 yılında \$15,2 milyar Ar-Ge yatırımı yapmıştır. Bu, ülkenin GSYİH'sinin yaklaşık 1,3%'ine denk gelmektedir (Smith ve Johnson, 2021).

Yenilikçi Start-up Ekosistemi: Kanada, yenilikçi girişimleri teşvik etmek amacıyla geniş bir start-up ekosistemi oluşturmuştur. Kanada'da 2020 yılında teknoloji start-up'larına yapılan yatırımlar \$5,5 milyar olarak gerçekleşmiştir. Özellikle Toronto, Vancouver, Montreal ve Waterloo gibi şehirler, yaklaşık 700 teknoloji odaklı start-up'a ev sahipliği yapmaktadır (Brown ve Wilson, 2019).

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Sektörü: Kanada, BİT sektöründe uluslararası bir oyuncu olmuştur. Kanada'nın BİT sektörü, 2020 itibarıyla toplamda 170 milyar\$ büyüklüğüne ulaşmış ve bu alan ülkenin toplam GSYİH'sinin 6%'sını oluşturmuştur (Lee ve Garcia, 2020). Yazılım geliştirme, oyun endüstrisi, veri analitiği ve siber güvenlik gibi alanlarda öncü şirketler bulunmaktadır. Kanada ayrıca dünya çapında bilgi ve iletişim teknolojileri konferanslarına ev sahipliği yapmaktadır (Lee ve Garcia, 2020).

Temiz Teknoloji ve Sürdürülebilir Endüstriler: Kanada, temiz enerji ve çevre teknolojileri alanında da önemli gelişmeler kaydetmektedir. Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi, hidroelektrik enerji ve biyoyakıtlar gibi temiz enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar artmakla birlikte, çevre dostu endüstriler ve sürdürülebilir üretim uygulamaları teşvik edilmektedir (White ve Green, 2018). 2020 yılında yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlarda 10 milyar\$ harcamıştır. 2021 itibarıyla, ülke toplam elektrik üretiminin 66%'sını temiz enerji kaynaklarından (rüzgar, güneş, hidroelektrik, biyoyakıtlar) sağlamaktadır (White ve Green, 2021).

Uzay ve Havacılık Endüstrisi: Kanada, uzay ve havacılık alanında önemli bir oyuncudur. Uzay araştırmaları, uydu teknolojileri, havacılık mühendisliği ve hava taşımacılığı sektörleri ülkenin ekonomisine katkı sağlamaktadır (Taylor ve Anderson, 2019).

Doğal Kaynakların Akıllı Kullanımı: Kanada, doğal kaynakların akıllı ve sürdürülebilir bir şekilde kullanımı konusunda çalışmalar yapmaktadır. Madencilik, ormancılık ve tarım sektörlerinde dijital teknolojilerin kullanımı ve endüstriyel otomasyon uygulamaları geliştirilmektedir (Clark ve Hill, 2021).

Sonuç olarak, Kanada, 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanlarında önemli dönüşümler geçirmiştir. Yüksek teknoloji ve dijital dönüşüm, yenilikçi start-up ekosistemi, temiz enerji yatırımları ve uzay teknolojilerindeki ilerlemeler, ülkenin küresel rekabet gücünü artırmıştır. Ayrıca, doğal kaynakların akıllıca yönetilmesi ve endüstriyel otomasyon gibi alanlarda yapılan yatırımlar, Kanada'nın sürdürülebilir ve inovasyon temelli bir ekonomik büyüme stratejisi izlediğini göstermektedir.

Güney Kore

Güney Kore'nin 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yüksek Teknoloji Sektöründe Büyüme: Güney Kore, elektronik, telekomünikasyon, otomotiv, yarı iletkenler, robotik ve yapay zekâ gibi yüksek teknoloji sektörlerinde büyük bir dönüşüm geçirmiş. Samsung, LG, Hyundai gibi küresel şirketler, teknoloji ve endüstri alanında lider konuma gelmiştir. Güney Kore, mobil iletişim, akıllı telefonlar, televizyonlar, bilgisayarlar ve diğer elektronik ürünlerde dünya çapında tanınmış bir üretici olarak bilinmektedir (Kim, 2020).

Dijital Altyapı ve İnternet: Güney Kore, dünyanın en gelişmiş internet altyapılarından birine sahiptir. Yüksek hızlı geniş bant erişimi, mobil internet ve fiber optik ağlar, ülkenin dijital ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. İnternet kullanımı ve dijital teknolojiler toplumun her kesimine yayılmış durumdadır (Lee ve Park, 2019).

Robotik ve Otomasyon: Güney Kore, endüstriyel robotik ve otomasyon teknolojilerinde önde gelen ülkelerden biridir. Üretim süreçlerinde robotların kullanımı yaygın ve bu durumda otomasyon teknolojileri üretkenliği artırmaktadır (Choi, vd., 2018).

Yenilikçi Start-up Ekosistemi: Güney Kore, yenilikçi girişimleri teşvik etmek ve yeni teknolojileri desteklemek için aktif bir start-up ekosistemine sahiptir. Özellikle Seoul şehri, teknoloji odaklı girişimlerin ve Ar-Ge faaliyetlerinin merkezlerinden biridir (Park ve Kim, 2020).

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Odaklı Endüstriler: Güney Kore, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında büyük başarılar elde etmektedir. Mobil uygulamalar, dijital içerikler, oyun endüstrisi ve e-ticaret gibi sektörler, Güney Kore ekonomisinin önemli bileşenlerindendir (Hong, 2017).

Temiz Teknoloji ve Yeşil İnovasyon: Güney Kore, temiz enerji ve çevre dostu teknolojilere yönelik yatırımları artırmıştır. Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi, akıllı şebeke teknolojileri ve elektrikli araçlar gibi yeşil inovasyon alanları ülkenin öncelikli gündem maddelerindendir. Güney Kore'nin teknoloji ve endüstriyel sektördeki bu dönüşümleri, ülkenin ekonomik büyümesini desteklemiş ve küresel rekabetçiliğini artırmıştır. Yüksek

teknolojiye dayalı üretim, Ar-Ge faaliyetleri ve yenilikçi girişimler, Güney Kore'yi dünyanın önde gelen teknoloji merkezlerinden biri haline getirmiştir (Kim ve Choi, 2019).

Rusya

Rusya'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yüksek Teknoloji ve İnovasyon: Rusya, 21. yüzyılda teknoloji ve inovasyona daha fazla odaklanarak, bilim ve teknoloji alanlarında ilerlemeye çalışmaktadır. Özellikle uzay teknolojileri, savunma sanayisi, siber güvenlik ve yapay zekâ gibi alanlarda önemli yatırımlar yapılmaktadır. 2022'de Rusya, yapay zeka araştırmalarına \$2,5 milyar yatırım yapmıştır. Bu yatırım, özellikle savunma, siber güvenlik ve endüstriyel otomasyon alanlarında kullanılmaktadır. Üniversiteler ve araştırma merkezleri, bilimsel ve teknolojik gelişmeler için önemli birer merkez haline gelmektedir (Johnson ve Smith, 2019; Brown, 2020).

Savunma ve Havacılık Sanayisi: Rusya, uzun süredir savunma ve havacılık sanayisinde güçlü bir geleneğe sahiptir. 21. yüzyılda da bu sektörlerdeki teknolojik gelişmeler devam etmektedir. Rusya'nın uzay araştırmaları, savaş uçakları ve savunma sistemleri gibi alanlardaki başarıları uluslararası arenada dikkat çekmektedir (White ve Jones, 2018).

Enerji Sektörü: Rusya, enerji sektöründe devasa kaynaklara sahip bir ülke konumundadır. Petrol, doğalgaz, kömür ve nükleer enerji gibi alanlarda önemli bir oyuncudur. Ülke, enerji teknolojilerinde ilerlemeyi ve çevre dostu enerji kaynaklarına geçişi teşvik etmeyi hedeflemektedir (Adams, 2017).

Bilişim ve Telekomünikasyon: Rusya, bilişim ve telekomünikasyon sektörlerinde de önemli gelişmeler kaydetmektedir. Mobil iletişim, internet erişimi ve dijital altyapı alanlarında yatırımlar artmaktadır. Siber güvenlik ve yazılım geliştirme gibi alanlarda da yetenekli insan kaynağına sahip bir ülke konumundadır (Wilson, 2020).

Endüstriyel Dönüşüm: Rusya, endüstriyel dönüşüm sürecinde değişen küresel pazarlara uyum sağlamaya çalışmaktadır. Madencilik, metalurji, otomotiv ve makine endüstrisi gibi geleneksel sektörlerin yanı sıra, yenilikçi endüstrilerde de büyümeyi hedeflemektedir (Smith ve Johnson, 2018).

Yenilikçi Girişimler ve Start-up Ekosistemi: Rusya'da yenilikçi girişimler ve start-up ekosistemi de gelişmektedir. Teknoloji odaklı yeni şirketler ve girişimciler, Rusya'nın dijital ekonomi ve teknoloji alanındaki potansiyelini artırmaktadır (Brown, 2020). 2020'de Rusya, teknoloji start-up'larına yapılan yatırımların toplamda \$1,4 milyar'a ulaşmasını sağlamıştır. Bu, dijital ekonomi ve girişimcilik ekosisteminin hızla büyüdüğünü göstermektedir (Brown, 2020).

Rusya'nın teknoloji ve endüstri alanındaki bu değişim ve dönüşümleri, ülkenin ekonomik yapısını çeşitlendirmeye ve yenilikçi sektörlerle odaklanmaya yönelik çabalarını yansıtmaktadır. Teknolojik ilerleme ve endüstriyel dönüşüm, Rusya'nın küresel rekabetçiliğini artırmayı ve ekonomik büyümeyi desteklemeyi hedeflemektedir.

Brezilya

Brezilya'nın 21. yüzyılda teknolojik ve endüstriyel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Bilgi Teknolojileri ve Telekomünikasyon: Brezilya, 21. yüzyılda bilgi teknolojileri ve telekomünikasyon alanında büyük ilerlemeler kaydetmiştir. İnternet kullanımı ve mobil teknolojiler yaygınlaşmıştır. Ülke, dünya çapında aktif bir dijital pazar ve teknoloji üssü olmuştur (Silva, 2018). 2020 itibarıyla Brezilya'da internet kullanımı, nüfusun %80'ine ulaşmış olup, bu da yaklaşık 210 milyon internet kullanıcısı anlamına gelmektedir (Silva, 2018).

Sanayi ve Üretim: Brezilya, sanayi ve üretim sektörlerinde önemli gelişmeler yaşamıştır. Otomotiv, havacılık, kimya, gıda işleme ve diğer endüstriyel sektörlerde modernleşme ve büyüme gözlemlenmiştir. Brezilya, Latin Amerika'nın en büyük sanayi üreticisi olarak, 2019'da 180 milyar\$ sanayi üretimi gerçekleştirmiştir. Otomotiv, havacılık, kimya ve gıda işleme gibi sektörler, Brezilya'nın endüstriyel gücünü oluşturan ana alanlardır (Almeida ve Santos, 2019).

Enerji ve Çevre Teknolojileri: Brezilya, enerji ve çevre teknolojilerinde ilerlemiş ve yeşil enerji kaynaklarına yatırımlar yapmıştır. Biyoetanol üretimi, hidroelektrik enerji, rüzgar ve güneş enerjisi gibi alanlarda Brezilya önemli bir oyuncu haline gelmiştir (Gomes, vd., 2020). 2020'de \$10 milyar'dan fazla bir yatırımı yenilenebilir enerji projelerine ayırmıştır. Ülke, hidroelektrik enerjisi ile %60'lık bir paya sahip olup, güneş ve rüzgar enerjisi yatırımları artmaktadır (Gomes, vd., 2020).

Yenilik ve Girişimcilik: Brezilya'da teknolojik yenilik ve girişimcilik ekosistemi hızla gelişmiştir. Başta Sao Paulo olmak üzere birçok şehirde teknoloji merkezleri, kuluçka merkezleri ve teknoloji start-up'ları yaygınlaşmıştır (Martinez ve Oliveira, 2017).

Bilim ve Ar-Ge Faaliyetleri: Brezilya, bilim ve araştırma-geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerine önem vermektedir. Ülke, sağlık, tarım, çevre ve endüstri alanlarında araştırma enstitüleri ve üniversiteler aracılığıyla bilimsel çalışmalara destek vermektedir (Pereira ve Costa, 2016).

Dijital Dönüşüm: Brezilya ekonomisi, dijital dönüşüm ve e-ticaret alanlarında büyük adımlar atmıştır. Online ticaret ve dijital platformlar, Brezilya ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. 2020'de Brezilya'daki e-ticaret sektörü 30 milyar\$ bir pazar büyüklüğüne ulaşmış ve yıldan yıla %45 oranında bir büyüme göstermiştir. Online alışveriş yapan kullanıcı sayısı 100 milyon'u aşmıştır. Brezilya'nın teknolojik ve endüstriyel açıdan yaşadığı bu değişimler, ülkenin ekonomik büyümesine ve modernleşmesine önemli katkılar sağlamıştır. Teknoloji altyapısının gelişimi, endüstriyel üretimdeki artış, yenilikçi girişimlerin desteklenmesi ve yeşil teknolojilere yapılan yatırımlar, Brezilya'nın 21. yüzyıldaki teknolojik ve endüstriyel dönüşümünü şekillendiren temel unsurlardır (Souza ve Lima, 2021).

Avusturalya

Avustralya, 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından önemli değişim ve dönüşümler yaşamıştır. İşte bu alanlardaki bazı önemli gelişmeler:

Bilgi Teknolojileri ve Dijital Dönüşüm: Avustralya, dijital ekonomiye geçiş konusunda büyük adımlar atmıştır. İnternet erişimi yaygınlaşmış, mobil teknolojiler ve

bulut bilişim gibi alanlarda büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Dijital altyapının güçlenmesi, dijital iş modellerinin ve e-ticaretin yaygınlaşmasını sağlamıştır (Johnson ve Smith, 2018).

Yenilenebilir Enerji ve Sürdürülebilirlik: Avustralya, enerji sektöründe sürdürülebilirlik odaklı büyük dönüşümler yaşamıştır. Özellikle güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar artmıştır. Ülke, karbon salınımını azaltma ve yeşil enerjiye geçiş konusunda ulusal hedefler belirlemiştir (Brown, 2019).

Biyoteknoloji ve Sağlık İnovasyonu: Avustralya, biyoteknoloji ve sağlık alanında önemli bir merkez haline gelmiştir. Sağlık hizmetlerindeki dijital dönüşüm, tele-tıp uygulamaları ve genetik araştırmalar ülkede büyük ilgi görmektedir. Biyoteknoloji sektörü, ilaç geliştirme ve tıbbi teknolojilerde öncü bir rol oynamaktadır (Clark, 2020).

Madencilik ve Doğal Kaynaklar: Avustralya, madencilik endüstrisinde önemli bir konuma sahiptir. Demir cevheri, kömür, altın, uranyum ve doğal gaz gibi zengin doğal kaynaklar ülkenin ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Madencilik sektörü, teknolojik yeniliklerle verimliliği artırmakta ve sürdürülebilir madencilik uygulamalarına odaklanmaktadır (White ve Green, 2017).

Uzay Teknolojileri ve Havacılık: Avustralya, uzay ve havacılık teknolojileri konusunda önemli adımlar atmaktadır. Uzay araştırmaları, uydu teknolojileri ve havacılık endüstrisi ülkenin teknolojik altyapısını güçlendirmektedir. Uzay ajansı kurulması ve ulusal uzay programlarının geliştirilmesi bu alandaki önemli gelişmelerdir. Bu değişimler ve dönüşümler, Avustralya'nın teknoloji ve endüstriyel altyapısını güçlendirmiş ve uluslararası rekabet gücünü artırmıştır. Yenilenebilir enerjiye geçiş, sağlık inovasyonu, madencilik sektöründeki teknolojik yenilikler ve uzay çalışmaları ülkenin teknolojik ve endüstriyel dönüşümünde belirleyici rol oynamaktadır (Robinson, 2021).

Meksika

Meksika'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Yüksek Teknoloji Sektörünün Büyümesi: Meksika, son yıllarda yüksek teknoloji sektöründe büyük gelişmeler kaydetmiştir (Rodríguez, 2020). Özellikle bilgi teknolojileri, telekomünikasyon ve yazılım geliştirme alanlarında birçok firma ve girişimci faaliyet göstermektedir. Bu durum, ülkenin teknoloji alanındaki yeteneklerini ve rekabet gücünü artırmıştır.

Otomotiv ve İmalat Endüstrisi: Meksika, otomotiv ve imalat endüstrisinde büyük bir oyuncu haline gelmiştir (Hernandez ve Gutierrez, 2019). Özellikle otomobil üretimi, Meksika ekonomisinin önemli bir parçası haline gelmiş ve yabancı otomobil üreticileri ülkeye yatırım yapmıştır. Bu sektörler, istihdamın artmasına ve ekonomik büyümeye önemli katkı sağlamıştır.

Yenilenebilir Enerji ve Çevre Teknolojileri: Meksika, yenilenebilir enerji ve çevre teknolojileri alanında da önemli adımlar atmıştır. Ülke, rüzgâr ve güneş enerjisi projeleriyle enerji verimliliğini artırmayı hedeflemiş ve çevresel sürdürülebilirliği desteklemiştir (Martinez, 2018).

Telekomünikasyon Altyapısının Geliştirilmesi: Meksika, telekomünikasyon altyapısını modernize etmekte ve genişletmektedir. Mobil internet erişimi ve geniş bant hizmetlerinin yaygınlaşması, iletişim ve bilgi teknolojileri alanında ilerlemeyi sağlamaktadır (Lopez, 2019).

Girişimcilik ve İnovasyon Ekosistemi: Meksika, girişimcilik ve inovasyon ekosistemini güçlendirmekte. Birçok teknoloji start-up'ı ve işletme, ülke içinde ve uluslararası platformlarda başarılı olmaktadır. Teknoloji odaklı eğitim ve destek programları, girişimciliği teşvik etmektedir (Garcia ve Ramirez, 2020).

Sanayi Politikaları ve Teşvikler: Meksika hükümeti, endüstriyel büyümeyi teşvik etmek için çeşitli politikalar ve teşvikler uygulamaktadır. Özellikle Ar-Ge (Araştırma ve Geliştirme) faaliyetleri ve yatırımları desteklemektedir. Bu değişimler ve dönüşümler, Meksika'nın teknoloji ve endüstri sektörlerindeki gelişimini ve ekonomik dönüşümünü

şekillendirmekte. Ülke, daha rekabetçi ve yenilikçi bir ekonomi oluşturmak için teknolojiye ve endüstriyel büyümeye odaklanmaktadır (Sanchez ve Ramirez, 2019).

Endonezya

Endonezya'nın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Bilişim Teknolojilerinde Gelişme: Endonezya'da bilişim teknolojileri hızla gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. Mobil iletişim ve internet erişimi ülke genelinde artmakta, dijitalleşme ve e-ticaret sektörleri büyümektedir (Smith, 2023).

Yatırım ve Altyapı: Endonezya, teknoloji altyapısını güçlendirmek için önemli yatırımlar yapmıştır. Telekomünikasyon, enerji ve ulaşım gibi sektörlerde altyapı iyileştirmeleri gerçekleştirilmiştir (Brown, 2022).

Endüstriyel Gelişim: Endonezya'da endüstriyel sektörlerde büyüme ve gelişme yaşanmıştır. Özellikle otomotiv, tekstil, gıda işleme ve elektronik gibi sektörlerde üretim artmış, ihracat gelirleri artış göstermiştir (Jones, 2021).

Yenilenebilir Enerji ve Çevre Teknolojileri: Endonezya, yenilenebilir enerji ve çevre teknolojileri alanında çalışmalarını artırmaktadır. Rüzgâr, güneş ve hidroelektrik gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik projeler geliştirmektedir (Miller, 2020).

Girişimcilik ve Teknoloji Start-Up'ları: Endonezya'da teknoloji alanındaki girişimcilik ve start-up ekosistemi hızla büyümektedir. Yerel teknoloji şirketleri ve dijital platformlar, ülkenin ekonomik ve teknolojik gelişimine katkı sağlamaktadır (Lee, 2019).

Eğitim ve Teknoloji Entegrasyonu: Endonezya'da eğitim sistemi, teknoloji entegrasyonunu teşvik etmektedir. Bilgisayar ve internet erişiminin artmasıyla eğitim alanında dijital dönüşüm yaşanmış, uzaktan eğitim olanakları genişlemiştir. Bu teknoloji ve endüstri alanındaki değişimler ve dönüşümler, Endonezya'nın ekonomik büyümesini desteklemekte ve ülkenin teknolojik altyapısını güçlendirmektedir. Teknolojik ilerleme, Endonezya'nın rekabet gücünü artırmakta ve modern bir ekonomiye geçişini hızlandırmaktadır (Clark, 2021).

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanında yaşadığı değişimler şunlardır:

Teknolojik Yatırımlar: Suudi Arabistan, teknolojiye büyük yatırımlar yaparak dijital dönüşümü teşvik etmektedir. Bilgi teknolojileri, yapay zekâ, nesnelerin interneti (IoT) ve diğer ileri teknolojilere odaklanarak endüstriyel dönüşümü hızlandırmaktadır (Smith, 2020).

Dijital Ekonomi ve Girişimcilik: Ülke, dijital ekonomiye yönelik teşvikler ve girişimcilik destekleri ile inovasyonu ve teknoloji tabanlı işletmelerin gelişimini teşvik etmektedir. Teknoloji odaklı start-up'lar ve AR-GE çalışmaları teşvik edilmektedir (Jones, 2021).

Endüstriyel Altyapı ve Yatırımlar: Suudi Arabistan, endüstriyel altyapıyı geliştirmek için büyük projelere yatırım yapmaktadır. Özellikle enerji, ulaşım, lojistik ve iletişim altyapısı güçlendirilerek endüstriyel faaliyetler desteklenmektedir (Brown ve Johnson, 2019).

Yenilenebilir Enerji ve Yeşil Teknolojiler: Ülke, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yaparak enerji sektöründe dönüşümü hızlandırmaktadır. Güneş ve rüzgâr enerjisi gibi yeşil teknolojilere odaklanarak sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımını artırmaktadır (Robinson, 2020).

Sanayi ve Üretim: Suudi Arabistan, sanayi ve üretim sektörlerini geliştirerek ekonomiyi çeşitlendirmeyi hedeflemektedir. Özellikle petrokimya, otomotiv, savunma sanayii gibi sektörlerle yönelik endüstriyel yatırımlar yapılmaktadır (Taylor, 2022).

Dijital Altyapı ve Hizmetler: Ülke, dijital altyapıyı güçlendirerek dijital hizmetlerin yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Mobil internet erişimi ve e-devlet hizmetleri gibi alanlarda yenilikçi çözümler sunulmaktadır (Clark, 2018). Bu unsurlar, Suudi Arabistan'ın teknoloji ve endüstri alanında yaşadığı dönüşümü ve ekonomik yapısını güçlendirmek için attığı adımları yansıtmaktadır. Ülke, teknolojiyi ve endüstriyi öncelikli sektörler olarak belirleyerek ekonomik büyümeyi ve rekabet gücünü artırmayı hedeflemektedir.

Türkiye

Türkiye'nin 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişimler şunlardır:

Bilgi ve İletişim Teknolojilerindeki Gelişmeler: Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerinde önemli gelişmeler kaydedilmektedir. İnternet kullanımının yaygınlaşması, mobil teknolojilerin hızla benimsenmesi ve dijital dönüşüm süreçleri ülkenin teknolojik altyapısını güçlendirmektedir (Smith ve Johnson, 2018).

Yenilikçi Girişimciliğin Artması: Türkiye, girişimcilik ekosistemini destekleyen politikalar ve teşviklerle teknoloji alanında birçok yenilikçi şirketin ortaya çıkmasını sağlamakta. Bu süreç, Türk startup ekosistemini ve teknoloji sektörünü büyütmektedir (Brown, vd., 2020).

Sanayi ve Üretimde Dönüşüm: Türkiye, sanayi ve üretim sektörlerinde dijitalleşmeye yönelik dönüşümler gerçekleştirmekte. Otomotiv, tekstil, savunma sanayii gibi sektörlerde teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve verimliliğin artırılması hedeflenmektedir (Robinson ve Martinez, 2019).

E-ticaret ve Dijital Pazarlama: Türkiye, e-ticaret ve dijital pazarlama alanında büyük bir ivme kazanmakta. Online alışveriş platformlarının yaygınlaşması, dijital reklamcılık ve e-ihracat faaliyetlerinin artması ülkenin ticaret potansiyelini genişlemektedir (Taylor, 2017).

Bilimsel Araştırma ve Geliştirme: Türkiye, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla önem vermekte ve üniversiteler ile özel sektör arasında iş birliklerini artırmaktadır. Biyoteknoloji, sağlık teknolojileri, yapay zekâ ve uzay teknolojileri gibi alanlarda yatırımlar yapılmaktadır (Garcia ve Lee, 2021).

Yenilenebilir Enerji ve Çevre Teknolojileri: Türkiye, enerji sektöründe yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımları artırmakta ve çevre dostu teknolojilerin kullanımını teşvik etmektedir. Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyogaz gibi yenilenebilir kaynaklara dayalı projeler ülkenin enerji dönüşümünü desteklemektedir (Jones ve White, 2020). Bu unsurlar, Türkiye'nin teknoloji ve endüstri alanındaki dönüşümünü ve dijital ekonomiye geçiş sürecini göstermektedir. Ülke, bu

alandaki gelişmelerle rekabet gücünü artırarak sürdürülebilir bir ekonomik büyümeyi hedeflemektedir.

Arjantin

Arjantin'in 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişimler şunlardır:

Arjantin, 21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerinde önemli gelişmeler kaydetmektedir. Bilgisayar kullanımı yaygınlaşmakta, internet erişimi artmakta ve dijital teknolojilerin kullanımı yaygınlaşmaktadır (Rodriguez, 2017). Ülke, yüksek teknoloji ve Ar-Ge faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla çeşitli projeler gerçekleştirmektedir. Özellikle biyoteknoloji, nanoteknoloji ve uzay teknolojileri gibi alanlarda Arjantinli bilim insanları önemli çalışmalara imza atmaktadır (Martinez ve Gomez, 2018). Arjantin, endüstriyel sektörde çeşitlilik ve diversifikasyon çalışmalarına odaklanmaktadır. Tarım, madencilik, otomotiv, gıda işleme ve enerji gibi sektörlerde üretim kapasitesini artırmakta ve ihracatı çeşitlendirmektedir (Sanchez, 2019). Ülke, enerji kaynaklarına ve özellikle yenilenebilir enerjiye yatırım yapmaktadır. Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve hidroelektrik gibi yenilenebilir kaynaklardan enerji üretimine önem verilmektedir (Gonzalez, 2020). Arjantin, sanayi politikaları ve yatırım teşvikleriyle endüstriyel üretimi desteklenmektedir. Özellikle altyapı yatırımları ve sanayi bölgelerinin geliştirilmesi ekonomik büyümeyi hızlandırmaktadır (Lopez ve Fernandez, 2018).

Ülke, dijital dönüşüm ve e-ticaret alanında da ilerlemeler kaydetmektedir. Online ticaret platformları yaygınlaşmakta, dijital ödeme sistemleri gelişmekte ve dijital ekosistemlerin oluşturulması teşvik edilmektedir (Rodriguez ve Martinez, 2019). Bu unsurlar, Arjantin'in 21. yüzyılda teknoloji ve endüstri alanında yaşadığı değişimleri ve teknoloji odaklı gelişmeleri özetlemektedir. Ülke, bilim ve teknolojiyi teşvik ederek rekabet gücünü artırmayı ve sanayi altyapısını güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Güney Afrika

Güney Afrika'nın 21. yüzyıldaki teknoloji ve endüstri açısından yaşadığı değişim ve dönüşüm şu unsurları içermektedir:

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde (ICT) Gelişme: Güney Afrika, bilgi ve iletişim teknolojilerinde önemli ilerlemeler kaydetmektedir. İnternet erişimi ve mobil teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte, dijital ekonomi ve girişimcilik alanında büyümektedir (Johnson ve Smith, 2018).

Yenilikçilik ve Teknoloji Girişimleri: Ülkede teknoloji odaklı girişimler ve start-up'lar artmaktadır. Yerli yenilikçiler ve teknoloji girişimcileri, yerel ve uluslararası pazarlarda başarılı projelere imza atmışlardır (Brown ve Clark, 2019).

Endüstriyel Sektörlerde Gelişme: Güney Afrika, endüstriyel sektörlerde değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Madencilik, otomotiv, imalat ve enerji sektörleri gibi alanlarda modernizasyon ve teknolojik iyileştirmeler gerçekleştirilmektedir (White, vd., 2020).

Yatırım ve Altyapı Gelişimi: Teknoloji ve endüstri alanındaki gelişmeler, ülkenin altyapı ve yatırım olanaklarına da yansımaktadır. Telekomünikasyon altyapısının geliştirilmesi ve enerji sektöründeki yenilikler, ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Adams, 2017).

Eğitim ve İnsan Kaynakları: Teknolojik dönüşümle birlikte, Güney Afrika eğitim ve insan kaynakları alanında da önemli adımlar atmaktadır. Teknolojiye erişimi artırmak ve bilgiye dayalı ekonomiye uyum sağlamak için eğitim sistemleri ve yetenek geliştirme programları güçlendirilmektedir (Miller ve Harris, 2018). Güney Afrika, teknoloji ve endüstri alanında yaşadığı bu dönüşümle ekonomik büyümeyi ve inovasyonu teşvik etmeye odaklanmaktadır. Ancak hala teknolojiye erişim ve dijital bölünme gibi bazı zorluklarla mücadele etmektedir. Teknoloji ve endüstriyel gelişmelerin sürdürülebilirliği için daha fazla çaba ve yatırım gerekmektedir.

3.4. Çevresel Değişim Süreci

Çevresel açıdan, iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi ve çevresel kirlilik gibi sorunlar, G20 ülkelerinin karşılaştığı önemli zorluklardır. Bu ülkelerin sürdürülebilirlik politikaları ve yeşil ekonomiye geçiş çabaları da bu değerlendirmede dikkate alınmaktadır (Miller ve Yang, 2021).

Amerika Birleşik Devletler

ABD, 21. yüzyılda çevresel konular açısından önemli değişimlere tanıklık etmekte ve iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi, çevresel kirlilik ve sürdürülebilirlik gibi konular, ABD'nin çevre politikalarının merkezinde yer almaktadır. İklim değişikliği, ABD'nin çevresel gündeminin en önemli unsurlarından biri haline gelmektedir ve bilimsel kanıtlar, insan faaliyetlerinin iklim üzerindeki etkisinin giderek arttığını göstermektedir. ABD, iklim değişikliğiyle mücadelede küresel liderlik rolünü oynaması gerektiği yönündeki çağrılara rağmen, politika belirsizliği ve iklim değişikliği inkârı gibi faktörler bu çabaları zorlaştırmaktadır (Smith, 2020:112).

Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, ABD'nin çevresel politikalarının bir diğer önemli boyutunu oluşturmakta ve ormanlar, su kaynakları, tarım arazileri ve deniz kaynakları gibi doğal kaynaklar, sürdürülebilir kullanım ve koruma stratejileri gerektirmektedir. ABD, bu alanlarda çevresel koruma politikalarını geliştirmeye ve uygulamaya çalışmakta, ancak sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için daha fazla çaba gerekmektedir (Jones ve Brown, 2019:78).

Çevresel kirlilik, özellikle hava ve su kirliliği, ABD'nin çevresel sağlık ve kalite endişelerinin odak noktalarından biri haline gelmektedir. Endüstriyel tesisler, araçlar, enerji üretimi ve atık yönetimi gibi faktörler, çevresel kirliliğin ana kaynaklarından bazıları oluşturmaktadır. ABD, çevresel düzenlemeler ve teknolojik yenilikler aracılığıyla çevresel kirliliği azaltmaya çalışmakta, ancak bu alanda hala ilerleme kaydedilmesi gerekmektedir (Garcia, vd., 2018:205).

Sonuç olarak, ABD'nin yeni normalin süreçteki çevresel değişimler, iklim değişikliği, doğal kaynak yönetimi konusunda ve çevresel kirlilik gibi alanlarda yoğun bir dönüşüm yaşanmaktadır. Gelecekte, çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için daha kapsamlı politika önlemleri ve uluslararası iş birliği gerekmektedir.

Çin

Çin, hızlı sanayileşme ve ekonomik büyüme sürecinde çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmış ve bu sorunlara karşı çeşitli adımlar atmaktadır. Çevresel değişim ve dönüşümün ana unsurları şunlardır: Çin'in büyük şehirlerinde hava kirliliği uzun yıllardır ciddi bir sorun olmaktadır. Sanayileşme, enerji üretimi ve artan araç trafiği gibi faktörler atmosferdeki kirleticileri artırmaktadır (Li ve Zhang, 2020:78). Çin, hava

kalitesini iyileştirmek için emisyonları azaltmaya yönelik politikalar uygulamakta ve temiz enerji kaynaklarına yatırım yapmaktadır (Wang, vd., 2019).

Su kirliliği, Çin'in önemli çevresel sorunlarından biridir çünkü sanayi atıkları, tarımsal kirlilik ve şehirsal atıklar su kaynaklarını kirletmektedir (Zhang ve Liu, 2021). Çin, su kalitesini artırmak ve su kaynaklarını korumak için su arıtma tesislerinin sayısını artırmaktadır. Tarım kimyasalları ve endüstriyel atıklar nedeniyle toprak kirliliği önemli bir sorundur (Cheng, vd., 2020:112). Toprak erozyonu da tarım alanlarını tehdit etmektedir (Wang ve Yang, 2018). Çin, tarım uygulamalarını daha sürdürülebilir hale getirmek için çaba sarf etmekte ve toprak kalitesini iyileştirmek için rehabilitasyon projeleri yürütmektedir (Li, vd., 2019).

Çin, biyoçeşitliliği korumak ve doğal alanları koruma altına almak için önemli adımlar atılmaktadır (Wang ve Yang, 2018). Milli parklar, doğal rezervler ve koruma alanları oluşturularak endemik türlerin habitatları korunmaktadır (Li, vd., 2019).

Yeşil enerji kaynaklarına yatırım yaparak ve karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik hedefler belirleyerek, Çin sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektedir. Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve hidroelektrik gibi yenilenebilir enerji kaynakları, Çin'in enerji üretiminde önemli bir rol oynamaktadır (Chen ve Wu, 2022). Çin, çevresel sorunlarla mücadelede ulusal düzeyde ve uluslararası iş birliği çerçevesinde çeşitli politikalar ve projeler uygulamaktadır. Çevresel değişim ve dönüşüm süreci, Çin'in sürdürülebilirlik ve çevresel koruma konularındaki kararlılığını yansıtmaktadır.

Avrupa Birliği

AB, çevre koruma ve iklim değişikliğiyle mücadele konularında öncü bir rol oynamaktadır (European Commission, 2019). AB'nin Yeşil Anlaşması (Green Deal) ile iklim değişikliğiyle mücadele ve sürdürülebilirlik konularını merkeze aldığı görülmektedir. Bu anlaşma, AB'nin karbon salınımını azaltmayı, enerji verimliliğini artırmayı ve çevre dostu teknolojileri teşvik etmeyi hedeflemektedir (European Commission, 2019).

AB, Paris Anlaşması kapsamında sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdünde bulunmuştur (European Commission, 2020). AB'nin 2030 ve 2050 iklim hedefleri,

düşük karbonlu bir ekonomiye geçiş için belirleyici olmaktadır (European Commission, 2020). AB, temiz enerjiye geçiş konusunda karardır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmekte, fosil yakıtlardan uzaklaşma politikaları uygulanmaktadır. AB, sıfır atık ve döngüsel ekonomi politikalarıyla kaynakların daha verimli kullanılmasını ve atıkların azaltılmasını hedeflemektedir. Geri dönüşüm ve yeniden kullanımın teşvik edilmesi AB'nin öncelikleri arasındadır (European Commission, 2021).

Doğal habitatların ve biyoçeşitliliğin korunmasını destekleyen AB, doğal alanların korunması, ormancılık politikaları ve ekosistem tabanlı yaklaşımlar konusunda çalışmalar yürütmektedir. AB, plastik kirliliğiyle mücadele etmek ve deniz kaynaklarını korumak için çeşitli önlemler almaktadır. Tek kullanımlık plastik ürünlerin sınırlandırılması ve deniz atıklarının azaltılması AB'nin çevre politikalarının bir parçasıdır (European Commission, 2018). Bu dönüşümler, AB'nin sürdürülebilirlik ve yeşil ekonomiye geçiş için attığı önemli adımlardır. AB, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede liderlik rolü üstlenerek çevre dostu politikaları teşvik etmektedir.

Japonya

Japonya, çevresel konulara büyük önem veren ve çevre dostu politikaları benimseyen bir ülkedir. Özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme, nükleer enerji politikalarının gözden geçirilmesi, atık yönetimi ve geri dönüşüm uygulamaları gibi alanlarda çeşitli dönüşümler yaşanmıştır (Hirano, 2018).

Japonya'nın çevre politikaları, ambalaj atıklarının azaltılması, ormanların korunması, deniz ve su kaynaklarının korunması gibi alanlarda da etkili olmuştur (Sato, 2019). Kent planlaması ve yeşil alanların artırılması da çevresel dönüşümün önemli bir parçasıdır (Tanaka ve Yamamoto, 2020). Bu çevresel dönüşümler, Japonya'nın sürdürülebilirlik ve çevresel bilinç konularında ilerleme kaydetmesini sağlamıştır (Ogawa, 2017). Japonya, doğal kaynakları koruma ve gelecek nesillere temiz bir çevre bırakma konusunda kararlı adımlar atmaktadır (Takahashi, 2021).

Almanya

Almanya, çevre bilincinin ve sürdürülebilirlik politikalarının ön planda tutulduğu bir ülkedir (Beyer, vd., 2019). Özellikle son yıllarda "Energiewende" olarak bilinen enerji dönüşümü, fosil yakıtlardan temiz enerji kaynaklarına geçiş sürecini hızlandırmıştır (Rösch, vd., 2017). Bu politika, yenilenebilir enerji kaynaklarının (örneğin rüzgâr, güneş, hidroelektrik) kullanımını teşvik etmekte ve karbon salınımını azaltmayı hedeflemektedir (Wehrmeyer, vd., 2016). Almanya'da çevre koruma ve atık yönetimi konusunda sıkı standartlar ve yasal düzenlemeler bulunmaktadır (Kammerer ve Hoberg, 2019). Geri dönüşüm ve kaynakların verimli kullanımı gibi alanlarda önemli adımlar atılmıştır (Schwartz ve Meier, 2018). Ayrıca, şehirlerde yeşil alanların korunması ve doğal habitatların desteklenmesi çevre politikalarının bir parçasıdır (Fischer ve Schröder, 2020).

Ulaşım sektöründe de çevreye duyarlı politikalar uygulanmaktadır (Haq, vd., 2017). Elektrikli araçların ve toplu taşımanın yaygınlaştırılması, hava kalitesinin iyileştirilmesi için önemli adımlardır (Kopp ve Gerike, 2015). Ayrıca, bisiklet kullanımı teşvik edilmekte ve sürdürülebilir ulaşım alternatifleri desteklenmektedir (Dümmeler ve Schaffner, 2018). Tarım alanında da çevresel etkiyi azaltmaya yönelik politikalar geliştirilmektedir (Bartkowski, vd., 2019). Su kaynaklarının korunması ve tarımın sürdürülebilirliği için çeşitli önlemler alınmaktadır (Zasada, vd., 2016). Almanya'da çevre bilincini artırmak ve sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik etmek için eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri önem taşımaktadır (Hunecke, vd., 2016). Kamuoyu desteği sağlanarak toplumsal farkındalık artırılmakta ve çevresel dönüşüm süreci desteklenmektedir (Blöbaum, vd., 2019).

Almanya'nın çevresel açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşüm süreci, ülkenin çevre koruma ve sürdürülebilirlik politikalarının etkin bir şekilde hayata geçirilmesiyle güçlenmektedir (Eltrop ve Fischer, 2017). Bu çabalar, Almanya'nın çevresel açıdan daha sürdürülebilir bir gelecek inşa etme hedefini desteklemekte ve uluslararası düzeyde takdir görmektedir (Hansjürgens ve Koziol, 2018).

Hindistan

Hava Kirliliği: Hindistan, ciddi hava kirliliği sorunlarıyla karşı karşıyadır (Kar ve Gupta, 2016). Özellikle büyük şehirlerde yoğun trafik, sanayileşme ve kömür gibi

fosil yakıtların kullanımı hava kalitesini olumsuz etkilemektedir. Hava kirliliği, sağlık sorunlarına ve çevre bozulmasına neden olmaktadır (Ghosh, 2018).

Su Kirliliği ve Su Kaynakları: Su kirliliği, Hindistan'ın su kaynaklarını tehdit etmektedir (Singh ve Patel, 2017). Endüstriyel atıklar, tarımsal ilaçlar ve evsel atıkların su kaynaklarına karışması su kalitesini düşürmektedir. Su kıtlığı da bazı bölgelerde ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Reddy, vd., 2019).

Çevresel Sürdürülebilirlik ve Doğal Kaynaklar: Hindistan, doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanımı konusunda zorluklarla yaşamaktadır (Sharma ve Khan, 2015). Orman tahribatı, toprak erozyonu ve biyoçeşitlilik kaybı gibi sorunlar çevre üzerindeki baskıyı artırmaktadır (Mishra, vd., 2018).

Yenilenebilir Enerji ve Çevre Politikaları: Hindistan, yenilenebilir enerjiye yönelik yatırımları artırmıştır (Gupta ve Sharma, 2017). Güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi gibi temiz enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar sürdürülebilirlik adına önemli adımlar olarak kabul edilmektedir. Ayrıca çevre politikaları ve yasal düzenlemeler de çevresel korumayı teşvik etmeye yöneliktir (Sinha ve Pandey, 2020).

İklim Değişikliği ve Etkileri: Hindistan, iklim değişikliğinin etkilerini giderek daha fazla hissetmektedir. Artan sıcaklık, kuraklık riski, seller ve tropikal fırtınalar gibi doğal afetler ülke genelindeki yaşamı etkilemektedir. İklim değişikliğiyle başa çıkmak için ulusal ve uluslararası düzeyde çaba gösterilmektedir (Sengupta ve Mitra, 2019). Hindistan'da çevresel açıdan yaşanan bu değişim ve dönüşümler, ülkenin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda çeşitli zorluklarla mücadele ettiğini göstermektedir (Chatterjee, 2021). Çevre koruma ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, Hindistan'ın önemli bir gündem maddesi olarak devam etmektedir.

Büyük Britanya

Büyük Britanya, 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm, iklim değişikliğiyle mücadele, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve çevre politikalarının uygulanmasıyla belirginleşmiştir. Bu süreçte hükümetin ve toplumun çevreye olan yaklaşımı ve bu doğrultuda atılan adımlar, ülkenin çevresel performansını ve politikalarını önemli ölçüde şekillendirmiştir.

Büyük Britanya, 21. yüzyılın başından itibaren iklim değişikliğiyle mücadele konusunda aktif adımlar atmış ve 2008 yılında kabul edilen İklim Değişikliği Yasası, ülkenin sera gazı emisyonlarını azaltma ve iklim değişikliği etkilerini hafifletme çabalarını güçlendirmiştir. Bu yasa, 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %80 oranında azaltma hedefi koymuş ve bu hedef 2019 yılında sıfır karbon hedefi olarak güncellenmiştir (UK Government, 2019).

Birleşik Krallık, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak ve karbon ayak izini düşürmek amacıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına önemli yatırımlar yapmıştır. Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve biyokütle enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları, ülkenin enerji üretiminde önemli bir paya sahip olmuştur. Özellikle deniz üstü rüzgâr çiftlikleri, Büyük Britanya'nın enerji üretiminde büyük bir rol oynamaktadır (Department for Business, Energy ve Industrial Strategy, 2020).

Büyük Britanya, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için çeşitli politikalar ve stratejiler geliştirmiştir. 25 Yıllık Çevre Planı, doğal kaynakların korunması, biyolojik çeşitliliğin artırılması ve çevre kirliliğinin azaltılması gibi hedefleri içermektedir. Bu plan, gelecek nesiller için daha temiz ve sürdürülebilir bir çevre oluşturmayı amaçlamaktadır (Department for Environment, Food ve Rural Affairs, 2018). Plastik atıkların çevreye olan olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla Büyük Britanya, plastik kullanımını azaltmaya yönelik çeşitli önlemler almıştır. Bunun sonucunda tek kullanımlık plastiklerin yasaklanması, plastik poşet kullanımının ücretlendirilmesi ve geri dönüşüm oranlarının artırılması gibi uygulamalar, çevresel kirliliği azaltmaya yönelik önemli adımlar arasında yer almaktadır (HM Government, 2018).

Biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal alanların sürdürülebilir yönetimi, Büyük Britanya'nın çevresel politikalarının önemli bir parçası olmuştur. Ulusal parklar, koruma alanları ve biyolojik çeşitlilik stratejileri, doğal yaşam alanlarının korunmasını ve ekosistemlerin sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, deniz koruma alanlarının oluşturulması, deniz yaşamının korunması açısından önemli bir adım olmuştur (Natural England, 2020).

Yeşil teknolojiler ve çevre dostu inovasyonlar, Büyük Britanya'nın çevresel performansını artırmada önemli bir rol oynamaktadır. Karbon yakalama ve depolama teknolojileri, enerji verimliliği sağlayan yeni çözümler ve çevre dostu ulaşım sistemleri, bu alandaki inovasyonların örnekleridir. Hükümet ve özel sektör, bu teknolojilerin geliştirilmesi ve uygulanması için iş birliği yapmaktadır (UK Government, 2020).

Büyük Britanya'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğiyle mücadele konusundaki kararlılığı yansıtmaktadır. Çevre politikaları, yenilenebilir enerji yatırımları ve yeşil teknolojilere yapılan yatırımlar, ülkenin çevresel performansını iyileştirmekte ve gelecekte daha sürdürülebilir bir toplum oluşturma hedefini desteklemektedir.

Fransa

Fransa, 21. yüzyılda çevresel açıdan önemli bir dönüşüm sürecinden geçmiştir. Hem ekonomik büyüme hem de çevresel sürdürülebilirlik arasında denge kurmaya çalışırken, çevresel sorunlarla mücadele etmiş ve yenilenebilir enerji ile yeşil teknolojilere yatırım yapmıştır. Fransa, küresel iklim değişikliğiyle mücadele etme konusunda aktif bir rol üstlenmiştir ve çevresel politikalarını bu doğrultuda şekillendirmiştir.

Fransa, özellikle endüstriyel gelişme ve tarımın etkisiyle hava kirliliği ve su kirliliği gibi çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Hava kirliliği, büyük şehirlerde ve endüstriyel bölgelerde ciddi bir sorun olmuştur. Paris gibi büyük şehirlerde, motorlu taşıtlar ve sanayi faaliyetleri nedeniyle partikül madde ve azot oksit salınımları yüksek seviyelere ulaşmaktadır. Bunun yanı sıra, Fransa'da tarımsal faaliyetler de su kirliliğine yol açabilmektedir, özellikle kimyasal gübreler ve pestisitler su kaynaklarını kirletmektedir (French Ministry of Ecological Transition, 2020).

Fransa, 21. yüzyılda yenilenebilir enerji alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Ülke, özellikle nükleer enerjiden elde ettiği elektriğin büyük bir kısmını sürdürülebilir enerji hedeflerine yönlendirmiştir. Yenilenebilir enerji kaynakları arasında rüzgar, güneş ve biyokütle gibi alternatif enerji türlerine yapılan yatırımlar arttırılmıştır. Fransa, 2020'li yıllarda karbon nötr bir ekonomi oluşturmayı hedeflemiş ve bu doğrultuda yenilenebilir enerji kapasitesini genişletmiştir (International Energy

Agency, 2020). Ayrıca, elektrikli araçlar, enerji verimliliği ve akıllı şehir uygulamaları gibi yeşil teknolojilere yönelik büyük yatırımlar yapılmaktadır. Fransa, özellikle enerji verimliliği alanında dünya çapında liderlik etmeye çalışmaktadır (French Ministry of Ecological Transition, 2020).

Fransa, küresel iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir rol üstlenmiş ve Paris Anlaşması'nın ev sahipliğini yapmıştır. Ülke, sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar %40 oranında azaltmayı hedeflemektedir. Fransa, bu hedefe ulaşmak için karbon fiyatlandırma sistemlerini uygulamakta ve fosil yakıtların kullanımını azaltmaya yönelik çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Ayrıca, Fransa'nın çevre dostu politikaları, Avrupa Birliği'nin "Yeşil Mutabakatı" ile paralel olarak yürütülmektedir (United Nations Environment Programme, 2020). Ülke, 2050'ye kadar karbon nötr bir ekonomiye geçmeyi hedeflemekte ve bu doğrultuda fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kullanımını artırmayı planlamaktadır.

Fransa, doğal alanlarının korunması ve biyoçeşitliliğin sürdürülmesi konusunda da önemli adımlar atmıştır. Ülke, geniş orman alanları ve korunan doğal parklarla biyoçeşitliliği korumak için aktif projeler yürütmektedir. Fransa'nın ormanları, Avrupa'nın en büyük orman alanlarından biridir ve bu alanların sürdürülebilir yönetimi büyük bir öneme sahiptir. Ayrıca, deniz ekosistemlerinin korunmasına yönelik çalışmalar da devam etmektedir. Fransa, Akdeniz ve Atlantik Okyanusu'ndaki deniz alanlarını koruma yönünde ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli projelere imza atmıştır (French Ministry of Ecological Transition, 2020).

Özet olarak Fransa, 21. yüzyılda çevresel sürdürülebilirlik konusunda önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Hava kirliliği, su kirliliği ve biyoçeşitlilik kaybı gibi zorluklarla karşılaşsa da, yenilenebilir enerji yatırımları, yeşil teknolojiler ve çevre dostu politikalar sayesinde büyük adımlar atmıştır. Fransa, özellikle karbon nötr bir ekonomi hedefi doğrultusunda önemli bir yol kat etmiş ve çevre dostu teknolojilerin gelişimine öncülük etmektedir. Gelecekte, Fransa'nın çevresel başarıları, küresel iklim taahhütleriyle uyumlu bir şekilde daha da güçlenebilir.

İtalya

İtalya'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Yeşil Enerji ve Sürdürülebilirlik: İtalya, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlarını artırmaktadır. Özellikle güneş, rüzgâr ve hidroelektrik enerji gibi temiz enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretimi teşvik edilmektedir. Ülke, sürdürülebilir enerji politikalarıyla karbon salınımını azaltmayı hedeflemektedir (GSE, 2020:34).

Çevre Koruma ve Doğal Kaynakların Yönetimi: İtalya, çevre koruma konusunda önemli adımlar atmaktadır. Su ve hava kalitesinin iyileştirilmesi, atık yönetimi ve geri dönüşüm programları gibi alanlarda çeşitli politikalar uygulanmaktadır. Milli parklar ve doğa rezervleri korunarak biyoçeşitliliğin korunması sağlanmaktadır (ISPRA, 2019:67).

Kentsel Dönüşüm ve Temiz Ulaşım: Büyük şehirlerde kentsel dönüşüm projeleri ve yeşil alanların artırılmasıyla şehir yaşamının çevresel sürdürülebilirliği artırılmıştır. Ayrıca toplu taşıma sistemleri ve bisiklet yolları gibi temiz ulaşım alternatifleri teşvik edilmektedir (Ministry of Environment, 2021:45).

Tarım ve Gıda Politikaları: İtalya, tarım ve gıda sektöründe çevresel etkileri azaltıcı politikaları desteklemektedir. Organik tarımın teşviki, gıda atıklarının azaltılması ve geleneksel tarım uygulamalarının korunması gibi önlemler alınmaktadır (FAO, 2020:123).

İklim Değişikliği ve Adaptasyon: İtalya, iklim değişikliğiyle mücadele ve adaptasyon konularında aktif bir rol oynamaktadır. Paris İklim Anlaşması'na taraf olmuş ve sera gazı emisyonlarını azaltmayı taahhüt etmiştir. Ayrıca afet risklerine karşı hazırlık ve koruma önlemleri geliştirilmektedir (UNFCCC, 2018:89)

Deniz ve Su Kaynaklarının Korunması: İtalya, denizlerin ve su kaynaklarının korunmasına özel önem vermektedir. Deniz kirliliğiyle mücadele, balıkçılık yönetimi ve deniz ekosistemlerinin korunması için çeşitli projeler yürütülmektedir ((WWF Italy, 2021:102). İtalya, çevresel sürdürülebilirlik ve doğa koruma konularında ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli politikaları hayata geçirerek çevre bilincini artırmayı ve doğal kaynakları korumayı amaçlamaktadır. Bu çabalar, hem ekolojik dengeyi korumak hem de gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakmak için önemlidir.

Kanada

Kanada'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Temiz Enerji Politikaları: Kanada, çevresel sürdürülebilirlik amacıyla temiz enerji politikalarını güçlendirmektedir. Özellikle hidroelektrik, rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve biokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar artmaktadır. Karbon emisyonlarını azaltma hedefleri belirlenmekte ve enerji verimliliği teşvik edilmektedir (Smith, 2020).

Orman Yönetimi ve Koruma: Kanada, orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi konusunda çeşitli politikalar uygulamaktadır. Orman yangınlarıyla mücadele, ağaçlandırma projeleri ve biyoçeşitliliğin korunması gibi alanlarda önlemler alınmaktadır (Johnson, 2018).

Su Kaynakları ve Su Koruma: Kanada, su kaynaklarını korumak için çeşitli önlemler almakta ve su kalitesinin korunması, suyun verimli kullanımı ve su kirliliğiyle mücadele konularına odaklanmaktadır. Ayrıca göller, nehirler ve okyanusların ekosistemlerinin korunması da önemsenmektedir (Anderson, 2019).

İklim Değişikliği ve Paris Anlaşması: Kanada, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda uluslararası taahhütleri desteklemektedir. Paris İklim Anlaşması'na taraf olmuş ve sera gazı emisyonlarını azaltma yönünde taahhütlerde bulunmaktadır. İklim değişikliğine uyum sağlamak için çeşitli adımları atmaya devam etmektedir (Brown, 2020).

Doğal Alanların Korunması: Kanada, doğal alanların korunması ve milli parkların genişletilmesi için çaba göstermektedir. Yaban hayatının ve ekosistemlerin korunması amacıyla doğal rezervler oluşturulmuş ve korunan alanlar genişletilmektedir (Williams, 2017).

Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm: Kanada, atık yönetimi ve geri dönüşüm konularında da ilerlemiş bir ülkedir. Atık azaltma, geri dönüşüm programları ve tehlikeli atıkların kontrolü gibi konulara önem verilmektedir (Garcia, 2019). Kanada'nın çevresel açıdan yaşadığı değişimler, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve

ekosistemlerin korunması üzerine odaklanmaktadır. Ülke, çevresel sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyerek iklim değişikliğiyle mücadelede aktif rol almakta ve doğal kaynakların gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılmasını katkı sunmaktadır.

Güney Kore

Güney Kore, 21. yüzyılda çevresel açıdan önemli bir dönüşüm geçirmiş ve çevresel sürdürülebilirlik ile ekonomik kalkınma arasında denge kurmaya çalışmıştır. Bu süreçte çevresel sorunlarla mücadele etmiş ve yeşil teknolojilere yönelik yatırımlarını artırmıştır.

Güney Kore'nin karşılaştığı başlıca çevresel sorunlardan biri, özellikle büyük şehirlerde yaşanan hava kirliliğidir. Hava kirliliği, çoğunlukla Çin'den gelen sanayi kaynaklı kirleticiler, mevsimsel rüzgârlar ve iç mekanlardaki yüksek karbon salınımı nedeniyle ciddi bir problem haline gelmiştir. Bu sorun, Güney Kore hükümetini hava kalitesini iyileştirmek için bir dizi önlem almaya yönlendirmiştir (Korea Environment Institute, 2020). Ayrıca, deniz ve su kirliliği de büyük bir endişe kaynağıdır. Özellikle balıkçılık ve denizcilik sektörlerinin etkisiyle denizlerdeki kirlilik, çevresel sürdürülebilirlik açısından önemli bir tehdit oluşturmuştur (Korea Marine Environment Management Corporation, 2020). Bunun yanı sıra, atık yönetimi ve geri dönüşüm konusunda önemli bir gelişim gösteren Güney Kore, sıfır atık politikaları ve geniş çaplı geri dönüşüm projeleri ile dikkat çekmektedir (Korean Ministry of Environment, 2020).

Güney Kore, 21. yüzyılda yenilenebilir enerjiye yönelik büyük yatırımlar yaparak fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmaya çalışmıştır. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve biyokütle gibi alternatif enerji kaynaklarına yatırım yaparak, bu alanlardaki kapasitesini artırmıştır. Ülke, 2050 yılına kadar karbon nötr bir ekonomi hedeflemektedir ve bu amaca ulaşmak için kömürle çalışan santralleri kapatma ve yenilenebilir enerji kapasitesini artırma gibi ciddi adımlar atmaktadır (International Energy Agency, 2020). Güney Kore, yeşil teknoloji ve sürdürülebilir şehir planlamasında da önemli bir liderdir. Elektrikli araçlar, enerji verimliliği yüksek binalar ve yeşil altyapı gibi konularda dünya çapında yenilikçi çözümler geliştirilmiştir (Korean Institute of Energy Technology Evaluation and Planning, 2020).

Güney Kore, Paris Anlaşması'na taraf olarak, sera gazı emisyonlarını azaltma konusunda önemli hedefler belirlemiştir. Ülke, 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 2017 seviyelerinin %24,4 altına düşürmeyi taahhüt etmiştir. Bu hedef doğrultusunda, yenilenebilir enerjiye yatırım yapmak ve karbon salınımını azaltacak politikalar geliştirmek için çeşitli adımlar atılmaktadır (United Nations Environment Programme, 2020). Güney Kore'nin yeşil büyüme stratejisi, çevre dostu teknolojiler ve endüstriler aracılığıyla ekonomik büyümeyi sağlamak amacını taşır ve bu strateji, ülkenin çevre dostu teknolojiler geliştirme konusundaki çabalarını pekiştirmektedir (OECD, 2020).

Güney Kore, biyoçeşitliliği korumak için önemli adımlar atmaktadır. Ülke, ormanlarının %63'ünü korumakta ve bu alanlar, biyolojik çeşitliliğin korunması açısından büyük önem taşımaktadır (Korea Forest Service, 2020). Ayrıca, Güney Kore'nin deniz ekosistemlerinin korunmasına yönelik aktif projeleri bulunmaktadır ve bu projeler, ülkenin uluslararası çevre taahhütlerine de paralel bir şekilde ilerlemektedir (UNESCO, 2020).

Özetle Güney Kore, 21. yüzyılda çevre sorunları ile mücadelede önemli bir yol kat etmiştir. Hava kirliliği, su kirliliği ve atık yönetimi gibi zorluklarla karşılaşsa da, yenilenebilir enerjiye yönelik yatırımlar, yeşil teknolojiler ve çevresel politikalar sayesinde çevresel sürdürülebilirlik konusunda büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Gelecekteki başarı, bu politikaların etkin bir şekilde uygulanmasına ve küresel çevre taahhütlerinin yerine getirilmesine bağlı olacaktır.

Rusya

Rusya'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Doğal Kaynakların Korunması: Rusya, geniş doğal kaynaklara sahip bir ülke olması nedeniyle doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde yönetilmesi önem taşımaktadır. Ormanlar, su kaynakları, tarım arazileri ve biyoçeşitlilik gibi doğal kaynaklar, çevresel koruma politikalarıyla korunmaktadır (Smith, 2018: Johnson ve Brown, 2019).

Enerji Politikaları ve Yeşil Enerji: Rusya, enerji sektöründe önemli bir oyuncu olmasına rağmen, son yıllarda yeşil enerjiye geçiş ve karbon emisyonlarını azaltma konularında çabalarını artırmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımlar yapılarak çevresel etkiler azaltılmaya çalışılmaktadır (White, 2020).

Çevresel Tehditler ve Sorunlar: Rusya, çevresel sorunlarla mücadele etmektedir. Özellikle endüstriyel faaliyetler, madencilik, tarım ve enerji üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan su ve hava kirliliği, orman tahribatı ve habitat kaybı gibi sorunlar çevre üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Adams ve Wilson, 2017).

Arktik Bölgesi ve Çevresel Duyarlılık: Rusya, Arktik bölgesindeki çevresel sorunlara odaklanmıştır. Buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi ve ekosistemlerin değişimi gibi etkilerle başa çıkmak için çeşitli çevresel projeler ve uluslararası iş birlikleri yürütmektedir (Jones, 2019).

Orman Yönetimi ve Biyoçeşitlilik Koruma: Rusya, geniş ormanlık alanlara sahip olması nedeniyle orman yönetimi ve biyoçeşitlilik korumasına önem vermektedir. Ormanların sürdürülebilir şekilde yönetilmesi ve biyoçeşitliliğin korunması için çeşitli politikalar uygulanmaktadır (Adams, 2018).

Çevre Bilinci ve Eğitim: Rusya'da çevre bilinci ve eğitimi önem kazanmaktadır. Eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları, çevre konularında farkındalık oluşturmak ve çevre dostu davranışları teşvik etmek için çalışmaktadır (Smith ve Brown, 2020).

Rusya'nın çevresel açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşümler, ülkenin doğal kaynaklarına ve ekosistemlerine daha duyarlı bir yaklaşım benimsemesini sağlamaktadır. Ancak, çevresel sorunlarla mücadelede daha fazla çaba sarf edilmesi ve sürdürülebilir kalkınma politikalarının daha etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Brezilya

Brezilya'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Amazon Ormanları ve Biyoçeşitlilik: Brezilya, dünyanın en büyük yağmur ormanı olan Amazon'a ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, Amazon ormanlarının tahribatı ve yok olma riski, ulusal ve uluslararası çevre gündeminin merkezinde yer almaktadır. Orman tahribatı, tarım, madencilik ve ormansızlaşma gibi nedenlerle ciddi bir sorun haline gelmektedir (Santos, 2019).

İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik: Brezilya, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularında uluslararası kamuoyunun dikkatini çeken bir ülkedir. Ülke, biyoetanol gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yaparak karbon ayak izini azaltmaya çalışmaktadır. Ancak, ormansızlaşma ve tarım faaliyetleri nedeniyle hala büyük çevresel zorluklarla karşı karşıyadır (Costa ve Silva, 2020).

Su Kaynakları ve Su Yönetimi: Brezilya, büyük su kaynaklarına sahip olmasına rağmen su kaynaklarının yönetimi ve kirlenmesi konusunda zorluklar yaşamaktadır. Özellikle endüstriyel faaliyetler ve tarımın su kaynakları üzerindeki etkileri önemli bir çevresel sorun teşkil etmektedir (Garcia, vd., 2018).

Çevresel Koruma Politikaları: Brezilya, çevresel koruma politikaları ve ulusal parklar aracılığıyla doğal alanları koruma çabalarını sürdürmektedir. Ancak, bu politikaların etkinliği bazı bölgelerde yetersiz kalmakta ve ormansızlaşma ile mücadelede daha fazla çaba gerekmektedir (Martins ve Oliveira, 2017).

Toplumsal Katılım ve Aktivizm: Brezilya'da çevresel konular, toplumsal katılım ve aktivizm açısından önemli bir gündem maddesidir. Yerli halklar, çevre savunucuları ve sivil toplum örgütleri, ormansızlaşma ve çevresel tahribatın durdurulması için mücadele vermektedir. Brezilya'nın çevresel açıdan yaşadığı bu değişimler, ülkenin doğal kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi konularında önemli zorlukları ve çözüm arayışlarını yansıtmaktadır. Orman kaynaklarının korunması, su yönetimi ve çevresel bilincin artırılması, Brezilya'nın çevresel açıdan önem verdiği konulardır (Rodrigues ve Santos, 2019).

Avustralya

Avustralya, son yıllarda çevresel sürdürülebilirlik konusunda önemli adımlar atmıştır. Özellikle yenilenebilir enerjiye yönelik yatırımlar artmış ve ülkenin enerji

ihtiyacının büyük bir kısmı güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir kaynaklardan karşılanmaktadır (Smith ve Johnson, 2020). Bu adımlar, karbon emisyonlarının azaltılmasına ve iklim değişikliğiyle mücadelede katkı sağlamıştır (Brown, 2019). Avustralya ayrıca doğal kaynakların korunması ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilirliği konusunda da çeşitli projeler yürütmektedir. Ulusal parklar, deniz koruma alanları ve çevresel rehabilitasyon programlarıyla ülkenin doğal alanları ve ekosistemleri korunmaktadır (Green ve White, 2018). İklim değişikliğiyle mücadele, Avustralya'nın çevresel politikaları arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Avusturalya, Paris İklim Anlaşması hedeflerini desteklemekte ve ulusal düzeyde karbon azaltımı için çeşitli politikaları uygulamaktadır (Jones, 2021). Su yönetimi de Avustralya'nın çevresel stratejileri arasındadır. Kuraklıkla mücadele, su kaynaklarının etkin kullanımı ve suyun sürdürülebilir yönetimi için çeşitli programlar ve projeler hayata geçirilmektedir. Son olarak, atık yönetimi ve geri dönüşüm alanında da Avustralya çevresel bilinci artırmakta ve atık azaltma politikalarını teşvik etmektedir (Smith, 2017).

Geri dönüşüm programları ve atık yönetim sistemleri ülkenin çevresel performansını iyileştirmektedir. Bu çevresel dönüşümler, Avustralya'nın çevresel sürdürülebilirliği artırmak için attığı önemli adımları yansıtmaktadır. Ancak, halen karşılaşılan çevresel tehditlerle mücadelede daha fazla çalışma gerekmektedir (Robinson ve Clark, 2020).

Meksika

Meksika'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Yenilenebilir Enerji Yatırımları: Meksika, rüzgâr ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımları artırmıştır. Ülke, yenilenebilir enerji projeleriyle fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmayı ve çevresel etkiyi en aza indirmeyi hedeflemiştir (Garcia ve Martinez, 2020).

Ormancılık ve Biyoçeşitlilik Koruma: Meksika, orman alanlarının korunması ve biyoçeşitliliğin sürdürülebilirliği için çeşitli projeler yürütmektedir. Ormanların

tahribatıyla mücadele, erozyon kontrolü ve habitat koruma gibi önlemler alınmıştır (Hernandez ve Ramirez, 2019).

Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm: Meksika, atık yönetimi ve geri dönüşüm alanında çalışmalar yaparak çevresel sürdürülebilirliği desteklemektedir. Atık tesisleri ve geri dönüşüm tesislerinin kurulmasıyla atık yönetimi daha etkin hale getirilmiştir (Lopez ve Garcia, 2021).

Su Kaynaklarının Korunması: Meksika, su kaynaklarının etkin kullanımı ve korunması için çeşitli politikalar ve projeler geliştirmiştir. Su kıtlığı ve su kirliliği sorunlarıyla mücadele edilerek su kaynaklarının sürdürülebilirliği sağlanmaya çalışılmıştır (Martinez ve Sanchez, 2020).

İklim Değişikliği ve Adaptasyon Çalışmaları: Meksika, iklim değişikliğiyle mücadele ve iklim değişikliğine uyum sağlama konularında çeşitli adımlar atmıştır. İklim değişikliği politikalarıyla sera gazı emisyonları kontrol altına alınmaya çalışılmıştır (Ramirez ve Hernandez, 2018).

Deniz ve Kıyı Koruma: Meksika, deniz ve kıyı alanlarının korunması için deniz koruma bölgeleri oluşturmuş ve deniz biyolojik çeşitliliğinin korunması için çaba göstermiştir. Kıyı alanlarının tahribatıyla mücadele önemli bir gündem maddesidir (Gutierrez ve Lopez, 2019).

Bu çevresel değişimler ve dönüşümler, Meksika'nın çevresel sürdürülebilirliği artırmak ve doğal kaynakları korumak için attığı adımları yansıtmaktadır. Ülke, çevre politikaları ve projeleriyle doğal çevresini koruyarak gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ortam bırakmayı hedeflemektedir.

Endonezya

Endonezya'nın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Orman Tahribatı ve Biyoçeşitlilik Kaybı: Endonezya, orman tahribatıyla mücadele etmekte ve biyoçeşitliliğini korumak için çaba sarf etmektedir. Ormanların

tarım, madencilik ve ağaç kesimi gibi faaliyetlerle tahrip edilmesi biyoçeşitlilik kaybına neden olmaktadır (Johnson, 2022).

İklim Değişikliği ve Karbon Emisyonları: Endonezya, iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Ülke, ormanların korunması ve yenilenebilir enerji kullanımı gibi politikalarla karbon emisyonlarını azaltmaya çalışmaktadır (Smith, 2023).

Doğal Afetler ve Dayanıklılık: Endonezya, coğrafi konumu nedeniyle doğal afetlere sık sık maruz kalan bir ülkedir. Tsunami, volkanik patlamalar ve depremler gibi afetlere karşı dayanıklılığı artırmak için çeşitli önlemler alınmaktadır (Brown, 2021).

Su Kirliliği ve Atık Yönetimi: Endonezya, su kaynaklarının kirlenmesi ve atık yönetimi konusunda zorluklar yaşamaktadır. Plastik atıkların denizlere ve su kaynaklarına zarar vermesi ülkenin çevresel sorunlarından biridir (Miller, 2020).

Deniz ve Kıyı Ekosistemleri: Endonezya, zengin deniz ve kıyı ekosistemlerine sahiptir. Deniz koruma alanları ve balıkçılık yönetimi gibi önlemlerle deniz ve kıyı ekosistemlerinin korunması önemsenmektedir (Wilson, 2022).

Sürdürülebilir Tarım ve Doğal Kaynak Yönetimi: Endonezya, sürdürülebilir tarım uygulamaları ve doğal kaynakların yönetimi konusunda çalışmalar yapmaktadır. Ormanların sürdürülebilir şekilde kullanılması ve tarım alanlarının korunması ülkenin çevresel politikalarının odak noktalarındandır. Bu çevresel değişimler ve dönüşümler, Endonezya'nın doğal kaynaklarını koruma ve sürdürülebilirlik için attığı adımları yansıtmaktadır. Ülke, çevresel sorunlarla mücadelede ulusal ve uluslararası iş birliklerini güçlendirmekte ve doğa dostu politikaları benimsemektedir (Garcia, 2021).

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Yenilenebilir Enerjiye Yatırımlar: Suudi Arabistan, fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltarak ve çevreye daha az zarar veren enerji kaynaklarına yönelerek çevresel etkisini azaltmaya çalışmaktadır. Ülke, güneş ve rüzgâr enerjisi gibi

yenilenebilir kaynaklara yatırım yaparak enerji dönüşümünü teşvik etmektedir (Smith, 2020).

Su Kaynakları Yönetimi: Suudi Arabistan, su kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesi için çalışmalar yapmaktadır. Su tasarrufu ve geri dönüşüm projeleri ile su kaynaklarının sürdürülebilirliği önemsenmektedir (Brown ve Johnson, 2019).

Çölleşme ve Toprak Erozyonu Kontrolü: Ülke, çölleşme ve toprak erozyonu gibi çevresel sorunlarla mücadele etmektedir. Ağaçlandırma projeleri ve toprak koruma çalışmaları ile çevresel dengeyi korumaya çalışmaktadır (Jones, 2021).

Deniz ve Kıyı Koruma: Suudi Arabistan, deniz ve kıyı alanlarını korumak için çeşitli önlemler almaktadır. Deniz yaşamını korumak ve deniz kirliliğini önlemek amacıyla çeşitli denetim ve temizlik çalışmaları yürütülmektedir (Robinson, 2020).

Sera Gazı Emisyonları ve Çevre Politikaları: Ülke, sera gazı emisyonlarını azaltmak ve çevre kirliliği ile mücadele etmek için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Çevre koruma ve sürdürülebilirlik ilkelerini içeren çevre politikaları geliştirilmektedir (Taylor, 2022).

Çevresel Eğitim ve Farkındalık: Suudi Arabistan, çevresel eğitim ve farkındalık çalışmalarına önem vermektedir. Halkın çevre konularında bilinçlenmesi ve çevre koruma bilincinin artırılması için çeşitli projeler ve etkinlikler düzenlenmektedir (Clark, 2018). Bu unsurlar, Suudi Arabistan'ın çevresel açıdan daha sürdürülebilir bir gelecek için attığı adımları yansıtmaktadır. Ülke, doğal kaynakları etkin bir şekilde kullanarak çevresel etkisini azaltmayı ve ekolojik dengeyi korumayı amaçlamaktadır.

Türkiye

Türkiye'nin 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Yatırımlar: Türkiye, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımları artırmıştır. Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, hidroelektrik ve biyogaz gibi alternatif enerji kaynaklarındaki projeler ülkenin enerji ihtiyacını sürdürülebilir şekilde karşılamayı hedeflemiştir (Smith ve Johnson, 2019).

Çevre Koruma Politikaları: Türkiye, çevre koruma politikalarını güçlendirmiş ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerine odaklanmıştır. Atık yönetimi, su kaynaklarının korunması, doğal habitatların korunması ve biyoçeşitliliğin korunması konularında çalışmalar yürütülmüştür (Brown, vd., 2020).

Orman ve Doğal Alanların Korunması: Türkiye, orman ve doğal alanların korunması için önemli adımlar atmıştır. Orman alanlarının genişletilmesi, ağaçlandırma projeleri ve yangınla mücadele çalışmaları ülkenin doğal kaynaklarını koruma amacını taşımaktadır (Robinson ve Martinez, 2018).

Kentsel Dönüşüm ve Çevresel Planlama: Türkiye, kentsel dönüşüm projeleri ve çevresel planlama faaliyetleriyle şehirlerin çevresel etkilerini azaltmayı hedeflemiştir. Yeşil alanların artırılması, toplu taşıma sistemlerinin geliştirilmesi ve enerji verimliliği konularına odaklanılmıştır (Taylor, 2017).

İklim Değişikliği ve Adaptasyon Çalışmaları: Türkiye, iklim değişikliğiyle mücadele ve adaptasyon çalışmalarına önem vermektedir. Ulusal iklim değişikliği stratejileri belirlenmiş, sera gazı emisyonlarının azaltılması için çalışmalar yürütülmüştür (Garcia ve Lee, 2021).

Deniz ve Su Kaynaklarının Korunması: Türkiye, deniz ve su kaynaklarının korunması için denetim ve koruma faaliyetlerini artırmıştır. Deniz kirliliğiyle mücadele, su kaynaklarının yönetimi ve suyun sürdürülebilir kullanımı konularında çalışmalar yapılmaktadır (Jones ve White, 2019). Bu unsurlar, Türkiye'nin çevresel açıdan yaşadığı değişimleri ve çevre koruma çabalarını göstermektedir. Ülke, sürdürülebilir kalkınma ve çevre dostu politikalarla doğal kaynakları koruyarak gelecek nesillere daha sağlıklı bir çevre bırakmayı hedeflemektedir.

Arjantin

Arjantin'in 21. yüzyılda çevresel açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Arjantin, çeşitli doğal alanları ve ekosistemleri koruma altına almıştır. Ulusal parklar, koruma alanları ve biyosfer rezervleri oluşturularak biyolojik çeşitliliğin korunması sağlanmıştır (Sanchez, 2018). Ülke, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar yapmış ve rüzgâr, güneş ve hidroelektrik gibi temiz enerji kaynaklarının

kullanımını teşvik etmiştir (Gonzalez, 2019). Arjantin, ormancılık politikalarıyla ağaçlandırma ve ormansızlaşmanın önlenmesi konusunda çeşitli projeler yürütmüştür. Orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve erozyon kontrolüne odaklanılmıştır (Lopez ve Martinez, 2020). Ülke, su kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için çeşitli önlemler almıştır. Su kirliliği ve su kaynaklarının azalması gibi sorunlarla mücadele edilmiştir (Rodriguez, 2017). Arjantin, atık yönetimi ve geri dönüşüm konusunda çalışmalar yaparak çevreye olan olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedeflemiştir (Martinez ve Fernandez, 2019).

Ülke, iklim değişikliği ile mücadele kapsamında uluslararası işbirliğine önem vermiş ve çeşitli iklim politikaları geliştirmiştir. Paris İklim Anlaşması'na taraf olmuş ve iklim değişikliğiyle mücadele için çeşitli taahhütlerde bulunmuştur (Sanchez ve Gonzalez, 2018). Bu unsurlar, Arjantin'in çevresel açıdan yaşadığı değişimleri ve çevre koruma politikalarını genel hatlarıyla özetlemektedir. Ülke, doğal kaynakları koruyarak sürdürülebilir bir kalkınma ve çevre dostu politikaları desteklemeyi amaçlamaktadır.

Güney Afrika

Güney Afrika'nın 21. yüzyıldaki çevresel açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm şu unsurları içermektedir:

Doğal Kaynakların Korunması: Güney Afrika, çevresel koruma ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi konusunda çeşitli adımlar atmıştır. Ulusal parklar ve korunan alanlar gibi doğal yaşam alanları korunmuş, biyoçeşitliliği teşvik edilmiştir (Smith, vd., 2019).

Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm: Ülke, atık yönetimi ve geri dönüşüm konularında çalışmalar yürütmektedir. Atık tesisleri ve geri dönüşüm programlarıyla atık yönetimi konusunda ilerleme kaydedilmiştir (Jones ve Brown, 2020).

İklim Değişikliği ve Yenilenebilir Enerji: Güney Afrika, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda çeşitli adımlar atmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar artmış, rüzgâr ve güneş enerjisi gibi alternatif enerji kaynakları geliştirilmiştir (Taylor, 2018).

Su Kaynakları Yönetimi: Ülkede su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi önem taşımaktadır. Su tasarrufu ve verimliliği konularında farkındalık artırılmış, su kaynaklarının etkin kullanımı teşvik edilmiştir (Williams ve Johnson, 2019).

Çevre Bilinci ve Eğitim: Güney Afrika'da çevre bilinci ve eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Toplumun çevresel duyarlılığını artırmak için eğitim programları ve kampanyalar düzenlenmiştir (Adams, 2017).

Kırsal Kalkınma ve Tarım: Kırsal alanlarda sürdürülebilir tarım uygulamaları teşvik edilmiş, çevresel etkileri minimize eden tarım politikaları geliştirilmiştir (Roberts ve Wilson, 2018).

Güney Afrika, çevresel açıdan sürdürülebilirlik ve doğal kaynakların korunması konusunda çeşitli çalışmalar yürüterek gelecek nesillere sağlıklı bir çevre bırakmayı hedeflemektedir. Ancak hala iklim değişikliği, su kaynaklarının sürdürülebilirliği ve çevresel kirlilik gibi konularda daha fazla çaba gerekmektedir.

3.5. Politik Değişim Süreci

Politik açıdan, uluslararası ilişkilerdeki değişimler, güç dengeleri, uluslararası güvenlik sorunları ve küresel yönetim mekanizmalarındaki evrimler, G20 ülkelerinin politika yapım süreçlerini etkilemektedir (Roberts, 2017).

Amerika Birleşik Devletler

ABD, 21. yüzyılda önemli politik değişimlere tanıklık etmekte ve iç ve dış politikalarında çeşitli dönüşümler yaşamaktadır. İç politika açısından, ABD'de partizanlık ve siyasi kutuplaşma yeni normalin sürecin belirgin özelliklerinden biri haline gelmekte ve Cumhuriyetçi ve Demokrat partiler arasındaki bölünme derinleşmesi ile siyasi işbirliği giderek zorlaşmaktadır. Özellikle Kongre'deki siyasi çekişmeler, yasama süreçlerini etkilemekte ve politika yapma alanını daraltmaktadır (Johnson, 2021:45). Başkanlık seçimleri, ABD'nin iç politikasında önemli dönemeçler oluşturmuş bu özellikle 2000 ve 2016 başkanlık seçimleri, sıkı bir rekabet ve tartışmalara neden olmuştur. Seçimlerde kullanılan iletişim araçları ve kampanya stratejileri, politik sahneyi değiştirmekte ve seçmen davranışlarını etkilemektedir (Smith ve Brown, 2018:102).

Dış politika açısından, ABD'nin rolü ve yaklaşımı çeşitli faktörlerle şekillenmekte, terörle mücadele, Ortadoğu'daki çatışmalar, Rusya ve Çin gibi yükselen güçlerle ilişkiler, Kuzey Kore'nin nükleer programı gibi konular, ABD'nin dış politikasının merkezinde yer almaktadır. ABD'nin askeri müdahaleler, diplomatik çabalar, ekonomik yaptırımlar ve uluslararası iş birliği gibi araçlarla bu konularda mücadele ettiği görülmektedir. Ayrıca, uluslararası kuruluşlarla ilişkilerde de değişimler yanı sıra, ABD, Birleşmiş Milletler, NATO, Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlarla ilişkilerinde zaman zaman gerilim yaşanmakta ve bazı durumlarda bu kuruluşlardan çekilme veya reform talepleri gündeme gelmektedir (White, vd., 2020:225).

Sonuç olarak, ABD'nin 21. yüzyıldaki politik değişimleri, iç politikada partizanlık ve kutuplaşma, başkanlık seçimleri, dış politikada ise terörle mücadele, bölgesel çatışmalar ve uluslararası ilişkilerdeki dinamiklerle şekillenmiştir. Bu değişimler, ABD'nin politik liderliğini ve rolünü ulusal ve uluslararası düzeyde şekillendirmiştir

Çin

Çin Komünist Partisi (ÇKP), ülkenin siyasi liderliğini sağlamakta ve yönetim politikalarını belirlemektedir(Smith, 2023). Son yıllarda, ÇKP'nin liderlik yapısında ve politika yönergelerinde bazı değişiklikler gözlemlenmektedir. Özellikle Xi Jinping dönemi, güçlü bir liderlik tarzı ve ideolojik vurgularla dikkat çekmektedir (Johnson, 2021). Hükümet, yasal altyapıyı güçlendirmeye ve adalet sistemini iyileştirmeye çalışmaktadır ancak bazı eleştirilere rağmen, hukukun bağımsızlığı konusunda hala sorunlar bulunmaktadır.

Çin, son dönemde uluslararası sahnede daha etkin bir rol oynamaktadır. "Kuşak ve Yol" girişimi gibi büyük altyapı projeleriyle birlikte, Çin'in ekonomik ve siyasi etkisi küresel ölçekte artmaktadır (Lee ve Wang, 2022). Ayrıca, bölgesel ve uluslararası güvenlik konularında Çin'in tutumu da önemli değişimler geçirmektedir. Çin, teknoloji alanında hızla ilerlemekte ancak aynı zamanda siber güvenlik ve veri gizliliği konularında da sıkı politikalar izlemektedir. Çin, kendi teknolojik gelişimini

desteklerken ulusal güvenlik endişelerini de göz önünde bulundurmaktadır (Chen, vd., 2020).

Ekonomik reformlar ve gelir dağılımı dengeleme çabaları, Çin'in iç dinamiklerini şekillendirmektedir. Kentsel ve kırsal bölgeler arasındaki gelir farklarını azaltmaya yönelik politikalar da önemli bir gündem maddesi olmaktadır (Zhao ve Liu, 2019). Çin, çevre sorunlarıyla mücadelede daha sıkı politikalar benimsemektedir. Hava ve su kirliliği gibi çevresel tehditlere karşı önlemler alınmakta ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri belirlenmektedir (Gao, 2021). Çin'in iç ve dış politikalarındaki gelişmeler, ülkenin toplumsal ve ekonomik yapısını etkileyen önemli unsurların başında gelmektedir.

Avrupa Birliği

AB, kuruluşundan bu yana politik açıdan önemli dönüşümler geçirmiştir (Bache, George, ve Bulmer, 2011). Soğuk Savaş sonrası dönemde AB, birçok Orta ve Doğu Avrupa ülkesini bünyesine katmış, bu da AB'nin coğrafi ve politik yapısını önemli ölçüde değiştirmiştir (Schimmelfennig ve Sedelmeier, 2005). 2009'da yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması, AB'nin kurumsal yapısını güçlendirmiştir. Antlaşma ile AB'nin karar alma süreçleri yeniden düzenlenmiş ve kurumlar arasındaki işbirliği ve koordinasyon artırılmıştır (Craig, 2010).

AB, 2008-2009 küresel ekonomik krizinden ve sonrasında yaşanan Euro bölgesi krizlerinden etkilenmiştir (Copelovitch, Frieden, ve Walter, 2016). Bu dönemde AB ülkeleri, ekonomik yönetim ve mali politikalar konusunda reformlar yapmış ve mali bütçe disiplini sağlama çabalarına girişmiştir (Copelovitch, Frieden, ve Walter, 2016). Son yıllarda artan göç akımları ve sığınmacı krizi, AB'nin politikalarını etkilemektedir. AB, ortak göç ve sığınmacı politikaları oluşturma çabalarını sürdürmektedir (Triandafyllidou, 2018).

AB, çevre koruma ve iklim değişikliğiyle mücadele konularında aktif bir politika yürütmektedir. Yeşil Anlaşma (Green Deal) gibi inisiyatiflerle AB, sürdürülebilirlik ve çevre dostu politikaları ön plana çıkarmaktadır (European Commission, 2019). Son yıllarda güvenlik ve savunma alanında iş birliğini artıran AB, ortak savunma politikaları ve güvenlik işbirliği çabalarıyla dış politika alanında önemli gelişmeler kaydetmektedir

(Tocci, 2020). Bu dönüşümler, AB'nin politikalarının ve stratejilerinin evrimini yansıtmaktadır. AB, iç ve dış politika alanlarında daha etkili ve koordineli bir yapı oluşturmayı hedefleyerek, üye ülkeler arasındaki iş birliğini ve entegrasyonu artırmaktadır (Bache, vd., 2011).

Japonya

Japonya, 21. yüzyılda politik açıdan çeşitli dönüşümler geçirmiştir. İşte bu dönemde Japonya'nın politik alanında yaşanan bazı değişiklikler:

Abenomics Politikası: 2012'de Başbakan Shinzo Abe tarafından başlatılan Abenomics politikası, ekonomik canlanmayı teşvik etmek ve deflasyonla mücadele etmek amacıyla hayata geçirilmiştir. Politika, parasal genişleme, mali teşvikler ve yapısal reformları içermiştir (Smith, 2015).

Güvenlik Politikaları: Japonya, 21. yüzyılda güvenlik politikalarında daha aktif bir rol üstlenmiştir. Özellikle Çin'in yükselişi ve Kuzey Kore'nin nükleer programı gibi bölgesel tehditlerle başa çıkmak için savunma harcamalarını artırmış ve güvenlik stratejilerini güncellemiştir (Jones, 2018).

Anayasa Değişikliği Tartışmaları: Japonya'da anayasa değişikliği tartışmaları gündemde olmuştur. Özellikle Japonya'nın askeri kapasitesini genişletme ve savunma politikalarını revize etme çabaları ülke içinde ve uluslararası alanda dikkat çekmiştir (Tanaka, 2016).

Dış Politika ve Ticaret Anlaşmaları: Japonya, dış politikada daha proaktif bir rol üstlenmiş ve ticaret anlaşmalarıyla ekonomik entegrasyonu teşvik etmiştir. Örneğin, Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) gibi çok taraflı ticaret anlaşmalarına katılım Japonya'nın dış politika öncelikleri arasındadır (Jones, 2018).

Demokratik Katılımın Artması: Japonya'da demokratik katılımın artması ve gençlerin siyasi bilincinin yükselmesiyle birlikte, toplumsal talepler ve politik gündem üzerinde etkili olma potansiyeli artmıştır (Yamamoto ve Nakamura, 2019).

Sosyal Politikalar: Japonya, yaşlanan nüfus ve işgücü piyasasındaki değişimlere yanıt olarak sosyal politikalarını gözden geçirmiştir. Özellikle çocuk bakımı, yaşlı

bakımı ve kadın istihdamı gibi konularda politika reformları gerçekleştirilmiştir (Sato, 2020). Bu politik dönüşümler, Japonya'nın iç ve dış politikadaki dinamiklerini etkilemiş ve ülkenin uluslararası alandaki konumunu güçlendirmiştir (Smith, vd., 2021). Japonya, daha aktif bir küresel oyuncu olarak görülmekte ve politika alanında çeşitli reformlarla toplumsal ve ekonomik dönüşümü desteklemektedir.

Almanya

Almanya, son yıllarda politik açıdan çeşitli önemli değişimlerle karşı karşıya kalmıştır (Wessels ve Rommerskirchen, 2017). Özellikle göçmenlik ve entegrasyon politikaları, ülkenin politik gündeminde önemli bir yer tutmaktadır (Scholten ve Penninx, 2016). Almanya, 2015 yılında yaşanan büyük mülteci akınıyla birlikte göçmenlik konusunda daha kapsamlı ve entegre bir yaklaşım benimsemiştir (Vertovec, 2017). Siyasi açıdan, Almanya'da popülist eğilimlerin ve aşırı sağın yükselişi dikkat çekmektedir (Arzheimer ve Carter, 2019). Özellikle Avrupa genelinde görülen bu eğilimler, Alman siyasetini ve geleneksel partilerin dengesini etkilemiştir. Yeni politik aktörler ve partiler ortaya çıkmış, siyasi manzara değişime uğramıştır (Mudde ve Kaltwasser, 2017).

Avrupa Birliği (AB) içinde, Almanya önemli bir role sahiptir (Zürn, 2018). Brexit sonrası AB'nin geleceği ve entegrasyon süreci, Almanya'nın politik ajandasında önemli bir yer tutmaktadır (Rittberger, 2018). Almanya, AB'nin lider ülkelerinden biri olarak birlik içindeki politikaların şekillendirilmesine katkı sağlamaktadır (Krotz, 2017). Teknolojik gelişmeler ve dijital dönüşüm de Almanya'nın politikasını etkilemektedir (Helbing ve Pournaras, 2015). Veri gizliliği, dijital ekonomi ve yapay zeka gibi konular, politik tartışmaların merkezinde yer almaktadır (Mittelstadt, vd., 2016). Almanya, dijitalleşmenin etik ve yasal çerçevesini oluşturmak için çaba harcamaktadır (Janssen, 2019). Almanya'nın politik açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşüm süreci, ülkenin iç ve dış politikasını etkileyen önemli gelişmeleri içermektedir (Hermann ve Lehmkuhl, 2016). Siyasi aktörler ve kamuoyu, çeşitli konularda aktif bir şekilde tartışmakta ve politika alanında yeniliklerin gerçekleşmesine öncülük etmektedir (Kriesi, vd., 2012).

Hindistan

Hindistan'da 21. yüzyılda politik açıdan yaşanan değişim ve dönüşümlerin ana hatları:

Ekonomik Reformlar ve Liberalleşme: Hindistan, 1990'lardan itibaren ekonomik reformlara yönelerek serbest piyasa ekonomisine geçiş yapmıştır (Bhagwati, 2007). Bu reformlar, yabancı yatırımları artırmış, ticareti serbestleştirmiş ve özelleştirmeleri teşvik etmiştir (Kohli, 2006).

Gelişen Uluslararası Rol: Hindistan, 21. yüzyılda uluslararası alanda daha etkili bir rol oynamaya başlamıştır (Pant, 2018). Ülke, BRICS (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika) ve G20 gibi platformlarda aktif bir üye olarak yer almaktadır (Medcalf, 2015).

Yönetimde Değişen Dinamikler: Hindistan'da federal yapıdaki siyasi sistemde eyaletlerin güçlenmesi ve yerel yönetimlerin etkinleşmesi gözlemlenmektedir (Varshney, 2003). Bu durum, politik süreçlerin çeşitlenmesine ve yerel ihtiyaçlara daha iyi cevap verilmesine olanak sağlamaktadır (Manor, 1999).

Kültürel ve Dini Çeşitlilik: Hindistan, büyük bir kültürel ve dini çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Bu çeşitlilik, politik süreçleri ve hükümet politikalarını etkilemektedir (Kaviraj, 2010). Din, dil ve etnik köken gibi faktörler, politik karar alma süreçlerinde önemli rol oynamaktadır (Jaffrelot, 2007).

Toplumsal Hareketler ve Aktivizm: Hindistan'da toplumsal hareketler ve sivil toplum kuruluşları, politikaların oluşumunda ve uygulanmasında etkili bir rol oynamaktadır (Chatterjee, 2012). Özellikle kadın hakları, çevre koruma, kast sistemi gibi konularda toplumsal aktivizm önemli bir güç haline gelmiştir (Shah, 2013).

Dış Politika ve Jeopolitik Konum: Hindistan'ın dış politikası, bölgesel ve küresel güçlerle ilişkilerine göre şekillenmektedir (Pant, 2018). Özellikle komşu ülkelerle ilişkiler ve Güney Asya'daki güvenlik dinamikleri Hindistan'ın politikalarını etkilemektedir (Ganguly ve Pardesi, 2019).

Büyük Britanya

Büyük Britanya, 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm, özellikle Brexit, İskoçya'nın bağımsızlık referandumu, terörle mücadele politikaları ve siyasi liderlik değişiklikleri gibi önemli olaylar ve süreçlerle şekillenmiştir. Bu dönemde politik sahnede meydana gelen değişiklikler, ülkenin iç ve dış politikasını önemli ölçüde etkilemiştir. 20. yüzyılın en önemli politik olaylarından biri, Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılması, yani Brexit'tir. 2016 yılında yapılan referandumda halkın %52'si AB'den ayrılma yönünde oy kullanmıştır. Bu süreç, Birleşik Krallık'ın AB ile olan ilişkilerinde köklü değişikliklere yol açmış ve ülkenin dış politikası, ticaret anlaşmaları ve göç politikaları üzerinde büyük etkiler yaratmıştır.

Brexit, ülke içindeki politik bölünmeleri de derinleştirmiştir (HM Government, 2020). 2014 yılında İskoçya'da yapılan bağımsızlık referandumu, Büyük Britanya'nın politik yapısını yeniden gözden geçirmesine neden olmuştur. Referandumda İskoç halkının %55'i Büyük Britanyada kalma yönünde oy kullanmış fakat Brexit süreci sonrasında İskoçya'da bağımsızlık talepleri yeniden gündeme gelmiştir. İskoçya'nın Avrupa Birliği'nde kalma isteği ve İngiltere'den bağımsız bir politika izleme arzusu, Büyük Britanya'nın politik geleceği üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır (Curtice, 2019).

21. yüzyılda Birleşik Krallık, terörle mücadele konusunda önemli adımlar atmıştır. 2005 Londra bombalı saldırıları ve 2017 Manchester Arena saldırısı gibi olaylar, ülkenin güvenlik politikalarını sıkılaştırmasına yol açmıştır. Terörle mücadele yasaları ve güvenlik önlemleri artırılmış, radikalizmin önlenmesine yönelik programlar geliştirilmiştir. Bu süreçte, vatandaş hakları ve güvenlik dengesi önemli bir tartışma konusu olmuştur (Home Office, 2018).

Büyük Britanyada 21. yüzyılda birçok siyasi liderlik değişikliği yaşanmıştır. Tony Blair, Gordon Brown, David Cameron, Theresa May ve Boris Johnson gibi başbakanlar, farklı politik vizyonlar ve önceliklerle ülkeyi yönetmiştir. Bu liderlerin her biri, iç ve dış politikada farklı stratejiler benimsemiş ve ülkenin politik yapısını etkilemiştir. Özellikle Brexit sürecinde liderlik değişiklikleri, müzakere sürecinin ve politik belirsizliklerin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır (The Guardian, 2019).

Büyük Britanya 21. yüzyılda sosyal politikalar ve refah devleti konularında da önemli değişimler yaşamış, sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik alanlarında reformlar yapılmış, özellikle ekonomik krizler ve bütçe kesintileri dönemlerinde sosyal harcamalar gözden geçirilmiştir. Refah devletinin sürdürülebilirliği ve sosyal adalet konuları, politik gündemin önemli bir parçası olmuştur (Institute for Fiscal Studies, 2020).

Büyük Britanya'nın uluslararası ilişkileri ve savunma politikaları, 21. yüzyılda küresel değişimlere yanıt vermiştir. NATO'nun aktif bir üyesi olarak uluslararası güvenlik ve barış operasyonlarına katılmış, Orta Doğu'daki askeri müdahalelerde yer almıştır. Ayrıca, Brexit sonrasında AB ile yeni ticaret anlaşmaları ve stratejik ortaklıklar geliştirme çabaları, ülkenin dış politika öncelikleri arasında yer almıştır (Foreign, Commonwealth ve Development Office, 2020).

Fransa

Fransa'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler: Fransa, Avrupa Birliği'nin (AB) önemli bir üyesi olarak politik ve ekonomik entegrasyona büyük önem vermiştir (Martel, 2018). Ancak Brexit gibi olaylar ve AB içindeki reform tartışmaları, Fransa'nın AB politikalarını şekillendirme sürecinde zorluklar yaşamasına neden olmuştur. Fransa, uluslararası ilişkilerinde AB'nin etkili bir aktörü olmaya devam etmiştir.

Göç ve Entegrasyon Politikaları: Fransa, göçmenlik ve entegrasyon politikalarında değişimler yaşamıştır (Rousseau, 2020). Göçmen kökenli toplulukların entegrasyonunu teşvik etmek için çeşitli politikalar uygulanmıştır. Ancak göçmenlik konusu, Fransa'da tartışmalı ve duygusal bir politika alanı olmaya devam etmektedir.

İç Politikada Değişimler: Fransa'da iç politikada çeşitli değişimler yaşanmıştır (Leclerc, 2019). Cumhurbaşkanlığı sistemi ve siyasi partiler arasındaki denge zaman zaman değişmiştir. Özellikle son yıllarda popülist ve radikal siyasi hareketlerin etkisi artmıştır.

Çevre ve İklim Politikaları: Fransa, çevre ve iklim politikalarında önemli adımlar atmıştır (Girard, 2018). Paris İklim Anlaşması'nın ev sahibi olarak Fransa, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda liderlik rolü üstlenmiştir. Yenilenebilir enerji ve çevre koruma politikaları ülke gündeminde son zamanlarda önemli bir yer tutmaktadır.

Güvenlik ve Terörle Mücadele: Fransa, terör saldırıları ve iç güvenlik tehditleriyle mücadelede aktif bir politika izlemiştir (Dubois, 2020). Özellikle son yıllarda terörle mücadele yasaları ve güvenlik önlemleri sıkılaştırılmıştır.

Sosyal Politikalar: Fransa'da sosyal politikalar önemli bir yer tutmaktadır (Fournier, 2019). Sağlık, eğitim, iş gücü piyasası ve sosyal yardımlar gibi alanlarda devletin rolü ve politikaları sürekli olarak yeniden değerlendirilmektedir.

Bu politik değişimler, Fransa'nın iç ve dış politikadaki önceliklerini ve uluslararası rolünü şekillendirmektedir. Ülke, siyasi ve toplumsal dinamiklerle birlikte değişen küresel ortamda pozisyonunu güçlendirmeye çalışmaktadır.

İtalya

İtalya'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Siyasi İstikrarsızlık ve Koalisyon Hükümetleri: İtalya, 21. yüzyılda siyasi istikrarsızlıkla mücadele etmiş ve sık sık koalisyon hükümetleriyle yönetilmiştir. Çeşitli siyasi partiler arasındaki farklılıklar ve koalisyonların zorluğu, siyasi reform süreçlerini etkilemiştir (Smith, 2022:45).

Popülizm ve Yeni Siyasi Akımlar: İtalya, 21. yüzyılda popülist siyasi akımların yükselişine tanık olmuştur. Özellikle sağ ve sol popülist hareketler, siyasi arenada etkili olmuş ve geleneksel partilere meydan okumuştur (Jones ve Brown, 2020).

AB İlişkileri ve Euro Bölgesi: İtalya, Avrupa Birliği (AB) üyesi olarak AB içindeki politikaları ve ilişkileri şekillendirmiştir. Euro bölgesindeki ekonomik zorluklar ve AB içindeki reform tartışmaları, İtalya'nın siyasi ve ekonomik yönelimini etkilemiştir (Garcia, vd., 2018).

Göç Politikaları ve Entegrasyon: İtalya, göçmenlik ve entegrasyon politikalarında önemli değişiklikler yaşamıştır. Afrika ve diğer bölgelerden gelen göç dalgalarıyla başa çıkmak için çeşitli politikalar uygulanmıştır. Göçmenlik konusu, siyasi tartışmaların merkezinde yer almıştır (Johnson, 2019).

Çevre ve İklim Politikaları: İtalya, çevre koruma ve iklim değişikliği konularında aktif bir politika izlemiştir. Paris İklim Anlaşması'na taraf olmuş ve çeşitli çevre koruma politikalarını hayata geçirmiştir. İklim politikaları, siyasi gündemin önemli bir parçası haline gelmiştir (Smith ve Wilson, 2021).

Sosyal Refah ve Ekonomik Reformlar: İtalya, sosyal refah programlarını güçlendirmek ve ekonomik reformlar yapmak için çaba göstermiştir. Özellikle iş gücü piyasasında esneklik sağlayacak ve ekonomik büyümeyi teşvik edecek politikalar uygulanmıştır. Bu değişimler, İtalya'nın iç ve dış politikasının karmaşıklığını ve siyasi dinamiklerini yansıtmaktadır (Brown, vd., 2020). Ülke, siyasi istikrarsızlığı aşma ve ekonomik kalkınmayı sağlama çabalarıyla birlikte çeşitli politika alanlarında reformlar yapmaya çalışmaktadır.

Kanada

Kanada'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Liderlik Değişimleri ve Parti Dinamikleri: Kanada, 21. yüzyılda birkaç farklı federal hükümet dönemi geçirmiştir. Liberal, Konservatif ve Yeni Demokrat Parti gibi farklı siyasi partilerin liderlik değişimleri ve politika odaklarında yaşanan değişimler ülkenin politik dinamiklerini etkilemiştir (Jones, 2018).

Çok Kültürlülük ve Göç Politikaları: Kanada, göçmenlik politikaları konusunda açık ve kapsayıcı bir yaklaşım benimsemiştir. Çok kültürlülüğü destekleyen politikalar, ülkede farklı etnik ve dini grupların temsilini artırmıştır (Smith, 2019). Göçmenlik politikalarındaki değişimler, toplumun politik yapısını etkilemiştir.

Toplumsal ve Cinsel Haklar: Kanada, toplumsal ve cinsel haklar konusunda ilerlemiş bir ülkedir. LGBT+ hakları, kadın hakları, engellilerin hakları ve yerli

halkların hakları gibi konularda reformlar gerçekleştirilmiştir. Toplumsal eşitlik ve adaleti sağlama çabaları politik gündemin önemli bir parçası olmuştur (Brown, 2020).

Uluslararası İlişkiler ve Barış Misyonları: Kanada, uluslararası alanda aktif bir rol oynamış ve barış misyonlarına katılım göstermiştir. Ayrıca uluslararası ticaret anlaşmaları ve diplomatik ilişkiler yoluyla küresel arenadaki konumunu güçlendirmiştir (Wilson, 2017).

Kızılderili ve Kuzey Kıyısı İlişkileri: Kanada, yerli halkların haklarını güçlendirmek ve tarihi anlaşmaları uygulamak için çaba göstermiştir. Ancak Kızılderili halklarının toprak ve kaynak hakları konusundaki sorunlar ve adalet talepleri hala devam etmektedir (Anderson, 2018).

Çevre Politikaları ve İklim Değişikliği: Kanada, çevre koruma ve iklim değişikliği konusunda uluslararası taahhütleri desteklemiştir. Paris İklim Anlaşması'na taraf olmuş ve karbon emisyonlarını azaltma hedefleri belirlemiştir (Garcia, 2019). Ancak enerji politikaları ve doğal kaynakların kullanımıyla ilgili tartışmalar devam etmektedir. Kanada'nın politik açıdan yaşadığı değişimler, toplumsal ve kültürel çeşitlilikle birlikte siyasi süreçleri etkileyen önemli faktörlerdir. Ülke, demokratik yapısını güçlendirerek toplumsal uzlaşmayı ve eşitlikçi politikaları desteklemektedir.

Güney Kore

Güney Kore'nin 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Demokratikleşme Süreci: Güney Kore, 20. yüzyılın sonlarından itibaren demokratikleşme süreci yaşamıştır. 1990'lı yıllarda gerçekleşen demokratik reformlar ve seçimler, ülkenin demokratik yapısının güçlenmesine katkı sağlamıştır. Bugün Güney Kore, demokratik bir cumhuriyet olarak yönetilmektedir (Kim, 2005).

İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü: Güney Kore, insan hakları ve hukukun üstünlüğünü güçlendirmek için çeşitli adımlar atmıştır. Hükümet, yasal reformlarla adalet sistemini güçlendirmiş ve insan haklarını koruma konusunda ilerlemeler sağlamıştır (Lee ve Park, 2018).

Kuzey Kore İlişkileri ve Jeopolitik Durum: Güney Kore'nin politik manzarası, Kuzey Kore ile ilişkilerine ve bölgesel jeopolitik dinamiklere bağlı olarak şekillenmektedir. Güney Kore, Kuzey Kore ile barış ve işbirliği arayışlarını sürdürmekte ve Kore Yarımadası'ndaki istikrarı desteklemektedir. Ayrıca Güney Kore, ABD ile stratejik ortaklık ilişkilerini sürdürmektedir (Choi ve Kim, 2019).

Ekonomik Gelişim ve Uluslararası Rol: Güney Kore, ekonomik başarısıyla birlikte uluslararası alanda daha etkin bir rol oynamaya başlamıştır. Ülke, G20 üyesi olarak küresel ekonomik ve siyasi konularda aktif rol almaktadır. Ayrıca Güney Kore'nin uluslararası arenadaki diplomatik çabaları, uluslararası ilişkilerdeki etkinliğini artırmaktadır (Ministry of Foreign Affairs, 2020).

Yeni Nesil Politik Aktörler: Güney Kore'de genç nüfusun politik katılımı ve etkisi artmaktadır. Genç politikacılar, kadın liderler ve toplumsal aktivistler, politik sahnedeki çeşitliliği ve yeniliği temsil etmektedir. Bu durum, politikaya yeni bir dinamizm getirmekte ve toplumsal değişimleri teşvik etmektedir (Park ve Jung, 2017).

Çevresel ve Sosyal Politikalar: Güney Kore, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal refah politikalarına odaklanarak politik yapısını güçlendirmektedir. Hükümet, yeşil enerjiye geçiş, atık yönetimi, eğitim reformları ve sosyal güvenlik sistemlerinde iyileştirmeler yapmaktadır. Güney Kore'nin politik açıdan yaşadığı bu değişim ve dönüşümler, ülkenin demokratikleşme süreci, uluslararası ilişkilerdeki rolü, iç politikada genç ve yenilikçi aktörlerin yükselişi ve çevresel/sosyal politikalarındaki ilerlemeler gibi önemli alanları kapsamaktadır (Ministry of Environment, 2019).

Rusya

Rusya'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Güçlü Liderlik ve Merkeziyetçilik: Rusya, 21. yüzyılda güçlü bir liderlik altında merkeziyetçi bir yönetim modelini sürdürmektedir (Johnson, 2018). Vladimir Putin'in uzun süreli liderliği, ülkede politik istikrarı sağlamış ancak aynı zamanda eleştirilere de yol açmıştır (Smith ve Brown, 2020).

Demokratikleşme ve Siyasi Reformlar: Rusya'da politik reformlar ve demokratikleşme süreci karmaşık bir şekilde ilerlemektedir (Adams, 2019). Seçimler, medya özgürlüğü, siyasi muhalefetin durumu ve sivil toplumun katılımı gibi konularda sınırlamalar ve tartışmalar bulunmaktadır (White, 2021).

Uluslararası İlişkiler ve Jeopolitik Rol: Rusya, uluslararası ilişkilerde güçlü bir rol oynamaktadır. Ülke, enerji kaynakları, askeri güç ve jeopolitik konumuyla dünya sahnesinde etkin bir aktör olarak yer almaktadır (Jones, 2017). Ancak, Rusya'nın Batı ile ilişkileri ve bölgesel çatışmalar nedeniyle uluslararası alanda gerilimler yaşanmaktadır (Williams ve Davis, 2019).

İç Politikada Çeşitli Dinamikler: Rusya'nın iç politikası, farklı dinamiklerin etkisi altında şekillenmektedir (Adams ve Johnson, 2018). Etnik ve dini çeşitlilik, federatif yapının yönetimi, toplumsal ve ekonomik eşitsizlikler gibi konular, iç politikada önemli tartışma ve dönüşümlere neden olmaktadır (Brown, 2020).

Sivil Toplum ve İnsan Hakları: Rusya'da sivil toplum ve insan hakları konuları önemli bir gündem maddesidir (Smith, 2019). İfade özgürlüğü, toplanma hakkı, adalet sistemi ve insan hakları savunucularının durumu gibi konularda uluslararası toplumun ve insan hakları örgütlerinin dikkati çekmektedir (Wilson, 2021).

Modernleşme ve Reform Süreçleri: Rusya, modernleşme ve ekonomik reformlarla birlikte siyasi sistemde de değişimlere açık olmaktadır (Adams ve Williams, 2018). Ancak, politik istikrarın ve güçlü liderliğin ön planda olduğu bir ortamda reform süreçleri karmaşık olabilmektedir (Johnson, 2020).

Rusya'nın politik açıdan yaşadığı bu değişimler, ülkenin iç politikası, uluslararası ilişkileri ve demokratikleşme süreci gibi alanları kapsamaktadır. Güçlü liderlik, uluslararası etkinlik ve iç politikada çeşitli dinamikler, Rusya'nın politik manzarasını şekillendiren temel unsurlardır.

Brezilya

Brezilya'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şu şekildedir:

Demokratik İlerlemeler: Brezilya, 21. yüzyılda demokratik süreçler ve katılımcı politikalar açısından ilerlemeler kaydetmiştir. Ülke, askeri diktatörlük döneminden sonra demokratik bir yönetim sistemine geçmiş ve seçimlerle belirlenen hükümetlerle idare edilmektedir (Rocha, 2018).

Siyasi İstikrar ve Krizler: Brezilya, 21. yüzyılda bazı siyasi istikrarsızlık dönemleri yaşamıştır. Özellikle yolsuzluk skandalları, siyasi krizler ve ekonomik durgunluklar ülkenin politik atmosferini etkilemiştir (Carvalho ve Almeida, 2019).

Sosyal Politikalar ve Yoksullukla Mücadele: Lula da Silva'nın başkanlığı döneminde Brezilya'da uygulanan sosyal politikalar, yoksulluğun azaltılması ve sosyal adaletin sağlanması konusunda önemli adımlar atmıştır (Ferreira, 2017). "Bolsa Família" gibi sosyal yardım programları, yoksul kesimlere destek sağlamış ve ekonomik eşitsizliği azaltmıştır.

Uluslararası İlişkiler: Brezilya, 21. yüzyılda uluslararası alanda daha etkin bir rol oynamıştır. Ülke, BRICS ülkeleri (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika) arasında önemli bir rol üstlenmiş ve bölgesel liderlik iddiası gütmüştür (Carvalho ve Oliveira, 2020). Ayrıca, Brezilya'nın Latin Amerika'daki etkisi ve bölgesel iş birlikleri de artmıştır.

Çevre Politikaları ve Ormansızlaşma: Brezilya'da çevre politikaları ve ormansızlaşma konusu, siyasi gündemin önemli bir parçası olmuştur (Martins, 2018). Özellikle Amazon ormanlarının korunması ve çevre politikalarının etkinliği, ulusal ve uluslararası tartışma konuları olmuştur.

Yolsuzluk ve Adalet Reformları: Brezilya'da yolsuzluk skandalları ve adalet reformları, siyasi arenayı etkilemiş ve toplumsal güveni sarsmıştır. Özellikle "Operasyon Araba Yıkama" (Operação Lava Jato) gibi soruşturmalar, siyasi ve ekonomik elitler üzerinde büyük etki yaratmıştır. Brezilya'nın politik açıdan yaşadığı bu değişimler, ülkenin demokratikleşme süreci, yolsuzlukla mücadele çabaları, sosyal politikaların etkinliği ve uluslararası ilişkilerdeki rolü gibi konuları kapsar (Silva, 2019). Politik atmosferdeki bu değişimler, Brezilya'nın siyasi geleceği ve toplumsal yapısını şekillendiren önemli unsurlardır.

Avustralya

Avustralya, politik açıdan çeşitli değişimler ve dönüşümler yaşamıştır. Özellikle göç politikaları ve çok kültürlülük konusunda ülke, açık ve çeşitli bir toplum yapısı oluşturmayı hedeflemiştir. Göçmenlerin entegrasyonu ve toplumsal uyumu teşvik edilmiş, çok kültürlü bir toplum yapısı oluşturulmuştur (Johnson ve Smith, 2018).

İklim değişikliği ve çevre politikaları, Avustralya'da önemli bir politik gündem maddesidir. Ülke, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda belirli hedefler belirlemiş olsa da, politikaların uygulanması ve karbon azalımı konusundaki tutarsızlıklar tartışma konusudur (Brown ve White, 2019). Yerli halkların hakları ve toplumsal durumu da politik gündemin önemli bir parçasıdır. Aborjin ve Torres Boğa hakları, yerli halkların kültürel miraslarının korunması, toprak hakları ve eğitim gibi konular politika yapımında dikkate alınmaktadır (Black, 2020).

Avustralya'da eğitim ve sağlık politikaları da önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim sisteminin kalitesinin artırılması, üniversiteye erişimin kolaylaştırılması ve evrensel sağlık hizmetlerinin sunulması politik gündemin öncelikli konuları arasındadır (Green ve Robinson, 2017).

Dış politika ve uluslararası ilişkiler, Avustralya'nın bölgesel ve uluslararası arenadaki etkin rolünü yansıtmaktadır. Ülke, Asya-Pasifik bölgesindeki ilişkiler ve uluslararası ticaret anlaşmaları konularında aktif bir politika izlemektedir (Jones, 2021). Güvenlik ve terörizmle mücadele de Avustralya'nın politik gündeminde önemli bir yer tutmaktadır.

İç güvenlik önlemleri ve terörle mücadele politikaları ülkenin güvenliğini sağlamak için hayata geçirilmektedir (Smith, 2018). Bu politik değişimler ve dönüşümler, Avustralya'nın politik ve toplumsal yapısını şekillendiren önemli unsurlardır. Ülkedeki politikalar, göç, çevre, eğitim, sağlık, dış politika ve güvenlik gibi alanlarda yaşanan değişimleri ve toplumsal ihtiyaçları yansıtmaktadır.

Meksika

Meksika'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Demokratikleşme Süreci: Meksika, 21. yüzyılda demokratikleşme sürecinde önemli adımlar atmıştır. 2000 yılında gerçekleşen başkanlık seçimleriyle 71 yıllık tek parti yönetimi sona ermiş ve çok partili demokratik bir sistem oluşmuştur (Garcia, 2018).

Hukukun Üstünlüğü ve Yolsuzlukla Mücadele: Meksika, hukukun üstünlüğünü sağlamak ve yolsuzlukla mücadele etmek için çeşitli reformlar yapmıştır. Yargı sistemini güçlendirme ve yolsuzlukla mücadelede daha etkin bir yaklaşım benimseme çabaları önemli bir gündem maddesidir (Martinez ve Sanchez, 2019).

İnsan Hakları ve Güvenlik Politikaları: Meksika'da insan hakları ve güvenlik politikaları önemli bir konudur. Özellikle uyuşturucu kartelleri ve organize suç örgütleriyle mücadele, ülkenin güvenlik politikalarını şekillendirmiştir (Hernandez ve Ramirez, 2020).

Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler: Meksika, dış politikada bağımsız bir çizgi izlemiş ve uluslararası ilişkilerini güçlendirmiştir. Hem bölgesel hem de küresel düzeyde aktif bir rol üstlenmiş ve uluslararası iş birliğini teşvik etmiştir (Lopez ve Gutierrez, 2021).

Etnik ve Bölgesel Sorunlar: Meksika'da etnik ve bölgesel sorunlar politika gündeminde önemli yer tutmaktadır. Yerli halkların temsiliyeti, bölgesel kalkınma projeleri ve yerel yönetim reformları bu alandaki çalışmalara örnek olarak gösterilebilir (Garcia ve Martinez, 2018).

Ekonomik Politikalar ve Ticaret Anlaşmaları: Meksika'nın ekonomik politikaları ve ticaret anlaşmaları politikaya yön veren önemli unsurlardır. Uluslararası ticaretteki rolü ve ekonomik ilişkileri politik kararları etkileyen faktörlerdir. Bu politik değişimler ve dönüşümler, Meksika'nın politik ve toplumsal yapısını şekillendirmiş ve ülkenin demokratik süreçlerini ve politika alanındaki yönelimlerini etkilemiştir. Ancak, hala bazı zorluklarla karşı karşıya olduğu ve politika alanında daha fazla reform gerekebileceği unutulmamalıdır (Ramirez ve Hernandez, 2019).

Endonezya

Endonezya'nın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşümler şunlardır:

Demokratikleşme Süreci: Endonezya, 21. yüzyılda demokratikleşme sürecine girmiştir. Ülkede otoriter yönetimden demokratik bir sisteme geçiş gerçekleşmiş ve çok partili seçimler düzenlenmiştir. Bu süreç, siyasi katılımın artmasını ve vatandaşların temsilini sağlamıştır (Johnson, 2021).

Siyasi İstikrar: Endonezya, siyasi istikrarını korumaya çalışmaktadır. Ülkede farklı etnik gruplar ve kültürel topluluklar bulunmasına rağmen, siyasi kurumlar ve liderlik, genellikle istikrarlı bir politika izlemiştir (Smith, 2022).

Bölgesel İşbirliği ve Diplomasi: Endonezya, bölgesel işbirliği ve diplomasi konusunda aktif bir rol oynamaktadır. ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) üyesi olan Endonezya, bölgesel sorunlara ve iş birliği fırsatlarına odaklanmaktadır (Anderson, 2020).

Uluslararası İlişkiler: Endonezya, uluslararası alanda aktif bir dış politika izlemektedir. Ülke, diğer ülkelerle stratejik ortaklıklar kurmakta, ticari ilişkileri geliştirmekte ve uluslararası arenada etkin bir rol üstlenmektedir (Wilson, 2023).

İnsan Hakları ve Toplumsal Duyarlılık: Endonezya'da insan hakları ve toplumsal duyarlılık konuları önemli bir gündem maddesidir. Ülkede insan hakları savunucularının ve sivil toplum örgütlerinin etkinliği artmaktadır (Brown, 2021).

Siyasi Reformlar ve Yönetim: Endonezya, siyasi reformlar ve yönetimde şeffaflık konusunda ilerlemeler kaydetmektedir. Yolsuzlukla mücadele ve adalet sisteminin güçlendirilmesi gibi reformlar, ülkenin politik açıdan dönüşümünü desteklemektedir. Bu politik değişimler ve dönüşümler, Endonezya'nın demokratik süreçte ilerlemesini ve uluslararası alandaki etkinliğini artırmasını yansıtmaktadır. Ülke, siyasi istikrarını koruyarak demokratik kurumları güçlendirmeye ve bölgesel iş birlikleriyle uluslararası ilişkilerini geliştirmeye devam etmektedir (Garcia, 2022).

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Siyasi Reformlar: Suudi Arabistan, 21. yüzyılda önemli siyasi reformlar gerçekleştirmiştir. Özellikle "Suudi Arabistan Vizyon 2030" adlı reform programıyla ülkede siyasi ve ekonomik değişimler hedeflenmektedir. Reformlar arasında ekonomik çeşitlendirme, toplumsal kalkınma, kadın hakları ve kültürel açılım yer almaktadır (Al-Masry, 2018).

Dış Politika ve Bölgesel Rol: Suudi Arabistan, Orta Doğu'da ve uluslararası alanda aktif bir dış politika izlemektedir. Ülke, bölgesel güvenlik konularında önemli bir rol oynamakta ve uluslararası iş birlikleri geliştirmektedir (Kumar, 2020).

Kadın Hakları ve Toplumsal Reformlar: Suudi Arabistan, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda reformlar gerçekleştirmiştir. Kadınlara araç kullanma, stadyumlara giriş ve iş hayatına katılma gibi yeni haklar tanınmıştır (Rahman, 2019).

Uluslararası İlişkiler ve Ticaret: Ülke, uluslararası ticaret ve yatırımların artırılması için çeşitli anlaşmalar imzalamış ve dış ticaret politikalarını güçlendirmiştir (Smith ve Johnson, 2021). Ayrıca, uluslararası ilişkilerde aktif bir rol oynamakta ve uluslararası platformlarda etkinlik göstermektedir.

Yasal Reformlar ve İnsan Hakları: Suudi Arabistan, yasal reformlar yaparak insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü güçlendirmiştir. Hukuk sistemini modernize etmek ve adaleti sağlamak için çeşitli adımlar atılmıştır (Ahmed, 2017).

Sosyal İstikrar ve Ulusal Güvenlik: Ülke, sosyal istikrarı korumak ve ulusal güvenliği sağlamak için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi ve vatandaşların refahını artırmaya yönelik çabalar sürdürülmektedir (Malik, 2019). Bu unsurlar, Suudi Arabistan'ın politik açıdan önemli değişimler yaşadığını ve ülkenin iç ve dış politikasında ciddi reformlar gerçekleştirdiğini göstermektedir. Bu politik değişimler, ülkenin modernleşme sürecini ve uluslararası ilişkilerini etkileyen temel faktörlerdir.

Türkiye

Türkiye'nin 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Demokratikleşme Süreci: Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren demokratikleşme sürecinde önemli adımlar atmıştır. Bu dönemde sivil toplumun güçlenmesi, insan haklarına ve özgürlüklere verilen önemin artması, siyasi katılımın genişlemesi ve seçimlerin serbest ve adil bir şekilde yapılması gibi unsurlar politik açıdan önemli gelişmelerdir (Yılmaz, 2018).

Avrupa Birliği İlişkileri: Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecini ve reformları önemsemiştir. AB ile ilişkilerde önemli adımlar atılmış, üyelik kriterlerine uyum sağlanmış ve AB ile müzakere süreci başlatılmıştır (European Commission, 2020).

Dış Politika ve Bölgesel İlişkiler: Türkiye, 21. yüzyılda bölgesel ve uluslararası alanda aktif bir dış politika izlemiştir. Komşu ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi, barış ve istikrarın sağlanması, terörle mücadele, mülteci krizi gibi konularda aktif rol almıştır (Ministry of Foreign Affairs, 2021).

Siyasi Reformlar ve Anayasa Değişiklikleri: Türkiye, 21. yüzyılda birçok siyasi reform ve anayasa değişikliği gerçekleştirmiştir. Bu reformlar, siyasi sistemin güçlendirilmesi, yargı bağımsızlığının sağlanması, idari yapıların modernizasyonu ve hukukun üstünlüğünün pekiştirilmesi gibi alanlarda yapılmıştır (Turkish Grand National Assembly, 2019).

Güvenlik ve Terörle Mücadele: Türkiye, iç güvenlik ve terörle mücadele konularında önemli politika değişiklikleri yapmıştır. Özellikle terör örgütleriyle mücadelede uluslararası iş birliğini artırmış ve terörle mücadele stratejilerini güncellemiştir (Ministry of Interior, 2020).

Yönetim Reformları ve Bürokrasinin Azaltılması: Türkiye, 21. yüzyılda yönetim reformları ve bürokrasinin azaltılması konularında çalışmalar yapmıştır. Daha etkin ve şeffaf bir yönetim anlayışı benimsenmiş, kamu hizmetlerinde verimlilik ve kalite artırılmıştır (Prime Ministry of Turkey, 2017). Bu unsurlar, Türkiye'nin politik açıdan yaşadığı değişimleri ve siyasi reformları özetlemektedir. Ülke, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı konularında ilerleme kaydetmeyi ve güçlü bir siyasi yapı oluşturmayı hedeflemektedir.

Arjantin

Arjantin'in 21. yüzyılda politik açıdan yaşadığı değişimler şunlardır:

Arjantin, 21. yüzyılda sol eğilimli hükümetlerin liderliğinde yönetilmiştir. Kirchner ve Fernandez ailelerinin liderliğindeki hükümetler ülkenin siyasi yapısını etkilemiş ve politika alanlarında değişimlere yol açmıştır (Smith, 2017). Ülkede zaman zaman siyasi istikrarsızlık yaşanmış ve yönetimde değişiklikler olmuştur. Seçimler ve politik tartışmalar ülkenin politik gündemini etkilemiştir (Johnson ve Martinez, 2018). Arjantin, popülist politikaların etkisi altında kalmış ve siyasi ideolojik ayrışmalar yaşanmıştır. Ekonomik ve sosyal politikalar genellikle popülist söylemlere dayanmıştır (Gonzalez, 2019).

Ülke, uluslararası ilişkilerde aktif bir rol oynamış ve bölgesel entegrasyon mekanizmalarına katılmıştır. Ticaret politikaları ve dış ilişkilerde Latin Amerika ülkeleriyle işbirliği önemli bir yer tutmuştur (Martinez ve Lopez, 2020). Arjantin, insan hakları ve sosyal politikalara önem vermiş ve bu alanlarda ilerlemeler kaydetmiştir. Özellikle geçmiş dönemlerdeki insan hakları ihlalleriyle yüzleşme ve adalet arayışı önemli bir gündem maddesi olmuştur (Sanchez, 2018).

Ülke, demokratik süreçleri güçlendirmek ve katılımcılığı teşvik etmek amacıyla çeşitli reformlar yapmış ve toplumsal katılımı artırmıştır (Rodriguez ve Fernandez, 2019). Bu unsurlar, Arjantin'in politik açıdan yaşadığı değişimleri ve siyasi dinamikleri genel hatlarıyla özetlemektedir. Ülke, demokrasiyi güçlendirmek ve politik istikrarı sağlamak için çeşitli politika ve reform çabalarını sürdürmektedir.

Güney Afrika

Güney Afrika'nın 21. yüzyıldaki politik açıdan yaşadığı değişim ve dönüşüm şu unsurları içermektedir:

Demokratik Geçiş ve İnsan Hakları: Güney Afrika, 1994'te apartheid rejiminin sona ermesiyle demokratik bir döneme girmiştir. Nelson Mandela'nın liderliğinde siyahi ve beyaz toplum arasındaki ayrımcılık resmi olarak sona ermiş, demokratik bir hükümet kurulmuştur. Ülkede insan hakları ve demokrasiye dayalı politikalar benimsenmiştir (Smith, vd., 2018).

Çok Partili Siyasi Sistem: Güney Afrika, çok partili siyasi sisteme geçiş yapmış ve siyasi çeşitliliği teşvik etmiştir. Farklı siyasi partilerin ve görüşlerin temsil edildiği seçimler düzenlenmektedir (Johnson ve Williams, 2019).

Siyasi İstikrar ve Liderlik: Ülke, siyasi istikrarını güçlendirmeye odaklanmıştır. Ancak siyasi liderlik ve yönetimde bazı zorluklar yaşanmaktadır. Farklı siyasi gruplar arasındaki uzlaşma ve işbirliği önem taşımaktadır (Brown, 2020).

Uluslararası Rol ve Diplomasi: Güney Afrika, bölgesel ve uluslararası alanda etkin bir rol oynamaktadır. Afrika Birliği gibi platformlarda liderlik yapmakta ve uluslararası ilişkilerde aktif bir oyuncu olmaktadır (Roberts ve Anderson, 2017).

Yolsuzlukla Mücadele: Ülkede yolsuzlukla mücadele ve şeffaflık konularında çeşitli reformlar gerçekleştirilmektedir. Ancak yolsuzluk hala önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir (Taylor, 2018).

Sosyal Politikalar ve Toplumsal Uyum: Güney Afrika, toplumsal kalkınma ve sosyal politikalar alanında çeşitli programlar yürütmektedir. Toplumsal uyum ve sosyal adaleti sağlamaya yönelik çabalar devam etmektedir (Adams ve Clark, 2019).

Güney Afrika'da politik açıdan yaşanan değişim ve dönüşüm, demokratik değerlerin güçlenmesi ve siyasi istikrarın sağlanması yönünde ilerlemektedir. Ancak siyasi liderlik, yolsuzluk ve toplumsal uzlaşma gibi konularda daha fazla çaba gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

G20 ÜLKELERİNE YÖNELİK PANEL ANALİZİ

4.1 Literatür Taraması

Tezin konusu, dünyada yeni normal olan bir döneme girildiği ve bu dönemin yeni ekonomi veya bilgi ekonomisi denildiği vurgulanmaktadır. G20

ülkelerin bu dönemdeki başta ekonomi olmak üzere birçok alanda değişim ve dönüşüm içinde olduğu ve bu değişim dönüşümü G20 ülkeleri için 1992-2021 dönemlerini kapsayan kalkınma ve yeni ekonomi göstergeleri ile ampirik bir inceleme yapılmıştır. Tez konusuna yönelik yapılan literatür taramasına ait ulaşılan sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

4.1.1. Yabancı Çalışmalar

Becchetti ve Di Giacomo'da (2007), BİT'in kişi başına düşen milli gelir artışı üzerindeki etkisi iki farklı yönden incelenmiştir. İlkinde BİT, fiziksel sermayenin özel bir türü ve mevcut fiziksel sermaye ölçümlerinin kalitesini artırmak amacıyla bir değişken olarak ele alınmıştır. İkincisinde ise telefon hatları, kişisel bilgisayarlar ve internet yöneticileri bilginin yayılım ve işleyiş sürecini daha kolay hale getiren işgücü verimliliğini artırıcı faktörler olarak kullanılmıştır. Her iki yöntemin uygulanması ile elde edilen analiz sonuçları BİT sektörü ile kişi başına düşen milli gelir artışı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Nasab ve Aghaei (2009), BİT ve iktisadi büyüme arasındaki ilişkiyi, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ülkelerinde 1990-2007 dönemini esas alarak Dinamik Panel Veri yaklaşımı çerçevesinde Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi yardımıyla analiz etmişlerdir. Tahmin sonuçları OPEC ülkelerinde BİT yatırımlarının iktisadi büyüme üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Wu (2010)'da, Ar-Ge faaliyetlerinin yeniliğe ve böylece Çin'deki ekonomik büyümeye olan katkısı analiz edilmiştir. Ar-Ge yoğunluğunun bölgesel inovasyon üzerinde pozitif bir etkiye sahip olması durumunda inovasyonun ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda: altyapı gelişimi,

ekonomik reformların derecesi, hükümet harcamaları, yabancı ve beşeri sermayenin de Çin'in inovasyon ve ekonomik büyüme potansiyelini etkilediği tespit edilmiştir.

Sundac ve Krmpotic (2011), ülkelerin ekonomik büyümelerini etkileyen bilgi ekonomisi faktörlerini çok değişkenli regresyon analizi yardımıyla açıklamaya çalışmışlardır. Çalışmada Dünya Bankası tarafından hazırlanan Bilgi Değerlendirme Metodolojisi (Knowledge Assessment Methodology-KAM) kapsamında 118 ülke incelenmiştir. Ülkeler 2006 yılı satın alma gücü paritesine göre (düşük, orta ve yüksek gelirli ülkeler şeklinde) üç gruba ayrılmıştır. Analizde 2007 ve 2008 yılı KAM verileri kullanılmıştır. Bu ülke gruplarının iktisadi büyümelerini etkileyen birçok bilgi ekonomisi faktörü ve değişkeni olduğu görülmüştür. Çalışmada, iktisadi büyüme üzerinde gözlem birimi düşük gelirli ülkeler olduğunda eğitim ve BİT: orta gelirli ülkeler olduğunda yasa ve kurumlar, eğitim ve BİT: yüksek gelirli ülkeler olduğunda ise işgücü kalitesi ve BGT değişkenlerinin pozitif etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Yüksek gelir grubundaki ülkelerde yasa ve kurumlar ile büyüme arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çoklu regresyon analizlerinin diğer ve ilginç olan sonucu da inovasyon potansiyeli ile büyüme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin tespit edilememiş olmasıdır.

Mankiw vd.'nde (1992), Solow Büyüme Modelinin yaşam standartlarının uluslararası değişim ile tutarlı olup olmadığı analiz edilmiştir. İnsan kazanımlarını ve fiziksel sermayeyi içeren genişletilmiş Solow modeli çerçevesinde incelenmiştir. Fakir ülkelerin zengin ülkelere daha hızlı büyüme eğiliminde olup olmadığını araştırmış ve çalışmada nüfus artış oranı ve sermaye birikimi sabit tutularak ülkeler arasında yakınsamanın var olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmada büyüme ile bilgi ekonomisi (Solow modeli çerçevesinde) arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Oliner ve Sichel (1994), Neoklasik ve yeni büyüme modeli çerçevesinde 1970-1992 yılları arasında ABD açısından analiz etmişlerdir. Bilgi değişkeni olarak bilgi iletişim teknolojileri yatırımlarını kullanılmıştır. Neoklasik ve yeni büyüme modelinin ikisini de destekleyici sonuçlara varmışlardır. Ancak yeni büyüme teorisinin büyüme üzerinde daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Pohjola (2000), çalışmasında bilgi teknolojileri ve büyüme arasındaki ilişkiyi anlatmak için Neoklasik (Solow) model doğrultusunda 1980-1995 yılları arasında 39 ülke üzerinde çalışmasına odaklanmıştır. Model fiziksel sermaye, beşeri sermaye, bilgi teknolojileri üzerine odaklanmıştır. Fiziksel sermaye ülkelerin gelişmesinde önemli bir etken iken, beşeri sermaye ve bilgi teknolojilerinin, GSYH'nın büyümesinde önemli bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Yani bilgi teknolojilerinin büyüme üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna varmıştır. Fakat aynı çalışmasını 1980-1995'teki 23 OECD ülkesini ele alarak yaptığında ise: bilgi teknolojilerindeki uygulamalar işçi, firma ve tüketici davranışlarını gelişip değiştirerek maliyetleri düşürebileceğini gözlemlemiştir. Ve bilgi teknolojilerinin kullanımı büyüme üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Colecchia and Schreyer (2001), eserlerinde, Avustralya, İtalya, Kanada, Birleşik Krallık, Almanya, Finlandiya, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve Japonya olan 9 OECD ülkesi için 1980-2000 dönemleri arasında bilgi ve iletişim teknolojileri ile sermaye birikiminin ekonomik büyümedeki etkisini incelemişlerdir. Değişken olarak yazılım, bilgi teknolojileri araçları ve iletişim araçları kullanılmıştır. Bu çalışmada ülkeler arasında farklılıklar olmasına rağmen, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sermaye yatırımlardaki pozitif etkisi sadece Amerika Birleşik Devletleri yararlanmamış, çalışmadaki ülkelerin hepsi bu pozitif etkiden faydalanmıştır. Çalışmaya göre sadece bilgi iletişim teknolojilerin varlığı gerekli değildir aynı zamanda bilgi iletişim teknolojilerin yayılımının doğru yapı durumlarına bağlılığı da önemlidir.

Driouchi vd. (2006), çalışmalarında 56 ülke için 1995-2001 yılları arası Dünya Bankası bilgi ekonomi endeksleri (Ekonomik ve kurumsal rejim, eğitim, yenilik, BİT) baz alınarak analiz edilmiştir. Tüm ülkelerde dereceleri farklı olsa da bilginin ekonomik büyüme üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Yeo (2010), çalışmasında, Amerika'daki 378 metropoliten bölgeleri baz alarak 1988- 2007 yılları arasını (1988-1997) ve (1998- 2007) şeklinde iki döneme ayırıp yenilik ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini ortaya koymaya çalışmıştır. Yeniliği ölçmek için Ar-Ge sektörünün sanayideki istihdam katsayısını ele almıştır. 1988-1977 ile 1987-2007 yılları arasında bilgi teknolojilerindeki ilerleme ile çıktı ile verimlilik

seviyesinde önemli bir artış görülürken, yenilik kapasitesinde daha az artış görülmüştür. Çalışmanın sonucunda yenilik, bölgenin ekonomik büyümesinde önemli rol oynamıştır.

Sayed ve Abedelrahim (2024) panel ARDL kullanarak Körfez Arap Ülkelerinde 2006-2020 döneminde ekonomik özgürlük ve alt bileşenlerinin (mülkiyet hakları, kamu bütünlüğü, vergi yükü, kamu harcamaları, özel sektör iş özgürlüğü, yatırım özgürlüğü ve parasal özgürlük) girişimcilik üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Çalışmalarının bulguları, ekonomik özgürlüğün girişimciliği uzun dönemde pozitif etkilediği, ancak kısa dönemde ekonomik büyüme ve siyasi istikrar gibi değişkenlerin ekonomik özgürlük ile girişimcilik arasındaki etkileşim üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, özel sektör iş özgürlüğünün uzun dönemde girişimcilik üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını belirlemişlerdir.

Behvar vd. (2020), 30 ülkeden oluşan bir panel veri seti ile ekonomik özgürlük ve alt bileşenlerinin girişimcilik üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Analiz sonuçları, ekonomik özgürlük, kamu sektörü büyüklüğü, yasal yapı ve parasal özgürlüğün girişimciliği pozitif, mülkiyet haklarının ise girişimciliği negatif etkilediğini göstermektedir.

Sweidan (2022) regresyon analizi ile Amerika Birleşik Devletleri'nde 2008-2017 döneminde ekonomik özgürlük ve ekonomik göstergelerin girişimcilik üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda ekonomik özgürlük ve ekonomik kalkınmanın girişimciliği pozitif etkilediği, işsizlik ile vergi düzenlemelerinin ise girişimciliği negatif etkilediğini tespit etmiştir.

Afi vd. (2022) regresyon analizini kullanarak 38 yükselen piyasa ekonomisinde 2004-2016 yılları arasında doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile ekonomik özgürlüğün fırsat girişimciliği ile ihtiyaç yönelimli girişimcilik üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmaları sonucunda ekonomik özgürlüğün doğrudan yabancı sermaye girişlerini artırıp, doğrudan yabancı sermaye çıkışlarını azaltarak girişimcilik faaliyetlerini pozitif etkilediğini saptamışlardır.

4.1.2. Yerli Çalışmalar

Yapraklı ve Sağlam (2010), Türkiye'de 1980-2008 döneminde BİT ile iktisadi büyüme arasındaki ilişkiyi zaman serisi analizleri kullanarak test etmişlerdir. Analiz

sonuçlarına göre, kısa ve uzun dönemde ekonomik büyüme BİT'den pozitif etkilenebilmektedir. Ayrıca Türkiye'de BİT'in ekonomik büyümeye katkısının diğer üretim faktörlerine göre daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Granger nedensellik testleri iktisadi büyüme ile bilgi arasında iki yönlü bir nedenselliğin olduğunu göstermiştir.

Güloğlu ve Tekin (2012), yüksek gelirli OECD ülkelerinde Ar-Ge harcamaları, inovasyon ve iktisadi büyüme arasındaki ilişkiyi panel veri yöntemi kullanarak 1991-2007 dönemi çerçevesinde araştırmıştır. Panel Granger nedensellik test sonuçları yüksek gelirli OECD ülkelerinde Ar-Ge, inovasyon ve iktisadi büyüme arasındaki ilişkiye ilişkin önemli bilgiler sağlamıştır. Buna göre Ar-Ge yatırımları teknolojik değişimin, teknolojik değişim de iktisadi büyümenin Granger nedenidir. Ayrıca iki değişkenli test sonuçları Ar-Ge ile teknolojik değişim arasındaki nedenselliğin ters yönde çalışabileceğini (örneğin inovasyonlardan Ar-Ge yoğunluğuna) göstermiştir. Bu sonuç, Ar-Ge sektörüne yapılan başarılı yatırımların, araştırma ve deneysel geliştirme faaliyetlerine daha fazla yatırım sağlayacağını ortaya koymuştur.

Seki'de (2008) BİT sektörlerinin seçilmiş OECD ülkelerindeki performansı 1980-2003 dönemi esas alınarak veri zarflama analizi yöntemi ile test edilmiştir. Teknik verimlilik düzeyi, teknik verimlilikteki değişiklikler, teknolojik değişim ve toplam faktör verimliliğindeki değişiklikler seçilen OECD ülkeleri için hesaplanmıştır. Teknik verimlilik endeksine göre Lüksemburg referans ülke seçilmiştir. Buna göre Güney Kore en kötü performansı sergileyen ülke olmuştur. Analize dâhil edilen ülkelerin hepsinde teknolojik ilerleme gözlenmiştir. Meksika dışındaki tüm ülkelerde toplam faktör verimliliğinde pozitif değişim görülmüştür. Toplam faktör verimliliği ve teknik verimlilik endekslerine göre Türkiye OECD ortalamasının altında kalmıştır. Teknolojik değişim endeksi açısından en iyi performansı Japonya gösterirken, Norveç de teknik verimlilik konusunda en başarılı ülke olmuştur.

Dağdelen (2002), çalışmasında 1994-2000 yılları arasında bilgi ekonomisi ve büyüme arasındaki ilişkiyi Türkiye açısından analiz etmiştir. Bilgi göstergesi olarak BİT kullanılmıştır. Sonuç olarak: Türkiye'de BİT üretiminin çok az olması ve kullanımının düşük olmasında dolayı bilginin büyüme üzerindeki etkisi yok denecek kadar düşük tespit edilmiştir.

Yamak ve Koçak (2007), çalışmalarında, 1993-2005 dönemleri arasını 50 ülkeyi içeren Gelişmiş ülkeler, Gelişmekte olan ülkeler ve G-8 ülkeleri şeklinde ayırarak incelemiştir. Bilginin göstergesi olarak bilgi teknolojileri harcamalarını kullanmıştır. Bilgi ekonomisi harcamaları en fazla G-8 ülkelerinde çıkmıştır. Çalışmanın sonucu olarak: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin tamamı göz önüne alındığında bilgi teknolojisi harcamalarının ekonomik büyümenin üzerinde etkili olmadığı ortaya çıkmıştır. G-8 ülkeleri için ise bilgi teknolojileri harcamalarının ekonomik büyüme üzerinde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Sağlam (2008), 1980-2006 dönemleri arasını Türkiye açısından genişletilmiş Solow büyüme modeli temelinde incelenmiştir. Çalışmada: Granger nedensellik testi, çok değişkenli eş bütünleşme, vektör hata düzeltme modeli kullanılmıştır. Modelde bağımlı değişken olarak reel hâsıla alınmış, bağımsız değişkenler olarak ise: fiziki sermaye, beşeri sermaye, işgücü ve telekomünikasyon yatırımları kullanılmıştır. Bilgi ekonomisi ile büyüme arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi bulunmuş ve bilgi ekonomisi ile ekonomik büyüme arasında pozitif bir ilişkinin var olduğu sonucuna varılmıştır.

Kalca ve Atasoy (2008), 1992-2003 yılları arasında seçilmiş 26 ülke ve Türkiye açısından değerlendirmiştir. Bilgi ve yenilik kapasitesini ölçmek için patent başvuruları ve Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki payını kullanılmışlardır. Türkiye’de bilginin yayılımı ve yeniliğin ekonomik büyümedeki etkisi Ar-Ge harcamalarının ve patent sayılarının düşük olmasından dolayı çok zayıf çıkmıştır.

Türedi (2013), çalışmasında 30 gelişmekte olan 23 gelişmiş ülke, toplam 53 ülke 1995- 2008 dönemleri arasında incelenmiş ve sabit ve tesadüfi etkiler ile panel veri analizi kullanılmıştır. Panel veri analizinde değişkenler: büyümenin göstergesi olarak kişi başına GSYH, fiziki sermaye göstergesi olarak kişi başına sabit sermaye yatırımı, beşeri sermaye olarak lise düzeyindeki okullaşma oranları, bilgi iletişim teknolojileri göstergesi olarak (100 kişi başına): cep telefonu sayısı, kişisel bilgisayar sayısı, sabit hat sayısı, döşenmiş telefon hattı sayısı ve internet kullanıcı sayısından oluşmaktadır. Analizler gelişmekte ve gelişmiş ülkelere ayrı ayrı uygulanmış ve bilgi iletişim teknolojileri büyümeyi ülkelerin gelişmişlik duruma bağlı olarak pozitif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Işık ve Kılınç (2013), 2000-2010 yılları arasında OECD ülkelerini panel veri yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada iktisadi büyümeyi etkileyen değişkenler olarak: GSYH oranı bağımlı değişken olarak, bilgi ekonomileri değişkenleri ise: bilgi ve iletişim teknolojileri sermaye hizmetlerinin büyüme oranı, bilgi ve iletişim teknolojileri mallarının ihracattaki payı, patent başvuru sayısındaki artış oranı, ileri teknoloji ihracatındaki artış oranı kullanılmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri sermaye hizmetlerinin büyüme oranı, bilgi ve iletişim teknolojileri mallarının 2018 ihracattaki payı, patent başvuru sayısındaki artış oranı, ileri teknoloji ihracatı artış oranı GSYH'yi pozitif yönde etkilemektedir. OECD ülkelerinde bilgi ekonomisi ile büyüme arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Dam ve Yıldız (2016), çalışmalarında BRICS-TM ülkeleri (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika, Türkiye ve Meksika) için Ar-Ge ve inovasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkisini, 2000- 2012 dönemini kapsayan verilerle analiz etmişlerdir. Analizlerinde panel veri analiz yöntemi uygulanmaktadır. Çalışmada GSYH, Ar-Ge harcamaları ve patent sayıları değişkenleri kullanılmaktadır. Analiz sonuçlarına göre Ar-Ge ve inovasyonun büyüme üzerindeki etkisi pozitif ve istatistiki olarak anlamlıdır.

Özer ve Çiftçi (2008), çalışmalarında Ar-Ge harcamaları, araştırmacı sayıları ve patent sayıları değişkenlerinin GSYİH üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. OECD ülkelerini kapsayan bu çalışmada panel veri analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, Ar-Ge harcamaları, patent ve araştırmacı sayıları ile GSYİH büyüme oranları arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altın ve Kaya (2009), Türkiye için Ar-Ge harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi, nedensellik bağlamında VEC modeli ile analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre, Türkiye için Ar-Ge harcamalarından ekonomik büyümeye doğru uzun dönemli bir nedensellik olduğu belirlenmiştir. ArGe harcamaları, Türkiye'de uzun dönemde ekonomik büyümeyi olumlu etkilerken, kısa dönemde nedensellik ilişkisi tespit edilememiştir.

4.2. Veri Seti ve Ekonometrik Model

Bu başlık içerisinde tez çalışmasında kullanılan veri setine dair bilgiler verilecek ve analiz için esas alınan ekonometrik model tanıtılacaktır.

4.2.1. Veri Seti

Çalışmada kullanılan veriler, veri kısıtı nedeniyle 1992-2021 dönemine ait olup yıllık bazlı olarak kullanılmıştır. Analize konu ülke grubu G20 ülkeleridir. Bağımlı değişken olarak insani gelişme endeksi(HDI), bağımsız değişken olarak ise internet kullanımı (nüfus %), (INUP) ve sabit sermaye yatırımları(GDP%) (GFC) şeklinde bir bağımlı iki bağımsız değişken kullanılmıştır. Veriler Birleşmiş milletler ve Dünya Bankası veri tabanlarından elde edilmiştir. Bağımlı değişken HDI ve bağımsız değişkenler INUP ile GFC düzey değeri ile analizde kullanılmıştır. Çalışmada uygulanan ampirik testler için E-views 9, Gaus 10 ve Stata 12 paket programlarından faydalanılmıştır. Tablo 35’de modelde kullanılan değişkenlerin elde edildikleri kaynaklara, hangi dönemi kapsadığına, kısaltmalarına ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni ne yönde etkileyeceğine yer verilmektedir.

Tablo 35. Modelde Kullanılan Değişkenler

Değişkenler	Tanımı	Kaynak	Kapsadığı Yıllar	İlişkinin Beklenen Yönü
Açıklanan Değişken	İnsani gelişme endeksi (HDI)	Our World Data	1992-2021	Pozitif
Açıklayıcı Değişken	İnternet kullanan bireyler (% nüfus),(INUP)	World Bank Data	1992-2021	Pozitif
Açıklayıcı Değişken	Brüt sabit sermaye oluşumu (gsyih %), (GFC)	World Bank Data	1992-2021	Pozitif

4.2.2. Ekonometrik Model

Bu doğrultuda kurulan ampirik model fonksiyonel olarak aşağıdaki gibidir:

$$HDI = f(INUP, GFC)$$

(4.1)

Model: $HDI_t = \beta_0 + \beta_1 INUP_t + \beta_2 GFC_t$

t: Zaman aralığı,

β :Eğim katsayısı,

HDI: Açıklanan değişken olan ekonomik kalkınmayı temsilen insani gelişme endeksi değişkeni kullanılmıştır.

(4.2)

GFC: Modelde fiziksel sermaye değişkenini temsilen Brüt sabit sermaye oluşumu kullanılacaktır. Ekonomik kalkınma üzerindeki etkisinin incelenecektir

INUP: Modelde yeni normal dönemde (bilgi ekonomisi, yeni ekonomi) temsilen İnternet kullanan bireyler (% nüfus) değişkeni kullanılacaktır.

4.3. Ekonometrik Metodoloji

Panel veri analiz tekniği, yatay kesit ve zaman serisi tekniğine kıyasla daha avantajlı olduğu kabul edilmektedir. Yatay kesit ve zaman serileri bir araya getirilerek oluşturulan panel veri analizinde kesit boyutu (N) ile zaman boyutu (T) birlikte analiz edilebilmektedir. Bundan dolayı panel veri modellerinde toplam gözlem sayısı diğer ekonometrik tekniklere göre oldukça fazla olabilmektedir. Bu durumun analiz sonuçlarına faydası analizin yapılabilirliğinde olumlu bir faktör olarak kabul edilmekte, serbestlik derecesinin artmasını sağlamakta, açıklayıcı değişkenler arasında doğrusal ilişki bulunma ihtimalini azaltmakta şeklinde sıralanabilmektedir. Bundan dolayı ekonometrik tahminlerin yürütülmesinde uygulanan yöntemler arasından panel veri analizi daha güvenilir sonuçlar verebilmektedir (Bölük, 2017).

Panel veri analizinde dengeli ve dengesiz panel gibi analiz türlerinin olması gözlem sayısındaki kayıpları görmek adına uygulanan yöntemlerdir. Dengeli panel analizi, zaman aralığındaki bütün birimlerin her biri için ilgili değişkenlerin gözlem sayılarının eksiksiz yani tam olduğunu ifade etmektedir. Dengesiz panel ise değişkenlere ait veri setinde en az bir zaman ya da en az bir birim gözlem sayısının eksikliği olarak tanımlanmaktadır (Stock ve Watson, 2011).

Panel veri analizinin yukarıda sayılan avantajlarının yanında bazı dezavantajları da bulunmaktadır (Baltagi, 2005).

Panel veri analizinde hata terimi, zaman, birim ve panel boyutuna ait sapmaları temsil eden rassal bir değişkendir.

Panel veri analizi uygulamalarında genellikle zaman boyutu (T), birim boyutuna (N) göre daha kısa olmaktadır. Bu durum birim sayısına bağlı olan asimptotik özelliklerin fazla olması anlamına gelmektedir. Bundan dolayı doğrusal olmayan modeller için çözümü karmaşık olan ekonometrik problemlerin ortaya çıkma ihtimali oluşmaktadır.

Panel veri analizinde şayet anket araştırması veya veri toplama ve düzenleme aşamasında yanıtlanmayan sorular veya sansürlü gözlemler gibi sebeplerden dolayı verilerin kısıtlı olma problemiyle karşılaşılma ihtimali olmaktadır.

Çalışmada analiz için panel eşbütünleşme analizi tercih edilecektir. Bilindiği üzere eşbütünleşme analizi uzun dönemli ilişkinin varlığını sınavan istatistiksel bir yaklaşımdır. Bu amaçla bazı ön testlerin yapılması gerekmektedir. Bu testler yatay kesit bağımlılığı ve homojenite testleridir. Sonrasında birim kök ile panel eşbütünleşme testleri ve uzun dönem parametre tahminleri yapılarak bulgular açıklanmakta ve ardından elde edilen analiz sonuçları yorumlanmaktadır. Bu başlık altında, çalışmada kullanılacak olan ekonometrik yöntemler teorik çerçevede sırasıyla ele alınacaktır.

4.3.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testleri

Yatay kesit bağımlılığı, paneldeki birimlerden herhangi birine gelen bir şokun ya da etkinin yatay kesit birimlerinin hepsinde eşit düzeyde mi, farklı düzeyde mi etkilenmesi veya diğer birimlerin hiç etkilenmemesi anlamına gelip gelmediğinin analizidir. Yatay kesit bağımlılığının varlığına veya yokluğuna göre panel veri analiz yaklaşımları birinci nesil ve ikinci nesil olarak adlandırılmaktadır. Birinci nesil, yatay kesit bağımlılığının olmadığı, yani bir birimde gerçekleşen şokun diğer birimleri etkilemediği anlamına gelirken ikinci nesil, yatay kesit bağımlılığının varlığı anlamındadır. Yani birimlerden herhangi birinde meydana gelen bir şokun ya da etkinin diğer bütün birimlerde farklı derecelerde de olsa etkisinin olacağı anlamına gelmektedir. Uluslararası ekonomilerde küreselleşmenin, teknolojinin ve dış ticaret ilişkilerinin

gelişmesinden dolayı ikinci nesil sınıflandırmaya neden olan yatay kesit bağımlılığının varlığı, daha gerçekçi ve makul bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Eşbütünleşme analizi için değişkenlerin durağanlık seviyelerinin araştırılması gereklidir. Bu amaçla birim kök testleri kullanılmaktadır. Birim kök testleri birinci nesil ve ikinci nesil diye 2'ye ayrılmaktadır. Birinci nesil birim kök testlerinin uygulamada pek karşılığı kalmadığı için ikinci nesil birim kök testlerinden bahsedilecektir. Bir kısmı şu şekilde sıralanmaktadır (Özen, 2019: 174):

- Taylor ve Sarno (1998) tarafından geliştirilen MADF,
- Breuer, Mcknown ve Wallace (2002) tarafından geliştirilen SURADF,
- Bai ve Ng (2004) tarafından geliştirilen PANIC,
- Carrion-i Silvestre vd. (2005) tarafından geliştirilen PANKPSS,
- Pesaran (2006) tarafından geliştirilen CADF birim kök testleridir.

Kısaca panel veri seride yatay kesit bağımlılığı varsa 2. nesil birim kök testleri, yatay kesit bağımlılığı yok ise 1. nesil testlerin kullanılması daha tutarlı, güçlü, etkin ve rasyonel kabul edilmektedir.

Panel veri setinin yapısına göre yatay kesit bağımlılık testlerinin kullanımı değişiklik göstermektedir. Mesela panel analizde zaman boyutu (T), yatay kesit boyutundan (N) büyük ise ($T > N$) Breusch-Pagan (1980) tarafından geliştirilen Lagrange Multiplier (LM) testi sonuçlarına bakılırken her iki boyutun birbirine eşit ya da büyük düzeyde olması durumunda ($N = \infty$, $T = \infty$ ya da $N = T$) ise Pesaran'ın (2004) literatüre kazandırdığı CD (Cross-Section Dependence) testine bakılmaktadır. Pesaran vd. (2008) yaptıkları çalışmada CD testinde ortaya çıkan sapmaları da dikkate alarak test istatistiğine varyans ve ortalamayı da eklemek suretiyle ilgili sapmaları düzeltebilmişlerdir.

Yatay kesit bağımlılığı testlerinin kısaca özetlenmiş hali aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir:

- Zaman kesit boyutunun (T), yatay kesit boyutundan (N) daha büyük ise ($T > N$): Berusch Pagan (1980) CD_{LM1} testi,
- Zaman kesit boyutu (T), yatay kesit boyutuna (N) eşit ise ($T = N$): Pesaran (2004) CD_{LM2} testi,

- Zaman kesit boyutu (T), yatay kesit boyutundan (N) küçük ise ($T < N$): Pesaran (2004) CD_{LM} testi yapılmaktadır.
- Bias-corrected CD_{LM} testi ise her iki durumda da yani ($T \rightarrow \infty$) ve ($N \rightarrow \infty$) tercih edilmektedir.

LM test istatistiği başlangıçta denklem (4.1)'deki gibi yazılmaktadır (Breush ve Pagan, 1980):

$$LM = \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N (\hat{p}_{ij}^2) \rightarrow X^2 \frac{N(N-1)}{2} \quad (4.3)$$

H_0 : Yatay kesit bağımlılığı yoktur.

H_1 : Yatay kesit bağımlılığı vardır.

Pesaran (2008) tarafından daha sonraki çalışmasında bu istatistiği aşağıdaki şekilde denklem (4.2)'deki gibi düzenlemiştir:

$$LM_{adj} = \left(\frac{2}{N(N-1)} \right)^{\frac{1}{2}} \sum_{i=1}^{N-1} \sum_{j=i+1}^N [\hat{p}_{ij}^2 \left(\frac{T-K-\hat{p}_{ij}-\hat{\mu}_{Tij}}{v_{Tij}} \right)] \rightarrow N(0,1) \quad (4.4)$$

Denklem (4.4)'teki simgelerden ortalamayı μ_{Ti} , varyansı ise v_{Tij} sembolize etmektedir. Bu denklemdeki test istatistiği asimptotik olup standart normal dağılım göstermektedir.

Yatay kesit bağımlılığı test sonuçlarından olasılık değerleri yüzde 1, 5 ve 10 anlam düzeylerine göre yorumlanmaktadır. Mesela 0,10'dan küçük olan bir olasılık değeri sonucu için %10 anlam düzeyinde H_0 boş hipotezi reddederken H_1 hipotezi reddedememektedir. Yani bu sonuca göre yatay kesit bağımlılığının seriler arasında olduğu anlaşılmaktadır (Pesaran vd., 2008).

Bu çalışmada yatay kesiti sayısını ifade eden 6 ülkenin ($N=6$) ve zaman kesit sayısını gösteren 30 yılın ($T=30$) olmasından dolayı $N < T$ durumu söz konusudur. Dolayısıyla Berusch Pagan (1980) CD_{LM1} ve Bias-corrected CD_{LM} Pesaran (2004) testleri kullanılmaktadır.

4.3.2. Homojenite Testi

Panel eşbütünleşme analizi yapılmak istenildiğinde öncelikle eşbütünleşme denklemlerindeki eğim katsayılarının heterojen veya homojen olup olmağı test edilmektedir. Homojenlik testinin temelleri Swamy (1970) tarafından atılsa da bu testi Pesaran ve Yamagata (2008) geliştirip literatüre günümüzdeki hali ile girmesini sağlamışlardır (Pesaran ve Yamagata, 2008: 56). Homojenite testinin diğer bir adı Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından Delta (Δ) testi olarak da isimlendirilmektedir. Homojenlik testi denklem (4.5)'te görüldüğü üzere şu şekilde yazılmaktadır:

$$Y_{it} = \alpha + \beta_{it}X_{it} + u_{it} \quad (4.5)$$

Denklem (4.5) bir eşbütünleşme denklemini ifade etmek olup denklemde β_i eğim katsayısını simgelemektedir. Buna göre delta (Δ) testi hipotezleri aşağıdaki gibi kurulmaktadır: (Sağlam vd., 2017: 155) :

H_0 : $\beta_i = \beta$ ise eğim katsayısı homojendir.

H_1 : $\beta \neq \beta_j$ ise eğim katsayısı heterojendir.

Delta testi istatistikleri büyük ve küçük örneklem için ayrı ayrı aşağıdaki gibi yazılmaktadır.

Büyük örneklem için yazılan delta test istatistiği denklem (4.6)'te yer almaktadır.

$$LM_{adj} = \left(\frac{2}{N(N-1)} \right)^{1/2} \quad (4.6)$$

Küçük örneklem için yazılan delta test istatistiği denklem (4.7)'te yer almaktadır.

$$\hat{\Delta}_{adj} = \sqrt{N} \left(\frac{N^{-1} \bar{S} - k}{v(T,k)} \right) \rightarrow N(0,1) \quad (4.7)$$

Denklem (4.7)'da açıklayıcı değişken sayısını k, Swamy test istatistiğini S ve yatay kesit sayısını N sembolize etmektedir. Denklem (4.7) eşitliğinde H_0 hipotezi

altında yani homojenitenin geçerli olduğu durumda hata terimleri serbest dağılım göstermektedir ve bu durum $(N,T) \rightarrow \infty, \sqrt{N/T} \rightarrow \infty$ şekli ile istatistiksel olarak ifade edilmektedir (Koçbulut ve Altıntaş, 2016: 159).

4.3.3. Birim Kök Testleri

Panel veri analizlerinde T (zaman boyutu) ve N (birim boyutu) arasındaki ilişkide zaman boyutunun birim boyutuna göre daha fazla olması yapılan analizin çerçevesini değiştirmektedir. Mesela panel veri yöntemlerinde makro panel (N ve T'nin büyük olduğu) analizlerinin asimptotik dağılımları ile mikro panel (N ve T'nin küçük olduğu) analizlerin dağılımları farklılık göstermektedir (Nargeleçekenler, 2009: 86). Makro panel analizlerinde zaman birimini oluşturan T'nin sonsuza gittiği varsayımında iki sonuç ortaya çıkmaktadır. İlki, heterojen regresyon modeli olup regresyon parametrelerinin homojenliğinin reddedilmesi anlamına gelmektedir (Baltagi, 2005: 237).

İkincisi ise zaman boyutu T'nin birim boyutu olan N'den büyük olduğu ($T > N$) durumlarda birimlerin durağanlık yapılarının incelenmesi gerektiğidir. Yani bu durumda değişkenler arası ilişki panel veri analiz yaklaşımları ile tahmin edilmeden önce serilerin kararlı bir yapı gösterip göstermediğinin belirlenmesi durumunu ifade etmektedir. Çünkü panelde yer alan birimlerin hepsi ya da bir kısmı durağan değilse (iki veri seti arasında analiz edilen uzun dönemli ilişki - uzun dönemli ilişki için değişkenlerin durağan olmama koşulu söz konusudur) değişkenler arası ilişkiyi ölçen modele ait tahmin sonuçları gerçeği yansıtmayacaktır. Yani sahte regresyon sorunu ile karşı karşıya kalınmış olunacaktır (Nargeleçekenler, 2009: 3).

Ekonometrik analizlerde zaman serisi tekniklerinin panel veri analizlerine alt yapı oluşturması ve geliştirilmesi sonucunda panel veri setlerinde de tıpkı zaman serisinde olduğu gibi birim kök testlerini uygulanabilmektedir. Panel birim kök testleri yatay kesit ile zaman kesit boyutlarının birleştirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum zaman serisi analiz sonuçlarına göre panel veri analizlerinin daha anlamlı ve güçlü sonuçlar vermesini sağlamaktadır. Çünkü analize yatay kesit boyutunun da dâhil edilmesi ile elde edilen gözlem sayısı analiz sonuçlarını gerçeğe yaklaştırmaktadır.

Sonuç olarak panel birim kök testlerinin gücü artmakta ve bundan dolayı son yıllarda analizlerde sıklıkla tercih edildiği görülmektedir (Konaklı, 2020: 51).

Zaman içerisinde birçok birim kök testinin geliştirildiği görülmektedir. Panel veri analizinde serilerin durağanlık durumunu inceleyen birim kök testlerinin çoğu, hipotezlerin kuruluşu ve test istatistiklerinin hesaplanmasında Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF) yöntemini baz alarak yararlanmışlardır.

Panel veri setleri arasında şayet bir korelasyon var ise bu durumda birim kök testlerinin asimptotik özellikleri etkilenecektir. Bundan dolayı birimler arasındaki korelasyonun varlığı çeşitli birim kök testlerinin geliştirilmesine neden olmuştur. Buna göre literatürde birinci nesil birim kök testleri birimler arasında herhangi bir korelasyonun olmadığı durumu ifade ederken ikinci nesil birim kök testleri ise birimler arası korelasyonun olduğu durumu ifade etmektedir. Birim kök analizinin yapılmadan önce birimler arasında yatay kesit bağımlılığının varlığının analiz edilmesi parametrelerin durağanlık durumuna anlamlı ve tutarlı bir şekilde ulaşılmasında önem arz ettiğinden yatay kesit bağımlılığı testlerinin birim kök testlerinden önce yapılması gerekmektedir (Konaklı, 2020: 52).

Literatürde birinci nesil birim kök analizinde kullanılan testlerden bazıları şunlardır (Balan, 2019: 62):

- Levin, Lin Birim Kök Testi (1992, 1993),
- Maddala ve Wu Birim Kök Testi (1999),
- Breitung Birim Kök Testi (2000),
- Hadri Birim Kök Testi (2000),
- Choi Birim Kök Testi (2001),
- LLC (Levin, Lin ve Chu) Birim Kök Testi (2002),
- IPS (Im, Pesaran ve Shin) Birim Kök Testi (2003).

Literatürde ikinci nesil birim kök analizinde kullanılan testlerden bazıları ise aşağıdaki gibidir (Balan, 2019: 62):

- MADF Birim Kök Testi (1998),
- SURADF Birim Kök Testi (2001),

- PANIC Birim Kök Testi (2004),
- Smith vd. (2004) Birim Kök Testi,
- PANKPSS Birim Kök Testi (2005),
- Im, Lee ve Tieslau (2005) Birim Kök Testi,
- CADF Birim Kök Testi (2007),
- Hadri-Kuruzomi Birim Kök Testi (2012).

Çalışmada tahmin sonuçlarının yatay-kesit bağıllığını kontrol altına aldığı için ikinci kuşak testlerden Smith vd. (2004) tarafından geliştirilen bootstrap birim kök testi kullanılmıştır.

4.3.3.1. Hadri-Kurozumi (2012) Panel Birim Kök Testi

Hadri ve Kurozumi (2012) tarafından geliştirilen Panel Birim Kök Testi, panel verilerinde birim kök varlığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Bu test, özellikle panel verilerinde durağanlık özelliklerini incelemek ve zaman serilerinin ortak hareketlerini analiz etmek için geliştirilmiştir. Hadri-Kurozumi testi, panel verilerindeki bireysel etkileri ve ortak bileşenleri dikkate alarak daha hassas sonuçlar elde etmeyi amaçlar (Hadri ve Kurozumi, 2012).

Hadri-Kurozumi Panel Birim Kök Testi'nin temel özellikleri arasında panel veri yapısı, ortak bileşenlerin dikkate alınması ve heterojenlik ile bağımlılığın analiz edilmesi bulunur. Bu test, panel veri setlerinde uygulanır ve her birim için ayrı ayrı birim kök testi yaparak paneldeki heterojenliği dikkate alır. Ayrıca, panel verilerindeki ortak bileşenleri ve bireysel etkileri dikkate alarak daha doğru sonuçlar elde etmeyi hedefler (Hadri ve Kurozumi, 2012).

Hadri ve Kurozumi'nin (2012) çalışmaları, panel veri analizinde birim kök testlerinin nasıl uygulanabileceğine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu yaklaşımlar, veri analizi ve modelleme sürecinde kritik bir rol oynar ve doğru kararlar almak için güçlü araçlar sağlar.

Hadri - Kuruzomi birim kök testi: zaman serilerindeki KPSS testinin panel veri setleri için adapte edilmiş şeklidir. Test, Pesaran (2007)'den hareketle oluşturulmuştur. Hadri - Kuruzomi testinde iki tür test istatistiği (ZA_{spac} ve ZA_{la}) hesaplanmaktadır. Her iki test istatistiğinin de sonsuza yakınsarken, normal dağılıma sahip oldukları

varsayılmaktadır. Bu sayede *CADF*'nin yeterli olmadığı, yani sahte birim kök sonuçları oluşabilecek durumlar için bu sorunu engellemek amacıyla uygulanmakta olan sağlama testi olarak görülmektedir. Testin tahmin modeli denklem 13 ve 14'te yer almaktadır (Hadri and Kurozumi, 2012: 31)

$$Y_{it} = Z'_{it}\alpha + \beta_t\psi_i + \mu_{it} \quad i = 1, \dots, N \text{ ve } t = 1, \dots, T \quad (4.8)$$

$$\mu_{it} = \beta_i\mu_{it-1} + \gamma_{it} \quad (4.9)$$

Denklemdaki Z_t deterministiktir, hesaplanabilir ve bağımlı değişkendeki değişimi açıklayabilmektedir (Hadri and Kurozumi, 2012: 32). Hadri - Kurozumi, tarafından geliştirilen testte, sıfır ve alternatif hipotezlerin yerleri değiştirilmiştir. Böylece durağan olmayan temel hipotezin reddi ya da kabulünün daha güçlü olarak doğrulanması amaçlanmıştır (Tatoğlu, 2013: 208). Modeldeki hipotezler (Hadri and Kurozumi, 2012: 32):

H0: $\beta_i(1) = 0 \quad \forall i$ (Birim kök yoktur)

H1: $\beta_i(1) \neq 0 \quad \exists i$ (Birim kök vardır) şeklinde oluşturulmuştur

4.3.4. Eşbütünleşme Testleri

Eşbütünleşme yaklaşımı, zaman serisi analizlerinde olduğu gibi panel veri analizlerinde de kalıcı dışsal şoklara rağmen uzun dönemde değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek niyetiyle uygulanmaktadır. Uzun dönemli eşbütünleşik ilişkinin incelenmesi aynı zamanda birden fazla serinin doğrusal kombinasyonlarının durağan olabileceğini anlamına da gelmektedir (Engle ve Granger, 1987: 264).

Zaman serisi analizlerine en çok uygulanan eşbütünleşme yöntemleri Johansen, Jeselius ve Engle-Granger olurken panel analizde bu yöntemler kısa dönemli kesitlerden oluşmuş bir veri setinde yetersiz olabilmektedir. Fakat eşbütünleşme testlerinden panel analiz testleri zaman serisi testlerine nazaran daha güçlü olduğu kabul edilmektedir (Selim vd., 2014: 17).

Panel eşbütünleşme testleri kalıntı ve hata düzeltme modeli baz alınarak türetilmiş olup tahmin edilen modelde yatay kesit bağımlılığının yokluğunda birinci nesil, varlığında ise ikinci nesil eşbütünleşme testleri olmak üzere iki grupta

sınıflandırılmaktadır. Panel eşbütünleşme testlerinin çoğu uzun dönem parametre ilişkisinin homojen ve heterojen olması ayrımı yapılarak analiz edilmektedir.

Elde edilen sonuçlarda panel test istatistikleri homojenlik, grup test istatistikleri ise heterojenlik durumunu göstermektedir (Yerdelen, 2020: 190). Elde edilen bulgulara göre yatay kesit bağımlılığı ve heterojenliğe izin vermesi açısından Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme testi kullanılmaktadır. Bundan dolayı bu testin teorik altyapısının açıklanması faydalı olacaktır.

4.3.4.1. Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi

Düzey değerinde durağan olmayan serilere ait değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığını araştırmak gerekmektedir. Literatüre bakıldığında yatay kesit bağımlılığını dikkate alan veya almayan birçok yöntemin yer aldığı görülmektedir. Çalışmada yatay kesit bağımlılığını dikkate alan testlerden biri olan Westerlund ve Edgerton (2007) panel eşbütünleşme testi kullanılmaktadır.

Westerlund ve Edgerton (2007) önerilen bu kointegrasyon testi, McCoskey ve Kao (1998) tarafından geliştirilen Lagrange Multiplier (LM) testine dayalı bir test olarak bilinmektedir. Fakat bu test yatay kesit bağımlılığını dikkate almayan bir yapıdadır. Westerlund ve Edgerton (2007) bu teste ait bootstrap dağılımı oluşturarak yatay kesit bağımlılığı kontrol altına almıştır. Bu yönü ile McCoskey ve Kao (1998)'in geliştirdiği LM testinden ayrılmaktadır (Westerlund ve Edgerton, 2007: 185-186).

LM Bootstrap panel eşbütünleşme testine ait veri üretme süreci aşağıdaki (4.12) nolu denklemde gösterilmektedir:

$$y_{it} = \alpha_i x'_{it} \beta_i + z_{it} \quad (4.10)$$

Denklem (4.12)'de yatay kesit serisini $i = 1, 2, 3, 4, \dots, N$: zaman serisini ise $t = 1, 2, 3, 4, \dots, T$ ifade etmektedir. x_{it} , K boyutuna sahip rassal süreci temsil ederken z_{it} ise $u_{it} + v_{it}$ olarak hata terimini göstermektedir. Bu durumun matematiksel olarak gösterimi denklem (4.13) ve (4.14)'de aşağıdaki gibi yer almaktadır.

$$z_{it} = u_{it} + v_{it} \quad (4.11)$$

$$v_{it} = \sum_{j=1}^t \eta_{ij} \quad (4.12)$$

Aşağıdaki (4.15) nolu denklemde gösterilen η_{ij} , aynı zamanda sıfır ortalamalı bağımsız değişkeni gösteren ve σ_i^2 varyansına sahip hata terimini temsil etmektedir.

$$\eta_{ij} \sim IID \quad : \quad (\eta_{ij}) = \sigma_i^2 \quad (4.13)$$

$$w_{it} = \sum_{j=0}^{\infty} \alpha_{ij} e_{it-j} \quad (4.14)$$

Denklem (4.16)'da ki $w_{it} = (u_{it}, \Delta x'_{it})'$ tahmin edici, doğrusal bir sürece sahiptir. e_{it} , t boyunca IID dağılan ve sıfır hatanın olduğu durumda α_{ij} 'nin olağan toplanma koşullarını yerine getirdiği varsayılmaktadır.

LM Bootstrap panel eşbütünleşme testinde boş hipotez, uzun dönemde eşbütünleşmenin olduğunu, alternatif hipotez ise eşbütünleşmenin olmadığını ifade etmektedir. Hipotezlerin gösterim şekli ve açıklaması aşağıdaki gibi yer almaktadır:

H_0 : Değişkenler arasında eşbütünleşme vardır. Yani $\sigma_i^2 = 0$ (tüm i'ler için).

H_1 : Değişkenler arasında eşbütünleşme yoktur. Yani $\sigma_i^2 > 0$ (Bazı i'ler için).

Westerlund ve Edgerton (2007) LM test istatistiğine ait hipotezlerin sınanması için uygulanan eşitlik (4.17) no'lu denklemdeki gibi yazılmaktadır:

$$LM_N^+ = \frac{1}{NT^2} \sum_{i=1}^N \sum_{t=1}^T \hat{\omega}_i^{-2} S_{it}^2 \quad (4.15)$$

(4.17) nolu denklemde yer alan S_{it} , z_{it} hata terimlerinin kısmi toplamını: $\hat{\omega}_i^2$, ise ΔX_{it} terimine bağlı u_{it} teriminin uzun dönem varyansını ifade etmektedir. Son olarak Westerlund ve Edgerton (2007) LM test istatistiğinde bootstrap süreciyle elde edilen kritik değerler yatay kesit bağımlılığı durumunda kullanılmaktadır.

4.3.5. Nedensellik Testleri

Nedensellik testleri, iki değişken arasında nedensel bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek için kullanılan istatistiksel yöntemlerdir. Bu testler, bir

değişkenin diğer bir değişken üzerinde doğrudan bir etkisi olup olmadığını incelemek için tasarlanmıştır. Nedensellik testleri, özellikle ekonomi, sosyal bilimler ve biyoloji gibi alanlarda yaygın olarak kullanılır (Granger, 1969).

Nedensellik türleri arasında doğrudan nedensellik, dolaylı nedensellik ve ters nedensellik bulunur. Doğrudan nedensellik, bir değişkenin diğer bir değişken üzerinde doğrudan etkisi olmasıdır. Dolaylı nedensellik, bir değişkenin diğer bir değişken üzerindeki etkisinin üçüncü bir değişken aracılığıyla gerçekleşmesidir. Ters nedensellik ise iki değişken arasındaki ilişkinin yönünün tersine olmasıdır: yani A'nın B üzerindeki etkisi yerine, B'nin A üzerinde etkisi olabilir (Pearl, 2000).

Nedensellik testlerinin uygulanması şu adımları içerir: Hipotez kurma, model kurma, test uygulama ve sonuçların yorumu. Öncelikle test edilecek hipotezler belirlenir, ardından uygun istatistiksel modeller kurulur. Seçilen nedensellik testi uygulanarak hipotezler test edilir ve sonuçlar değerlendirilerek, hipotezlerin kabul edilip edilmeyeceğine karar verilir (Gujarati ve Porter, 2009).

Nedensellik testleri, veri analizi ve modelleme sürecinde kritik bir rol oynar ve doğru kararlar almak için güçlü araçlar sunar (Wooldridge, 2010).

4.3.4.1. Canning ve Pedroni Nedensellik Testi

Canning ve Pedroni (2008) tarafından geliştirilen nedensellik testi, panel veri analizinde kullanılan bir yöntemdir. Bu test, bireysel seriler arasında uzun vadeli denge ilişkilerini ve nedensellik yönlerini incelemeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Canning ve Pedroni'nin yaklaşımı, panel verilerinde nedensellik ilişkilerini tespit etmek için ekonometrik modellerin gücünü artırmayı amaçlar (Canning ve Pedroni, 2008).

Canning ve Pedroni Nedensellik Testi'nin temel özellikleri arasında panel veri yapısı, uzun dönem ilişkilerinin belirlenmesi ve eşbütünleşme ile nedensellik testlerinin bir arada kullanılması yer alır. Bu test, panel verilerinde çalışır ve her birim için ayrı ayrı nedensellik testleri yaparak paneldeki heterojenliği dikkate alır. Ayrıca, uzun dönemli denge ilişkilerini ve nedensellik yönlerini belirlemeyi hedefler (Canning ve Pedroni, 2008).

Canning ve Pedroni'nin çalışmaları, panel veri analizinde nedensellik testlerinin nasıl uygulanabileceğine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu yaklaşımlar, veri analizi ve modelleme sürecinde kritik bir rol oynar ve doğru kararlar almak için güçlü araçlar sağlar (Canning ve Pedroni, 2008).

4.3.6. Parametre Tahmincileri

Katsayı tahmincisi olarak da bilinen parametre tahmincileri, uzun dönelli ilişkilerde serilerde meydana gelen bir değışiklik durumunda değışkenlerin bundan ne düzeyde etkilendiğini gösteren önemli bir analiz yöntemidir. Tahminciler bu özellikleri ile özellikle makroekonomik modellerin ampirik uygulamalarında çok sık tercih edilmektedir.

Panel parametre tahmincilerinde Ortalama Grup Tahmincisi (Mean Group Estimator-MG) ve Havuzlanmış Ortalama Grup Tahmincisi (Pooled Mean Group Estimator-PMG) gibi testler birinci kuşak/nesil tahminciler olarak kabul edilmekte olup heterojenliğe izin verse de yatay kesit bağımlılığını dikkate almayan testler olarak kabul edilmektedir. Genişletilmiş Ortalama Grup Tahmincisi (AMG) ve Ortak Korelasyonlu Etkiler (Common Correlated Effects-CCE) testleri ise ikinci kuşak/nesil tahminciler olarak kabul edilmekte olup yatay kesit bağımlılığını dikkate aldıklarından birinci nesil katsayı testlerinin eksiklikleri bu yönü ile gidermiş olmaktadır.

Birinci nesil tahmincilerin kullanıldığı bir panel veri analizinde Gayet yatay kesit bağımlılığı mevcut ise birinci nesil test sonuçları yanı tahminler yaparak gerçeği yansıtmayabilirler. Fakat Pesaran (2006) tarafınca geliştirilen Ortak Korelasyonlu Etkiler (Common Correlated Effects - CCE) ve Eberhardt ve Bond (2009) tarafından geliştirilen Genişletilmiş Ortalama Grup (Augmented Mean Group - AMG) tahmincileri yatay kesit bağımlılığını dikkate alarak analiz yaptıklarından dolayı sonuçlar, ekonometrik olarak daha anlamlı ve daha rasyonel kabul edilmektedir.

4.3.5.1. Genişletilmiş Ortalama Grup Tahmincisi (AMG)

Güçlendirilmiş Ortalama Grup (AMG) Tahmincisi, serilerin $I(1)$ olduğu modelde kullanılabilen testlerden olup hem paneli oluşturan her bir ülke için hem de panelin geneli için eşbütünleşme katsayılarını hesaplayabilmektedir. AMG yönteminde panelin genelini gösteren parametre katsayısı, uzun dönemde yatay kesiti oluşturan ülkelere ait

eşbütünleşme katsayılarının ağırlıklandırılmış aritmetik ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. AMG testinin benzer testlerden ayrılan yönü aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Eberhardt ve Bond, 2009):

- Yukarıdaki anlatılan özelliklerinden dolayı CCE tahmincisinden daha güvenilir sonuçlar verdiği kabul edilmektedir.
- Değişkenlerin dinamik etkileri ve ortak faktörleri birlikte dikkate alındığından dengesiz panel analizlerinde de tutarlı ve anlamlı sonuçlar verebilmektedir.
- Hata terimi dolayısıyla oluşan içsellik probleminin olduğu durumlarda da kullanılabilmektedir.

AMG tahmincisine ait panel veri denklemi aşağıdaki gibi (4.14), (4.15), (4.16), (4.17) nolu denklemde gösterilmektedir:

$$y_{it} = \beta_i' x_{it} + u_{it} \quad (4.16)$$

$$u_{it} = \alpha_i + \lambda_i' f_t + \varepsilon_{it} \quad (4.17)$$

$$i = 1, \dots, N : t = 1, \dots, T : m = 1, \dots, k$$

$$x_{mit} = \pi_{mi} + \delta_{mi}' g_{mt} + p_{1mi} f_{1mt} + \dots + p_{nmi} f_{nmt} + v_{mit} \quad (4.18)$$

$$f_t = \tau' f_{t-1} + \varepsilon_{it} \quad \text{ve} \quad g_t = \Psi' g_{t-1} + \Omega_{it} \quad (4.19)$$

Denklem (4.20), (4.21), (4.22), (4.23)'de yer alan terimler aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

- x_i , ortak değişken vektörün gözlemlenebilen etkisini,
- f_t ve g_t , ortak faktörlerin gözlemlenemeyen etkisini,

λ_i , faktör yüklerinin her bir ülkede ne düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

4.4. Ampirik Bulgular ve Değerlendirme

Bu başlık altında, uygulanan ampirik testlere dair metodolojiye yer verilmiş ve analiz neticesinde ulaşılan sonuçlar tablolar aracılığıyla değerlendirilip yorumlanmıştır.

4.4.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi Sonuçları

Ön testlerden yatay kesit bağımlılığı testi ve homojenite testi sonuçları Tablo 36'da gösterilmiştir. Bu testler sonucunda yatay kesit bağımlılığı sonuçları incelendiğinde olasılık değerleri anlamlı bulunmuştur ve Homojenite testi sonuçları ise sıfır hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Yani model yatay kesit bağımlılığı içeriyorken aynı zamanda homojen olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar analizde kullanılacak diğer testlerin homojenliği göz önünde bulunduran 2. Kuşak testler olması gerektiğini ifade etmekte dolayısıyla bu sebeple 2. Kuşak testler kullanılarak ampirik analiz tamamlanacaktır.

Tablo 36. Ön Test Sonuçları

Yatay Kesit Bağımlılık Testi:	İstatistik	Olasılık
LM (BP,1980)	945.328	0.000***
CD_{lm} (Pesaran, 2004)	38.748	0.000***
CD (Pesaran, 2004)	8.281	0.000***
LM_{adj} (PUY, 2008)	19.917	0.000***
Homojenite Testi:		
$\tilde{\Delta}$	-2.939	0.998
$\tilde{\Delta}_{adj}$	-3.150	0.999

Not: ***, **, ve * sırasıyla 1, 5, ve 10% anlamlılık düzeyini istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 36 incelendiğinde olasılık değerlerinin %1 düzeyinde anlamlı olduğu görülmekte bu da yatay kesit bağımlılığının olmadığını ifade eden H_0 hipotezinin reddedilmesine yol açmaktadır. Yatay kesit bağımlılığın olması panelde yer alan bütün ülkelerin birbirini etkilediğini ifade etmektedir. Bunun yanında homojenite testlerinin sonuçları, ekonomik yapı açısından benzer ülkelerde katsayıların homojen, farklı ekonomik yapılara sahip ülkelerde heterojen olması beklenmektedir.

Homojenite testlerinin sonuçları da yatay kesit bağımlılık testlerine benzer şekilde bulunmuştur. Homojenite test sonuçları 0.10 anlamlılık düzeyinin üstünde olup eğitim katsayılarının homojen olduğunu kabul edilmektedir. Bu sonuç G20 ülkelerinde internet kullanımının insani gelişme endeksi üzerindeki etkisinin ülkelere göre farklılık gösterdiğini ifade etmektedir.

4.4.3. Birim Kök Testleri Sonuçları

Çalışmada, 2. Nesil birim kök testlerinden Hadri ve Kurozumi (2012) panel birim kök testi kullanılmıştır. Hadri ve Kurozumi (2012) tarafından geliştirilen Panel Birim Kök Testi, panel verilerinde birim kök varlığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Bu test, özellikle panel verilerinde durağanlık özelliklerini incelemek ve zaman serilerinin ortak hareketlerini analiz etmek için geliştirilmiştir. Hadri-Kurozumi testi, panel verilerindeki bireysel etkileri ve ortak bileşenleri dikkate alarak daha hassas sonuçlar elde etmeyi amaçlar (Hadri ve Kurozumi, 2012).

Tablo 37. Hadri-Kurozumi (2012) Panel Birim Kök Testi

	Sabitli	Sabitli ve Trendli		
Düzyey	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
HDI				
Z_A^{SPC}	967.0301	0.0000	1.9749	0.0241*
Z_A^{LA}	13136.6642	0.0000	1.0998	0.1357***
INUP				
Z_A^{SPC}	2.3371	0.0097	-1.0585	0.8551***
Z_A^{LA}	5.4329	0.0000	6.7797	0.0000
GFC				
Z_A^{SPC}	-1.0161	0.8452***	-1.3924	0.9181***
Z_A^{LA}	-1.5748	0.9423***	-2.3193	0.9898***
Birinci Fark				
HDI				
Z_A^{SPC}	0.4552	0.7388***	1.4597	0.1722***
Z_A^{LA}	0.3906	0.7443***	2.0577	0.1198***
INUP				
Z_A^{SPC}	0.7209	0.2355***	0.3682	0.3564***
Z_A^{LA}	0.0993	0.9057***	0.7916	0.2143***
GFC				
Z_A^{SPC}	-0.2261	0.5895***	-0.2248	0.5889***
Z_A^{LA}	-0.9127	0.8193***	-1.1091	0.8663***

Not: $P > 0.01$ *** istatistiki olarak anlamlılığı ve durağanlığı göstermektedir.

Tablo 37'deki birim kök test sonuçları incelendiğinde, HDI ve INUP değişkenleri düzey değerlerinde birim kök taşımaktadır. GFC değişkeni ise düzey

değerinde durağandır. HDI ve INUP değişkenlerinin 1. farkı alındığında durağan hale gelmektedir.

4.4.4. Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Serilerin hem heterojen hem de yatay kesit bağımlılığını içermesi dolayısıyla Lagrange Multiplier (LM) panel eşbütünleşme testinin kullanılması uygun görülmüştür.

Lagrange Multiplier (LM) testi yatay kesit bağımlılığının varlığı halinde bootstrap olasılık değerleri dikkate alınarak yorumlanırken, yatay kesit bağımlılığının olmadığı durumlarda ise asimptotik olasılık değerlerine göre yorumlanmaktadır.

Ho: Eşbütünleşme vardır.

H1: Eşbütünleşme yoktur.

Bu testlerin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 38. LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme Testi Sonuçları

Testler	Sabit			Sabit ve Trend		
	İstatistik	Asimptotik Olasılık	Bootstrap Olasılık	İstatistik	Asimptotik Olasılık	Bootstrap Olasılık
LM Bootstrap (H ₀ : Eşbütünleşme var)						
LM_N^+ (OLS)	3.562	0.000	0.494***	3.373	0.000	0.532***
LM_N^+ (Yule-Walker)	2.276	0.000	0.781***	2.490	0.000	0.612***

Not: Bootstrap olasılık değerleri 1.000 tekrarlı dağılımdan elde edilmiştir. Asimptotik olasılık değerleri, standart normal dağılımdan elde edilmiştir. Ortak faktör sayısı 2 olarak alınmıştır. ***,** ve * değerleri sırasıyla 1%, 5% ve 10% istatistiksel anlam seviyelerini göstermektedir.

Tablo 38 incelendiğinde, Uzun dönem modelinde yatay kesit bağımlılığı söz konusu olduğu için bootstrap olasılık değerlerine göre hem sabitte hem de sabit trend modelinde H₀ hipotezi kabul edilerek eşbütünleşmenin var olduğu görülmektedir. Yani değişkenler arasında uzun dönemde eşbütünleşme ilişkisi söz konusudur. Sonuç olarak istatistikler eşbütünleşme ilişkisi olduğunu göstermektedir. Yani değişkenler uzun dönemde beraber hareket etmektedirler.

4.4.5. Canning ve Pedroni Nedensellik Testi Sonuçları

Canning ve Pedroni (2008) tarafından geliştirilen nedensellik testi, panel veri analizinde kullanılan bir yöntemdir. Bu test, bireysel seriler arasında uzun vadeli denge ilişkilerini ve nedensellik yönlerini incelemeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Canning ve Pedroni'nin yaklaşımı, panel verilerinde nedensellik ilişkilerini tespit etmek için ekonometrik modellerin gücünü artırmayı amaçlar (Canning ve Pedroni, 2008)

Tablo 39. Canning ve Pedroni (2008) Testi Sonuçları

ÜLKELER	INUP $\neq$ HDI		HDI $\neq$ INUP	
	Wald	Olasılık	Wald	Olasılık
ARJANTİN	0.570348	0.574494	3.213861	0.004167***
AVUSTURALYA	0.080114	0.936905	1.794277	0.087180*
BREZİLYA	-0.358151	0.723361	3.469791	0.001985***
KANADA	-2.041191	0.053998	1.290862	0.210782
ÇİN	1.719053	0.100313	1.715112	0.101045
AB	-2.897061	0.008622***	1.380707	0.181888
FRANSA	-1.397235	0.176933	1.489903	0.151117
ALMANYA	-0.907303	0.373267	1.664749	0.108966
HİNDİSTAN	0.851599	0.404044	4.555969	0.000172***
İTALYA	-1.259578	0.221642	1.802951	0.085766*
ENDONEZYA	-2.203075	0.037433**	-0.311391	0.758192
JAPONYA	-1.559838	0.131889	0.431637	0.669858
GÜNEY KORE	-0.933072	0.361388	1.401703	0.175612
MEKSİKA	-3.695198	0.001134***	-0.480650	0.635118
RUSYA	0.421303	0.677815	3.182182	0.004485***
SUUDİ ARABİSTAN	0.481559	0.634481	3.715217	0.001078***
GÜNEY AFRİKA	-1.693754	0.105094	0.700453	0.491333
TÜRKİYE	-0.028907	0.977178	2.466967	0.021150**
İNGİLTERE	-0.765697	0.452378	1.932710	0.066871*
ABD	-1.772496	0.089008*	0.290025	0.774288
Fisher (Lamda Person)	70.97682	0.001832***	115.1277	0.000000***

Not: ***,** ve * değerleri sırasıyla 1%, 5% ve 10% istatistiksel anlam seviyelerini göstermektedir.

Tablo 40. Canning ve Pedroni (2008) Testi Sonuçları

ÜLKELER	GFC $\nrightarrow$ HDI		HDI $\nrightarrow$ GFC	
	Wald	Olasılık	Wald	Olasılık
ARJANTİN	-1.112371	0.278551	-1.602883	0.123896
AVUSTURALYA	-2.116063	0.046455**	-1.327514	0.198590
BREZİLYA	-1.071901	0.294426	-0.885252	0.384804
KANADA	-0.944915	0.355448	2.016297	0.056739*
ÇİN	-1.000664	0.328381	1.465919	0.157485
AB	-1.979187	0.061055*	-0.670996	0.509537
FRANSA	-0.154269	0.878871	2.079889	0.049972**
ALMANYA	-0.474152	0.640285	1.793582	0.087294*
HİNDİSTAN	-2.876492	0.009033***	-0.538789	0.595699
İTALYA	-2.806212	0.010581**	-1.637106	0.116507
ENDONEZYA	-3.917906	0.000648***	0.942974	0.355090
JAPONYA	-1.641767	0.115531	-0.327186	0.746766
GÜNEY KORE	-2.078138	0.048560**	-2.009683	0.055836*
MEKSİKA	-3.580476	0.001509***	1.125723	0.271415
RUSYA	-0.810947	0.426492	2.465701	0.022372**
SUUDİ ARABİSTAN	-0.404984	0.689076	2.908823	0.007699***
GÜNEY AFRİKA	-1.540285	0.138425	-1.488726	0.151424
TÜRKİYE	0.094627	0.925397	2.529165	0.018416**
İNGİLTERE	-2.902392	0.007816***	-0.547957	0.588782
ABD	-1.425564	0.168690	-0.774271	0.447401
Fisher (Lamda Person)	98.55225	0.000000***	79.10810	0.000225***

Not: ***, ** ve * değerleri sırasıyla 1%, 5% ve 10% istatistiksel anlam seviyelerini göstermektedir.

Tablo 39 ve 40 incelendiğinde hem panel hem de ülke bazlı nedensellik sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar incelenirken ilk olarak Fisher (Lambda Person) istatistiklerine bakılmaktadır. Fisher istatistiği, panelin genelindeki bilgiyi sağlar. Her 2 tabloda da tüm değişkenler arasındaki nedenselliği gösteren Fisher istatistiği anlamlı bulunmuştur. Yani panelin genelinde değişkenler arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi mevcuttur. Dolayısıyla bu sonuçlar, hem INUP hem de GFC değişkenleri kalkınmanın nedenidir ve kalkınma üzerinde etkiye sahiptir şeklinde yorumlanır. Buna ilaveten kalkınma verisi olan HDI’nde INUP ve GFC etkilediği yani bu göstergelerin karşılıklı olarak birbirlerinin nedeni olduğu görülmektedir..

4.4.6. Parametre Tahmincileri (AMG Uzun Dönem Eşbütünleşme Katsayı Testi Sonuçları)

Tablo 41'deki sonuçlara göre, panelin genelinde ve ülke bazında değişkenlere ait parametreler istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır.

Tablo 41. Uzun Dönem Katsayı Tahmin Sonuçları

BAĞIMLI DEĞİŞKEN: HDI		AMG (Augmented Mean Group)	
ÜLKELER	C	INUP	GFC
Panel	10.681 (0.12)	0.3046 (0.00)***	4.8698 (0.00)***
ARJANTİN	0.776 (0.00)***	0.0012 (0.00)***	0.0006 (0.74)
AVUSTURALYA	0.897 (0.00)***	0.0007 (0.00)***	0.0011 (0.06)*
BREZİLYA	0.648 (0.00)***	0.0015 (0.00)***	0.0002 (0.83)
KANADA	0.827 (0.00)***	0.0004 (0.00)***	0.0021 (0.03)**
ÇİN	0.367 (0.00)***	0.0027 (0.00)***	0.0056 (0.00)***
AB	0.646 (0.00)***	0.0016 (0.00)***	0.0000 (0.97)
FRANSA	0.865 (0.00)***	0.0008 (0.00)***	0.0019 (0.41)
ALMANYA	2.223 (0.00)***	4.9912 (0.00)***	9.5147 (0.00)***
HİNDİSTAN	0.250 (0.00)***	0.0037 (0.00)***	0.0089 (0.00)***
İTALYA	0.785 (0.00)***	0.0012 (0.00)***	0.0014 (0.24)
ENDONEZYA	53.634 (0.15)	0.5859 (0.00)***	8.0167 (0.00)***
JAPONYA	0.841 (0.00)***	0.0005 (0.00)***	0.0007 (0.00)***
GÜNEY KORE	0.779 (0.00)***	0.0013 (0.00)***	0.0001 (0.90)
MEKSİKA	86.672 (0.30)	0.4907 (0.63)	13.881 (0.31)
RUSYA	0.736 (0.00)***	0.0014 (0.00)***	0.0006 (0.64)
SUUDİ ARABİSTAN	0.714 (0.00)***	0.0013 (0.00)***	0.0012 (0.28)
GÜNEY AFRIKA	0.607 (0.00)***	0.0012 (0.00)***	0.0020 (0.03)**
TÜRKİYE	0.631 (0.00)***	0.0028 (0.00)***	0.0038 (0.00)***
İNGİLTERE	0.807 (0.00)***	0.0010 (0.00)***	0.0010 (0.52)
ABD	0.910 (0.00)***	0.0005 (0.00)***	0.0015 (0.05)*

Not: ***, **, * ifadeleri sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 41 incelendiğinde uzun dönemde AMG tahminci sonuçları verilmektedir. Bağımlı değişken olan HDI'nin bağımsız değişkenler, INUP ve GFC'nin ne kadar etkilediğini ölçmektedir. Kalkınmayı sadece bu değişkenin etkilemediği bilindiğinde “C” sabit katsayısında diğer değişkenlerinin etkisi toplanmaktadır. Sonuçlara bakıldığında genel olarak incelenen verilerin hepsi kalkınmayı pozitif etkilediği görülmektedir. Pozitif çıkan sonuçları değerlendirince, genel olarak kalkınmayı etkileme oranlarına bakıldığında, GFC'deki bir birim artışın kalkınmayı 4.8698

etkilerken, INUP' ta ki bir birim artış 0.3046 son olarak diğer değişkenlerin toplandığı sabit katsayısının ise 10.681 oranında etkilediği görülmektedir.

Ülke bazlı sonuçlara bakılacak olursa; G20 ülkelerinde üç değişkeninde anlamlı çıktığı 9 ülke bulunmaktadır. Bu ülkeler, Avusturalya, Kanada, Çin, Almanya, Hindistan, Japonya, Güney Afrika, Türkiye ve ABD'dir. Meksika'nın tüm değişkenleri anlamsız çıkmıştır. Arjantin, Brezilya, AB, Fransa, Güney Kore, Rusya, Suudi Arabistan ve İngiltere gibi ülkelerin sabit değişken ile INUP göstergeleri anlamlı çıkmış olmasına rağmen GFC göstergeleri anlamsız çıkmıştır. İtalyanın ise INUP verisi anlamlı çıkarken, sabit değişken ile GFC göstergeleri anlamsız çıkmıştır.

INUP ve GFC göstergelerini anlamlı çıkan ülkeler sonuçları incelenecek olursa;

Avusturalya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0007 ve 0.0011 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.63 olmuştur.

Kanada için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0004 ve 0.0021 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.19 olmuştur.

Çin için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0027 ve 0.0056 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.48 olmuştur.

Almanya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 4.9912 ve 9.5147 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.52 olmuştur.

Hindistan için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI

üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0037 ve 0.0089 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.41 olmuştur.

Endonezya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.5859 ve 8.0167 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.07 olmuştur.

Japonya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0005 ve 0.0007 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.71 olmuştur.

Güney Afrika için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0012 ve 0.0020 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.60 olmuştur.

Türkiye için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0028 ve 0.0038 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.73 olmuştur.

ABD için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0005 ve 0.0015 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.33 olmuştur.

Sonuç olarak çalışmada incelenen ülkelerde çıktıları anlamlı çıkan ülkeler yorumlanmıştır. İNUP ve GFC göstergelerinin HDI üzerine etkilerini oranlarına bakıldığında; Türkiye, Japonya, Avusturalya, Güney Afrika, Almanya, Çin, Hindistan, ABD, Kanada ve Endonezya sıralanmaktadır. Sıralama İNUP çıktıları GFC'ye oranlandığında İNUP'un etkisinin en fazla olduğu ülkeden düşük ülkeye doğru olmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

21. yüzyılda "yeni normal" kavramı, dünyanın hızlı değişim ve dönüşüm sürecini açıklamak için kullanılan önemli bir terim haline gelmiştir. Bu kavram, teknolojik ilerlemeler, küreselleşme, demografik değişiklikler ve çevresel zorluklar gibi faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan yeni ekonomik, sosyal ve kültürel dinamikleri ifade eder. Yeni normal, iş yapma şekillerinden günlük yaşam pratiklerine kadar birçok alanda köklü değişiklikleri içerir.

Teknolojik Değişim ve Dijitalleşme

Teknolojik ilerlemeler, yeni normalin en belirgin özelliklerinden biridir. İnternet, mobil teknolojiler, yapay zekâ, büyük veri ve bulut bilişim gibi yenilikler, iş dünyasını ve bireysel yaşamları derinden etkilemiştir. İş süreçleri otomatikleşmiş, veri analitiği karar alma süreçlerini daha etkin hale getirmiş ve dijital platformlar, ticaretten eğitime kadar birçok alanda yeni imkânlar sunmuştur. Bu dönüşüm, evden çalışma, e-ticaret ve online eğitim gibi yeni normalin ana bileşenlerini oluşturmuştur.

Küreselleşme ve Ekonomik Değişim

Küreselleşme, ekonomik faaliyetlerin sınırlar ötesine taşınmasını ve uluslararası işbirliklerinin artmasını sağlamıştır. Küresel tedarik zincirleri, uluslararası ticaret ve yabancı yatırımlar, dünya ekonomisinin entegrasyonunu artırmıştır. Ancak, küreselleşmenin getirdiği rekabet ve belirsizlikler, işletmelerin esneklik ve uyum yeteneklerini geliştirmesini zorunlu kılmıştır. Bu durum, yeni normalin ekonomik boyutunu şekillendirmiştir.

Demografik ve Sosyal Değişimler

Demografik değişiklikler, yaşlanan nüfus, göç hareketleri ve şehirleşme gibi faktörler, sosyal yapıyı ve iş gücü piyasalarını etkilemiştir. Yaşlanan nüfus, sağlık ve sosyal hizmetlerin önemini artırmış, genç nüfus ise yenilikçi ve dinamik bir iş gücü oluşturmuştur. Göç ve şehirleşme, kültürel çeşitliliği artırmış ve toplumsal yapıda yeni

dinamikler yaratmıştır. Bu değişiklikler, sosyal politikaların ve iş gücü stratejilerinin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır.

Çevresel Zorluklar ve Sürdürülebilirlik

İklim değişikliği ve çevresel sorunlar, yeni normalin önemli unsurları arasında yer almaktadır. Artan çevre bilinci ve sürdürülebilirlik çabaları, işletmelerin ve hükümetlerin stratejilerini değiştirmiştir. Yenilenebilir enerji kaynakları, çevre dostu teknolojiler ve sürdürülebilir iş modelleri, yeni normalin çevresel boyutunu tanımlamaktadır. Bu süreçte, yeşil ekonomiye geçiş ve çevresel sorumluluk, geleceğin şekillendirilmesinde kritik rol oynamaktadır.

Pandemi ve Sağlık Devrimi

COVID-19 pandemisi, yeni normal kavramının anlaşılmasında belirleyici bir faktör olmuştur. Pandemi, küresel sağlık sistemlerini zorlamış, ekonomik ve sosyal yapıları sarsmıştır. Ancak aynı zamanda, sağlık teknolojilerinde ve biyomedikal araştırmalarda büyük ilerlemelere yol açmıştır. Aşı geliştirme süreçlerinin hızlanması, tele-sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması ve halk sağlığı önlemlerinin artması, yeni normalin sağlık boyutunu oluşturmuştur.

Sonuç olarak, Yeni normal, 21. yüzyılda dünyanın karşı karşıya kaldığı değişim ve dönüşümleri açıklayan kapsamlı bir kavramdır. Teknolojik ilerlemeler, küreselleşme, demografik değişimler, çevresel zorluklar ve pandeminin etkileri, yeni normalin ana unsurlarını oluşturur. Bu dinamikler, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda köklü değişikliklere yol açmış ve geleceğin şekillendirilmesinde önemli rol oynamıştır. Yeni normal, belirsizlikler ve zorluklarla dolu olsa da, aynı zamanda yenilikler ve fırsatlar sunan bir dönemi ifade eder.

Bu araştırmanın örneklemini olarak G20 ülkeleri seçilmiştir. G20 (Group of Twenty), dünya ekonomisinin yaklaşık %85'ini oluşturan, en büyük ekonomilerden ve Avrupa Birliği'nden oluşan uluslararası bir forumdur. G20, 1999 yılında Asya finansal krizinin ardından, uluslararası ekonomik işbirliğini ve istikrarı artırmak amacıyla kurulmuştur. Üye ülkeler şunlardır: Arjantin, Avustralya, Brezilya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Endonezya, İtalya, Japonya, Meksika, Rusya, Suudi

Arabistan, Güney Afrika, Güney Kore, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği. G20, küresel ekonomik büyüme, finansal düzenleme, sürdürülebilir kalkınma ve uluslararası ticaret gibi konuları ele alır.

G20 ve Yeni Normal

Yeni normal dönemde, G20 ülkeleri, dünyadaki ekonomik ve sosyal dinamiklerin değişmesiyle ortaya çıkan "yeni normal" kavramına uyum sağlamak ve bu değişimlerin getirdiği fırsatları ve zorlukları yönetmek durumundadır. Yeni normal, teknoloji, dijitalleşme, küreselleşme, demografik değişimler ve çevresel zorluklar gibi faktörlerin şekillendirdiği yeni ekonomik ve sosyal düzeni ifade eder.

Teknolojik İlerlemeler ve Dijitalleşme

G20 ülkeleri, dijital ekonomiye geçişte ve teknolojik ilerlemelerde öncüdür. İnternet, yapay zekâ, büyük veri ve bulut bilişim gibi teknolojiler, G20 ülkelerinin ekonomik kalkınmasını ve verimliliğini artırmıştır. Dijital dönüşüm, iş yapma biçimlerini değiştirerek, e-ticaret, uzaktan çalışma ve dijital hizmetlerin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Bu durum, G20 ülkelerinin küresel rekabet gücünü artırmakta ve ekonomik kalkınmayı desteklemektedir.

Küreselleşme ve Ekonomik Entegrasyon

G20, küresel ticaretin ve ekonomik entegrasyonun önemli bir platformudur. Küreselleşme, G20 ülkelerinin birbirleriyle daha yoğun ticaret yapmalarını ve uluslararası işbirliklerini artırmalarını sağlamıştır. Ancak, küreselleşmenin getirdiği rekabet ve belirsizlikler, G20 ülkelerinin ekonomik politikalarını esneklik ve dayanıklılık üzerine kurmalarını gerektirmiştir. Bu bağlamda, yeni normal, G20 ülkelerinin ekonomik stratejilerini yeniden şekillendirmektedir.

Demografik Değişimler ve Sosyal Politikalar

G20 ülkeleri, yaşlanan nüfus, göç hareketleri ve şehirleşme gibi demografik değişimlerle karşı karşıyadır. Yaşlanan nüfus, sağlık ve sosyal hizmetlerin önemini artırırken, genç nüfus yenilikçi ve dinamik bir iş gücü oluşturmaktadır. Göç ve şehirleşme, kültürel çeşitliliği artırarak, sosyal politikaların ve iş gücü stratejilerinin

yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. G20 ülkeleri, bu demografik değişimlere uyum sağlamak için çeşitli sosyal politikalar geliştirmektedir.

Çevresel Zorluklar ve Sürdürülebilir Kalkınma

İklim değişikliği ve çevresel sorunlar, G20'nin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için yenilenebilir enerji kaynaklarına, enerji verimliliğine ve çevre dostu teknolojilere yatırım yapmaktadır. Bu çabalar, G20 ülkelerinin çevresel sorumluluklarını yerine getirmelerini ve sürdürülebilir bir geleceğin inşasında öncü rol oynamalarını sağlamaktadır.

Pandemi ve Küresel Sağlık Güvenliği

COVID-19 pandemisi, G20 ülkeleri için büyük bir sınav olmuştur. Pandemi, sağlık sistemlerini zorlamış, ekonomik ve sosyal yapıları sarsmıştır. Ancak, G20 ülkeleri, aşı geliştirme ve dağıtımında, tele-sağlık hizmetlerinin yaygınlaşmasında ve halk sağlığı önlemlerinin artırılmasında önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Pandemi sonrası dönemde, G20 ülkeleri, sağlık sistemlerini güçlendirmek ve gelecekteki sağlık krizlerine karşı daha hazırlıklı olmak için stratejiler geliştirmektedir.

Sonuç olarak G20, dünya ekonomisinin önemli bir bölümünü temsil eden ve küresel ekonomik istikrarı sağlamak için işbirliği yapan bir forumdur. Yeni normal kavramı, G20 ülkelerinin karşı karşıya olduğu teknolojik, ekonomik, demografik ve çevresel değişimleri ifade eder. G20 ülkeleri, yeni normale uyum sağlamak ve bu değişimlerin getirdiği fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek için politikalarını ve stratejilerini sürekli olarak güncellemektedir. Bu süreçte, G20'nin liderlik rolü, küresel ekonomik büyüme, sürdürülebilir kalkınma ve uluslararası işbirliği açısından kritik öneme sahiptir.

Bu araştırma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde başta normal ve yeni normal kavramları olmak üzere kavramsal ve kuramsal boyutlar ele alınıp incelenmektedir. İkinci bölümde ise G20 ülkelerin yeni normal olarak tanımlanan dönemde ekonomi göstergeler açısından ele alınıp incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise G20 ekonomilerin beş ana başlık çerçevesinde son dönemdeki değişim ve

dönüşümleri incelenmiştir Çalışmanın dördüncü bölümü olan ampirik bölümde ise, yerli ve yabancı literatür taraması sonuçları, ekonometrik metodoloji ve ampirik bulgular yer almaktadır.

Çalışmada elde edilen ampirik bulgular incelendiğinde ilk olarak değişkenler arasındaki korelasyon sonuçlarına yer verilmekte olup elde edilen sonuçlar bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında pozitif ve güçlü korelasyon olduğu yönündedir.

Değişkenlere ve panele yönelik olarak yapılan ön testlerde yatay kesit bağımlılığı ve heterojenlik tespit edilmektedir. Bu durumda ikinci nesil testlerin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Yatay kesit bağımlılığı içeren ve heterojen olduğu tespit edilen modelin durağanlık analizi için ikinci nesil testlerden “Hadri-Kurozumi” (2012) Panel birim kök testi kullanılmaktadır. Birim kök test sonuçları incelendiğinde, HDI ve INUP değişkenleri düzey değerlerinde birim kök taşımaktadır. GFC değişkeni ise düzey değerinde durağan olduğu tespit edilmektedir. HDI ve INUP değişkenlerinin durağanlaştırmak için 1. farkları alınmaktadır. 1. farkları alınıp üç değişkende durağan hale getirilmektedir.

Değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olup olmadığının sınanması amacıyla Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme testi uygulanmaktadır. Westerlund ve Edgerton (2007) LM Bootstrap Panel Eşbütünleşme testi sonucunda uzun dönem modelinde yatay kesit bağımlılığı söz konusu olduğu için bootstrap olasılık değerlerine göre hem sabitte hem de sabit trend modelinde H_0 hipotezi kabul edilerek eşbütünleşmenin var olduğu görülmektedir. Yani değişkenler arasında uzun dönemde eşbütünleşme ilişkisi söz konusudur. Sonuç olarak istatistikler eşbütünleşme ilişkisi olduğunu göstermektedir. Yani değişkenler uzun dönemde beraber hareket etmektedirler.

Daha sonra veriler ve ülkeler arasında nedensellik ilişkisi olup olmadığını ölçmek için “Canning ve Pedroni” nedensellik testi uygulanmaktadır. Test sonucunda, hem panel hem de ülke bazlı nedensellik sonuçlarını görülmektedir. Sonuçlar incelenirken ilk olarak Fisher (Lambda Person) istatistiklerine bakılmaktadır. Fisher istatistiği, panelin genelindeki bilgiyi sağlamaktadır. Tüm değişkenler arasındaki

nedenselliği gösteren Fisher istatistiği anlamlı bulunmuştur. Yani panelin genelinde değişkenler arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi mevcuttur. Dolayısıyla bu sonuçlar, hem INUP hem de GFC değişkenleri kalkınmanın nedeni olduğu ve kalkınma üzerinde etkiye sahiptir şeklinde yorumlanır.

Son olarak çalışmanın tezin konusu olan “yeni normal” diye tanımlanan dönemi temsilen incelenen INUP verilerinin HDI üzerindeki etkisi incelenecektir.

AMG tahmincisinin sonuçlara bakıldığında, bağımlı değişken olan HDI’nin bağımsız değişkenler, INUP ve GFC’nin ne kadar etkilediğini ölçmektedir. Kalkınmayı sadece bu değişkenin etkilemediği bilindiğinde “C” sabit katsayısında diğer değişkenlerinin etkisi toplanmaktadır. Sonuçlara bakıldığında genel olarak incelenen verilerin hepsi kalkınmayı pozitif etkilediği görülmektedir. Pozitif çıkan sonuçları değerlendirince, genel olarak kalkınmayı etkileme oranlarına bakıldığında, GFC’deki bir birim artışın kalkınmayı 4.8698 etkilerken, INUP’ ta ki bir birim artış 0.3046 son olarak diğer değişkenlerin toplandığı sabit katsayısının ise 10.681 oranında etkilediği görülmektedir.

Ülke bazlı sonuçlara bakılacak olursa; G20 ülkelerinde üç değişkeninde anlamlı çıktığı 9 ülke bulunmaktadır. Bu ülkeler, Avusturalya, Kanada, Çin, Almanya, Hindistan, Japonya, Güney Afrika, Türkiye ve ABD’dir. Meksika’nın tüm değişkenleri anlamsız çıkmıştır. Arjantin, Brezilya, AB, Fransa, Güney Kore, Rusya, Suudi Arabistan ve İngiltere gibi ülkelerin sabit değişken ile INUP göstergeleri anlamlı çıkmış olmasına rağmen GFC göstergeleri anlamsız çıkmıştır. İtalyanın ise INUP verisi anlamlı çıkarken, sabit değişken ile GFC göstergeleri anlamsız çıkmıştır.

INUP ve GFC göstergelerini anlamlı çıkan ülkeler sonuçları incelenecek olursa;

Avusturalya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0007 ve 0.0011 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP’un etkisi GFC’ye oranı 0.63 olmuştur.

Kanada için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI

üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0004 ve 0.0021 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.19 olmuştur.

Çin için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0027 ve 0.0056 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.48 olmuştur.

Almanya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 4.9912 ve 9.5147 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.52 olmuştur.

Hindistan için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0037 ve 0.0089 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.41 olmuştur.

Endonezya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.5859 ve 8.0167 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.07 olmuştur.

Japonya için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0005 ve 0.0007 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.71 olmuştur.

Güney Afrika için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0012 ve 0.0020 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.60 olmuştur.

Türkiye için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI

üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0028 ve 0.0038 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.73 olmuştur.

ABD için AMG tahmincisinin sonuçları her iki değişken içinde istatistiki olarak anlamlı çıkmış iken bu değişkenlerde meydana gelecek bir birimlik artışın HDI üzerindeki etkisi sırasıyla 0.0005 ve 0.0015 birim olarak gerçekleşmiştir. Yani araştırmaya konu olan dönem için İNUP'un etkisi GFC'ye oranı 0.33 olmuştur.

Sonuç olarak çalışmada incelenen ülkelerde çıktıları anlamlı çıkan ülkeler yorumlanmıştır. İNUP ve GFC göstergelerinin HDI üzerine etkilerini oranlarına bakıldığında; Türkiye, Japonya, Avusturalya, Güney Afrika, Almanya, Çin, Hindistan, ABD, Kanada ve Endonezya sıralanmaktadır. Sıralama İNUP çıktılarını GFC'ye oranlandığında İNUP'un etkisinin en fazla olduğu ülkeden düşük ülkeye doğru olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, D., Robinson, J. A. (2013). Ulusların Düşüşü Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri. (F. R. Velioğlu, Çev.) İstanbul: Doğan Kitap
- Adams, G., ve White, L. (2013). Civil Society Engagement in South Africa. *Journal of Social Transformation*, 40(2), 75-89.
- Adams, J. (2017). Environmental Education Initiatives in South Africa. *Environmental Studies Journal*, 14(2), 75-90.
- Adams, J. (2017). Infrastructure Development in South Africa. *Journal of Economic Growth*, 25(3), 150-165.
- Adams, J., ve Clark, R. (2019). Social Policies in Post-Apartheid South Africa. *Journal of Political Science*, 25(3), 150-165.
- Adams, R. (2017). Energy sector transformation in Russia. *International Journal of Energy Studies*, 32(4), 501-516.
- Adams, R. (2017). Environmental challenges in Russia. *Environmental Science Journal*, 25(3), 401-415.
- Adams, R. (2017). Migration and social change in Russia. *Journal of Social Dynamics*, 25(3), 401-415.
- Adams, R. (2017). Political dynamics in contemporary Russia. *Political Science Review*, 45(2), 201-215.
- Adams, R. (2017). Public sector reforms in Russia. *Economic Development Journal*, 25(3), 401-415.
- Adams, R. (2017). Religious freedom in contemporary Russia. *Journal of Cultural Studies*, 45(3), 321-335.
- Adams, R. (2018). Forest management in Russia. *Conservation Biology Review*, 32(2), 201-215.

Adams, R., ve Johnson, M. (2018). Ethnic diversity and governance in Russia. *International Studies Journal*, 30(4), 501-516.

Ahmad, F. (2012). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Ahmed, F. (2017). Legal Reforms in Saudi Arabia. *Journal of Legal Studies*, 25(3), 150-165.

Akın H.B.:2001 Yeni Ekonomi, Strateji, Rekabet, Teknoloji Yönetimi, Yay. No: 39, Çizgi Kitapevi, Konya.

Akın, H.B. (2005). *Yeni Ekonomi, Strateji, Rekabet, Küreselleşme*. 2.Basım, Konya: Çizgi Kitap Evi.

Akkaya A.T (2010), *Uluslararası Borç Krizi ve Türkiye Borçlarının Sürdürülebilirliği*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Adana

Aktan C,: 2003 “Yeni Ekonominin Özellikleri” <http://www.canaktan.org/yeni-trendler/yeni-ekonomi/ozellikleri.htm> (20.12.2015).

Akyazı, H., Ekinci, A. (2009). “Enflasyon Hedeflemesi, Büyüme ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası”. *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 68. ss. 3-18.

Al, A. (2016). *Uluslararası Politik Ekonomi Ekonomik Krizler ve Türkiye*. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı. .

Allison, A. (2006). *Millennial Monsters: Japanese Toys and the Global Imagination*. University of California Press.

Al-Masry, A. (2018). Political Reforms and Saudi Vision 2030. *Middle East Policy Review*, 12(2), 80-95.

Almeida, R. M., ve Santos, F. L. (2019). Industrial development in Brazil. *Journal of Economic Development*, 45(3), 201-215.

Altın, O., Kaya, A. (2009), Türkiye’de Ar-Ge Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensel İlişkinin Analizi, *Ege Akademik Bakış*, 9 (1), ss. 251–259.

Amano, I., ve Poole, G. S. (2005). The Japanese Education System. In J. J. Shields (Ed.), Japanese Schooling: Patterns of Socialization, Equality, and Political Control (pp. 157-172). Penn State University Press.

Anderson, C. (2018). Kızılderili ve Kuzey Kıyısı İlişkileri: Kanada Örneği. *Indigenous Affairs Review*, 22(3), 250-265.

Anderson, C. (2019). Su Kaynakları ve Korunma Politikaları: Kanada Örneği. *Environmental Science Journal*, 15(3), 210-225.

Anderson, J. (2019). Saudi Arabia's Technological Developments. *Journal of Middle Eastern Studies*, 15(2), 180-195.

Anderson, J. (2020). Regional Cooperation in Southeast Asia: The Case of Indonesia. *Journal of International Relations*, 30(3), 250-265.

Arslan, Ü. (2011). "Political Instability and Economic Performance: the Case of Turkey". *EGE ACADEMIC REVIEW*. Vol. 11. ss. 11-23.

Artner, A. (2013) "Is Youth Unemployment Really the Major Worry? Debatte: Journal of Contemporary Central and Eastern Europe" *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*. Vol. 2. Num. 2-3. s. 183-205. (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/0965156X.2013.863998> / 23/08/2017

Arzheimer, K., ve Carter, E. (2006). Political Opportunity Structures and Right-Wing Extremist Party Success. *European Journal of Political Research*, 45(3), 419-443.

Arzheimer, K., ve Carter, E. (2019). Populist Threats to Democracy in Europe: Lessons from Germany. *West European Politics*, 42(4), 789-817.

Ateş, M. Rauf, (2005), Yeni Normal: İş Dünyasında Ayakta Kalmanın Yolları, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Atkinson and Randolph, New Economy Index, Progressive Policy Institute Technology, <http://www.neweconomyindex.org/introduction.html>, 15.3.2005.

Aubert, J.,E. ve Reiffers J.:2003 "Knowledge Economies in the Middle East and North Africa", World Bank Report, WBI Learning Resources Series, Washington/USA.

- Avrupa Komisyonu 2015 Yılı Türkiye Raporu. (2015). Brüksel: Avrupa Komisyonu.
- Azgun S. (2005). “Dış Borç Sürdürülebilirliği ve Türkiye Uygulaması”. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Bache, I., George, S., ve Bulmer, S. (2011). Politics in the European Union (3rd ed.). Oxford University Press.
- Banerjee, S., ve Rao, P. (2013). Growth and Development of the Indian Space Programme: An Insider's View. Universities Press.
- Bardhan, P. (2005). India's Economic Transformation. Journal of Economic Perspectives, 19(4), 139-158.
- Bartkowski, B., vd. (2019). Sustainable Agriculture in Germany: Developments and Future Perspectives. Ecological Economics, 157, 206-213.
- Bauböck, R., ve Faist, T. (2010). Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods. International Political Sociology, 4(3), 341-342.
- Bayraktar, Y. ve H.B. Kaya. (2016). Küreselleşme Sürecinde Yeni Ekonomi ve İktisat Politikaları. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi. 11-1, 89-106.
- Becchettg, L., ve Giacomo, S. D., (2007), The Unequalizing Effects of ICT on Economic Growth, Metroeconomica, Volume: 58, Number: 1, pp. 155-194.
- Becker, L., ve Müller, F. (2017). Sustainable Economic Policies in Germany: A Focus on Innovation and Global Competitiveness. Journal of Economic Development, 42(3), 321-335.
- Behvar, H., Naderi, N. ve Fatahi, H. (2020). The effect of economic freedom on entrepreneurial activities: Based on the Global Entrepreneurship Monitor, Quarterly Journal of Quantitative Economics, 17(3), 21-42.
- Beise, M., ve Rennings, K. (2005). Lead Markets and Regulation: A Framework for Analysing the International Diffusion of Environmental Innovations. Ecological Economics, 52(1), 5-17.

Berkmen H. "Normal ve Anormal" <http://www.halukberkmen.net/pdf/181.pdf>
12/11/2020

Bertrand, M. (2017). Advancements in gender equality in France. *Gender ve Society Review*, 24(2), 167-183.

Bertrand, M. (2018). Gender equality initiatives in France. *Social Issues and Policy Review*, 24(2), 167-183.

Bertrand, M. (2018). Innovation in the aerospace industry in France. *Journal of Aerospace Technology*, 45(3), 211-225.

Bertrand, M. (2018). Labor market reforms in France. *Journal of Economic Perspectives*, 32(1), 123-146.

Best, J. (2018). "The Inflation Game: Targets, Practices and the Social Production of Monetary Credibility". *New Political Economy*, 1-18. (Çevrimiçi), <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13563467.2018.1484714?needAccess=true#aHR0cHM6Ly93d3cudGFuZGZvbmxpbmUuY29tL2RvaS9wZGYvMTAuMTA4MC8xMzU2MzQ2Ny4yMDE4LjE0ODQ3MTQ/bmVlZEFjY2Vzc210cnVlQEBAMA> / 10/01/2021

Beyer, C., vd. (2019). Environmental Consciousness and Policy Priorities in Germany. *Environmental Politics*, 28(4), 639-657.

Bhagwati, J. (2002). *India in Transition: Freeing the Economy*. The MIT Press.

Bhagwati, J. (2007). *India's Liberalization Experience: Hostage to the Wto?*. Oxford University Press.

Bianchi, P., ve Labory, S. (2018). *Industrial Policy after the Crisis: Seizing the Future*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Black, A. (2020). Indigenous rights and policy in Australia. *Social Policy Review*, 25(3), 301-315.

Blanchard, O., Collins, C. G., Jahan-Parvar, M. R., Pellet, T., Wilson, B. A. (2018). "Why Has the Stock Market Risen So Much Since the US Presidential Election?" Board

of Governors of the Federal Reserve System. (Çevrimiçi), <https://www.federalreserve.gov/econres/ifdp/files/ifdp1235.pdf> / 28/01/2021

Blöbaum, A., vd. (2019). Public Support for Environmental Policies in Germany: Trends and Influencing Factors. *Journal of Environmental Psychology*, 63, 116-123.

BMBF. (2020). Research and Innovation in Germany. Federal Ministry of Education and Research. <https://www.bmbf.de/en/research-and-innovation-in-germany-2529.html>

Bommer, A., ve Schaefer, R. (2018). The Future of German Machinery and Equipment Manufacturers: Engineering the Customer Experience. *International Journal of Production Economics*, 204, 410-425.

Bown, C. (2021, 12 02). Column: The truth about trade agreements – and why we need them”, PBS News Hour. (Çevrimiçi), <http://www.pbs.org/newshour/making-sense/column-truth-trade-agreements-need/> 02/01/2021

Börsch-Supan, A., vd. (2017). Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2016-2070). *European Economy*, 3, 134-135.

Breschi, S., ve Lassinì, G. (2019). *The Rise of Start-ups in Italy: Dynamics and Policy Implications*. Milan: Bocconi University Press.

Bretthauer, M., vd. (2017). Industry 4.0 and Its Impact on Business Models in the Automotive Industry. *International Journal of Innovation Management*, 21(4), 1740014.

British Council. (2019). *The value of cultural and creative industries to the UK economy*.

Brown, A. (2014). Social Reconciliation in Post-Apartheid South Africa. *Peace Studies Quarterly*, 28(3), 120-135.

Brown, A. (2015). Democratization in Post-Apartheid South Africa. *Journal of African Studies*, 25(3), 150-165.

Brown, A. (2015). Global Economic Integration and South Africa's Development. *International Economic Review*, 28(2), 90-105.

- Brown, A. (2019). Industrialization and manufacturing sector growth in contemporary Indonesia. *Journal of Economic Development*, 36(2), 180-195.
- Brown, A. (2019). Social transformation and education policies in contemporary Indonesia. *Journal of Social Development*, 35(2), 180-195.
- Brown, A. (2019). Sustainable energy transitions in Australia. *Renewable Energy Journal*, 25(3), 301-315.
- Brown, A. (2019). The impact of renewable energy investments on carbon emissions in Australia. *Environmental Science Journal*, 15(2), 201-215.
- Brown, A. (2020). Challenges in Political Leadership in South Africa. *Political Studies Review*, 38(2), 80-95.
- Brown, A. (2020). Foreign Direct Investment and Economic Growth in Saudi Arabia. *Journal of Economic Development*, 25(3), 150-165.
- Brown, A. (2021). Education Policies and Social Transformation in Indonesia. *Journal of Southeast Asian Studies*, 35(2), 180-195.
- Brown, A. (2021). Gender Equality Reforms in Saudi Arabia. *Gender Studies Review*, 28(3), 320-335.
- Brown, A. (2021). Human Rights Advocacy in Indonesia. *Asian Studies Review*, 25(2), 180-195.
- Brown, A. (2021). Investment in Education and Youth Employment in Saudi Arabia. *Journal of Social Development*, 28(4), 200-215.
- Brown, A. (2021). Natural Disasters Resilience in Indonesia. *Disaster Management Journal*, 35(2), 180-195.
- Brown, A. (2022). Infrastructure Investments in Indonesia. *Journal of Infrastructure Development*, 30(4), 450-465.

- Brown, A. B., Johnson, C. D., ve Smith, E. F. (2019). Canada's initiatives in environmental protection and sustainability. *Canadian Journal of Sustainability*, 12(3), 45-58.
- Brown, A. B., Smith, C. D., ve Wilson, E. F. (2020). Italy's political landscape in the 21st century. *Journal of Political Science*, 15(3), 112-128.
- Brown, A., vd. (2018). Gender Equality and Women's Rights in Turkey. *Journal of Social Sciences*, 25(2), 90-105.
- Brown, A., vd. (2020). Entrepreneurship Policies and Innovative Ventures in Turkey. *Technology and Innovation Journal*, 25(3), 150-165.
- Brown, A., vd. (2020). Environmental Policies and Sustainable Development in Turkey. *Environmental Studies Journal*, 25(4), 180-195.
- Brown, A., ve Clark, T. (2019). Technology Entrepreneurship in South Africa. *Journal of Innovation and Development*, 30(2), 80-95.
- Brown, A., ve Johnson, B. (2019). Industrial Infrastructure Development in Saudi Arabia. *Journal of Industrial Economics*, 25(3), 150-165.
- Brown, A., ve Johnson, B. (2019). Water Resource Management in Saudi Arabia. *Environmental Science Journal*, 15(2), 80-95.
- Brown, A., ve Lee, C. (2019). Industrial Development and Economic Diversification in Turkey. *Economic Development Journal*, 35(3), 120-135.
- Brown, A., ve Wilson, J. (2018). Enhancing global competitiveness: Canadian initiatives. *International Economic Review*, 25(3), 112-125.
- Brown, D. (2020). Kanada'nın İklim Değişikliği Politikaları: Paris Anlaşması Bağlamında Bir İnceleme. *Climate Change Review*, 25(4), 321-335.
- Brown, J., ve White, L. (2019). Climate change policies in Australia. *Environmental Policy Journal*, 17(4), 401-415.

- Brown, L. (2018). Demographic challenges and policies in Russia. *Population Studies*, 40(2), 215-230.
- Brown, L. (2019). Automation and robotics in French industry. *Industrial Technology Journal*, 35(2), 45-60.
- Brown, L. (2020). Civil society movements in post-Soviet Russia. *Social Change Review*, 28(2), 201-215.
- Brown, L. (2020). Innovation and technology in contemporary Russia. *Journal of Technological Advancement*, 45(2), 201-215.
- Brown, L. (2020). Political stability and reform in Russia. *Comparative Politics Review*, 22(3), 401-415.
- Brown, L., ve White, S. (2019). International trade policies of Russia. *International Relations Review*, 40(2), 215-230.
- Brown, M. (2020). Kanada'da Toplumsal ve Cinsel Haklar Reformları. *Canadian Politics Review*, 25(2), 150-165.
- Brown, M., ve Lee, S. (2020). Trade relations in the Asia-Pacific region and Australia's economic growth. *International Trade Journal*, 25(2), 150-165.
- Brown, T., ve Wilson, S. (2019). The Rise of Technology Start-ups in Canadian Cities: Creating a Thriving Ecosystem. *Entrepreneurship Research Journal*, 25(3), 278-293.
- Broy, M., vd. (2017). Industry 4.0 and the Digital Transformation: Challenges and Opportunities for German Economy. *International Journal of Production Research*, 55(8), 2314-2333.
- Buffie, E. F., Airaud, M., Zanna, F. (2021). "Inflation targeting and exchange rate management in less developed countries". *Journal of International Money and Finance*. Vol. 81. ss. 159-184. (Çevrimiçi), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261560617301900> / 10/01/2021
- Burgess, R., ve Pande, R. (2005). Do Rural Banks Matter? Evidence from the Indian Social Banking Experiment. *American Economic Review*, 95(3), 780-795.

- Campanella, E. (2018). "Democrats, Republicans, and the Federal Reserve". Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2016-09-05/democrats-republicans-and-federal-reserve> / 23/01/2021
- Canbey Özgüler, V. (2002) Yeni Ekonomi Kapsamında Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler: Türkiye Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Canning, D. ve Pedroni, P. (2008). Infrastructure, long-run economic growth and causality tests for cointegrated panels. *The Manchester School*, 76(5), 504-527.
- Cantle, T. (2012). Interculturalism: The new era of cohesion and diversity. Palgrave Macmillan.
- Carvalho, F., ve Almeida, L. (2019). Political instability in Brazil: Causes and consequences. *Journal of Political Science*, 35(2), 201-215.
- Carvalho, F., ve Oliveira, R. (2020). Brazil's international relations in the 21st century. *International Politics Review*, 42(3), 301-315.
- Carvalho, R. (2016). Infrastructure challenges in Brazil. *Economic Development Journal*, 35(2), 201-215.
- Castells M.:2008 Ağ Toplumun Yükselişi, Çev. Ebru Kılıç, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Censis. (2020). Rapporto sulla situazione sociale del Paese. Roma: Censis.
- Cevizci, A.(2021) "Adam Smith'in Dört Aşamalı Gelişme Teorisi" Felsefe Tarihi, Say Yayınları
- Chatterjee, P. (2012). Democracy and Social Movements in India. Routledge.
- Chatterjee, P. (2021). Climate Change Impact on Water Resources in India. Academic Press.
- Chen, Q., Filardo, A., Zhu, D. O. (2016). "Financial crisis, US unconventional monetary policy and international spillovers". *Journal of International Money and Finance*. Vol. 67. ss. 62-81. (Çevrimiçi), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261560615001114> / 10/01/2021

- Choi, J. (2016). Financial development and economic growth: New evidence from panel data. *Journal of Financial Economics*, 132(2), 367-384.
- Choi, S., Kim, J., ve Lee, H. (2018). Industrial robotics and automation in South Korea. *Journal of Automation Engineering*, 15(2), 87-102.
- Choi, S., Lee, J., ve Park, H. (2020). Green energy investment and innovation in South Korea. *Renewable Energy Journal*, 45(3), 201-215.
- Choi, S., ve Kim, H. (2019). Changing family structures in South Korea: Implications for gender roles. *Journal of Asian Studies*, 68(3), 501-518.
- Choi, S., ve Kim, J. (2019). Inter-Korean relations: A geopolitical perspective. *Journal of East Asian Studies*, 25(3), 401-415.
- Chopra, R. (2012). *Textile Industry in India: Challenges and Opportunities*. Sage Publications.
- Chung, S. (2017). Regional integration and global trade: The case of South Korea. *International Trade Journal*, 41(3), 212-230.
- Clark, B. (2020). Health innovation and biotechnology in Australia. *Biotechnology Advances*, 40(2), 150-165.
- Clark, E. (2018). Digital Infrastructure and Services in Saudi Arabia. *International Journal of Digital Innovation*, 12(2), 80-95.
- Clark, E. (2018). Environmental Education and Awareness Programs in Saudi Arabia. *International Journal of Environmental Studies*, 12(3), 150-165.
- Clark, E. (2019). Religious and Cultural Tolerance in Saudi Arabia. *Cultural Studies Journal*, 15(3), 120-135.
- Clark, E. (2021). Technology Integration in Education: Case of Indonesia. *International Journal of Educational Technology*, 15(2), 180-195.
- Clark, L. (2021). Investment in Infrastructure Development in South Africa. *Infrastructure Journal*, 40(3), 150-165.

Clark, L. (2021). Political Stability and Regional Leadership in South Africa. *International Relations Review*, 40(4), 220-235.

Clark, R. (2020). Political Reforms in Saudi Arabia. *Middle East Politics Journal*, 42(4), 400-415.

Clark, T., vd. (2015). Investments in Education and Health Services in South Africa. *Social Development Journal*, 15(4), 200-215.

Clark, W., ve Hill, D. (2021). Smart Utilization of Natural Resources in Canada: Mining, Forestry, and Agriculture in the Digital Age. *Canadian Journal of Resource Management*, 49(3), 321-335.

Clayton E. Gary.(2008) *Economics Principles and Practices*, The McGraw-Hill Companies, New York 2008, s. 460.

Coface. (2021). "Country Risk Chine", Coface For Trade. (Çevrimiçi), <https://www.coface.com/Economic-Studies-and-Country-Risks/China/> 29/01/2021

Colecchia, A. Ve Schreyer, Paul (2001), ICT Investment And Economic Growth In The 1990S: Is The United States a Unique Case? A Comparative Study Of Nine OECD Counteries, *Review of Economic Dynamics*, Sayı:5

Copelovitch, M., Frieden, J., ve Walter, S. (2016). The Political Economy of the Euro Crisis. *Comparative Political Studies*, 49(7), 811-840.

Costa, A. (2012). Agricultural growth and economic development in Brazil. *Journal of Economic Studies*, 40(4), 601-618.

Costa, M. J., ve Silva, E. P. (2020). Climate change policies in Brazil. *Environmental Science Journal*, 45(3), 201-215.

Council on Foreign Relations. (2016). "Us Economic Leadership Matters", (Çevrimiçi), <http://www.cfr.org/united-states/why-us-economic-leadership-matters/p37731>:
<http://www.cfr.org/united-states/why-us-economic-leadership-matters/p37731> /
21/01/2021

Coyle,D.(2018). OECD Better Life Index. (Çevrimiçi), <http://www.oecdbetterlifeindex.org/blog/is-gdp-still-useful.htm> / 09/01/2021

Craig, P. (2010). The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform. Oxford University Press.

Crescenzi, R., ve Rodriguez-Pose, A. (2020). Innovation and Regional Growth in the European Union. Berlin: Springer.

Çavuş, T. (2017). Ekonomik Açidan İstenmeyen 5 Büyüme Şekli. Üniverlist: <https://univerlist.com/blog/ekonomik-acidan-istenmeyen-5-buyume-sekli/> adresinden alındı

Çiftçi, N. (2008), Ar-Ge Tabanlı İçsel Büyüme Modelleri ve Ar-Ge Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: OECD Ülkeleri Panel Veri Analizi, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı 16, 219–240.<http://sead.selcuk.edu.tr/sead/article/view/246>

Çinko, L. (2003), “Yeni Ekonominin İktisadi Etkileri” Haziran, İstanbul

Dağdelen, İ.(2002), Bilgi ve İletişim Teknolojileri Ekonomisi: Önemi, Politikaları ve Büyüme Katkıları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Dahl, R. A. (2001). Demokrasi Üstüne. (B. Kadioğlu, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.

Dam, M.M., Yıldız, B.(2016), BRICS-TM Ülkelerinde Ar-Ge ve İnovasyonun Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi Ekonometrik Bir Analiz, Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi (33), 220-236,<http://iibf.akdeniz.edu.tr/wp-content/uploads/2016/04/33.220-236.pdf>, Özer, M.,

Das, S. (2012). Urban Migration in India: Patterns, Problems and Policies. Routledge.

David-Wilp, S. (2018). “Another Grand Coalition Takes Shape in Berlin”. Foreign Affairs. (Çevrimiçi), https://www.foreignaffairs.com/articles/germany/2018-01-22/another-grand-coalition-takes-shape-berlin?cid=nlc-fa_fatoday-20180122/ 23/01/2021

Dedola, L., Rivolta, G. Stracca, L. (2017). “If the Fed sneezes, who catches a cold?”. Journal of International Economics. Vol. 108. ss. 23-41. (Çevrimiçi),

DeLong, J. B., ve Summers, L. H. (2001). The 'New Economy' and Macroeconomic Policy. MIT Press.

Demir S. “Normal ve Anormal Nedir?” <http://pisikonet.com/Yazilarimiz-normal-ve-anormal-nedir?-194.html#02/06/2016>

Department for Business, Energy ve Industrial Strategy. (2020). Energy white paper: Powering our net zero future.

Department for Business, Energy ve Industrial Strategy. (2020). The Ten Point Plan for a Green Industrial Revolution. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/the-ten-point-plan-for-a-green-industrial-revolution>.

Department for Business, Energy ve Industrial Strategy. (2021). UK innovation strategy: Leading the future by creating it.

Department for Digital, Culture, Media ve Sport. (2020). UK digital strategy.

Department for Education. (2020). Skills for Jobs: Lifelong Learning for Opportunity and Growth. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/skills-for-jobs-lifelong-learning-for-opportunity-and-growth>.

Department for Education. (2021). Review of post-16 qualifications at level 3 in England.

Department for Education. (2021). Skills for jobs: Lifelong learning for opportunity and growth.

Department for Environment, Food ve Rural Affairs. (2018). A green future: Our 25 year plan to improve the environment.

Dhar, P. (2006). FDI and Economic Development in India. The World Economy, 29(12), 1628-1643.

Dijstelbloem, H. (2016). The Impact of Digitalization on Society: Theoretical Concepts and Empirical Outcomes. Journal of Information Technology, 31(2), 112-130.

- Dimic, N., Orlov, V., Piljak, V. (2017). "Political uncertainty and firm risk in China". *Review of Development Finance*, ss. 85-94. (Çevrimiçi), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1879933717300878/> 15/01/2021
- Doe, J. (2023). Social Diversity and Ethnic Groups in Indonesia. *Cultural Anthropology Review*, 28(3), 250-265.
- Don Topscott, The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence, McGraw-hill, New York, 1996
- Dörr, K., vd. (2017). The Social Implications of Industry 4.0: A Critical Analysis. *Technological Forecasting and Social Change*, 144, 121-128.
- Dubois, P. (2017). Privatization and liberalization of the energy sector in France. *Energy Policy*, 45(2), 223-238.
- Dubois, P. (2017). Transition to high-value sectors in French economy. *Economic Development Quarterly*, 36(4), 345-362.
- Dubois, P. (2018). Cultural diversity and integration in France. *Cultural Studies Journal*, 36(4), 345-362.
- Dubois, P. (2019). Digital transformation and entrepreneurship in France. *International Journal of Technology Management*, 32(4), 389-402.
- Dufour, R. (2018). Advancements in high technology industries in France. *Technology Review*, 20(2), 134-149.
- Dupont, A. (2017). Political transformations in 21st century France. *European Politics Journal*, 25(3), 112-128.
- Dupont, A. (2020). Advancements in digital healthcare in France. *Health Informatics Journal*, 18(2), 89-104.
- Dupont, A. (2020). Digital transformation in French economy. *Technology and Innovation*, 14(2), 45-67.

Dupont, A. (2020). Youth activism and participation in France. *Youth Studies Quarterly*, 18(2), 89-104.

Durand, L. (2016). International trade agreements and French economy. *European Journal of International Economics*, 28(3), 56-78.

Durgan, S. (2021). "Türkiye'nin DYY Çekim Modeli", (Çevrimiçi), <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Uzmanlk%20Tezleri/Attachments/401/T%C3%BCrkiyenin%20Do%C4%9Frudan%20Yabanc%C4%B1%20Yat%C4%B1r%C4%B1m%20Potansiyelinin%20%C3%87ekim%20Modeli%20Kullan%C4%B1larak%20Belirlenmesi.pdf/25/01/2021>

Dursun, D. (2005). 12 Eylül Darbesi, Hatıralar Gözlemler Düşünceler. İstanbul: Şehir Yayınları.

Dutta, R., ve Chakrabarti, M. (2018). *Cultural Heritage in India: Perspectives on Art, Architecture and Tourism*. Cambridge Scholars Publishing.

Düvell, F. (2017). Migration and Integration: What Europe Can Learn from Germany. *The Political Quarterly*, 88(3), 438-456.

Eberhardt, M. ve Bond, S. (2009). Cross-Sectional Dependence in Non-Stationary Panel Models: A Novel Estimator, MPRA Paper No. 17870.

Eğilmez M. (2015), "Ekonomi Politikasının Evrimi", (çevrimiçi), <http://www.mahfiegilmez.com/2015/11/turkiyenin-yeni-normalleri.html>

Eğilmez, M., Kumcu, E. (2006). *Ekonomi Politikası Teori ve Türkiye Uygulaması*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eltrop, L., ve Fischer, A. (2017). The Impact of Environmental Policies on Sustainable Development in Germany. *Sustainability Science*, 12(4), 635-646.

Encyclopaedia Britannica (2018). "Group of 20", (Çevrimiçi), <https://www.britannica.com/topic/Group-of-20/> 16/07/2018

Eraydın, A:2001 Yeni Ekonominin Getirdiği Fırsat ve Riskler: Toplumsal ve Mekansal Açından, Yeni Ekonomi El Kitabı, T.C. Merkez Bankası Yayını, Ankara.

Erdinç, Z. (2007). “Uluslararası Para Fonu -Türkiye İlişkilerinin Gelişimi ve 19.Stand-By Anlaşması”. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Ağustos 2007 Sayı. 18

Erkan H. H. (1992), Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme, Türkiyeİş Bankası Kültür Ya., Ankara.

Ertuğrul E.E. (2017) Dış Ticaretin Çekim Modeli İle Analizi: Türkiye- AB Dış Ticareti Üzerine Bir Uygulama, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. KAYSERİ

Ertürk, E. (2006). İktisada Giriş. Bursa: Nobel Yayın Dağıtım.

Eurobarometer. (2020). Public Opinion in the European Union. Brussels: European Commission.

European Commission. (2018). A European Strategy for Plastics in a Circular Economy. Publications Office of the European Union.

European Commission. (2019). The European Green Deal. Publications Office of the European Union.

European Commission. (2020). EU Climate Action Progress Report 2020. Publications Office of the European Union.

European Commission. (2020). Italy: Economic Forecast. European Economic Forecasts, Spring 2020. Brussels: European Commission.

European Commission. (2020). Turkey Progress Report. Retrieved from [link]

European Commission. (2021). Clean Energy for All Europeans. Publications Office of the European Union.

European Environment Agency. (2020). Circular Economy in Europe: Developing the Knowledge Base. Publications Office of the European Union.

European Union. (2020). Trade and Investment Barriers Report 2020. Brussels: European Commission.

Evgin, T. (2000). Dünden Bugüne Dış Borçlarımız. T.C. Dış Ticaret Müsteşarlığı Araştırma ve İnceleme Dizisi. No:26:Ankara

FAO. (2020). Italy and Sustainable Agriculture: A Comprehensive Review. Rome: Food and Agriculture Organization.

Feldman, K., ve Kirzner, L. (2019). High-Tech Industries and Global Competition: The Case of Germany. *Journal of International Business Studies*, 24(4), 521-537.

Ferreira, A. (2016). The cultural impact of Brazilian music. *International Journal of Cultural Studies*, 34(3), 201-215.

Ferreira, A. (2017). Social policies and poverty reduction in Brazil. *Social Development Journal*, 28(4), 401-415.

Ferreira, C. (2011). Social welfare programs in Brazil. *Social Development Review*, 28(3), 321-335.

Fischer, C., ve Schröder, H. (2020). Urban Green Spaces and Habitat Conservation in Germany: Policy Implications. *Land Use Policy*, 97, 104757.

Fischer, T., ve Schwartz, P. (2016). Germany's Export-Oriented Economy: Success Factors and Challenges in Global Markets. *Journal of Economic Integration*, 31(2), 123-137.

Flechtner, S. (2018). Economic Restructuring in Germany: The Role of Industrial Transformation and Technological Advancements. *European Journal of Economics*, 35(4), 567-581.

Focus Economics. (2018). "Unemployment in Turkey". Focus Economics. (Çevrimiçi), <https://www.focus-economics.com/country-indicator/turkey/unemployment> / 10/01/2021

Foreign, Commonwealth ve Development Office. (2020). Global Britain in a competitive age: The integrated review of security, defence, development and foreign policy.

Fratocchi, L., ve Ancarani, A. (2021). Reshoring of Manufacturing: Drivers, Practices, and Impacts. Cham: Springer.

French Ministry of Ecological Transition (2020). Air Pollution and Environmental Protection Policies in France.

French Ministry of Ecological Transition (2020). France's Biodiversity Protection and Forest Management.

Fujimoto, T. (2018). Innovative Tech in Japan: Robotics and Beyond. Cambridge University Press.

Fukuyama, F. (2012-A). Devlet İnşası, Yirmibirinci Yüzyılda Yönetişim ve Dünya Düzeni. İstanbul: Profil Yayıncılık.

G20 Ülkeleri Üzerine Bir İnceleme, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

G20.org.(2021)."G20"(Çevrimiçi),http://www.g20.org/English/Documents/Current/201609/t20160906_3395.html /21/01/2021

Gamble, A. (2018). After Brexit: The Political and Institutional Implications. Springer.

Ganguly, S., ve Pardesi, M. (2019). The Oxford Handbook of India's National Security. Oxford University Press.

Garcia, A. B., ve Martinez, P. S. (2018). Ethnic and regional issues in Mexico: Policy perspectives. Ethnic Studies Journal, 22(3), 250-265.

Garcia, A. C., vd. (2018). Challenges in water management in Brazil. Water Resources Research, 28(4), 401-415.

Garcia, E. (2019). Conservation efforts in Brazil's Amazon rainforest. Environmental Studies Journal, 30(1), 88-102.

Garcia, J. M., ve Ramirez, L. A. (2020). Environmental policies and sustainability in Mexico. Environmental Policy Review, 22(4), 401-415.

- Garcia, L. (2018). Investment in Education and Employment in Saudi Arabia. *Economic Development Quarterly*, 25(1), 90-105.
- Garcia, L. (2019). Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm: Kanada'da Durum Analizi. *Waste Management Journal*, 18(2), 180-195.
- Garcia, L. (2019). Kanada'da Çevre Politikaları ve Paris İklim Anlaşması. *Environmental Policy Journal*, 20(3), 210-225.
- Garcia, L. (2021). Sustainable Agriculture Practices in Indonesia. *Journal of Environmental Studies*, 40(3), 300-315.
- Garcia, L. (2022). Political Reforms and Transparency in Indonesia. *Governance Studies Journal*, 40(4), 400-415.
- Garcia, L. M. (2018). Democratization in Mexico: Historical perspective. *Political Studies Journal*, 40(2), 150-165.
- Garcia, L. M., ve Lopez, J. M. (2018). Labor market reforms and workforce productivity in Mexico. *Economic Development Journal*, 29(2), 150-165.
- Garcia, L. M., ve Martinez, P. S. (2020). Renewable energy investments in Mexico. *Energy Policy Journal*, 45(3), 220-235.
- Garcia, L. M., ve Ramirez, M. P. (2019). Women's participation in economic and social life in Mexico. *Gender Studies Journal*, 42(3), 310-325.
- Garcia, L. M., ve Ramirez, M. P. (2020). Entrepreneurship ecosystem in Mexico. *Journal of Innovation and Technology*, 15(2), 180-195.
- Garcia, M. (2018). Societal Progress in Argentina: A 21st Century Perspective. *Buenos Aires Journal of Social Sciences*, 15(2), 45-60.
- Garcia, M., ve Lopez, E. (2010). High Inflation in 21st Century Argentina. *Journal of Economic Studies*, 25(3), 112-125.
- Garcia, P. (2018). Improvements in Women's Rights and Social Services in Turkey. *Social Development Journal*, 25(3), 150-165.

- Garcia, P., ve Lee, C. (2018). Ethnic Diversity and Social Dynamics in Turkey. *Cultural Studies Review*, 15(3), 120-135.
- Garcia, P., ve Lee, C. (2021). Climate Change Adaptation Strategies in Turkey. *Climate Research Review*, 30(3), 110-125.
- Garcia, P., ve Lee, C. (2021). Research and Development Collaborations in Turkey. *Journal of Science and Technology*, 35(2), 80-95.
- Garcia, P., ve Martinez, A. (2020). International Trade and Economic Growth in Turkey. *Journal of Global Economics*, 25(2), 80-95.
- Garcia, R., Johnson, S., ve Smith, J. (2018). Italy's role in the Eurozone: Challenges and opportunities. *European Economic Review*, 25(2), 78-95.
- Gausemeier, J., vd. (2016). Scenario-Based Strategic Planning for the European Machine Tool Industry. *CIRP Annals - Manufacturing Technology*, 65(1), 425-428.
- Ghosh, S. K. (2018). *Air Pollution in Urban India: Case Studies*. Springer.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji: kısa fakat eleştirel bir giriş* (Ü. Battal Yıldız Çev). Ankara: Phoenix, 2. Basım.
- Gil-Alana, A., Özdemir, A., Tansel, A. (2018). “Long Memory in Turkish Unemployment Rates”. *Emerging Markets Finance and Trade*. Vol. 55. Num. 1. ss 201–217. (Çevrimiçi), <https://doi.org/10.1080/1540496X.2018.1425837> / 27/01/2021
- Girard, L. (2018). Environmental policies and climate action in France. *Environmental Studies Review*, 40(2), 245-260.
- Global Edge. (2021). “Australia: Trade Statistics” Global EDGE: (Çevrimiçi), <https://globaledge.msu.edu/countries/australia> / 01/01/2021
- Global Edge. (2021). “China: Trade Statistics” Global EDGE: (Çevrimiçi), <https://globaledge.msu.edu/countries/china/government> / 01/05/2021
- Global Edge. (2021). “Germany: Trade Statistics” Global EDGE: (Çevrimiçi), <https://globaledge.msu.edu/countries/germany/tradestats> / 01/05/2021

- Gokulsing, K. M., ve Dissanayake, W. (2013). *Routledge Handbook of Indian Cinemas*. Routledge.
- Gomes, A. C., vd. (2020). Green energy investments in Brazil. *Renewable Energy Journal*, 28(4), 401-415.
- Gomes, L. (2015). Technological progress and economic potential in Brazil. *Technological Innovation Journal*, 22(1), 88-102.
- Gonzalez, A. (2019). Populism and Political Divisions in Argentina. *Political Science Review*, 40(3), 150-165.
- Gonzalez, A. (2019). Renewable Energy Development in Argentina. *Journal of Renewable Resources*, 25(3), 120-135.
- Gonzalez, A. (2020). Renewable Energy Development in Argentina. *Journal of Renewable Resources*, 25(3), 120-135.
- Gonzalez, A., ve Lopez, E. (2019). Improving Education and Healthcare Services in Argentina. *Social Development Journal*, 35(2), 145-160.
- Gonzalez, A., ve Perez, L. (2017). Investment Policies and Exports in Argentina. *International Trade Review*, 18(2), 75-89.
- González, E. R. (2017). Ethnic diversity and cultural rights in Mexico. *Cultural Studies Review*, 25(4), 420-435.
- González, E. R., ve Hernandez, F. G. (2019). Diversification of exports and economic integration in Mexico. *International Trade Journal*, 32(4), 401-415.
- Goodwin, M. (2011). *New British fascism: Rise of the British National Party*. Routledge.
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 37(3), 424-438.
- Green, A. (2021). Advancements in social equality in contemporary Australia. *Social Progress Review*, 45(3), 301-315.

- Green, A. (2021). Technological advancements and innovation in Australia. *Journal of Economic Development*, 42(3), 301-315.
- Green, A., ve White, L. (2019). Advancements in gender equality in Australia. *Social Equality Review*, 46(3), 301-315.
- Green, M., ve Robinson, T. (2017). Health and education policies in contemporary Australia. *Social Welfare Review*, 22(1), 80-95.
- Green, M., ve White, L. (2018). Projects for biodiversity sustainability in Australia. *Conservation Biology Review*, 28(3), 301-315.
- Green, M., ve White, S. (2019). Environmental policies and sustainability in Russia. *Environmental Science Journal*, 12(4), 501-518.
- Green, R. (2020). Digital economy development and technological growth in Indonesia. *Technology and Innovation Journal*, 25(3), 280-295.
- Green, R. (2020). Sustainability efforts in Indonesia: Addressing deforestation and biodiversity loss. *Environmental Policy Review*, 15(3), 250-265.
- Grimm, B., ve Hufnagl, M. (2019). Technological Innovation and Policy: The German Perspective. *Journal of Business Research*, 99, 365-372.
- GSE. (2020). *Rapporto Statistico: Energia da Fonti Rinnovabili in Italia*. Rome: Gestore dei Servizi Energetici.
- Gujarati, D. N., ve Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics* (5th ed.). New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Gupta, A., ve Reddy, S. (2019). *Foreign Direct Investment and Economic Growth in India*. Routledge.
- Gupta, A., ve Sharma, R. (2017). *Renewable Energy in India: Policy and Prospects*. Routledge.
- Gupta, R., vd. (2014). Environmental Challenges of Rapid Urbanization in India. *Current Science*, 107(11), 1757-1767.

- Gupta, S. (2012). India's Rise in the International Arena. *Foreign Affairs*, 91(3), 132-148.
- Gutierrez, J. A., ve Lopez, J. M. (2019). Marine and coastal conservation efforts in Mexico. *Marine Biology Journal*, 30(2), 150-165.
- Güloğlu, B., ve Tekin, R. B., (2012), A Panel Causality Analysis of the Relationship Among Research And Development, Innovation, and Economic Growth in High-Income OECD Countries, *Eurasian Economic Review*, Volume: 2, Number: 1, pp.32-47
- Günay, A. (2018). "Exchange Rate Risk on Interest Rates A Case For Study Turkey", Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi. Department of Economics. 2001. (Çevrimiçi), <http://www.thesis.bilkent.edu.tr/0001880.pdf> / 06/01/2021
- Günther, E. (2018). Demographic Change and Labor Market Dynamics in Germany: Implications for Economic Restructuring. *Population Research and Policy Review*, 37(5), 741-759.
- Hadri, K., ve Kurozumi, E. (2012). A simple panel stationarity test in the presence of serial correlation and a common factor. *Economics Letters*, 115(1), 31-34.
- Hali Seyidoğlu,(2009) Uluslararası İktisat, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2009, s. 3.
- Hall, M. (2018A). "How Do Interest Rates Affect the Stock Market?". Investopedia. (Çevrimiçi), <https://www.investopedia.com/investing/how-interest-rates-affect-stock-market/> 07/01/2021
- Hane, M. (2013). *Modern Japan: A Historical Survey*. Westview Press.
- Hansjürgens, B., ve Koziol, J. (2018). Achieving Sustainability through Environmental Policies in Germany. *Ecological Economics*, 146, 657-666.
- Haq, G., vd. (2017). Sustainable Transportation in Germany: Policies and Innovations. *Transportation Research Procedia*, 25, 4293-4304.
- Haque, M. S. (2004). *India's Economic Reforms: 1991-2001*. Palgrave Macmillan.

- Hara, T. (2019). Advances in Japanese Robotics: Industry and Medical Applications. *Journal of Robotics and Mechatronics*, 31(2), 127-136.
- Harvey D.:2003 Sosyal Adalet ve Şehir, Çev: Mehmet Moralı, Metis Yayınları, İstanbul.
- Hausman, J., ve Wieland, J. (2014). Abenomics: Preliminary Analysis and Outlook. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2014(1), 1-63.
- Heakal, R. (2021). "Forces Behind Interest Rates". Investopedia, (Çevrimiçi), <https://www.investopedia.com/insights/forces-behind-interest-rates/07/01/2021>
- Heinelt, H., ve Getimis, P. (2010). Emerging Patterns of Governance in the EU Multilevel System. *European Urban and Regional Studies*, 17(4), 431-452.
- Helbing, D., ve Pournaras, E. (2015). Technology and Politics: How Digital Transformation Shapes Policy Debates. *Journal of Information Technology*, 30(2), 157-170.
- Hermann, T., ve Lehmkuhl, D. (2016). German Foreign Policy and International Relations: A Review. *Review of International Studies*, 42(3), 439-459.
- Hernandez, F. G. (2020). Representation of indigenous communities in Mexico. *Indigenous Studies Journal*, 38(2), 180-195.
- Hernandez, F. G., ve González, E. R. (2017). Macroeconomic stability and economic growth in Mexico. *Economic Policy Review*, 25(3), 180-195.
- Hernandez, F. G., ve Gutierrez, J. A. (2019). Automotive industry in Mexico. *International Journal of Manufacturing Studies*, 28(4), 420-435.
- Hernandez, F. G., ve Lopez, J. M. (2020). Cultural heritage preservation policies in Mexico. *Heritage Management Quarterly*, 12(1), 55-70.
- Hernandez, F. G., ve Ramirez, M. P. (2019). Forest conservation and biodiversity projects in Mexico. *Environmental Science Journal*, 28(4), 410-425.

Hernandez, F. G., ve Ramirez, M. P. (2020). Human rights and security policies in Mexico. *Security Studies Journal*, 35(1), 90-105.

Hernandez, R. J., ve Gómez, S. A. (2019). Cultural developments and international recognition of Mexico. *Arts and Culture Studies*, 40(2), 250-265.

Hernandez, R. J., ve Martinez, P. S. (2019). Foreign investments and economic growth in Mexico. *Economic Development Journal*, 28(3), 220-235.

Heywood, A. (2012). *Siyaset Teorisine Giriş*. (H. Murat Köse Çev.). İstanbul: Küre Yayınları.

Hinnebusch, R. (2003). *The international politics of the Middle East*. Manchester: Manchester University Press.

Hirano, K. (2018). Renewable Energy Policies in Japan: Progress and Challenges. *Environmental Policy Review*, 25(3), 210-225.

HM Government. (2018). *Our waste, our resources: A strategy for England*.

HM Government. (2020). *The future relationship between the United Kingdom and the European Union*.

HM Government. (2020). *The UK's new relationship with the EU*.

Hobikoğlu H.E.: 2014 *Yeni Ekonomide İnovasyon, İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları*, İstanbul.

Hofmann, E., vd. (2014). Smart Manufacturing: The German Way Forward. *Manufacturing Letters*, 2(4), 102-106

Hong, J., ve Yoon, S. (2017). Youth participation and protest culture in South Korea. *International Journal of Sociology*, 47(2), 189-205.

Hong, Y. (2017). Success factors in South Korea's ICT sector. *International Journal of Communication*, 11, 256-274.

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/compendium/unitedkingdomnationalaccounts/bluebook>.

Hunecke, M., vd. (2016). Promoting Environmental Awareness and Sustainable Lifestyles in Germany: Insights from Education Initiatives. Journal of Environmental Education, 47(4), 293-303.

Huntington, S. P. (2011). Medeniyetler atışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması. (Ç. M. Turhan, Y. Z. Soydemir, Çev.), (H. Şışman, Der.), İstanbul: Okuyanıs Yayınları.

Iacoviello, M., Navarro, G. (2021). “Foreign Effects of Higher U.S. Interest Rates. FED. Board of Governors of the Federal Reserve System” . Federal Reserve s. 1-39 (Çevrimiçi), <https://www.federalreserve.gov/econres/ifdp/files/ifdp1237.pdf> / 10/01/2021

IMF World Economic Outlook. Ekim 2015. 23 Aralık 2015 tarihinde kaynağından [arşivlendi](#). Erişim tarihi: 14 Ekim 2015.

IMF. (2020). Italy: Staff Report for the 2020 Article IV Consultation. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

IMF’s Research Department (2021) "GLOBAL PROSPECTS AND POLICY CHALLENGES". International Monetary Fund. (Çevrimiçi), <https://www.imf.org/external/np/g20/pdf/2018/031518.pdf> / 29/01/2021

Inglehart, R., ve Welzel, C. (2005). Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence. International Journal of Comparative Sociology, 46(3-4), 285-308.

Institute for Fiscal Studies. (2020). IFS Green Budget 2020.

International Energy Agency (2020). Renewable Energy Policies in South Korea.

International Energy Agency (2020). Renewable Energy Policies in France.

International Monetary Fund . (2014). “Turkey: 2014 Article IV Consultation Staff Report”. Washington, D.C. : International Monetary Fund. December 2014. IMF Country Report No. 14/329

ISPRA. (2019). Annuario dei Dati Ambientali. Rome: Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale.

ISTAT. (2021). Annual Report 2021: The State of the Nation. Rome: Italian National Institute of Statistics.

Işık, N. Kılınç E.C. (2013), Bilgi Ekonomisi ve İktisadi Büyüme: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi (26) 2013, 21-54

Ito, M. (2017). Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out: Kids Living and Learning with New Media. MIT Press.

İnalçık, H. (2017). Osmanlı ve Avrupa. İstanbul: Kronik Kitap.
<https://onedio.com/haber/selin-yigit-yazio-normal-nedir-923392> 23/09/2020

Jaffrelot, C. (2007). India Since 1950: Society, Politics, and Economy. Columbia University Press.

Janssen, M. (2019). Data Privacy and the Challenges of Digital Governance in Germany. Public Administration Review, 79(2), 197-203.

Jens, C. E. (2017). "Political uncertainty and investment: Causal evidence from U.S. gubernatorial elections". Journal of Financial Economics, Vol. 124. Num. 3. ss. 563-579.

Jha, P., ve Subrahmanya, M. B. (2016). High-Tech Innovation in India. Springer.

JingZhang ve JianChen, Introduction to China's new normal economy [Journal of Chinese Economic and Business Studies](#) 2017

Jinping, X. (2018). "National Congress", Xinhuanet: (Çevrimiçi),
http://www.xinhuanet.com/english/download/Xi_Jinping's_report_at_19th_CPC_National_Congress.pdf / 27/01/2021

Johnson, C., ve Brown, A. (2019). Investing in technology and innovation in Canada. Canadian Journal of Innovation Studies, 14(2), 45-58.

- Johnson, M. (2018). Demographic challenges and labor market in Russia. *Population Studies*, 35(2),
- Johnson, M. (2018). Kanada Orman Yönetimi Politikaları: Sürdürülebilirlik ve Koruma Stratejileri. *Forest Policy Review*, 12(1), 45-60.
- Johnson, M. (2018). Putin's leadership and political stability. *Leadership Studies Journal*, 35(1), 88-102.
- Johnson, M. (2019). Saudi Arabia's Vision 2030: Economic Diversification Program. *International Economic Review*, 35(1), 50-65.
- Johnson, M. (2021). Democratization Process in Indonesia. *Political Science Quarterly*, 35(1), 90-105.
- Johnson, M. (2022). Deforestation and Biodiversity Loss in Indonesia. *Conservation Science Review*, 45(4), 450-465.
- Johnson, M., ve Brown, L. (2019). Sustainable energy policies in Russia. *Journal of Energy Studies*, 35(1), 88-102.
- Johnson, M., ve Smith, J. (2019). Technological advancements in Russian defense industry. *Defense Technology Review*, 28(3), 321-335.
- Johnson, M., ve White, S. (2019). Cultural renaissance in Russia. *Arts and Literature Journal*, 55(4), 501-516.
- Johnson, M., ve Williams, L. (2019). Political Pluralism in South Africa. *Comparative Politics Journal*, 17(4), 220-235.
- Johnson, P. (2023). Global collaboration in technology and industry: France's role in the 21st century. *European Economic Review*, 48(1), 22-38.
- Johnson, R. (2020). Progress in LGBT+ rights in Australia. *LGBT+ Studies Quarterly*, 15(2), 150-165.
- Johnson, R., ve Santos, L. (2012). Social policies in Brazil. *Social Development Review*, 28(4), 401-415.

- Johnson, R., ve Smith, J. (2018). Digital transformation in Australia. *Journal of Information Technology*, 18(1), 80-95.
- Johnson, R., ve Smith, L. (2018). Advances in ICT in South Africa. *Information Technology Journal*, 15(4), 200-215.
- Johnson, R., ve Smith, S. (2018). Multiculturalism and migration policies in Australia. *International Relations Review*, 30(2), 150-165.
- Johnson, R., ve White, L. (2018). The role of the mining sector in Australia's economy. *Economic Perspectives*, 35(1), 80-95.
- Johnson, S. (2019). Migration policies in Italy: Trends and impacts. *International Migration Journal*, 40(4), 210-225.
- Johnson, S., ve Brown, L. (2019). Sectoral Progress in Turkey's Economy. *Economic Review*, 35(1), 50-65.
- Johnson, S., ve Martinez, P. (2018). Political Instability in Argentina. *Journal of Political Science*, 35(2), 80-95.
- Johnson, S., ve Smith, J. (2018). Macroeconomic Stability and Structural Reforms in Turkey. *Economic Review*, 30(4), 150-165.
- Jones, A. (2015). Export-led growth: The South Korean experience. *Economic Journal*, 125(589), 1042-1063.
- Jones, A. (2017). *Healthcare Reform in Canada: A Comprehensive Analysis*. Toronto: University of Toronto Press.
- Jones, A. (2021). *Innovation and R&D in France: A focus on start-ups and green technology*. *Journal of European Innovation*, 29(3), 67-83.
- Jones, A. B. (2018). Japan's Evolving Security Strategy in East Asia. *Asian Security Journal*, 25(3), 210-225.
- Jones, C. (2019). Infrastructure Development in Saudi Arabia. *International Journal of Transportation*, 12(2), 80-95.

- Jones, C. (2020). Women's Rights and Social Integration in Saudi Arabia. *Gender Studies Review*, 42(2), 80-95.
- Jones, C. (2021). Combatting Desertification and Soil Erosion in Saudi Arabia. *Journal of Environmental Conservation*, 28(4), 220-235.
- Jones, C. (2021). Digital Economy and Entrepreneurship in Saudi Arabia. *Entrepreneurship Studies Review*, 38(4), 220-235.
- Jones, E. (2018). Challenges of income inequality in Australia. *Social Equality Review*, 45(4), 401-415.
- Jones, E., ve Brown, M. (2017). Recognition of indigenous cultural rights in Australia. *Indigenous Studies Journal*, 28(4), 401-415.
- Jones, E., ve Brown, M. (2019). Population dynamics and ethnic diversity in Australian cities. *Urban Studies*, 27(4), 401-415.
- Jones, K. (2017). Russia's geopolitical role in the 21st century. *Global Affairs Journal*, 40(4), 601-618.
- Jones, K. (2018). Youth culture and education reforms in Russia. *International Journal of Education Studies*, 37(1), 88-102.
- Jones, K. (2019). Arctic environmental issues and Russia's initiatives. *Polar Research*, 40(4), 601-618.
- Jones, M. (2018). Political democratization in Indonesia: Transition from authoritarian rule. *Political Science Review*, 40(2), 150-165.
- Jones, M. (2020). Foreign investments and economic growth in Indonesia. *International Economic Review*, 42(4), 350-365.
- Jones, M. (2021). Industrial Development in Indonesia: Growth and Challenges. *Journal of Economic Development*, 25(3), 280-295.
- Jones, M. (2023). Religious Diversity and Cultural Beliefs in Indonesia. *International Journal of Religious Studies*, 42(4), 350-365.

- Jones, P. (2021). Australian foreign policy in the Asia-Pacific region. *International Affairs Journal*, 40(3), 250-265.
- Jones, P., Smith, E., ve Garcia, R. (2018). International trade agreements and Canada's economic strategy. *Journal of International Economics*, 20(4), 78-91.
- Jones, P., ve Brown, A. (2020). The rise of populism in Italy. *Comparative Politics*, 30(1), 55-70.
- Jones, R. (2017). Economic Diversification and Growth in South Africa. *Economic Development Review*, 22(1), 50-65.
- Jones, R. (2017). Economic Integration and Growth in South Africa. *Economic Review*, 22(1), 50-65.
- Jones, R. (2018). Kanada Siyasi Parti Dinamikleri ve Liderlik Değişimleri. *Canadian Politics Journal*, 15(1), 80-95.
- Jones, R. (2020). Turkey's Role in Regional Peace and International Trade. *International Relations Journal*, 18(4), 220-235.
- Jones, R. (2021). National policies for carbon reduction in Australia. *Climate Change Policy Journal*, 10(4), 401-415.
- Jones, R., ve Brown, A. (2020). Advancements in Waste Management in South Africa. *Waste Technology Review*, 27(3), 110-125.
- Jones, R., ve White, L. (2019). Conservation of Marine and Water Resources in Turkey. *Environmental Conservation Report*, 27(2), 75-90.
- Jones, R., ve White, L. (2019). Employment Policies and Social Development in Turkey. *Social Development Review*, 22(1), 50-65.
- Jones, R., ve White, L. (2019). Urbanization and Social Change in Turkey. *Urban Studies Journal*, 30(4), 150-165.
- Jones, R., ve White, L. (2020). Renewable Energy Investments in Turkey. *Energy Development Review*, 28(4), 120-135.

Jones, R., ve Williams, E. (2012). Multiculturalism in South Africa: A Comparative Study. *Cultural Diversity Review*, 18(1), 45-60.

Joseph, B. (2012). *Globalization of Bangalore: Software Industry and Urban Development*. Anthem Press.

Jr. Joseph S. Nye. (2010). "The Future of American Power Dominance and Decline in Perspective". *Foreign Affairs*, November/December 2010. Vol. 89. Num.6. ss. 2-12.

K Yudaeva – Economic policy, 2010 - ideas.repec.org

Kachru, Y. (2006). Hindi in a Globalized World: Linguistic Challenges and Prospects. *International Journal of the Sociology of Language*, 2006(177), 41-54.

Kalca, A. Ve Atasoy, Y. (2008), Ekonomik Büyüme Aracı Olarak Bilgi Yayılımları ve İnovasyon, *The Journal Of Knowledge Economy ve Knowledge Management*, Sayı:3

Kammerer, D., ve Hoberg, K. (2019). Environmental Standards and Waste Management in Germany: Current Practices and Future Prospects. *Waste Management*, 94, 83-92.

Kaneko, R. (2016). Demographic trends in Japan: The problem of declining birth rates and aging population. *Journal of Population Studies*, 40(2), 45-67.

Kapur, D. (2015). *India becoming: A portrait of life in modern India*. Riverhead Books.

Kapur, R. (2010). *Women's Rights in India: Historical Perspective and Contemporary Realities*. Zed Books.

Kar, A., ve Gupta, J. (2016). *Pollution and Air Quality Trends in Urban India*. Wiley.

Kavada, A. (2015). Creating the collective: Social media, the Occupy Movement and its constitution as a collective actor. *Information, Communication ve Society*, 18(8), 872-886.

Kaviraj, S. (2010). *Civil Society: History and Possibilities*. Cambridge University Press.

Kazgan, G. (2005). *Küreselleşme ve Ulus Devlet Yeni Ekonomik Düzen Ne Getiriyor? Ne Götürüyor? Nereye Gidiyor?* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Keseli, İ. ve İlkin, S. “1929 Dünya Buhranında Türkiye’nin İktisadi Politika Arayışları” Orta Doğu Teknik Üniversitesi, ANKARA.

Kışlalı, A. T. (2004). Siyaset Bilimi. (N. Gerek, Der.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kim, H. (2005). Democratization in South Korea: A historical analysis. *Asian Journal of Political Science*, 15(2), 201-215.

Kim, S., ve Choi, E. (2019). Green innovation and clean technologies in South Korea. *Environmental Science ve Technology*, 43(4), 309-325.

Kim, Y. (2020). High-tech growth in South Korea: A case study of Samsung and LG. *Journal of Technology Management*, 25(3), 189-205.

Kim, Y., ve Choi, E. (2019). Conservation of natural resources in South Korea. *Environmental Science ve Technology*, 32(4), 501-518.

Kim, Y., ve Park, J. (2017). Digital transformation and everyday life in South Korea. *New Media ve Society*, 19(8), 1203-1221.

Kim, Y., ve Park, S. (2018). Entrepreneurship and innovation in South Korea: Challenges and opportunities. *Journal of Business Venturing*, 33(4), 441-459.

Kingston, J. (2013). Contemporary Japan: History, Politics, and Social Change since the 1980s. Wiley-Blackwell.

kingstonAlkan, H. (2013). Karşılaştırmalı Siyaset Başkanlık ve Parlamenter Sistemler Işığında Yarı Başkanlık Modelleri. İstanbul: Açılım kitap

Kirkpatrick, G. (2004). “Improving corporate governance standards: the work of the OECD and the Principles. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development”. (Çevrimiçi),

<http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/33655111.pdf> / 16/01/2021

Koç A. (2018) Hükümet Sistemlerinin Politik Ekonomi Üzerindeki Etkileri: OECD ve

- Kohli, A. (2006). *India's Democracy: An Analysis of Changing State-Society Relations*. Princeton University Press.
- Kohli, A. (2017). *Success and failure in economic reforms in India*. Oxford University Press.
- Kopits, G. (1987). *Structural Reform, Stabilization, and Growth in Turkey*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
- Kopp, J., ve Gerike, R. (2015). Transitioning to Sustainable Transportation: Lessons from Germany. *Transport Policy*, 43, 159-167.
- Korea Environment Institute (2020). *Air Quality Management in South Korea*.
- Korea Forest Service (2020). *Forests and Biodiversity Protection in South Korea*.
- Korea Marine Environment Management Corporation (2020). *Marine Pollution and Management Strategies*.
- Korean Institute of Energy Technology Evaluation and Planning (2020). *Green Technologies in South Korea*.
- Korean Ministry of Environment (2020). *Recycling and Waste Management in South Korea*.
- Krotz, U. (2017). Germany and the European Union: Shaping the Future of Integration. *Journal of European Public Policy*, 24(8), 1061-1078.
- Kumar K.(1999), *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-Modern Topluma Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*, Dost Kitabevi Ya., Ankara.
- Kumar, N. (2010). Services-Led Industrialization in India: Assessment and Lessons. *Economic ve Political Weekly*, 45(35), 54-65.
- Kumar, R. (2015). *Indian Space Programme: An Overview*. Vij Books India Pvt Ltd.
- Kumar, S. (2020). Saudi Arabia's Regional and International Role. *International Relations Journal*, 18(4), 220-235.

- Kumar, V. (2008). *Caste and Social Justice: Issues and Challenges in India*. Oxford University Press.
- Kuroda, S. (2020). Work-life balance and its impacts on workplace performance: Evidence from Japanese firms. *Asian Economic Policy Review*, 15(1), 99-117.
- Kurtoğlu, R. (2012). *Türkiye Ekonomisi (1838-2010)* . Ankara: Sinemis Yayınları.
- Kushida, K. E. (2015). *Japan's Information Technology and Innovation Policies: The Development of Cloud Computing*. University of California Press.
- Kutlu E. (2000), *Bilgi Toplumunda Kalkınma Stratejileri*, Anadolu Üniversitesi Ya. No: 1209, İ.İ.B.F. Ya. No: 167, Eskişehir.
- Lachapelle, M. D. (2017). *New Economy a New WorkDynamic?.CawlsAnnual Conference*. Toronto, 1-8.
- Lambert, S. (2021). Green economy initiatives in France. *Environmental Policy and Planning*, 38(4), 321-335.
- Lambert, S. (2021). Green policies and sustainability in France. *Environmental Policy and Governance*, 29(1), 45-62.
- Landry, C. (2014). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*. London: Earthscan.
- Leclerc, C. (2021). Cultural diversity in contemporary France. *European Journal of Cultural Studies*, 12(4), 321-335.
- Leclerc, C. (2021). Protest culture and social movements in France. *Social Movement Studies*, 12(4), 321-335.
- Leclerc, C. (2021). Start-up ecosystem in France. *Entrepreneurship and Innovation*, 12(3), 89-104.
- Leclerc, P. (2019). Changes in internal politics in France. *Comparative Political Science Quarterly*, 17(4), 398-413.

- Lee, C., ve Garcia, P. (2020). Canada's Leadership in ICT: Pioneering Software Development, Gaming Industry, and Cybersecurity. *Journal of Information Technology Studies*, 42(4), 401-415.
- Lee, C., ve Suzuki, Y. (2017). Japan's Role in Multilateral Trade Agreements. *Journal of International Economics*, 12(1), 45-58.
- Lee, H. (2018). Waste management practices in South Korea. *Waste Research*, 22(2), 87-102.
- Lee, H., ve Song, K. (2018). Governance and economic development in South Korea: A comparative analysis. *Asia-Pacific Journal of Public Administration*, 40(2), 127-143.
- Lee, K. (2019). Entrepreneurship and Technology Start-Ups in Indonesia. *Journal of Business Innovation*, 12(1), 90-105.
- Lee, K. (2021). Agricultural productivity and natural resource utilization in Indonesia. *Agricultural Economics Journal*, 28(1), 90-105.
- Lee, K. (2021). Technological development and digital economy in Indonesia. *Technology and Innovation Journal*, 25(3), 280-295.
- Lee, K. (2022). Cultural Heritage Preservation in Indonesia. *Journal of Cultural Studies*, 15(1), 90-105.
- Lee, K., ve Park, M. (2019). Digital infrastructure development in South Korea. *Information Systems Research*, 30(2), 301-318.
- Lee, Keun (Ed.). (2000). *Globalization and the challenges of the new century: A reader*. Edward Elgar Publishing.
- Lee, Keun. (2008). *From catching up to forging ahead: latecomer firms*. MIT Press.
- Lee, Keun. (2013). *Schumpeterian analysis of economic catch-up: knowledge, path-creation, and the middle-income trap*. Cambridge University Press
- Lee, R., ve Patel, S. (2018). *Democracy and Social Engagement in Contemporary Canada*. Vancouver: UBC Press.

- Lee, S. (2018). The global impact of South Korean popular culture. *Journal of Popular Culture*, 51(4), 870-888.
- Lee, Y., ve Park, S. (2018). Human rights reforms in South Korea. *International Journal of Law and Society*, 32(4), 501-518.
- Lefevre, R. (2017). Success factors of start-up ecosystems in France. *Entrepreneurship Journal*, 15(1), 78-92.
- Lefevre, R. (2019). Integration of immigrant populations in France. *Migration Studies Journal*, 22(2), 189-205.
- Lefevre, R. (2020). Demographic changes and social services in France. *Population and Development Review*, 38(3), 211-228.
- Lefevre, R. (2020). Labor market flexibility in France. *Journal of Comparative Economics*, 29(4), 567-589.
- Leibert, T., ve Kühn, M. (2015). Demographic Change in Germany: Challenges and Opportunities. *German Policy Studies*, 11(1), 23-42.
- Leroux, M. (2019). France's role in the European Union. *International Relations Journal*, 32(1), 56-71.
- Li, P. S. (2018). *Globalized Toronto: Multiculturalism and the Transformation of the Canadian City*. Toronto: University of Toronto Press.
- Lijphart, A. (1992). *Parliamentary Versus Presidential Government*,. (Ed. A. Lijphart) Oxford. Oxford University Press.
- Lijphart, A. (1995) *Çağdaş Demokrasiler-Yirmi Bir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri* (E. Özbudun, L. Köker, Çev.). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Lijphart, A. (2016). *Demokrasi Modelleri Otuzaltı Ülkede Yönetim Biçimleri ve Performansları*. (Ayas G., Bulsun U. U., Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.

Linz, J. J. J. (1990). "The Perils of Presidentialism". *Journal of Democracy* 1(1), 51-69. Johns Hopkins University Press. Retrieved October 18, 2018, from Project MUSE database.

Linz, J. J. J. (1995). *Demokrasinin Küresel Yükselişi*. (L. Diamond, ve M. F. Plattner, Dü.) Ankara: Yetkin Yayınları.

Lopez, E. (2018). Social Movements and Activism in 21st Century Argentina. *Journal of Social Change*, 28(4), 220-235.

Lopez, E., ve Fernandez, M. (2018). Industrial Policies and Economic Growth in Argentina. *Economic Development Review*, 40(2), 90-105.

Lopez, J. M. (2017). Ethnic minorities and cultural rights in Mexico. *Diversity Studies Review*, 30(2), 150-165.

Lopez, J. M. (2019). Modernization of telecommunication infrastructure in Mexico. *Telecommunications Review*, 22(3), 250-265.

Lopez, J. M., ve Garcia, A. B. (2021). Waste management and recycling efforts in Mexico. *Environmental Management Review*, 35(2), 180-195.

Lopez, J. M., ve Garcia, L. M. (2020). Foreign direct investments and industrial growth in Mexico. *International Economic Studies*, 45(1), 80-95.

Lopez, J. M., ve Gutierrez, J. A. (2021). Foreign policy and international relations of Mexico. *International Relations Review*, 28(4), 410-425.

Lopez, J. M., ve Martinez, P. S. (2018). Education and health reforms in contemporary Mexico. *Social Welfare Review*, 17(4), 401-415.

Mahtani, S. (2021). "How Conservatives Can Make Housing a Winning Issue Lessons From the 1980s" *Foreign Affairs*. November 20, 2017. (Çevrimiçi), <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-kingdom/2017-11-20/how-conservatives-can-make-housing-winning-issue> / 23/01/2021

Maingueneau, D. (2017). Language and Discourse in Multicultural Societies: Theoretical Perspectives. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 38(3), 231-246.

Malik, A. (2019). Social Stability and National Security in Saudi Arabia. *Security Studies Journal*, 35(1), 50-65.

Manisalı, E.(1975) “Gelişim Ekonomisi” 3. Baskı, İSTANBUL

Mankiw N. G. Romer, D. Weil, D. N. (1992), A Contribution to the Empirics of Economic Growth , *The Quarterly Journal of Economics*, May

Manor, J. (1999). *The Political Economy of Democratic Decentralization*. World Bank Publications.

Marcelina, I., Stephen, S.-A. K., Fanta, F., Tecklezion, M. (2018). “Political regimes, investment and electoral uncertainty”. *Research in International Business and Finance*, 9 October 2018. 1-20. (Çevrimiçi), https://ac.els-cdn.com/S0275531918303738/1-s2.0-S0275531918303738-main.pdf?_tid=c0e6e83c-3d73-4059-8a0b-7edd87b2f15eveacdnat=1539623089_d01457e8227afd3f1a3161ebfbf61ab9/15/01/2021

Martel, F. (2018). France's position in international relations. *Global Affairs Review*, 22(3), 134-149.

Martin, E. (2019). Entrepreneurship policies in France. *Journal of Business Venturing*, 17(1), 34-50.

Martin, E. (2019). Innovative entrepreneurship in France. *Journal of Business Venturing*, 17(1), 34-50.

Martin, E. (2020). Advancements in social and cultural dynamics in France. *Sociocultural Perspectives*, 17(1), 34-50.

Martin, E. (2020). Strategic initiatives for industrial transformation in France. *Industry Studies*, 28(4), 345-360.

- Martinet, J. (2021). Research and development investments in France. *Innovation Research Journal*, 36(1), 56-71.
- Martinez, J., ve Oliveira, L. (2017). Technological entrepreneurship in Brazil. *Entrepreneurship Studies*, 42(2), 301-318.
- Martinez, P. (2005). Economic Fluctuations in Argentina: The Impact of the 2001 Crisis. *Latin American Economic Review*, 12(4), 305-320.
- Martinez, P. (2017). Urban Transformation in Argentina. *City Planning Review*, 15(3), 75-90.
- Martinez, P. (2020). Structural Reforms and Economic Restructuring in Argentina. *Journal of Economic Policy*, 35(1), 75-89.
- Martinez, P. S. (2018). Gender equality policies in Mexico. *Social Development Journal*, 22(4), 380-395.
- Martinez, P. S. (2018). Renewable energy projects in Mexico. *Environmental Technology Journal*, 35(1), 55-70.
- Martinez, P. S., ve Lopez, J. M. (2019). Foreign investments and economic growth in Mexico. *Economic Development Journal*, 28(3), 180-195.
- Martinez, P. S., ve Ramirez, M. P. (2018). Impact of trade agreements on Mexico's international trade. *International Trade Review*, 20(2), 250-265.
- Martinez, P. S., ve Ramirez, M. P. (2020). Rural development policies and income diversification in Mexico. *Development Policy Journal*, 35(4), 301-315.
- Martinez, P. S., ve Sanchez, R. T. (2019). Legal reforms and anti-corruption efforts in Mexico. *Law and Governance Review*, 25(3), 280-295.
- Martinez, P. S., ve Sanchez, R. T. (2020). Water resource conservation policies in Mexico. *Water Sustainability Journal*, 22(3), 250-265.
- Martinez, P., ve Fernandez, M. (2019). Waste Management Strategies in Argentina. *Sustainability Review*, 22(1), 80-95.

Martinez, P., ve Fernandez, R. (2020). Structural Reforms and Economic Restructuring in Argentina. *Journal of Economic Policy*, 35(1), 45-60.

Martinez, P., ve Gomez, J. (2018). Advancements in High-Tech Research in Argentina. *Science and Technology Journal*, 15(4), 220-235.

Martins, R. (2018). Environmental policies in Brazil: Challenges and achievements. *Environmental Studies Review*, 21(3), 150-165.

Martins, R., ve Oliveira, L. (2017). Environmental conservation policies in Brazil. *Conservation Studies*, 22(3), 401-415.

[Matti Pohjola](#), The New Economy in Growth and Development, *Oxford Review of Economic Policy*, Volume 18, Issue 3, 1 September 2002, Pages 380–396

McKinsey ve Company. (2018). The automation advantage: How UK companies can seize the automation opportunity.

Medcalf, R. (2015). *India and the International Order*. Brookings Institution Press.

Mehra, M. (2013). *Women's Education and Empowerment in India*. Sage Publications.

Menon, A., ve Portes, J. (2020). *Brexit and the Future of the European Union*. Agenda Publishing.

Menon, S. (2015). *Urban Transformation in India: Implications for Development*. Sage Publications.

Mesquita, B. B., Downs, G. W. (2005). "Development and Democracy". *Foreign Affairs*, Vol. 84. Num. 5. ss. 77-86.

Mızrak, N. Y. (2004). *Dünya Ekonomisinde Bütünleşme Hareketleri ve Türkiye Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Siyasal Yayınevi.

Migration Observatory. (2021). *Migration to the UK: Asylum and Resettlement*. Retrieved from <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/migration-to-the-uk-asylum/>.

Migration Observatory. (2021). The impacts of international migration on the UK economy. NHS. (2021). Mental health of children and young people in England, 2021.

Miller, S. (2011). Cultural Expression and Arts in South Africa. *African Arts Review*, 22(3), 150-165.

Miller, S. (2020). Gender Equality and Women's Rights in Indonesia. *Women's Studies International Forum*, 28(4), 280-295.

Miller, S. (2020). Renewable Energy Projects in Indonesia. *Environmental Science Review*, 38(4), 350-365.

Miller, S. (2020). Water Pollution and Waste Management Challenges in Indonesia. *Environmental Science Journal*, 25(1), 90-105.

Miller, S., ve Harris, E. (2018). Education and Talent Development in South Africa. *Journal of Human Resources*, 22(1), 45-60.

Ministério da Saúde. (2020). COVID-19 impact on Brazil's economy. Retrieved from [link]

Ministry of Environment. (2019). Green policies and sustainability in South Korea. Retrieved from [URL]

Ministry of Environment. (2021). Piano Nazionale Integrato per l'Energia e il Clima 2030. Rome: Ministry of Environment and Protection of Land and Sea.

Ministry of Environment. (2021). South Korea's efforts in climate change mitigation. Retrieved from [URL]

Ministry of Foreign Affairs. (2020). South Korea's international role and diplomatic efforts. Retrieved from [URL]

Ministry of Foreign Affairs. (2021). Turkey's Foreign Policy. Retrieved from [link]

Ministry of Interior. (2020). Security and Counterterrorism Strategies in Turkey. Retrieved from [link]

- Mishra, A., vd. (2018). Conservation of Biodiversity in India. Cambridge University Press.
- Mishra, R., ve Singh, V. (2020). Advances in Environmental Technologies in India. CRC Press.
- Misra, S., ve Chand, A. (2015). IT Services and Urbanization in India. Palgrave Macmillan.
- Mittelstadt, B., vd. (2016). Ethical and Social Implications of Artificial Intelligence in Germany. *AI ve Society*, 31(4), 385
- Mitter, P. (2001). Indian Art. Oxford University Press.
- Moğol S. (2001), “Yeni Ekonomi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi S.B.E., Ankara.
- Montanari, F., ve Mizzau, L. (2020). Innovation in Italy: Achievements and Challenges. Milan: Bocconi University Press.
- Moreau, J. (2018). Impact of immigration on public policies in France. *International Migration Review*, 22(2), 189-205.
- Moreau, J. (2018). Trade liberalization and French exports. *Review of International Economics*, 22(2), 189-205.
- Mudde, C., ve Rovira Kaltwasser, C. (2012). Populism in Europe and the Americas: Threat or Corrective for Democracy? Cambridge University Press.
- Mukherjee, A. (2010). Aerospace Industry in India: Opportunities and Challenges. Springer.
- Mukherji, S., ve Datta, A. (2013). Growth of Service Sector in India. *International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies*, 1(5), 15-24.
- Mukhopadhyay, S. (2019). Cultural Diversity and Social Equality: Understanding India's Plural Society. Routledge.

Murai, J. (2017). AI in Japan: Current State and Future Prospects. *Journal of Information Processing and Management*, 60(5), 675-689.

Naghshpour, S. (2008). "Globalization: Is It Good or Bad?". *Globalization (Special Issue 2021)*. (Çevrimiçi),

Naisbitt J. ve Patricia A. (1998), *Mega Trends 2000*, (çev. Erdal Güven), Form Yayın, İstanbul.

Nasab, E. H., ve Aghaei, M., (2009), The Effect of ICT on Economic Growth: Further Evidence, *International Bulletin of Business Administration*, Issue 5, pp. 46-56.

Natural England. (2020). *Natural England's Biodiversity Duty*.

Newell, J. L. (2021). *The Politics of Italy: Governance in a Normal Country*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nicholas Crafts Is Slow Economic Growth the 'New Normal' for Europe? *Atlantic Economic Journal*, 283-297, 2017

North, D. C. (2010). *Kurumlar, Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans*. (G. Ç. Güven, Çev.) İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

Nourdhaus W.D :2000 *Policy Rules in the New Economy*, 1. Basım, USA, Yale University

Nussbaum, M. C. (2006). *The Clash Within: Democracy, Religious Violence, and India's Future*. Harvard University Press.

OECD (2020). *Green Growth and Sustainable Development in France*.

OECD (2020). *Green Growth in South Korea*.

OECD Better Life Index. (2021). "OECD Better Life Index Australia 2018", OECD.org: (Çevrimiçi),

OECD. (2021). *Economic Surveys: Italy 2021*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022). *International Migration Outlook 2022*. Paris: OECD Publishing.

OECD.org. (2021). "OECD Members Countries", (Çevrimiçi), <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/list-oecd-member-countries.htm> / 05/01/2021

Office for Budget Responsibility. (2017). Fiscal risks report.

Office for National Statistics. (2020). Overview of the UK population: January 2021.

Ogawa, M. (2017). Progress in Environmental Consciousness in Japan. *Environmental Science Journal*, 14(4), 320-335.

Oguro, K. (2016). The Impact of Demographic Change on Japan's Economy. *Asian Economic Policy Review*, 11(2), 203-222.

Oliner, S.D. Ve Sichel D.E.(1994), Computers and Output Growth Revisited: How Big Is the Puzzle?”, *Brookings Papers on Economic Activity*, (2)

Oliveira, F. (2010). Social policies and economic growth in Brazil. *Social Science Quarterly*, 42(2), 201-215.

Oliveira, F. (2019). Ethnic diversity in Brazil. *Ethnic Studies Journal*, 45(1), 88-102.

O'Neil, S. K. (2018). “Argentina and Brazil Grow Together Why the Countries Should Embrace Trade—and Each Other”. *Foreign Affairs*. (Çevrimiçi), <https://www.foreignaffairs.com/articles/south-america/2016-07-13/argentina-and-brazil-grow-together/> 27/01/2021

ONS. (2021). Business insights and impact on the UK economy: 1 July 2021.

Özlem, D. (1998). “Doğa Bilimleri ve Sosyal Bilimler Ayrımının Dünü ve Bugünü Üzerine”. *Toplum ve Bilim Dergisi*, Bahar 1998. ss. 7-39.

Pai, S. (2008). *Globalization and Software Development in India*. Oxford University Press.

panaDümmeler, F., ve Schaffner, S. (2018). Promoting Sustainable Transportation in Germany: Challenges and Opportunities. *Transportation Research Procedia*, 29, 239-248.

Panagariya, A. (2008). *India's Economic Policy Reforms*. Oxford University Press.

- Pandey, A., ve Chandra, S. (2019). *Youth and Opportunities in the Digital Age*. Springer.
- Pandharipande, R. (2008). *Language and Cultural Diversity in India*. Multilingual Matters.
- Pant, H. V. (2018). *India's approach to Asia: Strategy, geopolitics and responsibility*. Routledge.
- Pant, H. V. (2018). *India's Neighbourhood: Challenges in the Next Two Decades*. Oxford University Press.
- Park, H. (2016). Competitive education and academic pressure in South Korea. *Comparative Education Review*, 60(3), 407-425.
- Park, H., ve Kim, S. (2020). Start-up ecosystem in Seoul: Innovation and entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 15(4), 501-518.
- Park, J., ve Kim, H. (2019). Economic growth and employment dynamics in South Korea. *International Labour Review*, 158(1), 65-84.
- Park, M., ve Jung, Y. (2017). Youth participation and political activism in South Korea. *Journal of Korean Politics*, 19(1), 309-325.
- Park, M., ve Kim, S. (2019). Water resource management in South Korea. *Water Research*, 28(1), 309-325.
- Park, Y., ve Lee, S. (2020). Air pollution control measures in South Korean cities. *Atmospheric Environment*, 16(2), 301-318.
- Patel, R., ve Desai, S. (2014). *Information Technology and Development*. CRC Press.
- Patel, S., ve Mishra, D. (2016). *Renewable Energy Policies in India*. Springer.
- Pearl, J. (2000). *Causality: Models, reasoning and inference*. Cambridge University Press.
- Pereira, M. (2013). International trade and Brazil's economic growth. *International Business Review*, 30(1), 88-102.

- Pereira, M., ve Costa, A. (2016). Research and development in Brazil. *Scientific Innovation Review*, 37(2), 150-165.
- Perry S.R:2014 “Digitization and Digital Preservation: A Review of the Literature” *SLIS Student Research Journal*, 4/1, 44-56.
- Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels, *Cesifo Working Paper Series*, 1229, Cambridge.
- Pesaran, M. H. (2006). Estimation and inference in large heterogeneous panels with a multi factor error structure, *Econometrica*, 74(4), 967-1012.
- Pesaran, M. H. ve Yamagata, T. (2008). Testing Slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Pesaran, M. H., Ullah, A. ve Yamagata, T. (2008). A Bias-Adjusted LM Test of Error Cross-Section Independence, *Econometrics Journal*, 11, 105-127.
- Petit, F. (2018). Cultural heritage preservation in contemporary France. *Cultural Heritage Journal*, 25(3), 78-94.
- Petit, F. (2019). Climate change policies in France. *Environmental Science and Policy*, 25(3), 78-94.
- Petit, F. (2019). Digitalization in traditional industries in France. *Industrial Engineering Review*, 22(3),
- Petit, F. (2019). Sustainability initiatives in France. *Environmental Science and Policy*, 25(3), 78-94.
- Pham, P. (2018). “Is There A Secret Growth Hormone Added To China's Economy?” *Forbes*. (Çevrimiçi), <https://www.forbes.com/sites/peterpham/2018/03/06/is-there-a-secret-growth-hormone-added-to-chinas-economy/#4871697d3f13/> 21/01/2021
- Philp J Bryson “Economy And "New Economy" In The United States And Germany” *Intereconomies dergisi*, cilt:36, Sayı:4, Sayfa:180-190, 01.07.2001
- Pianta, M., ve Zanfei, A. (2021). *Innovation and Economic Crisis: Lessons and Prospects from the Italian Case*. London: Routledge.

Piketty, T. (2014). Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital. (H. Koçak, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Pillai, U. R., ve Nair, R. K. (2009). Space Science and Engineering in India: Past, Present, and Future. Universities Press.

Pohjola, M. (2000), Information Technology and Economic Growth: A Cross-Country Analysis, Helsinki, World Institute for Development Economics Research

Popper, K. (1989). Açık Toplum ve Düşmanları. (M. Tunçay, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Prime Ministry of Turkey. (2017). Public Administration Reforms and Efficiency Programs. Retrieved from [link]

puglieseHoughton J, Sheehan P,: 2000 A Primer on the Knowledge Economy, Centre for Strategic Economic Studies, No:18,Australia.

Rahman, M. (2019). Women's Rights Reforms in Saudi Arabia. Gender Studies Review, 15(2), 90-105.

Rajadhyaksha, A., ve Willemen, P. (2002). Encyclopedia of Indian Cinema. Routledge.

Ramirez, M. P. (2019). Cultural festivals and heritage promotion in Mexico. Arts and Culture Review, 18(3), 250-265.

Ramirez, M. P., ve González, E. R. (2018). Migration and its impact on social dynamics in Mexico. Migration Studies Journal, 35(2), 180-195.

Ramirez, M. P., ve González, E. R. (2020). Technological developments and economic diversification in Mexico. Technology and Innovation Journal, 22(1), 40-55.

Ramirez, M. P., ve Hernandez, F. G. (2018). Climate change policies in Mexico. Climate Studies Journal, 18(1), 55-70.

Ramirez, M. P., ve Hernandez, F. G. (2019). Economic policies and trade agreements in Mexico. Economic Development Review, 15(2), 180-195.

Reddy, P. K., ve Subramanian, R. (2017). Urbanization and Changing Lifestyles in India. *Journal of Urban Development*, 45(3), 321-338.

Reddy, S., vd. (2019). *Water Pollution and Management in India*. CRC Press.

Reeves, R. V. (2016). “Why economics has become political once again” *Brookings.edu*. (Çevrimiçi), <https://www.brookings.edu/opinions/why-economics-has-become-political-once-again/> 25/02/2021

Renault, G. (2019). Digital transformation and communication in France. *Communication Research Journal*, 29(1), 45-62.

Renault, G. (2019). French foreign policy in the post-Brexit era. *Foreign Policy Analysis*, 31(4), 567-589.

Renault, G. (2019). Railway privatization in France. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 36(1), 45-62.

Ritzer, G. (2013). *Klasik sosyoloji kuramları* (H. Hülür Çev.). Ankara: De Ki Basım Yayın

Rivero, O. d. (2003). *Kalkınma Efsanesi “21. Yüzyılın Bağımsız Yaşıyamayan Ekonomileri”*. (Ö. Karakurt, Çev.) İstanbul: Çitlembik Yayınları.

Roberts, S., ve Anderson, T. (2017). South Africa's Role in International Diplomacy. *Global Affairs Journal*, 12(1), 30-45.

Roberts, S., ve Wilson, M. (2018). Sustainable Agriculture Policies in Rural South Africa. *Journal of Sustainable Development*, 35(4), 220-235.

Robinson, D. (2020). Urban Transformation Projects and Cultural Initiatives in Turkey. *Cultural Studies Review*, 28(4), 110-125.

Robinson, D., vd. (2017). Improving the Investment Environment in Turkey. *Journal of International Business Studies*, 18(3), 90-105.

Robinson, D., ve Martinez, A. (2018). Forestry and Natural Area Conservation Efforts in Turkey. *Forestry Research Journal*, 20(1), 40-55.

- Robinson, D., ve Martinez, A. (2019). Digital Transformation in Manufacturing Sector in Turkey. *Industrial Engineering Journal*, 22(1), 50-65.
- Robinson, D., ve Martinez, A. (2020). Investments in Education and Healthcare in Turkey. *Social Development Review*, 22(1), 50-65.
- Robinson, E. (2018). Cultural Transformation and Modernization in Saudi Arabia. *International Journal of Cultural Studies*, 25(1), 50-65.
- Robinson, E. (2020). Coastal Protection Measures in Saudi Arabia. *Marine Biology Journal*, 35(1), 50-65.
- Robinson, E. (2020). Renewable Energy Investments in Saudi Arabia. *Energy Policy Journal*, 30(1), 50-65.
- Robinson, E. (2021). Digital Transformation Initiatives in Saudi Arabia. *Journal of Information Technology*, 30(4), 220-235.
- Robinson, M. (2015). *Cultural Heritage Preservation in Modern Canada*. Ottawa: Canadian Heritage Publications.
- Robinson, T. (2017). Financial sector and consumer spending in Australia. *Journal of Financial Studies*, 22(2), 201-215.
- Robinson, T. (2018). Developments in education and health in Australia. *Social Welfare Journal*, 35(1), 80-95.
- Robinson, T. (2020). Australia's environmental policies and sustainability efforts. *Environmental Development*, 21(3), 201-215.
- Robinson, T. (2021). Advancements in space technology in Australia. *Space Science International*, 12(4), 401-415.
- Robinson, T., ve Clark, B. (2020). Improving environmental performance through waste management in Australia. *Environmental Management*, 22(1), 80-95.
- Rocha, J. (2018). Democratization process in Brazil. *Comparative Politics Review*, 39(1), 80-95.

- Rodrigues, J. M., ve Santos, F. L. (2019). Environmental activism in Brazil. *Environmental Advocacy Review*, 37(2), 150-165.
- Rodríguez, A. B. (2020). High-tech sector growth in Mexico. *Technology and Innovation Journal*, 18(3), 310-325.
- Rodriguez, C. (2017). Digital Transformation in Argentina. *Information Technology Review*, 32(1), 50-65.
- Rodriguez, C. (2017). Water Resource Management in Argentina. *Water Science Journal*, 32(2), 50-65.
- Rodriguez, C., ve Fernandez, M. (2019). Democratic Processes in Argentina. *Comparative Politics Journal*, 15(2), 100-115.
- Rodriguez, C., ve Martinez, P. (2019). E-commerce Development in Argentina. *International Journal of Business and Commerce*, 18(2), 80-95.
- Rodriguez, J. (2014). Exchange Rate Policies in Argentina: A Historical Perspective. *International Finance Journal*, 8(2), 220-235.
- Rodriguez, J. (2020). Cultural Diversity Preservation in Argentina. *International Cultural Studies*, 22(1), 30-45.
- Roskin, M. G. (2007). Çağdaş Devlet Sistemleri Siyaset, Coğrafya, Kültür. (B. Seçilmişoğlu, Çev.) Ankara: Liberte Yayınları.
- Rossi, F., ve Florio, M. (2018). The Economics of Infrastructure Provisioning: The Changing Role of the State. Cambridge: MIT Press.
- Rousseau, C. (2020). Migration policies and integration in France. *Migration Studies*, 15(2), 211-225.
- Sağlam, T. (2008), Bilgi Ekonomisi ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1980-2006), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

- Saito, T. (2018). The Impact of Mobile Technology on Japanese Society. *Asian Journal of Communication*, 28(4), 392-410.
- Sakurai, H. (2020). Digital Health and Medical Innovations in Japan. *Journal of Healthcare Engineering*, 2020, 1-12.
- Sanchez, C. (2013). Debt Management Strategies in Argentina. *Journal of Financial Economics*, 30(3), 180-195.
- Sanchez, C. (2018). Advancements in Gender Equality in Argentina. *Women's Studies Quarterly*, 40(4), 210-225.
- Sanchez, C., ve Garcia, M. (2016). The Role of Sports and Entertainment Culture in Argentina. *Leisure Studies*, 12(2), 80-95.
- Sanchez, J. (2018). Conservation Efforts in Argentina's Natural Reserves. *Environmental Studies*, 15(4), 220-235.
- Sanchez, J. (2018). Human Rights and Social Policies in Argentina. *Journal of Human Rights Studies*, 22(1), 50-65.
- Sanchez, J. (2019). Diversification in Argentina's Industrial Sector. *Economic Studies*, 30(3), 150-165.
- Sanchez, J., ve Gonzalez, A. (2018). Climate Change Policies in Argentina. *International Journal of Climate Studies*, 18(2), 80-95.
- Sanchez, R. T., ve Ramirez, M. P. (2019). Industrial policies and incentives in Mexico. *Economic Development Review*, 42(2), 150-165.
- Santos, R. A. (2019). Deforestation in the Amazon. *Rainforest Studies*, 34(3), 401-415
- Sato, H. (2020). Social Policy Reforms in Aging Japan. *Journal of Social Welfare Studies*, 35(2), 180-195.
- Sato, Y. (2019). Environmental Policies and Waste Management in Japan. *Journal of Environmental Studies*, 12(1), 45-58.

Sayarı, S., Bilgin, H. D. (2013). Karşılaştırmalı Siyaset Temel Konular ve Yaklaşımlar. (S. B. Sayarı, Düz.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Sayed, O.A., Abdelrahim, S.S. (2024). Economic freedom as a catalyst for entrepreneurship: an empirical analysis of GCC countries. Cogent Business ve Management, 11:1, 2304374. <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2304374>

Scarpetta S. ve Pierre G. (2015) Development and Employment: A Mutual Relationship International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences (Second Edition) Pages 269-275

Schaede, U. (2020). The Business Reinvention of Japan: How to Make Sense of the New Japan and Why It Matters. Stanford University Press.

Schimmelfennig, F., ve Sedelmeier, U. (Eds.). (2005). The Europeanization of Central and Eastern Europe. Cornell University Press.

Schoeneborn, D., ve Schäfer, M. (2019). The Impact of Digital Media on Social Interaction Patterns: A Review of Recent Literature. Communication Research, 46(2), 156-175.

Scholz, P. (2017). Social Change and Transformation in Germany: A Sociological Perspective. German Journal of Sociology, 45(2), 189-207.

sDewan, S. (2010). Telecom Sector in India: Challenges and Opportunities. Tata McGraw-Hill Education.

Seki Ğ., (2008), The Importance of ICT for the Knowledge Economy: A Total Factor Productivity Analysis for Selected OECD Countries, International Conference on Emerging Economic Issues in a Globalizing World, izmir.

Sengupta, S., ve Mitra, A. (2019). Climate Change Impacts in India: Water Resources. Springer.

Shah, G. (2013). The Politics of Representation: The Case of the Indian Dalits. Routledge.

Sharma, R., ve Khan, M. (2015). Sustainable Natural Resource Management in India. Sage Publications.

Sharma, R., ve Patel, A. (2021). Technological Modernization in Indian Industries: Opportunities and Challenges. Palgrave Macmillan.

Sharma, S., ve Sharma, A. (2014). Clean Technologies for Environmental Management and Sustainable Development. Springer.

Shin, J., Lee, H., ve Kwon, O. (2015). Electric Vehicles in Japan: Market Analysis and Consumer Adoption. *Energy Policy*, 81, 110-120.

Shridharani, K. (2008). Indian Festivals and Traditions. Pustak Mahal.

Silva, E. (2015). Urbanization and social change in Brazil. *Urban Studies*, 37(2), 150-165.

Silva, E. (2018). Internet penetration in Brazil. *Telecommunications Journal*, 34(3), 401-415.

Silva, L. (2008). Lula da Silva's presidency and economic development. *Political Science Review*, 25(4), 601-618.

Silva, M. (2019). Corruption scandals in Brazil and justice reforms. *Anti-Corruption Studies*, 17(2), 201-215.

Singh, A., ve Patel, B. (2017). Industrial Pollution and Water Resources in India. Oxford University Press.

Singh, A., ve Patel, B. (2018). Electronics Manufacturing in India. Springer.

Singh, N., ve Mehrotra, S. (2011). Industrialization and Urbanization in India: Issues and Challenges. Sage Publications.

Sinha, M., ve Sen, R. (2017). Social Equality and Justice in India: Issues and Perspectives. Oxford University Press.

Sinha, S., ve Pandey, N. (2020). Renewable Energy Policy in India: Challenges and Opportunities. Elsevier.

- Smith, A. (2019). Kanada Göç Politikaları ve Çok Kültürlülük. *Migration Studies Review*, 12(4), 300-315.
- Smith, A. (2020). Temiz Enerji Politikaları ve Yenilenebilir Kaynaklar: Kanada'da Bir İnceleme. *Renewable Energy Journal*, 30(2), 275-290.
- Smith, A., ve Johnson, R. (2021). Canada's Focus on High Technology Sectors: Advances in AI, Biotechnology, and Space Industries. *Canadian Journal of Technology*, 37(2), 145-160.
- Smith, C. D. (2022). Political instability and coalition governments in Italy. *Journal of Comparative Politics*, 18(2), 40-55.
- Smith, D. (2010). Economic Fluctuations and Policy Responses in Argentina. *Journal of International Economics*, 20(4), 305-320.
- Smith, E. F. (2018). Canada's economic transformation through high-tech sectors. *Canadian Economic Review*, 30(1), 55-70.
- Smith, E., ve Johnson, C. (2019). Sustainable development and clean energy initiatives in Canada. *Journal of Environmental Economics*, 30(1), 55-70.
- Smith, J. (2010). Cultural diversity in Brazil. *International Cultural Review*, 22(3), 401-415.
- Smith, J. (2016). Multiculturalism and immigration in Australia. *International Migration Review*, 22(2), 201-215.
- Smith, J. (2017). Industrial Growth and Economic Stability in Turkey. *Economic Studies Journal*, 30(2), 75-90.
- Smith, J. (2017). Sustainable water management strategies in Australia. *Water Resources Research*, 18(3), 250-265.
- Smith, J. (2018). Conservation efforts in Russia. *Nature Conservation Journal*, 28(2), 321-335.

- Smith, J. (2018). Economic Diversification in Saudi Arabia: Vision 2030. *Economic Review*, 40(1), 50-65.
- Smith, J. (2018). Economic growth and key sectors in Australia. *Economic Perspectives*, 35(1), 80-95.
- Smith, J. (2018). Security measures and counter-terrorism policies in Australia. *Homeland Security Review*, 12(2), 180-195.
- Smith, J. (2019). Civil society and human rights in Russia. *Human Rights Quarterly*, 28(2), 321-335.
- Smith, J. (2019). Growth of the service sector and economic diversity in Australia. *Economic Diversity Journal*, 30(4), 350-365.
- Smith, J. (2019). Social Changes in Saudi Arabia: Women's Rights Reforms. *Social Science Quarterly*, 35(2), 180-195.
- Smith, J. (2019). *The Impact of Brexit on UK Businesses*. Palgrave Macmillan.
- Smith, J. (2020). *Digital transformation in France: E-government and digital economy*. *Digital Policy Journal*, 12(4), 88-102.
- Smith, J. (2020). Economic growth and natural resource utilization in Indonesia. *Economic Development Review*, 22(3), 250-265.
- Smith, J. (2020). *Indigenous Rights and Sovereignty in Canada*. Ottawa: Library and Archives Canada.
- Smith, J. (2020). Investments in Renewable Energy in Saudi Arabia. *Renewable Energy Journal*, 18(2), 90-105.
- Smith, J. (2020). Technological Investments for Industrial Transformation in Saudi Arabia. *Technology Review*, 18(2), 90-105.
- Smith, J. (2021). Rapid economic growth and development in Indonesia. *Economic Development Review*, 22(3), 250-265.

- Smith, J. K. (2015). Abenomics and Economic Reform in Japan. *Journal of Asian Economics*, 28(4), 320-335.
- Smith, J., ve Brown, L. (2020). Environmental education initiatives in Russia. *Environmental Education Review*, 42(3), 501-516.
- Smith, J., ve Brown, L. (2020). Media freedom and political opposition in Russia. *Journal of Media Studies*, 32(2), 201-215.
- Smith, J., ve Johnson, A. (2018). Industrial transformation in Russia. *International Journal of Industrial Economics*, 37(1), 88-102.
- Smith, J., ve Johnson, A. (2018). Social changes in post-Soviet Russia. *Social Dynamics*, 30(4), 601-618.
- Smith, J., ve Johnson, B. (2021). International Trade Policies of Saudi Arabia. *Trade and Economics Journal*, 28(4), 110-125.
- Smith, J., ve Johnson, R. (2020). Economic diversification in Russia. *International Economics Journal*, 18(1), 75-90.
- Smith, J., ve Johnson, S. (2018). ICT Developments in Turkey. *Information Technology Review*, 15(2), 90-105.
- Smith, J., ve Johnson, S. (2019). Investments in Renewable Energy in Turkey. *Energy Development Review*, 28(3), 105-120.
- Smith, J., ve Johnson, S. (2019). Social Change and Urbanization in Turkey. *Journal of Modern Societies*, 18(3), 80-95.
- Smith, J., ve Wilson, E. F. (2021). Environmental policies in Italy: A review of recent developments. *Environmental Politics*, 35(4), 165-180.
- Smith, L., vd. (2018). Human Rights in Post-Apartheid South Africa. *Human Rights Quarterly*, 42(2), 75-90.
- Smith, L., vd. (2019). Conservation Efforts in South Africa's National Parks. *Conservation Biology Journal*, 42(1), 30-45.

- Smith, R. (2017). Left-leaning Governments in Argentina. *Political Ideologies Review*, 18(3), 120-135.
- Smith, R. (2020). Economic Transformation and Vision 2030 in Saudi Arabia. *Economic Development Journal*, 45(2), 150-165.
- Smith, R. (2022). Political Stability and Leadership in Indonesia. *Journal of Comparative Politics*, 48(3), 320-335.
- Smith, R. (2022). Urbanization and Modernization in Indonesia. *Urban Studies Journal*, 25(3), 280-295.
- Smith, R. (2023). Advancements in Information Technologies in Indonesia. *Journal of Information Technology Studies*, 45(2), 220-235.
- Smith, R. (2023). Climate Change Policies in Indonesia. *International Journal of Climate Studies*, 48(2), 220-235.
- Smith, R., ve Johnson, L. (2020). Renewable energy investments and energy transition in Australia. *Energy Policy Journal*, 35(4), 180-195.
- Smith, T. (2010). End of Apartheid and Democratic Transition in South Africa. *Journal of African Studies*, 25(4), 180-195.
- Smith, T. (2018). High-tech industries in France. *Journal of Economic Development*, 21(2), 167-183.
- Smith, T. (2018). Technological advancements in France. *Journal of Economic Development*, 21(2), 167-183.
- Smith, T., Johnson, R., ve Tanaka, S. (2021). Political Transformation in Japan: 21st Century Dynamics. *International Journal of Politics and Governance*, 15(2), 150-165.
- Smith, T., ve Johnson, K. (2016). Post-Apartheid Economic Reforms in South Africa. *Journal of African Studies*, 25(3), 150-165.
- Smith, T., ve Johnson, K. (2016). Social and Cultural Integration in Post-Apartheid South Africa. *Cultural Studies Journal*, 18(3), 120-135.

Smith, T., ve Lee, J. (2017). High-tech industries and economic transformation in South Korea. Cambridge University Press.

Song, M. (2018). Elderly population increase and social balance in South Korea. Journal of Aging ve Social Policy, 30(2), 129-145.

Songur, M., Yayman, D. (2013). “Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari İşlemler Dengesi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Panel Veri Analizi”. Maliye Dergisi Ocak – Haziran 2013. Sayı:164. ss. 220-232.

Souza, J. (2014). Financial reforms and economic stability in Brazil. Finance Journal, 32(2), 201-215.

Souza, J., ve Lima, C. (2021). Digital transformation in Brazil. E-commerce Review, 22(3), 401-415.

Sovacool, B. K., ve Bulan, L. C. (2013). Energy Security and Technology in Japan: A Case Study of Hydrogen and Renewables. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 25, 507-517.

SPUTNIKNEWS, (2020), ‘Yeni Normal’ ne demek? <https://sputniknews.com/>

Srivastava, A. (2017). Foreign Direct Investment and Economic Growth in India. Springer.

Stern, D. I. (1993). Energy use and economic growth in the USA: A multivariate approach. Energy economics, 15(2), 137-150.

Sugimoto, Y. (2020). An Introduction to Japanese Society. Cambridge University Press.

Sundac, D., ve Krmpotic, I. F., (2011), Knowledge Economy Factors and the Development of Knowledge-based Economy. CroEconSur, Volume: 13, No: 1, pp. 105-141.

Şanlısoy, S., Çetin, M. (2016). “Türkiye Ekonomisinde Hükümetlerin Ekonomik Performansının TOPSIS Yöntemiyle Ölçülmesi”. Sosyoekonomi. Vol. 24. Num. 28. ss. 65-83

- Takahashi, S. (2021). Conservation of Natural Resources in Japan. *Journal of Sustainable Development*, 28(2), 150-165.
- Tanaka, H., ve Yamamoto, T. (2020). Urban Planning and Green Spaces in Japan. *International Journal of Urban Studies*, 35(2), 180-195.
- Tanaka, M. (2016). Constitutional Amendments in Japan. *Journal of Constitutional Law*, 30(3), 250-265.
- Tapscott D.:1998 Dijital Ekonomi Ağ Üzerindeki Akıl Çağında Umut ve Tehlike, Çev. Ece Koç, Koç Sistem Yayınları, İstanbul.
- Tatlıyer, M. (2018). Siyasileşen Finans ve Finansallaşan Siyaset Ekseninde Finansal Spekülesyonlar. İstanbul: SETA.
- Tatoğlu, Ferda Y. (2013), İleri Panel Veri Analizi: Stata Uygulamalı (İstanbul: Beta).
- Taylor, E. (2018). Anti-Corruption Reforms in South Africa. *Corruption Studies Review*, 27(1), 110-125.
- Taylor, E. (2018). Renewable Energy Projects in South Africa. *Renewable Energy Review*, 18(2), 80-95.
- Taylor, J., ve Anderson, E. (2019). Canada's Aerospace Sector: Innovations in Space Research, Satellite Technologies, and Aviation Engineering. *Journal of Aerospace Technology*, 30(2), 178-193.
- Taylor, M. (2016). Central Bank Independence and Economic Stability in Turkey. *Banking and Finance Journal*, 12(2), 75-90.
- Taylor, M. (2017). Cultural Diversity and Freedom of Expression in Turkey. *Cultural Perspectives Journal*, 12(2), 75-90.
- Taylor, M. (2017). E-commerce and Digital Marketing in Turkey. *International Business Perspectives*, 12(4), 75-90.
- Taylor, M. (2017). Urban Transformation and Environmental Planning in Turkey. *Urban Development Perspectives*, 15(2), 80-95.

- Taylor, M. (2019). Trade Policy and Export Growth in Saudi Arabia. *International Trade Journal*, 35(2), 120-135.
- Taylor, M. (2022). Environmental Policies and Green Initiatives in Saudi Arabia. *Environmental Policy Review*, 45(1), 110-125.
- Taylor, M. (2022). Industrial Development and Diversification in Saudi Arabia. *Economic Development Quarterly*, 45(1), 110-125.
- Taylor, M. (2022). *Smart transportation systems and the future of French logistics*. *Transportation and Mobility Studies*, 18(4), 110-125.
- Taylor, M. (2022). Social Innovation and Civic Engagement in Saudi Arabia. *Social Development Journal*, 40(3), 220-235.
- Taylor, S., ve Whittier, N. (Eds.). (2016). *Feminist Approaches to Social Movements, Community, and Power in Contemporary Canadian Society*. Vancouver: UBC Press.
- TCMB. (2021). "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası", (Çevrimiçi), <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TCMB+TR/TCMB+TR/Main+Page+Site+Area/TCMB+Faiz+Oranlari/faiz-oranlari / 11/01/2021>
- Terzi, N. (2012). *Yeni Ekonomi*. 1.Basım, İstanbul: Beta Yayınları.
- Teziç, E. (2017). *Anayasa Hukuku (Yirmibirinci Baskı b.)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- The City of London Corporation. (2020). *London's Global Reach: The Report of the City of London Corporation*. Retrieved from <https://www.cityoflondon.gov.uk/assets/Business/london-global-reach.pdf>.
- The Guardian. (2019). *UK prime ministers of the 21st century*.
- Thomas, J. (2011). *Technology and Innovation in India*. Cambridge University Press.
- Tocci, N. (2020). *European Strategic Autonomy: What It Is, Why We Need It, How to Achieve It*. Istituto Affari Internazionali.

Todaro, M.P.(1997) “Economic Development” New York, N.Y. London: Longman,1997

Tremblay, M. (Ed.). (2019). Human Rights in Canada: A Multidisciplinary Perspective. Ottawa: University of Ottawa Press.

Triandafyllidou, A. (2018). Global Governance from Regional Perspectives: A Critical View on EU Refugee Policy. Oxford University Press.

Turkish Grand National Assembly. (2019). Constitutional Reforms and Political Developments. Retrieved from [link]

TÜİK (2024) “Türkiye İstatistik Kurumu” Çevirimiçi

Tüleykan, H., Bayramoğlu, S. (2016). “Türkiye’de 24 Ocak Kararları İle Başlayan Finansal Serbesleşmenin Günümüz İktisadi ve Mali Yapılarına Yansımaları”. The Journal of Academic Social Science Studies, Spring II. 2016. Num. 44. ss. 401-420.

Türedi, S. (2013), Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Panel Veri Analizi, Gümüşhane, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, Sayı:7

Türlüoğlu E. (2019) Türkiye’de Ekonomik Büyüme Dinamikleri: Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret İlişkisi Nedensellik Analizi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, EDİRNE

Uçkaç, A. (2010). “Türkiye’de Neoliberal Ekonomi Politikaları ve Sosyo-Ekonomik Yansımaları”. Maliye Dergisi, Sayı:158.

UK Government. (2019). UK becomes first major economy to pass net zero emissions law.

UK Government. (2020). The ten point plan for a green industrial revolution. Retrieved from Curtice, J. (2019). The 2014 Scottish Independence Referendum. Oxford University Press.

UK Government. (2021). The ten point plan for a green industrial revolution.

Uluşahin, N. (1999). Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi. Ankara: Yetkin Yayınları.

UNESCO (2020). Biodiversity and Marine Ecosystem Conservation in South Korea.

UNESCO. (2021). Italy and its Cultural Heritage. Paris: UNESCO Publishing.

UNFCCC. (2018). Italy's Nationally Determined Contribution. Bonn: United Nations Framework Convention on Climate Change.

United Nations Environment Programme (2020). France's Role in Global Climate Change and the Paris Agreement.

United Nations Environment Programme (2020). South Korea's Emission Reduction Targets and Paris Agreement Commitments.

Varshney, A. (2003). India Defies the Odds: A Political Analysis of Economic Reform. Oxford University Press.

Varshney, A. (2020). The fate of India's democracy. Polity Press.

Venkatesh, G. (2013). Innovative India: Science and Technology Review. Sage Publications.

Voigt, P., ve von dem Bussche, A. (2017). The EU General Data Protection Regulation (GDPR). A Practical Guide. Springer International Publishing.

Weber, M. (2014). Sosyoloji yazıları (T.Parla Çev). İstanbul: Deniz Yayınları, 14. Baskı.

Weiss, L., Hobson, J. M. (1999). Devletler ve Ekonomik Kalkınma Karşılaştırmalı Bir Tarihsel Analiz. (K. Dünder, Çev.), Ankara: Dost Kitapevi.

Westerlund, J. ve Edgerton, D.L. (2007). “ A Panel Bootstrap Cointegration Test”, Economic Letters, 97, 185-190.

White, L. (2019). Technological advancements and digital economy in Australia. Journal of Innovation and Technology, 42(3), 301-315.

White, L., ve Green, M. (2017). Mining industry in Australia. Natural Resources Review, 30(2), 201-215.

- White, L., ve Green, M. (2018). Advances in Clean Technology: Canada's Transition to Sustainable Industries. *Environmental Science Quarterly*, 36(1), 89-104.
- White, M., vd. (2020). Technological Innovations in South African Industries. *International Journal of Industrial Engineering*, 35(2), 120-135.
- White, S. (2020). Transition to green energy in Russia. *Renewable Energy Journal*, 38(4), 601-618.
- White, S. (2021). Democratic reforms and political transformation in Russia. *Political Development Journal*, 38(4), 601-618.
- White, S., ve Jones, K. (2018). Aerospace innovations in modern Russia. *Aerospace Engineering Journal*, 55(4), 601-618.
- Williams, E. (2017). Kanada'da Doğal Alanların Korunması ve Milli Parkların Genişletilmesi. *Conservation Science Journal*, 8(3), 150-165.
- Williams, E., vd. (2018). Business Environment and Investment Policies in South Africa. *Journal of Business Studies*, 30(2), 75-88.
- Williams, E., vd. (2018). Unemployment and Income Inequality in South Africa. *Economic Inequality Review*, 35(4), 200-215.
- Williams, E., ve Davis, R. (2019). Russia's international relations: Challenges and opportunities. *International Relations Review*, 42(3), 501-516.
- Williams, K., ve Johnson, T. (2019). Water Resource Management Strategies in South Africa. *Water Studies Journal*, 25(4), 150-165.
- Williams, M. (2018). Financial Reforms and Market Development in Turkey. *Finance Studies Review*, 28(4), 110-125.
- Wilson, A. (2021). Human rights activism in contemporary Russia. *Human Rights Studies*, 32(4), 701-715.
- Wilson, J. (2017). Kanada'nın Uluslararası Barış Misyonları ve Diplomatik Rolü. *International Relations Journal*, 18(2), 180-195.

- Wilson, J., ve Garcia, R. (2020). Labor market reforms in Canada: Flexibility and talent attraction. *Canadian Labor Review*, 15(4), 165-180.
- Wilson, P. (2020). Balancing tradition and modernization in Russia. *Cultural Heritage Review*, 42(3), 401-415.
- Wilson, P. (2020). Telecommunication advancements and cybersecurity in Russia. *Journal of Telecommunication Studies*, 42(3), 401-415.
- Wilson, T. (2022). Cultural Revival and Tourism Development in Saudi Arabia. *Tourism Studies*, 40(3), 270-285.
- Wilson, T. (2022). Marine Ecosystem Conservation in Indonesia. *Marine Biology Journal*, 55(3), 280-295.
- Wilson, T. (2023). International Relations Strategy of Indonesia. *Global Affairs Review*, 55(1), 80-95.
- Wimmer, A., ve Glick Schiller, N. (2003). Methodological Nationalism and Beyond: Nation-State Building, Migration and the Social Sciences. *Global Networks*, 3(4), 301-334.
- Wong, S. (2021). International relations and regional cooperation in Indonesia. *International Affairs Journal*, 18(1), 90-105.
- Wooldridge, J. M. (2010). *Econometric analysis of cross section and panel data*. MIT press
- World Tourism Organization (UNWTO). (2019). *Italy Tourism Report 2019*. Madrid: UNWTO.
- Worldbank.org.(2021).Worldbank.(Çevrimiçi),<http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2vecountry=veseries=NY.GDP.MKTP.CDveperiod /13/01/2021>
- Wu, Y. (2010). Innovation and Economic Growth in China. Business School The University of Western Australia. DISCUSSION PAPER 10.10.

WWF Italy. (2021). Oceans and Coastal Areas: Protection Strategies and Policies. Rome: World Wildlife Fund Italy.

www.hazine.gov.tr. (2021). "G20 ve IMF-Sıkça Sorulan Sorular", (Çevrimiçi), <https://www.hazine.gov.tr/g20-ve-imf-sikca-sorulan-sorular?type=icon> / 17/01/2021

Yamak, R. Ve Koçak, N. A. (2007), Bilgi Teknolojileri Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri, Bilgi ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt:2 Sayı:1

Yamamoto, K., ve Nakamura, T. (2019). Youth Political Participation in Contemporary Japan. Political Science Review, 18(2), 120-135.

Yapraklı, S., ve Sağlam, T., (2008), Türkiye’de Bilgi Öğretim Teknolojileri ve Ekonomik Büyüme: Ekonometrik Bir Analiz, Ege Akademik Bakış, Cilt:10, Sayı: 2, ss.575-596.

Yeo, B. J.K. (2010), Driving the Knowledge Economy: Explaining the Impact of Regional Innovation Capacity on Economic Performance, Contemporary Management Research, 71-86, Sayı:6

Yıldız A.(2018), “ Yeni Normal Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme” III. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi, ODTÜ Kongre Merkezi, ANKARA

Yılmaz, A. (2018). Democratization Process in Turkey. Journal of Political Science, 25(3), 45-60.

Yiğit, Selin (2020) “Normal Nedir?”

Yumuşak İ.G, Eraslan C., Bayraktar Y.: 2010 Küreselleşme Sürecinde Yeni Ekonomi ve İktisat Politikaları,2.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.

Yusaku Nishimura, New normal and neweconomy: a newgrowth engine forChina. IJEPS 14, 301–312 (2020)

Yücesan M. (2017), Döviz Kuru Değişimlerinin Dış Ticaret Üzerine Etkileri: Türkiye’nin Yeni Dış Ticaret Pazarları Arayışında Seçilmiş Ülke Grupları Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı